

DIŞ TİCARET, KAMBIYO & YABANCI YATIRIMCILARI TEŞVİK MEVZUATI

- Dış Ticaret ve Kambiyo'da Kullanılan Terimler ve Anlamları
- Dış Ticarete Teslim Şekilleri
- Türk Ticaret Kanunundaki Hükümler
- Dış Ticarete Ödeme Şekilleri
- Kambiyo Mevzuatı
- Yabancı Sermaye

Nuri GÜN
Vergi Denetmeni

DIŞ TİCARET KAMBIYO VE YABANCI YATIRIMCILARI TEŞVİK MEVZUATI

Nuri GÜN
Vergi Denetmeni
İstanbul Defterdarlığı
Vasıtasız Vergiler Gelir Müdürü V.

İSTEME ADRESİ

Vergi Denetmenleri Derneği Genel Merkezi

Cihan Sokak No : 13/7 Sıhhiye-ANKARA

Tel: (0.312) 231 80 19 • Fax: 231 80 65

PK. 236 Yenışehir - ANKARA

Web Adresi : www.vdd.org.tr

e-mail : vdd@vdd.org.tr

baskan@vdd.org.tr

soru@vdd.org.tr

ISBN 975 - 6601 03 - 5

Baskı

Şafak Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.

Tel: (0.312) 229 57 84 ANKARA

SUNUŞ

Dış Ticaret, Kambiyo Rejimi ve Yabancı Yatırımcıları Teşvik Mevzuatı, sadece bu konuda öğrenim görenleri, sınava hazırlananları ilgilendiren bir konu olmaktan çıkarak Dünya ülkelerinin globalleşme yönünde göstermiş oldukları gayretler sonucu önemi daha da artarak, ihracatın ülke ekonomisine olan katkısı, ihracatçıların çeşitli şekillerde teşvik edilmesi, her kesimi ihracat, ithalat, kambiyo ve yabancı sermayeyi teşvik konusunda ilgilendirmeye başlamıştır.

Kitabın birinci kısmında, Dış Ticarete ve Kambiyo'da kullanılan terimler ile temel kavramlar açıklanmıştır. İkinci, üçüncü ve dördüncü kısımlarda ise; Dış Ticaret Rejimi ve Kambiyo Mevzuatı ve Özellikleri, Kanun, Kararname, Yönetmelik, Tebliğ ve İç Genelgelerin orjinalleri bozulmadan ve önemli bölümlerinden alıntılar, açıklamalar yapılmak suretiyle okuyucuya sunulmaya çalışılmış, dağınık mevzuat toplu hale getirilmiş ve güncelleştirilmiştir.

Bu kitabın başta öğrenim görenler ile sınava hazırlananlara ve uygulayıcılara yararlı olması dileğiyle, kitabın basıma hazırlanmasında emeği geçenlere, kitabın yayınlanmasını sağlayan Vergi Denetmenleri Derneğine şükranlarımı sunarım.

Saygılarımla

Nuri GÜN

İstanbul 2004

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ KISIM

1-	DİŞ TİCARET VE KAMBİYO'DA KULLANILAN	
	TERİMLER VE ANLAMLAR	23
	Arbitaj, Aval, Avarya, Belgeler, Konteyner, Damping	23
	Deklerasyon Belgesi.....	24
	Demuraj, Döviz Efektif Antrepo	24
	Apel, Akseptasyon, Alauj, Ankes, Bono, Bom, Çek, Çeki Listesi	25-26
	Çıkış Beyannamesi, Dış Ticaret, Dış Ticaret Rejimi	26
	Dış Ticarete Satış Sözleşmesine ilişkin Terimler, Fob.....	26-27
	Cif, For, Fot, CF, Fas, Exworks, Fpa, W.p.a,	27-28
	Dış Ticarete Kullanılan Fatura Çeşitleri.....	28
	Dispec, Disponibilite, Döviz Bonosu, Döviz Kuru, Cari Kur.....	28
	Serten Kur, Enserter Kur, Döviz Pozisyonu, Drawback, Export	28-29
	Exchange, Gümrük Bölgesi, Gümrük Hattı	29
	Gümrük Komisyoncusu, Gümrük Tarifesi, Gatt.....	29
	Garantisiz Ticari Borçlar, Geçici Kabul.....	30
	Geçici İhracat, Gümrük Giriş Beyannamesi	30
	Hamule, Hamule Senedi, Hedging, Hermest Güvencesi	30
	Hinterland, İthalat, İthalat Çeşitleri	30-31
	Ankonsinyasyon İthalat, Bedelsiz İthalat, Geçici Kabul	
	Yoluyla İthalat.....	31
	Kabul Kredisi, Kambiyo, Kırkambar Sözleşmesi	31
	Kısmi Carter, Klining, Kloz, Kuvertür, Kur	32
	Kur Çeşitleri	32
	Konişmento.....	33
	Konverbilite.....	34
	Kota, Kotasyon, Kurye Kredisi	34-35
	Kuvertür, Küşat Mektubu, Mal Manifesto	36
	Menşe Şahadetnamesi, Navlun.....	36
	Navlun Poliçesi, Off Shore, Ordino, Orijinal Manifesto.....	37
	Overvavakiation, Para Yılanı, Parite	37
	Paravan, Permi, Poliçe, Prefinansman	37-38
	Primaj, Rambursman, Reasürans	38

Redevans (Royalty), Redvans Faizi, Reeksport	38-39
Resort, Resephise, Ro-Ro, Seyahat Çekleri	39
Sigorta Poliçesi	39
Sigorta Sertifikası, Sigorta Muvakkat, Starya, Sürastarya	40
Sundurma, Sürşari Swap, Switch, Sınır Ticareti	41
Tagsiş Tağyır, Tahmil, Tahmil Konişmentoları	41
Tam Charter, Takas, Tiraj Hakkı, Tonaj, Tonilato, Transfer	41
Transit Ticaret, Triptik, Uluslararası Ödeme Usulleri	41-42
Valör, Varant, Akreditif Amiri, Akreditif Lehdarı	42
Amir Banka, Aracı Banka	42

İKİNCİ BÖLÜM

2-	DIŞ TİCARETTE TESLİM ŞEKİLLERİ	42
2.1	Ticari İşletmede Teslim	43
2.2	Taşıyıcıya Teslim... ..	43
2.3	Gemi Doğrultusunda Teslim	43
2.4	Güvertede Teslim... ..	43
2.5	Mal Bedeli ve Navlunu	43
2.6	Mal Bedeli Sigorta ve Navlun	44
2.7	Taşıma Ücreti Ödenmiş Olarak Teslim	44
2.8	Taşıma Ücreti ve Sigorta Ödenmiş Olarak Teslim	44
2.9	Sınırdaki Teslim	45
2.10	Gemide Teslim	45
2.11	Rıhtımda Teslim (Gümrük Vergisi ve Harçları Ödenmiş olarak)	45
2.12	Gümrük Resmi Ödenmeksizin Teslim	45
2.13	Gümrük Resmi Ödenmiş Olarak Teslim	46
3-	TÜRK TİCARET KANUNUNDAKİ HÜKÜMLER	46
4-	DIŞ TİCARETTE ÖDEME ŞEKİLLERİ	47
4.1	Peşin Ödeme	48
4.1.1.	Havale Şeklinde Ödeme	48
4.1.2.	Nakit Ödeme	48
4.1.3.	Prefinansman	48
4.1.4.	Red Klaus' Akreditif	49
4.2	Mal Mukabili Ödeme	49

4.3	Vesaik Mukabili (Belge Karşılığı) Ödeme.....	49
4.3.1	Tanımı.....	49
4.3.2	Vesaik Mukabili Ödemede Taraflar	49
4.3.2.1	Amir (Mudi).....	49
4.3.2.2	Tahsile Gönderen, Banka	50
4.3.2.3	Tahsil Eden Banka/İbraz Eden Banka	50
4.3.2.4	Muhatap	50
4.3.3	Vesaik Mukabili Ödeme İşleminin Yapılışı	50
4.4	Malın Elden Çıkarılmasından Sonra Ödeme.....	50
4.5	Kabul Kredili Ödeme	51
4.6	Açık Vadeli Ödeme.....	51
4.7	Akreditifli Ödeme.....	51
4.7.1	Tanımı.....	51
4.7.2	Akreditifte Taraftar	52
4.7.2.1.	Akreditif Amiri.....	52
4.7.2.2.	Akreditif Lehtarı	52
4.7.2.3.	Amir Banka.....	53
4.7.2.4.	Aracı Banka	53
4.7.3.	Akreditifte Bankalar	53
4.7.3.1.	İhbar Bankası	53
4.7.3.2.	Teyit Bankası	54
4.7.3.3.	Ödeme Bankası	54
4.7.3.4.	Kabul Bankası	54
4.7.3.5.	İştirâ Bankası	54
4.7.3.6.	Rambursman Bankası.....	54
4.7.4.	Akreditif Türleri	55
4.7.4.1.	Kullanım Alanlarına Göre Akreditifler	
4.7.4.1.1.	Ticari Akreditifler	55
4.7.4.1.2.	Teminat Akreditifleri	55
4.7.4.1.3.	Basit Akreditifler	55
4.7.4.2.	Taahhütten Dönebilme Durumuna	
Göre Akreditifler.....		55
4.7.4.2.1.	Dönülebilir-Kabilirücu Akreditifler	55
4.7.4.2.2.	Dönülemez-Gayrikabilirücu	
Akreditifler.....		55

4.7.4.3 Ödeme Sorumluluğu Yönünden Akreditifler	56
4.7.4.3.1. Teyitli Akreditifler.....	56
4.7.4.3.2. Teyitsiz Akreditifler.....	56
4.7.4.4. Ödeme Şartlarına Göre Akreditifler	56
4.7.4.4.1. Görüldüğünde (ibrazında)	
Ödemeli Akreditifler	57
4.7.4.4.2. Vadeli Akreditif	57
4.7.4.4.3. Kabul Akreditifi (Police Kabulü,	
Kabul Kredili Akreditif)	57
4.7.4.4.4. İştira Edilebilir Akreditif	
(İştira Yoluyla İtfa Edilen	
Akreditif)	57
4.7.4.5. Kullanılış Adedine Göre Akreditifler	58
4.7.4.5.1. Adi Akreditif	58
4.7.4.5.2. Rotatif (Devreden) Akreditif	58
4.7.4.6. Kullanılış Şekline Göre Akreditifler	59
4.7.4.6.1. Devredilebilir Akreditif	59
4.7.4.6.2. Karşılıklı Akreditif	59
4.7.4.6.3. Peşin Ödemeye İmkan Veren	
Akreditifler	59
4.7.4.6.4. Kırmızı Şartlı Akreditif	
(Red Klaw).....	59
4.7.4.6.5. Yeşil Şartlı Akreditif (Gren Klaus	
Akreditif)	59
4.7.5. Akreditifte Süreler	60
4.7.5.1. Akreditif Vadesi	60
4.7.5.2. Sevk Tarihi	60
4.7.5.3. İbraz Süresi	60
4.7.5.4. Ödeme Vadesi	60
4.7.6 Akreditif Belgeleri	60
4.7.6.1. Sevk Belgeleri	60
4.7.6.1.1. Malın Mülkiyetini Temsil	
Eden Belgeler	60
4.7.6.1.1.1. Deniz Konişmentosu	60
4.7.6.1.1.2. Karma Nakliyat Belgesi	61

4.7.6.1.2. Malın Mülkiyetini Temsil	
Etmeyen Belgeler	61
4.7.6.1.2.1. İkinci Kaptan Makbuzu	61
4.7.6.1.2.2. Havayolu Konişmentosu	61
4.7.6.1.2.3. Posta Makbuzu	61
4.7.6.1.2.4. Hamule Senedi	61
4.7.6.1.2.5. Fiata Belgesi	61
4.7.6.1.2.6. CMR Belgesi	61
4.7.6.1.2.7. Rıhtım Makbuzu	61
4.7.6.1.2.8. Dok Makbuzu	61
4.7.6.2. Sigorta Belgeleri	61
4.7.6.2.1. Sigorta Poliçesi	61
4.7.6.2.2. Sigorta Şahadetnamesi	61
4.7.6.3. Faturalar	61
4.7.6.3.1. Proforma Fatura	61
4.7.6.3.2. Orijinal Fatura	61
4.7.6.3.3. Konsolosluk Faturası	61
4.7.6.3.4. Navlun Faturası	61
4.7.6.4. Diğer Belgeler	61
4.7.6.4.1. Menşe Şahadetnamesi	61
4.7.6.4.2. Çeki Listesi	61
4.7.6.4.3. Ambalaj Listesi	61
4.7.6.4.4. Ekspertiz Raporu	61
4.7.6.4.5. Sağlık veya Veteriner Raporu	61
4.7.6.4.6. Ordino Order	61
4.7.6.4.7. Dolaşım Belgeleri	61
4.7.6.4.7.1. ATR Dolaşım Belgesi	62
4.7.6.4.7.2. EURO 1 Dolaşım Belgesi	62
4.7.6.4.7.3. EURO 3 Dolaşım Belgesi	62
4.7.7. Dış Ticarete Kullanılan Belgeler ve Tanımlar	62
4.7.7.1. Fatura	62
4.7.7.1.1. Proforma Fatura	62
4.7.7.1.2. Ticari Fatura	62
4.7.7.1.2.1. Yabancı Dille Düzenlenen	
Fatura (Ticari)	62

4.7.7.1.2.2. Türkçe Fatura.....	63
4.7.7.1.3. Konsolosluk Faturası	63
4.7.7.1.4. Navlun Faturası	63
4.7.7.2. Taşıma Belgeleri.....	63
4.7.7.2.1. Deniz Konişmentosu.....	64
4.7.7.2.2. Konişmento Türleri	64
4.7.7.2.2.1. Yükleme Tesellüm Konişmentosu	64
4.7.7.2.2.2. Temiz/Kirli Konişmento	65
4.7.7.2.2.3. Geçkin Konişmento	65
4.7.7.2.2.4. Tek Konişmento	65
4.7.7.2.2.5. İşlem Görmez Konişmento.....	66
4.7.7.2.2.6. Navlun Sözleşmesi.....	66
4.7.7.3. Taşıma Senetleri.....	66
4.7.7.3.1. Havayolu Taşıma Senedi	66
4.7.7.3.2. Hamule Senedi	67
4.7.7.3.3. Karayolu Taşıma Senedi (CMR)...	67
4.7.7.4. Nakliyecı Makbuzları	67
4.7.7.5. Posta Paket Makbuzları.....	68
4.7.7.6. Rıhtım Makbuzu.....	69
4.7.7.7. İkinci Kaptan Makbuzu.....	69
4.7.7.8. Antrepo Makbuzu.....	69
4.7.7.9. Dok Makbuzu.....	69
4.7.7.10 Sigorta Belgeleri	69
4.7.7.10.1. Sigorta Poliçesi.....	70
4.7.7.10.2. Kati Sigorta Poliçesi.....	70
4.7.7.10.3. Floton Sigorta Poliçesi.....	70
4.7.7.10.4. Sigorta Sertifikası	70
4.7.7.11. Finansman Belgeleri	71
4.7.7.11.1. Poliçe.....	71

4.7.7.11.1.1. Görüldüğünde Öd.Üz.	
Düz.Poliçe.....	71
4.7.7.11.1.2. Görüldükten Belli Bir	
Süre Sonra Ödenmek	
Üzere Düzenlenen	
Poliçe	71
4.7.7.11.1.3. Keşide Gününden	
Belli Bir Süre	
Sonra Ödenmek Üzere	
Düzenlenen Poliçe	72
4.7.7.11.1.4. Belli Bir Günde	
Ödenmek Üzere	
Keşide Edilen Poliçe	72
4.7.7.11.2. Bono veya Emre Muharrer	
Senet.....	72
4.7.7.11.3. Çek	72
4.7.7.12. Dolaşım Belgeleri.....	72
4.7.7.12.1. ATR Dolaşım Belgesi	72
4.7.7.12.2. EURO 1. Dolaşım Belgesi	74
4.7.7.12.3. EURO 3. Dolaşım Belgesi	75
4.7.7.13. Çeki Listesi	75
4.7.7.14. Koli/Ambalaj Listesi.....	75
4.7.7.15. Sağlık ve Veteriner Raporları	75
4.7.7.16. Ekspertiz/Analiz Raporu	75
4.7.7.17. Kalite Kontrol Belgesi	76
4.7.7.18. Gözetim Belgesi.....	76
4.7.7.19. Gemi Ölçüm Raporu	76
4.7.7.20. Radyasyon Belgesi	76
4.7.7.21. Ordino	77

İKİNCİ KISIM

Birinci Bölüm

5- Dış Ticaret Rejimi + Kambiyo Mevzuatı ve Özellikleri	77
5.1. Genel Açıklama.....	77

5.2. Uluslararası Ekonomik İlişkiler	78
5.3. Dış Ticaret.....	78
5.4. Dış Ticarete Risk Türleri.....	78
5.5. Riskler Nasıl Azaltılabilir.....	79
5.6. İthalat	
5.6.1. İthalat Rejimi Kararı.....	80
5.6.2. İthalat Yönetmeliği.....	80
5.6.3. Bazı Şahsi ve Ticari Mahiyette Eşyanın Bedelsiz İthaline İlişkin Karar	83
5.6.4. Bazı Şahsi ve Ticari Mahiyette Eşyanın Bedelsiz İthaline İlişkin Karar	85
5.7. İhracat.....	87
5.7.1. İhracat Rejimi Kararı	87
5.7.2. İhracat Yönetmeliği.....	90
5.7.2.1. Genel Esaslar ve Tanımlar	90
5.7.2.2. İhracat Şekilleri ve Esasları.....	92
5.7.2.3. Özellik Arzetmeyen İhracat	92
5.7.2.4. Kayda Bağlı İhracat.....	92
5.7.2.5. Özelliği Olan İhracat.....	93
5.7.2.5.1. Kredili İhracat.....	93
5.7.2.5.2. Konsinye İhracat.....	94
5.7.2.5.3. İthal Edilmiş Malların İhracı	95
5.7.2.5.4. Transit Ticaret.....	95
5.7.2.5.5. Bedelsiz İhracat	95
5.7.2.5.6. Ticari Kiralama Yoluyla Yapılacak İhracat	97
5.7.2.5.7. Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri Kapsamında Yapılacak İhracat	99
5.7.2.5.8. Bağlı Muamele ve Takas Yoluyla Yapılacak İhracat	100
5.7.2.5.9. Dolaylı Ofset Kapsamında Yapılacak İhracat	101
5.7.2.6. Serbest bölgelere Yapılacak İhracat	105
5.7.2.7. Yurt Dışı Fuar ve Sergilere Katılım.....	105

5.7.2.8. Gümrük Beyannamesinin İptali.....	108
5.7.2.9. Alıcısı Tarafından Kabul Edilmeyen Mallar.....	108
5.7.2.10 Alıcısına Teslim Edilmeyen Malların Terk Edilmesi.....	109
5.7.2.11 Nisbi Aidat.....	109
5.7.2.12 Gümrük İdarelerince Yapılacak İşlemler	109
5.7.2.13 Fiili İhracatı Müteakip İhracatçı Birliklerinin Mükellefiyeti	109
5.7.3. Hariçte İşleme Rejimi Kararı	110
5.7.3.1. Amaç, Kapsam, Tanımlar	110
5.7.3.2. Hariçte İşleme Faaliyeti	112
5.7.3.3. Genel Hükümler.....	112
5.7.3.3.1. Müracaatların Değerlendirilmesi.....	112
5.7.3.3.2. Hariçte İşleme Rejiminde İzin Şartları ..	113
5.7.3.3.3. Belge/İzin Süresi ve Ek Süreler	114
5.7.3.3.4. Belge/İzin Revizesi.....	114
5.7.3.3.5. İthalatın Gerçekleştirilmesi	114
5.7.3.3.6. Taahhüdün Kapatılması	115
5.7.3.3.7. İthalatın Gerçekleşmemesi.....	115
5.7.3.3.8. İptal.....	115
5.7.3.3.9. Hariçte İşleme Tedbirlerine Uyulmaması.....	116
5.7.4. Dahilde İşleme Rejimi Kararı	117
5.7.4.1. Amaç, Kapsam ve Tanımlar	117
5.7.4.2. Dahilde İşleme Tedbirleri.....	119
5.7.4.2.1. Şartlı Muafiyet	120
5.7.4.2.2. Eşdeğer Eşya Kullanımı.....	120
5.7.4.2.3. Yurt İçi Alımlar.....	121
5.7.4.2.4. Teminat	121
5.7.4.2.5. İndirimli Teminat Uygulaması.....	121
5.7.4.2.6. Türkiye Gümrük Bölgesi Dışında veya Serbest Bölgelerde Yapılacak İşleme Faaliyeti.....	122

5.7.4.3. Geri Ödeme Sistemi	123
5.7.4.3.1. Geri Ödemenin Kapsamı	123
5.7.4.3.2. Geri Ödeme Sistemi Uygulanmayacak Haller	123
5.7.4.2.3. Ödenen Verginin Geri Verilmesi.....	124
5.7.4.4. Belge Düzenlenmesi	124
5.7.4.4.1. Müracaatların Değerlendirilmesi.....	124
5.7.4.4.2. Belge Düzenlenmesi	125
5.7.4.4.3. Belgenin Gönderileceği Merciler	125
5.7.4.4.4. Belgenin Revizesi	126
5.7.4.5. Süreler	126
5.7.4.5.1. Belge Süresi	126
5.7.4.5.2. Ek Süre	126
5.7.4.5.3. Haklı ve Mücbir Sebep ile Fevkalade Haller	127
5.7.4.6. Takip ve Değerlendirme	128
5.7.4.6.1. İhracatın Gerçekleştirilmemesi	128
5.7.4.6.2. Aracı İhracatçı ile İhracat	128
5.7.4.6.3. Kısmi Teminat İadesi	129
5.7.4.6.4. İhracat Taahhüdünün Kapatılması	129
5.7.4.6.5. Dahilde İşleme Tedbirlerine Uyulmaması	130
5.7.5. İhracat Sayılan Satış ve Teslimler Hakkında Tebliğ	131
5.7.5.1. Amaç Kapsam ve Tanımlar	131
5.7.5.2. İhracat Sayılan Satış ve Teslimler	132
5.7.5.3. Türkiyede İkamet Etmeyenlere Özel Fatura ile Yapılan Satışlar Hakkında Tebliğ	134
5.7.6. Dış Ticaret Sermaye Şirketleri Statüsüne İlişkin Tebliğ	134
5.7.7. Sektörel Dış Ticaret Şirketleri Statüsüne İlişkin Tebliğ	135

İkinci Bölüm

5.8. İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kararı	137
5.8.1. Amaç	137

5.8.2. Kapsam	138
5.8.3. Devlet Yardımları	138
5.8.3.1. Araştırma-Geliştirme (Ar-Ge) Yardımlarına İlişkin Tebliğ	139
5.8.3.2. Yurt Dışında Milli veya Bireysel Düzeyde Gerçekleştirilen Fuar Katılımlarının Desteklenmesine İlişkin Tebliğ	148
5.8.3.3. Uluslararası Nitelikteki Yurt İçi İhtisas Fuarlarının Desteklenmesine İlişkin Karar	153
5.8.3.4. Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımlarına İlişkin Para Kredi ve Koordinasyon Kurulu Tebliğleri	156
5.8.3.5. İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında "Çevre Maliyetlerinin Desteklenmesi" Hakkındaki Tebliğ	170
5.8.3.6. İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında "Pazar Araştırması Desteği" Hakkında Tebliğ	172
5.8.3.7. Eğitim Yardımı Hakkında Tebliğ	177
5.8.3.8. İstihdam Yardımı Hakkında Tebliğ	180
5.8.3.9. İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında "Yurtdışında Ofis-Mağaza Açma, İşletme ve Marka Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi" Hakkında Tebliğ	182
5.8.3.10. Patent, Faydalı Model Belgesi ve Endüstriyel, Tasarım Tescilli Harcamalarının Desteklenmesine İlişkin Tebliğ	187
5.8.3.11. Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması Ve Türk Malı İmajının Yerleştirilmesine Yönelik Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ	191

ÜÇÜNCÜ KISIM

Birinci Bölüm

6-	KAMBIYO MEVZUATI.....	205
6.1.	1567 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki Kanun.....	205
6.1.1.	Kapsam.....	205
6.1.2.	1567 Sayılı T.P.K.K.H.K. İstinaden Yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararlarına Aykırı Hareket Edenler veya Bu Kararlardan Doğan Yükümlülüklerini Yerine Getirmeyenler Hakkında Uygulanacak Müeyyideler.....	206
6.1.3.	1567 Sayılı T.P.K.K.H.K. Hükümlerine Aykırı Fiiller Hakkında İşlem Yapılmasına İlişkin Prosedür.....	208
6.2.	Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar.....	208
6.2.1.	Amaç Konu.....	208
6.2.2.	Tanımlar.....	209
6.2.2.1.	Türkiyede Yerleşik Kişiler	209
6.2.2.2.	Dışarıda Yerleşik Kişiler.....	209
6.2.2.3.	Yolcu	209
6.2.2.4.	Türk Parası	209
6.2.2.5.	Türk Parası ile Ödemeyi Sağlayan Belgeler.....	210
6.2.2.6.	Efektif	210
6.2.2.7.	Döviz (Kambiyo).....	210
6.2.2.8.	Menkul Kıymetler	210
6.2.2.9.	Kıymetli Madenler	210
6.2.2.10.	Kıymetli Eşya	211
6.2.2.11.	Merkez Bankası	211
6.2.2.12.	Banka	211
6.2.2.13.	Yetkili Müesseseler	211
6.2.2.14.	Özel Finans Kurumları	211
6.2.2.15.	PTT	212
6.2.2.16.	Diğer Sermaye Piyasası Araçları	212
6.2.2.17.	Kıymetli Maden Aracı Kuruluşları.....	212
6.2.3.	Türk Parası.....	212
6.2.4.	Döviz	213

6.2.5. D�v�z Kurları.....	214
6.2.6. D�v�ze İlişkin İşlemler.....	215
6.2.7. Kıymetli Madenler, Taşlar ve Eşyalar	216
6.2.8. Dış Ticaret.....	217
6.2.8.1. İhracat	217
6.2.8.2. İthalat	218
6.2.9. Görünmeyen İşlemler.....	219
6.2.10. Sermaye Hareketleri.....	219
6.2.10.1. Türkiyeye Gelecek Yabancı Sermaye	219
6.2.10.2. Türkiye'den Gidecek Yerli Sermaye	221
6.2.10.3. Servet Transferleri	223
6.2.10.4. Menkul Kıymetler	224
6.2.10.5. Gayrimenkuller.....	225
6.2.10.6. Krediler.....	226
6.2.10.7. Gayrinakdi Krediler	228
6.2.10.8. D�v�z Tевdiat ve Altın Depo Hesapları.....	229
6.2.10.9. Kredi İşlemleri	229
6.2.10.10. Prefinansman Kredileri.....	232
6.2.11. D�v�z Hesapları ve Altın Depo Hesapları.....	233
6.2.12. Kambiyo Denetimine Yetkili Elemanlar ile Kambiyo Müdürlükleri.....	233
6.2.13. D�v�z Alım Satım Belgeleri ile Türk Lirası Transfer Belgeleri	234
6.2.14. İhracata İlişkin Hükümler.....	235
6.2.14.1. İhracat Bedellerinin Yurda Getirilmesi	235
6.2.14.2. Peşin D�v�z.....	235
6.2.14.3. �zelliği Olan İhracat	236
6.2.14.4. Kredili ve Kiralama Yoluyla Yapılan İhracat.....	237
6.2.14.5. İhracat Bedellerinin Tahsil Süreleri.....	237
6.2.14.6. İhracat Hesaplarının Kapatılmasına İlişkin Mücbir Sebeb Kabul Edilecek Haller.....	239
6.2.14.7. İhracatçıların Sorumluluğu.....	240
6.2.14.8. Terkin	240
6.2.14.9. İhracat Bedelinden İndirimler	240
6.2.14.10 Hesap Kapatma ve İhbar.....	241

6.2.14.11 Kur Farkı Devri.....	242
6.2.14.2. İthalata İlişkin Hükümler	242
6.2.14.2.1. İthalat Bedellerinin Ödenmesi.....	242
6.2.14.2.2. İstisnai İthalat.....	242
6.2.14.2.3. Hesap Kapatma	242
6.2.14.2.4. Hesap Kapatmayanlar Hakkında Yapılacak İşlem.....	243
6.2.14.2.5. Terkin	243
6.2.14.2.6. Mücbir Sebebe Halleri	244
6.2.14.2.7. İthalatın Yapılması	244
6.2.14.2.8. Bankalar ve Özel Finans Kurumlarının Sorumluluğu	245
6.2.14.2.9. Bağlı Muamele veya Takas	245
6.2.14.2.10 Hesap Kapatma	245
6.2.15. Sermaye Hareketlerine İlişkin Hükümler	245
6.2.15.1. Lisans ve Temsilcilik Sözleşmeleri	245
6.2.15.2. Sermaye İhracı ve Servet Transferi.....	245
6.2.15.3. Krediler.....	246
6.2.15.4. Döviz Ödemesini veya Türk Parası Transferlerini Gerektiren Hizmetler ve Giderler.....	248
A- Ticaret ve Endüstri.....	248
B- Dış Ticaret	248
C- Taşımacılık	249
D- Sigorta	249
E- Film Video, Kaset ve Benzeri Maddi Ortam Üzerine Kaydedilmiş Eserler	250
F- Sermaye Gelirleri	251
G- Seyahat ve Turizm	251
H- Kişisel Gelir ve Harcamalar.....	251
I- Kamu Gelir ve Giderleri	251
J- Genel Karakterli İşlemler.....	252

İkinci Bölüm

6.3. Yetkili Müesseseler	252
6.3.1. Tanımlar.....	252

6.3.2.	Kuruluş İzni	252
6.3.3.	Kuruluş İzin Şartları.....	252
6.3.4.	Kuruluş Başvurusu	253
6.3.5.	Ön İzin.....	254
6.3.6.	Faaliyete Geçiş Şartları ve İzin Belgesi	254
6.3.7.	Şube Açma	255
6.3.8.	İşyeri Nakli ve Unvan Değişikliği.....	256
6.3.9.	Hisse Devirleri.....	256
6.3.10.	Yetkili Müesseselerin Faaliyet Konuları	256
6.3.11.	Hesap ve Belge Düzeni	257
6.3.12.	Faaliyetin Durdurulması	257
6.3.13.	Yetkili Müessese Ünvanının Korunması	258
6.3.14.	Bilgi Verme.....	258
6.3.15.	Denetime Yetkili Merciler	258
6.4.	Bankalar Kanunu.....	258
6.4.1.	Türkiyede Kurulacak Bir Bankanın Kuruluş Şartları ve Faaliyete Geçme Esasları	259
6.4.2.	İzin ve Faaliyete Geçme Şartları.....	260
6.4.3.	Türkiyede Şube Açmak Suretiyle Faaliyet Gösterecek Yurt Dışında Kurulu Bankaların Kuruluş Şartları ve Faaliyete Geçme Esasları	260
6.4.4.	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu	261
6.4.5.	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun Kaynakları	262
6.4.6.	Türkiye Bankalar Birliğinin Görev Yetkileri.....	263
6.4.7.	Bankaların ve Özel Finans Kurumlarının Döviz Pozisyonu ve Uyacakları Esaslar	264
6.4.8.	Kıyı Bankacılığı	265
6.4.8.1.	Kurulma Şartları	265
6.4.8.2.	Kıyı Bankacılığı Özellikleri	266
6.4.8.3.	Teşvikler	266
6.5.	Serbest Bölgeler Kanunu	267
6.5.1.	Amaç ve Kapsam	267
6.5.2.	Tanımlar.....	267
6.5.3.	Faaliyet Konuları	267
6.5.4.	Serbest Bölgeler Tesis ve Geliştirme Fonu	268

6.5.5. Serbest Bölgeler.....	268
------------------------------	-----

DÖRDÜNCÜ KISIM

Birinci Bölüm

7- YABANCI SERMAYE.....	269
7.1. Yabancı Sermaye Çeşitleri ve Yabancı Sermayenin Fonksiyonları.....	269
7.1.1. Yabancı Sermaye Çeşitleri.....	269
7.1.2. Yabancı Sermayenin Fonksiyonları	269
7.2. Yabancı Sermayeye İlişkin Türkiye'deki Yasal Düzenlemeler	270
7.3. Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu	272
7.4. Tanımlar Deyimler.....	276
7.4.1. Uluslararası Tanımlar	276
7.4.2. İzin Prosedürünün Kaldırılması	277
7.4.3. Doğrudan Yabancı Yatırımlara İlişkin Esaslar	277
7.4.3.1. Yatırım Serbestisi ve Milli Muamele.....	277
7.4.3.2. Kamulaştırma ve Devletleştirme	278
7.4.3.3. Transferler	278
7.4.3.4. Taşınmaz Edinim	278
7.4.3.5. Uyuşmazlıkların Çözümü	278
7.4.3.6. Nakit Dışı Sermayenin Değer Tespiti.....	278
7.4.3.7. Yabancı Personel İstihdamı	278
7.4.3.8. İriibat Büroları.....	279
7.4.4. Politika Belirleme ve Bilgi İsteme	279
7.4.5. Hazine Müsteşarlığının Yeni Rolü.....	279
7.5. Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu Uygulama Yönetmeliği	279
7.5.1. Yönetmelik Hakkında Genel Açıklama.....	279
7.5.2. Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu Uygulama Yönetmeliği	281
8- YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	287
8.1 Yararlanılan Kitaplar	287
8.2 Yararlanılan, Kanun, Karar, Yönetmelik Tebliğ ve Genelgeler	287

KISALTMALAR

EXWE	: İşyerinde Teslim
FCA	: Taşıyıcıya Teslim
FAS	: Geminin Doğrultusunda Teslim
FOB	: Güvertede Teslim
CFR	: Mal Bedeli ve Navlun
CİF	: Mal Bedeli Sigorta, Navlun
CPT	: Taşıma ücreti ödenmiş olarak Teslim
CİP	: Taşıma ve Sigorta Bedeli Ödenmiş Olarak Teslim
DAF	: Sınırdaki Teslim
DES	: Gemide Teslim
DEQ	: Rihtımda Teslim
DDU	: Gümrük Resmi Ödenmeksizin Teslim
DDP	: Gümrük Resmi Ödenmiş Olarak Teslim
CMR	: Karayolu Taşıma Senedi
FCR	: Teslim Alındı Sertifikası
FCT	: Taşıma Sertifikası
ATR	: Dolaşım Belgesi
İTH.YÖN.	: İthalat Yönetmeliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
DFİF	: Destekleme Fiyat İstikrar Fonu
GTİP	: Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu
DTM	: Dış Ticaret Müsteşarlığı
Hİİ	: Hariçte İşleme İzin
GT	: Genel Tebliğ
AATUHK	: Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun
KDV	: Katma Değer Vergisi
DİİB	: Dahilde İşleme İzin Belgesi
İGM	: İhracat Genel Müdürlüğü
GGM	: Gümrük Genel Müdürlüğü
İBGS	: İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği
CKD	: Çevre Koruma Desteği
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme
SDŞ	: Sektörel Dış Ticaret Şirketi
AR-GE	: Araştırma ve Geliştirme

TTGV	: Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı
İGEME	: İhracatçı Geliştirme Etüt Merkezi
TPE	: Türk Patent Enstitüsü
DTSS	: Dış Ticaret Sermaye Şirketleri
TPKK	: Türk Parasının Kıymetini Koruma
MGB	: Maliye ve Gümrük Bakanlığı
SP	: Sermaye Piyasası
MB	: Merkez Bankası
HDTM	: Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı
DFN	: Dış Finansman Numarası
DAB	: Döviz Alım Belgesi
DSB	: Döviz Satım Belgesi

BİRİNCİ BÖLÜM

1- DIŞ TİCARET VE KAMBIYO'DA KULLANILAN TERİMLER ve ANLAM-LARI

ARBİTAJ: Arbitaj, menkul kıymetler, kıymetli madenler, para, kıymetli evrak gibi değerlerin iki ayrı piyasa arasındaki fiyat farkından yararlanmak amacıyla fiyatların düşük olduğu piyasadan alınması, yüksek olduğu piyasalarda satılmasıdır.

AVAL: Kambiyo senetlerinden doğan bir borcun asıl borçlusu tarafından ödenmediği takdirde üçüncü bir kişinin ödemeyi garanti etmek için senet üzerine koyduğu imzadır.

AVARYA: Deniz taşımacılığında kullanılan bir kavramdır. Gemide ve yükte meydana gelen bütün olağanüstü maddi hasar ve masrafları ifade eder. İkiye ayrılır.

Büyük Avarya: Müşterek Avarya veya umumi Avarya adı da verilir. Olağanüstü masrafları kapsar ve bunların gemi, yük ve navlun arasında paylaştırılmasını içerir.

Küçük Avarya: Hususi Avarya da denir. Yolculuk gereği doğan masrafları içerir. Taraflar yalnız kendi zararlarına katlanır.

BELGELER (Vesaik): Dış ticarete kullanılan her türlü ticari ve mali belgeleri ifade eder. Ticari belgeler, fatura, sevk irsaliyesi, menşe şahadetnamesi, sigorta poliçesi, vb.dir. Mali belgeler, poliçe, bono, çek, ödeme makbuzları vb.dir.

KONTEYNER: İçine konulan malların korunup taşınmalarına yarayan ve tekrar kullanılabilen standart büyüklükteki taşıma kabıdır.

DAMPİNG: Yabancı bir ülkeden Türkiye'ye ihraç edilen bir malın benzerlerine göre daha düşük bir bedelle Türkiye'ye sokulmasıdır.

DEKLERASYON BELGESİ: İthalatçıların Türkiye'ye girişlerinde ihracat bedeli olarak döviz getirmeleri halinde, bu dövizleri gümrüklerde beyan etmeleri gerekir. Gümrüklerce beyan edilen döviz gösteren döviz beyan tutanağına Deklerasyon belgesi denir.

DEMURAJ: Limanlarda geminin yükleme müddeti boşaltma müddetinden daha uzun bir sürede yüklenmesi ve boşaltılmasından dolayı ödenen tazminattır.

DÖVİZ: Madeni ve kağıt para şeklindeki yabancı ülke paraları ile bu paralarla ödemeyi sağlayan her türlü belgedir.

EFEKTİF: Kağıt ve madeni para şeklindeki dövizdir (Yabancı memleket parası). Para yerine geçen çek poliçe vb ödeme araçlarını kapsamaz. Efektif dövizden daha dar bir kavramdır. Sadece banknot ve madeni paralar için kullanılır.

ANTREPO: Dışarıdan Türkiye'ye deniz, kara(demiryolları dahil) ve hava yoluyla getirilen ve Türkiye'ye girmesi veya Türkiye'den transit geçirilmesi yasak olmayan yabancı memleket eşyasının çıkış hükmünde olmak üzere ihraç edilecek milli mahsul veya mamüllerin; transit veya yeniden ihraç edilmek üzere gelen eşyanın konulduğu yerlerdir.

Antrepolar genel, özel ve fiktif olmak üzere üç çeşittir.

- Genel Antrepolar

Özel antrepolara alınması gerekli eşya dışında kalan, antrepo sahibiyle birlikte diğer kişilere ait her çeşit eşya ve maddenin konulduğu yerler genel antrepodur.

-Özel Antrepolar

Konulacak eşyanın tabiatlarına ve yapılacak faaliyetin özelliklerine uygun olarak yapılmış bulunan, patlayıcı, parlayıcı veya bir arada bulundukları eşya için tehlikeli olan veya muhafazaları özel tertip ve tesislere gereksinim gösteren eşya ve maddelerin konulduğu yerler ile rafineri tesisleri özel antrepodur. Buralara alınan eşya ile diğer eşya ve malzemede Bakanlığın izniyle konulabilen özel antrepolara konulacak eşya ve maddeler Gümrük Yönetmeliğinde gösterilmiştir.

-Fiktif Antrepolar

Bakanlıkça uygun görülecek eşyanın gene Bakanlığın izniyle konulduğu ve mal sahipleri veya temsilcileri tarafından temin ve tesis edilmiş yerler fiktif antrepodur. Yabancı eşyanın teşhir olunduğu fuar veya sergiler fiktif antrepo sayılır.

-Antrepo Rejimi

Vergiye tabi yabancı menşeli eşyanın, memleket içinde ayrılmış bir yerde vergi ödemeksizin bir süre alıkonmasının sağlanması, Antrepoya konan eşya bir bakıma milli arazi dışında kalır. Eşya ancak antrepodan çıkıp memlekete ithalinde vergiye konu olur. Antrepoda bekleme süresi beş yıldır.

APEL: Sermaye şirketlerinde ortakların ödenmemiş sermayeyi ödemeye davet edilmesidir.

AKSEPTASYON: Bankanın kendisine çekilen poliçe üzerine "Kabul edilmiştir" şerhini koyması demektir. Böylece, banka müşterisine bir kredi açmış olur.

ALANJ: Bir şeyi uzatmak için yapılan ek, Kambiyo senetlerinin (Poliçe, Bono, Çek) arka yüzünde yapılacak işlemler için yer kalmadığı zaman senet üzerine uzunlamasına eklenen kağıda alanj denmekte ve alanj üzerinde yapılacak her türlü işlem, senedin arkasına yazılmış sayılmaktadır.

ANKES: Taahhütleri karşılamak üzere bulundurulanan rezervdir. Kasada mevcut paradır.

BONO: Belli bir borç karşılığı alacaklıya verilen emre yazılı senet. Bono bir kredi aracı olup paraya benzer bir likitidete sahiptir. Ödeme aracı olarak tedavül eder. Genel anlamda, tahvillerde bono sayılır. Hükümetçe çıkarılan devlet tahvilleri Hazine Bonolarıdır. İktisadi devlet teşekküllerinin düzenlediği, Maliye Bakanlığının kefil olduğu ve Merkez Bankası tarafından iskonto edilen borç senetleri Hazine Kefaletini Haiz Bonodur.

BOOM: Yüksek konjonktürde piyasanın aşırı derecede kızışması durumunda spekülasyon hızlanır. Bütün değerlerde ve işlem hacminde yapay bir yükseliş görülür. Boom safhasını çok defa mali gerginlik ve para darlığı izler

ÇEK: Hazır bir karşılık üzerine çekilmiş kayıtsız şartsız vadesiz bir ödeme emridir. Çeki imzalayana keşideci, tahsil edene lehdar ve ödeyecek olana mu-

hatap denir. Bir ödeme emrinin çek niteliğini taşıması için üzerinde çek kelimesi yazılı olmalı, ödenecek tutar gösterilmeli, lehdar ve muhatabın sıfatları ile ödemenin yapılacağı yer belirtilmeli, keşideci günü ve yeri yazılmış olmalı ve keşideci tarafından imzalanmış bulunmalıdır. Çeki ödeyecek olan muhatap daima bir mali kurumdur. (Bir çok ülkede ve Türkiye’de bu muhatap bankalardır.) Çekin para forksiyonu görebilmesi kabiliyeti sınırlıdır.

ÇEKİ LİSTESİ: İthal edilen malların gayrisafi ağırlıklarını kapsamlı olarak göstermek üzere düzenlenen listelerdir. Bu listelerde gösterilen ağırlıkların fatura ve konşimentoda gösterilen ağırlığa uygun olması gerekir.

ÇIKIŞ BEYANNAMESİ: Yabancı ülkelere giden kişilerin veya satılan ticari malın dışarı gönderilmesi sırasında yolcu veya ihracatçı tarafından düzenlenen gümrüğe ve kambiyo makamlarına ibraz olunan kapsamlı, resmi bir belgedir ki gümrük işlemleriyle ihracat izni ve istatistik bakımından gereklidir.

DIŞ TİCARET: Bir ülkenin belli bir süre içindeki ithalatı ve ihracatı, o ülkenin o süre içindeki dış ticaretidir.

DIŞ TİCARET REJİMİ: Yabancı memleketlerde olan ticari ve ekonomik faaliyetlerde izlenecek yöntem ve kurallarla bu faaliyetlerin yürütülmesi için gerekli olan formalitelerin tümü.

DIŞ TİCARETİN FİNANSE EDİLMESİ USULLERİ:

- I) Vesikalı Krediler
- II) Mal bedellerinin, ithalatçılar tarafından ihracatçılara ödenmesi şekilleri
 - a) Peşin ödeme
 - b) Mal mukabili ödeme
 - c) Vesaik mukabili ödeme
 - d) Malın elden çıkarılmasından sonra ödeme
 - e) Kredili ödeme
 - f) Akreditif

DIŞ TİCARETTE SATIŞ SÖZLEŞMELERİNE İLİŞKİN TERİMLER:

Boşaltma yerinde teslim: Boşaltma yerinde teslim şartıyla satış şekli, sadece kara yoluyla nakliyatta kullanılır. Satışa mal bedeli ve nakliyesi dahildir. Boşaltma masrafları alıcıya aittir.

FOB: Gemide, güvertede teslim yapılır. Ayrıca malın yükleneceği limanda belirtilir. Bu şekilde yapılan alım satımlarda satıcı, saptanan limanda normal süre içerisinde ve alıcının göstereceği gemide malı teslim etmeye, teslim anına kadar doğabilecek tüm hasarı kabule, vergi ve rüsumlarla kontrol ücretlerini ödemeye, gereken normal ambalajı yaptıрмаğa ve gerekli belgeleri sağlayarak vermeye zorunludur. Alıcıda bir gemi tutmaya veya gemide yer ayırmaya ve bu durumu satıcıya bildirmeye malı gemide teslim aldıktan sonra her türlü hasarı ödemeye, nakliye ücreti sigorta ücreti vesaireyi ödemeye ve saiki çekmeye malın tahliyesini yaptıрмаğa, ithal sırasındaki vergi ve rüsumları ödemeye zorunludur. Fob satışta, satıcı malları gemiye yüklemekle yükümlülüğünü yerine getirmiş olur. Navlun ve Sigorta masrafları alıcıya aittir.

CIF: Bedel, sigorta ve navlun kelimelerinin ilk harflerinden oluşan bir terimdir. Malın değeri sigorta ve navlundan doğan tutarı da ifade eder. Satıcının malı beklenen rizikolara karşı (savaş tehlikesi hariç) muteber bir sigortacıya veya şirkete sigorta ettirmeye, sigorta ücretini ödemeye, nakliye kontratını akdetmeye veya şahadetnamesini alıcıya göndermeye katlanarak yaptığı satış akdidir. Bu satışta satıcının sorumluluğu malların alıcıya ve gümrüğüne teslimine kadar devam eder. Satıcı gemiyi kiralar, navlunu öder, malı sigorta ettirir.

FOR: Demiryolunda teslim. Canlı hayvan alış verişlerinde kullanılır. Bu çeşit satışta, satış fiyatına mal bedeli ambalaj masrafları ve malın trene yüklenmesine kadarki taşıma giderleri dahildir.

FOT: Vasıtada teslim (Demiryolunda kullanılır)

CF: Fiyatın mal bedeli ile belirli bir yere kadar taşıma masraflarından ibaret bulunduğu durumları belirtir. Sigorta masrafları CF fiyata dahil değildir. Satıcı malları gemiye yükler navlun öder ama sigortaya karışmaz (Kara nakliyatında kullanılır.).

FAS: Gemi borsasında teslim. Bu çeşit satışta, satış fiyatına mal bedeli, ambalaj masrafları ve malların gemi borsasına yerleştirilmesine kadar yapılacak giderler dahildir. Satıcının deposunda teslim. Bütün giderler alıcıya aittir.

EXWORKS: Fabrikada teslim. Bu çeşit satış fiyatına sadece mal bedeli ve ambalajsız sevkedilmeyecek olan malların ambalaj masrafları dahildir. Nav-

lun ve sigorta gibi diğer giderlerin alıcı tarafından ayrıca üstlenilmesi gerekir.

F.P.A: Kısmi hasar hariç.

W.P.A: Hasar dahil, hasardan doğan tüm zararlar sigorta sözleşmesine dahildir.

DIŞ TİCARETTE KULLANILAN FATURA ÇEŞİTLERİ:

a) Proforma Fatura

b) Orijinal Fatura

c) Konsolosluk Faturası

d) Navlun Faturası

Diğer Belgeler:

1- Menşe Şehadetnamesi

2- Tartı Pusulası-Çeki Pusulası

3- Sıhhat Raporu

4- Ekspertiz veya analiz raporu

DISPEC: Her türlü avarya sonunda gemi, yük, navlun ve ilgililerin kendilerine düşen alacak ve vereceği saptanan bölüştürme ihtiyacıyla yaptıkları hesaplaşmayı belirleyen belge

DISPONİBİLİTE: Paraya derhal çevrilebilen değerlerin borçlara oranı. Diğer bir anlatımla, iki memleket veya belirli memleketler arasında mevcut ticari hesaplarda lehteki bakiyeler. (Kasa mevcudu)

DÖVİZ BONOSU: Bir banka nezdinde mevduat olduğunu gösteren taşıyana ve isme düzenlenen, alınıp satılabilen bir kıymetli evraktır. Bu belge, Avrupa para piyasasında çok kullanılır.

DÖVİZ KURU: Bir yabancı paranın ulusal para cinsinden fiyatıdır. İki milli paranın bir başka para sokularak hesaplanan dönüşüm haddine çapraz doğrudan doğruya dönüşüm haddine ise düz kur denir.

CARİ KUR: Kambiyo borsalarında günlük alım satımlar sonucu serbestçe oluşan kurdur.

SERTEN KUR: Ulusal para biriminin yabancı paralar cinsinden ifade şek-

lidir. Bir Türk Lirası ile ne kadarlık dolar, mark, frank vs alınabileceği gösterilir. Londra piyasasında kotasyon tarzı budur.

INSERTEN KUR: Serten kurun tam tersine, yabancı para biriminin ulusal para ile ifade edilmesidir.

DÖVİZ POZİSYONU: Bankaların, karşılığı Türk lirası ödenmek suretiyle satın aldıkları dövizler ile fiilen kullanmış oldukları kurye kredilerini kapsamaktadır.

DRAWBACK: Reddi rüsum yerli malların ihracında ve yabancı kökenli malların tekrar ihracında, bunlar üzerinden evvelce alınmış olan vergilerin kısmen veya tamamen iadesidir. Türkiye de bu sistem geçici kabul ve ihracatta vergi iadesi şeklinde uygulanmaktadır. Mal ülkeye ham ve yarı mamül olarak girerken aynen ithal olunan diğer mallardaki gibi gümrük resmi alınır. Fakat imal edilerek tekrar harice gönderildiği sırada daha evvelce alınmış olan gümrük resmi geriye verilir.

EXPORT: İhracat veya ihracat malı, yurt dışına sevk edilen mallar. Malın yurt dışına sevki işlemi

EXCHANGE: Borsa, Kambiyo

GÜMRÜK BÖLGESİ: Denizlerde sahilden içeri, karalarda gümrük hattından içeri doğru 30 Km derinliğindeki bölgedir.

GÜMRÜK HATTI: Sadece gümrük kapılarından geçilmek yoluyla aşılın kara, su ve hava sınırlarıdır.

GÜMRÜK KOMİSYONCUSU: Malların her türlü gümrük işlemlerini sahipleri adına takip eden serbest meslek mensuplarıdır.

GÜMRÜK TARİFESİ: İthalata konu olan mallar için ödenmesi gereken vergileri sistematik ve toplu olarak gösteren cetveldir. Gümrük vergileri ad valorem veya spesifik vergi esasına göre düzenlenir. Ad valorem tarifelerde vergi ithalat değerinin yüzdesi olarak, spesifik tarifelerde ise birim ithal malı başına hesaplanır.

GATT: Gümrük ve Ticaret Genel Anlaşması. Dış Ticareti serbestleştirmek ve uluslar arası ekonomik işbirliğini geliştirmek amacıyla gümrük duvarlarını kaldırmaya çalışan örgüt. Kuruluşu 1948 Cenevre

GARANTISIZ TİCARİ BOÇLAR: Herhangi bir sigorta veya devlet garantisi olmaksızın ithal edilen malların bedelinin döviz darboğazı nedeniyle transfer edilmeyerek birikmesi sonucu doğan borçlar.

GEÇİCİ KABUL: Belirli bir süre sonra tekrar ihraç edilmek üzere yurda sokulan eşyanın ithali (Geçici kabul suretiyle ithalat).

GEÇİCİ İHRACAT: Az veya çok bir işçilik görmek üzere yabancı ülkelere ham veya yarı işlenmiş maddelerin geçici olarak işlenmek amacıyla sevk edilmesi ve elde edilen mamüllerin yurda ithaline imkan veren ticarettir.

GÜMRÜK GİRİŞ BEYANNEMESİ: Yabancı ülkelere gelen kimselerin veya satın alınan ticari bir malın yurda girmesi sırasında yolcu, ithalatçı veya komisyoncu tarafından düzenlenip gümrüğe ve kambiyo makamlarına verilen ayrıntılı resmi belge.

HAMULE: Yük, Gemiye taşınmak için yüklenen her çeşit eşya. Taşınan mallar.

HAMULE SENEDİ: Nakliye senedi veya taşıma senedi de denir. İki nüshadan biri taşıyıcıya verilir ve eşya ile birlikte sevk edilir. Diğer nüshası ise taşıyıcı tarafından imzalanarak gönderene geri verilir.

Demiryolu ile yapılan taşımada malın cinsi ve miktarını, ambalajın şekil ve özelliğini, gönderilenin isim ve adresleri nakliye ücretini bunun ödenmiş olup olmadığını ve taraflarca kararlaştırılan diğer konuları gösteren ve eşya gönderen kimselere demiryolu idaresi arasında imzalanan bir nakliye sözleşmesidir. Genellikle emre değil isme düzenlendiğinden cirosuna olanak bulunmamaktadır.

HEDGİNG: Alıcıların fiyat değişmelerine karşı korumak üzere başvurdukları bir önlemdir. (Vadeli Satış Usulü)

HERMEST GÜVENCESİ: İhracat Garantisi

HİTERLAND: Arka ülke anlamına gelir. Büyük bir limana veya iktisadi merkeze ekonomik açıdan bağlı olan bölgeleri ifade etmek üzere kullanılmaktadır.

İTHALAT: Dışalım: Bir ülkenin yabancı ülkelere üretilen mal ve hizmetleri döviz karşılığında satın almasıdır.

İTHALAT ÇEŞİTLERİ

1-AKREDİTİFLİ İTHALAT: Bu ithalatta esas, malın sevkinden önce alıcının, bir banka aracılığıyla satıcının bulunduğu yerdeki bankası nezdinde, malın sevk belgesinin teslimi karşılığında ödenmek üzere kredi açtırmasıdır.

2- VESAİK (BELGE) KARŞILIĞI İTHALAT: Malın mahrecinden yola çıkarılmış olduğunu gösteren belgenin bedelini ödeyerek bankadan çekmek suretiyle yapılan ithalattır. Malın gelmiş olması şart değildir.

3- MAL KARŞILIĞI İTHALAT: Malın gümrüklenmesini müteakip bedelini ödeyerek belgenin çekilmesi suretiyle yapılan ithalattır.

4- KREDİLİ İTHALAT: Belirli bir vade sonunda bedeli ödenmek suretiyle veresiye yapılan ithalat.

5- ANKONSİNYASYON İTHALAT: Satışın yapılması ve belirli bir vade sonunda mal bedelinin transfer edilmesi şartıyla yapılan ithalat.

6- BEDELSİZ İTHALAT: Karşılıksız olarak yurda sokulan mallar (Hediye-ler, yabancıların resmi ve özel eşyalarını, ticari örnekler, geçici ihracat reklamı eşyası vs).

7- GEÇİCİ KABUL YOLUYLA İTHALAT: Belirli bir süre sonra tekrar ihraç edilmek üzere yurda sokulan eşyanın ithali.

KABUL KREDİSİ: İthalatçının vereceği teminat karşılığı ihracat ya kredi açılması olanağı veren bir akreditif çeşididir. Bir bankanın müşteri lehine kendi üzerine poliçe keşide etmesi yetkisini tanımak suretiyle açtığı kredidir. Satın aldığı mal bedelinin ithalatçı tarafından malın tesellümü sırasında değil, belirli bir süre sonunda ödeneceğini satıcıya temin etmek üzere açılan ve leh-darın ibraz edeceği vadeli bir poliçenin bankaya kabulü suretiyle realize edilecek olan bir kredidir.

KAMBİYO: Latincece Cambiare'den gelmektedir. Değiştirmek anlamına gelir. Nakit, döviz altın veya senet gibi birinci dereceden üçüncü dereceye kadar likit sayılan menkul değerler üzerine yapılan işlemleri kapsar (Change Exchange, Wechselgeschaft).

KIRKAMBAR SÖZLEŞMESİ: Taşıyanın, navlun karşılığında; parça mal olan belirli eşyayı denizde taşımayı taşıtana taahhüt ettiği sözleşme.

KİSMİ CARTER: Geminin bir parçası veya belirli bir yeri taşıtana ayrılarak denizde eşyanın taşıtana taahhüt ettiği sözleşme.

KLİRING: Uluslar arası ödeme usulleri. İki taraflı anlaşmalarla ithalat ve ihracat bedellerinin döviz kullanmadan mahsup ve takas yolu ile kliring kurumları aracılığı ile yapılması işlemidir.

KLOZ: Sigorta sözleşmelerine eklenen ve sigorta sözleşmesindeki taahhütleri genişleten veya daraltan belgelerdir.

KUVERTÜR: Transfer talimatı veren bankanın dışarıdaki muhabiri nezdinde yabancı ülkede yapılacak ödemenin karşılığı olarak bulundurduğu alacaklı hesaptır.

KUR: Bir ülke parasının diğer ülke paraları karşısındaki fiyatıdır.

KUR ÇEŞİTLERİ:

- **CARİ KUR:** Kambiyo borsalarında yapılan alım satımlar sonucu oluşan ve hergün kambiyo fiyat listeleri ile ilan edilen döviz fiyatlarıdır. Fiyatlar iki yöntem ile belirlenir.

a) **Certain Kur (Belirli Kur):** Yerli para değerinin yabancı para değeri ile belirtilmesidir.

1 TL..... \$

1 TL..... EURO

b) **İncertain Kur (Belirsiz Kur):** Yabancı ülke para değerinin yerli para değeri ile belirtilmesidir.

2 \$.....TL

1 EURO.....TL

- **ESAS KUR:** Döviz ve efektif alım satımlarında cari kambiyo kurlarını belirlemek için tespit edilen resmi kurlardır.

- **DÜZ KUR:** Bir birim yabancı para ile satın alınabilen yerli para miktarını belirleyen kur.

1 \$.....TL

- **ÇAPRAZ KUR:** Bir yabancı paranın diğer bir yabancı para ile değiştirme oranıdır.

1\$:.....EURO

1\$:.....STERLİN

-SABİT KUR: Bankaların yabancı para birimi ile yapılan işlemleri muhasebe kayıtlarına aktarırken kullandıkları kurdur.

1TL.....1\$

1TL.....1 EURO

KONİŞMENTO: Kaptan veya gemi acentası tarafından yükletene verilen malın teslim edildiğini, anlaşılan şekilde nakledilip gönderilene teslim olunacağını gösteren ve üzerinde taşıyanın ad, soyad ve ünvanını, kaptanın ad ve soyadını, geminin ad ve uyuğunu, yükletenin ve gönderilenin ad, soyad ve ünvanlarını yükleme ile boşaltma limanlarını, yüklenen malın cins, miktar, durum ve ambalajlarını, navlunun düzenlendiği yer ve günü, kaç nüsha olarak düzenlendiğini belirten bilgiyi taşıyan bir belgedir. Konışmento bir navlun sözleşmesi hükmünde olduğu gibi aynı zamanda temsil eden ve temsil ettiği mal üzerinde tasarruf hakkı sağlayan bir belgedir. Konışmentonun ciro ve teslimi malın devrini ifade eder. Konışmento genellikle üç nüsha olmak üzere gönderenin istediği kadarlık nüshalar halinde düzenlenir. Bu nüshalardan herhangi biri malın teslimi veya devri için yeterlidir. Konışmentonun bütün nüshalarına birden tam takım konışmento denir. Yüklemenin isteği üzerine konışmento isme veya emre yazılı olarak düzenlenir.

Konışmento olarak ta söylenen Konışmento, deniz yoluyla nakil sırasında taşıyan tarafından yükletenin talebi üzerine tek taraflı olarak düzenlenen bir yük senedi olup, bu belge ile taşıyan bir yandan sevk için gönderilen eşyayı teslim aldığını beyan ve diğer yandan da varış limanında yükün kanunen yetkili hamiline teslimini taahhüt eder.

Taşıdıkları hükümlere göre Konışmento çeşitleri şöyledir.

1- Carter mukavelesi halinde düzenlenen Konışmentolar

Bir navlun karşılığında geminin tamamının veya belirli bir kısmının yük taşımak üzere taşıtana ayrılmasını sağlayan mukaveleye "Carter Mukavelesi" denir. Carter mukavelesi şartlarını gösterir belge "Carter Parti" adını alır. Bu çeşit mukaveleler ya belirli bir süre veya bir yolculuk için düzenlenir. Yeterli bilgileri ihtiva eden bir Carter Parti konışmento hükmündedir. Bununla bera-

ber carter partiden ayrı olarak aynı zamanda bir konişmento da düzenlenebilir.

2- Geçkin Konişmento: Mallar indirileceği limana geldiği halde konişmentoları henüz amir bankanın eline geçmemişse böyle gecikmiş konişmentolara Geçkin Konişmento denir.

3- Tek Konişmento: Mallar deniz yolundan önce veya sonra aktarma edilerek kara yolunu da takip edecekse, bu iki nakliyyeyi birden kapsamına alan konişmentolara Tek konişmento denir.

4- Temiz Konişmento: Mal veya ambalajlarının kusurlu olduğunu açıkça gösteren bir kaydı taşımayan konişmento, Temiz Konişmentodur. Kusurlu olduğuna dair bir kayıt varsa konişmento kusurlu (kirli) Konişmento adını alır.

5- Tesellüm Konişmentosu: Mallar, yükletenin onayı ile belirli bir limana sevkedilmek veya belirli bir gemiye yüklenmek üzere teslim alınmışsa, bu hususu gösteren bir kaydı taşıyan konişmentolara Tesellüm Konişmentosu denir.

6- Yükleme Konişmentosu: Malların gemiye yüklendiği kaydını taşıyan konişmentodur.

Ayrıca bir gönderici veya onun adına yetkili bir üçüncü şahıs tarafından taşıyıcı uçak şirketi ile belli bir güzergah üzerinde bir malın taşınması için yapılan kontrat da bir konişmentodur. Hava yolu Konişmentosu gayri kabili rücu-
dur.Yani devredilemez.

KONVERTİBİLİTE: Dönüşebilirlik. Ulusal paranın diğer paralara ve altına hiçbir sınırlama olmaksızın tahvil edilebilmesidir.

Parası konvertibl olan ülkelerde, içerde istenen parayla değiştirme ve tasarruf yapma olanakları serbest bırakılsa da dışarıya transfer konusunda sınırlamalar vardır. Konvertibilite rejimi uygulandığında herhangi bir kimse cebindeki parayla hiçbir kayıt olmadan döviz satın alabilecektir. Elindeki dövizde serbestçe Türk lirasına çevirebilecektir.

KOTA: Bir ülkenin veya firmanın ithal veya ihraç edeceği mallara kısıtlayıcı tedbirlerle çizilen sınıra denir. Kota, ayrılan bir para ile alınacak malın çeşidini ve her çeşidinin oranını gösteren listedir. Kota bir mala ayrılan ithal olanıdır.

Kotaların Sınıflandırılması:

1- İhraç Kotaları

2- İthal Kotaları

a) Global Kotalar

b) Lisansa bağlı Kotalar

c) Gümrük tarife Kotalar

aa) Kıymet kotası

bb) Miktar kotası

Miktar kotası da ikiye ayrılır

1- Lisans bedeli alınmayan kotalar

2- Lisans bedeli alınan kotalar

aa) Belirli bedel sistemi

bb) Artırma sistemi

KOTASYON: Belirli bir tarihte borsada işlem görmüş değerlerin rayiçlerini açıklayan bir terimdir.

KURYE KREDİSİ: Bankaların muhabir bankalar nezdinde elde etmiş oldukları çok kısa vadeli kredileri kapsamaktadır. Böylece amir bankaca saptanan kredi limiti dahilinde olmak üzere küşad edilecek akreditifler ayrıca kuvertür beklenmeksizin, muhabir bankaca ihracatçılara ödenir ve karşılığında amir banka borçlandırılır.

Bankalar tarafından yabancı ülkelerdeki muhabirleri nezdinde açtırılan ve telgraf-telefonla verilen emri müteakip, anlaşma uyarınca gerekli evrakların postalandığı kredi sistemi, kurye kredisi terimi, evrakın arkadan posta ile gönderilmesi dolayısıyla verilmiş bir addır.

Satıcının malı sevki üzerine bedelinin postalanıp aracı bankaya gelişine kadar geçecek süre içinde alıcının araç bankasının borçlandırılıp satıcı bankası tarafından satıcıya ödenmesidir. Keza ticari olmayan ödemelerde de havalenin yapıldığı anda muhabir bankaca Lehtara ödeme yapılıp havalenin gelişine kadar havaleyi yapan bankanın borçlandırılmasıdır.

KUVERTÜR: Akreditif tutarı dövizin muhabir banka nezdinde emre hazır olduğunun, mal belgelerinin teslimi karşılığında satıcıya ödeme yapılması için otorizasyon verildiğinin amir bankaya bildirilmesidir.

Başta anlaşmalı memleketler olmak üzere tüm yabancı ülkelere yapılacak döviz transferleri için ilgili bankalar tarafından TC Merkez Bankası Şubelerinden döviz talep edilmesi (Kuvertür talebi: Bankaca verilen döviz. Dövizle ödemeyi sağlayan karşılık).

KÜŞAT MEKTUBU: Kredi açan amir banka tarafından muhabir bankaya gönderilen akreditifin açma mektubudur. Durumun niteliklerin ihracatçı tüccara bildirilmesi için yazılan mektup.

MAL MANİFESTOSU: Gemiye yükletilmiş malların gümrüğe bildirilmesine aracı olmak için geminin adı, bayrağı, kumpanyası, sefer numarası, bağlatma limanı ile kalktığı limanı, hareket tarihi, vapurun limana gelişi, konşimentonun numarası, çıkarılacak iskele, malı gönderen, malı alacak olan ve olanlar, markalar, örnekler, eşyanın cinsi ve miktarı peşin navlun sözleşmesi veya navlun şartlarını içine almak üzere düzenlenen belge. Geldiği liman reisliği aracılığıyla bölgenin gümrüğüne verilir.

MANİFESTO: Gemide yolculuk yapan yolcuların listesini, malların kapsamını gösteren liste. Manifesto bir çeşit beyannamedir.

MENŞE ŞEHADETNAMESİ: Bir malın üretildiği memleketi göstermek üzere imalatçı veya üretici tarafından düzenlenen, mahalli ticaret odalarınca onaylanan ve alıcı ülkenin konsolosluklarınca vize edilen bir belgedir. Ki ithal ve ihraç işlemleri sırasında satın alınan malın ayırdedilmesine yarar. Menşe şahadetnamesinde, gönderen ve gönderilenin adları, malın cinsi ve özellikleri, ambalaj şekli, koli sayısı, marka ve numarası, safi ve brüt ağırlığı, brim fiyatı, kıymeti, sevk vasıtasının ismi ve hareket günü yüklendiği liman, malın gideceği memleket, ticaret odası veya ithalatçı memleket konsolosluğunun malların menşeyini gösteren tasdik kaydı bulunur.

NAVLUN: Bir limandan başka bir limana taşınmak için gemiye yüklenen malların tümü veya nakliyecisi tarafından talep edilen taşıma ücretidir. Deniz yoluyla taşınan eşya için ödenen nakil ücreti (Navlun bedeli resmi bir tarife veya sözleşmeye göre tahakkuk eder). Kara yoluyla taşımalarda verilen ücret navlun denir. Yolcu taşımalarında da hizmetin ücretine yolcu navlunu denir. Taşıyanın nam ve hesabına ödenecek olan eşya ve yolcunun tamamıdır.

NAVLUN POLİÇESİ: Herhangi bir deniz kazası dolayısıyla kısmen veya tamamen navlundan, malların nakil ücretinden yoksun kalacak olanın bu ücretini sağlama amacıyla düzenlenen sigorta sözleşmesi belgesi

OFF SHORE: Metropol dışı girilmiş iktisadi işlemleri ve askeri operasyonları ifade eder. Kıyıların ötesinde anlamına gelir. Nato ihtiyaçları dolayısıyla verilen siparişler, ilgili devletlerin ödemeler bilançosunda off-shore siparişler olarak adlandırılır.

ORDİNO: İtalyancadan alınma bir sözlüktür. Latincesi ordo'dur. Emir talimat anlamındadır.

Yükleme ve boşaltma yapılmadan evvel bunun ne suretle yapılacağını göstermek üzere vapur acentaların kaptana veya nakliye acentalarının nakliyeciyeye hitaben yazdıkları talimat (Emirname).

Bir poliçenin arkasına yazılan havale emri Aynı zamanda, konişmentoya karşılık eşyanın gümrükten çekilmesi için talimattır.

ORJİNAL MANİFESTO: Hareket limanlarında her boşaltma limanı için ayrı ayrı düzenlenen ve hareket limanındaki gümrük memurları tarafından imza olunmuş şekilde boşaltmanın yapılacağı liman gümrüklerine ibraz olunan manifestolar.

OVERVALUATION: Paranın dış değerinin olduğundan yüksek tutulması, abartılması.

PARA YILANI: İngiltere ve italya dışında AET paralarının birbirlerine %2,5 luk bir oynama marjıyla kenetlenmesine Ortak Pazar Yılanı adı verilmiştir.

PARİTE: İki ülkenin ulusal paraları arasındaki dönüşüm haddi Bu had, bir ulusal paranın satınalma gücünü bir başka ulusal paranın satınalma gücüne eşitleyen orandır.

PARAVAN: Yurt dışında tarlası, bahçesi olan kimselere serbestçe gidip dönmelerinin sağlanması amacıyla verilen belge. Günlük giriş çıkışlar için kullanılır.(Günlük pasaport)

PERMİ: Dış ülkelere mal çıkarma veya oralardan mal getirme izni bunlarla ilgili izinler, izinname herhangi biri için verilen ruhsatname.

POLİÇE: Senet metninde poliçe kelimesini veya yabancı dildeki karşılığı

olan kelimeyi, belirli bir bedelinin ödenmesi hususunda kayıtsız şartsız bir havaleyi ödeyecek olan muhatabın ad ve soyadını, keşide tarihi ve yerini, keşidecinin imzasını taşıyan senettir. Türk hukukunda bono ve çek ile birlikte bir tedavül ve ödeme aracı olan kambiyo senetleri arasında yer alır. Polişe kıymetli evraktır. Sigorta senedine de poliçe denir.

PREFİNANSMAN: Önfinansman, Vadeli satış kolaylığı, Almış olduğu siparişi yerine getirebilmesi için müteşebbise açılan kredi. En geniş uygulama alanı ihracattır. Genellikle dış pazardaki müşterilerle anlaşarak kesin sipariş almış ihracatçılara açılan kredileri ifade eder. Kısa vadeli bir kredi işlemidir. Kampanya kredisi mahiyetindedir.

PRİMAJ: Çıkış limanında, yüklemede gösterilen özene karşılık olarak ödenen primdir. Primaj, navluna dahil değildir.

RAMBURSMAN: Alınan bir paranın veya borcun iadesi, başkasına ödenen bir avansın veya masrafların tahsil³ borçlu tarafından ödenmeyen bir senedin cırantası tarafından ödenmesi, belgenin ödeme karşılığında verilmesi, bedelin ödenmesi karşılığında verilmesi şartı ile gönderilen bir malın bedelinin ilgili işletmeye yatırılması, keşide de amorti çıkan bir tahvil karşılığının ödenmesi.

Tediye, Ödeme, Tasfiye

REASÜRANS: Mükerrer sigorta, Restrosasyon, Sigorta Şirketleri yaptıkları sigortaların, yani üzerine aldıkları rizikoların tamamını taşıyamayacaklarından bunların bir kısmını veya bütünü başka bir şirkete devrederler. İşte bu işleme reasürans denir.

REDEVANS (ROYALTY): Berat lisans hakkı veya ticari marka sahibinin bunu devrettiği firmalardan aldığı maddi karşılık. Redevans, belirli sürelerde sabit bir miktar olarak kira gibi tahsil edilebilir. Veya istihsal birinin üzerinden alınabilir. Günümüzde redevans sistemine en çok maden ve petrol işlemlerinde rastlanılmaktadır. Petrol kumpanyalarının imtiyaz karşılığı devlete ödedikleri para redevanstır. Royalti, yabancı petrol şirketlerinin, petrolünü işledikleri ülkeye ödedikleri komisyondur.

REDVANS FAİZİ: Hak sahiplerine belirli sürelerde ödenen sabit bir meblağdır. Gerçek niteliği faizden çok kirayı andırmaktadır.

REEKSPORT: Yeniden ihracat. Yabancı menşeli bir malın Türk uyruklu bir kişi tarafından başka bir ülkeye satılmasıdır.

RESORT: Vadesi gelmiş bir hesabın ileride belirli bir güne ertelenmesidir. Kısa vadeli kredilerde ve borsa işlemlerinde uygulanır.

RESEPISE: Umumi Mağazalara mal bırakılırken karşılığında alınan ticari belge. Malın elden mülkiyetinin müşteriye geçmesini sağlar.

RO-RO: Tır ve konteyner taşımacılığı için özel olarak yapılan gemilere verilen isim. Bir çeşit arabalı vapur olan Ro-Ro'lar 50-60 TIR kamyonu almaktadır.

SEYAHAT ÇEKLERİ: Anglo-Sakson ülkelerinde geliştirilmiş ve bütün dünyada kullanılabilen bir ödeme aracıdır. Seyahat çeki, bunu veren bankaya bedeli peşin ödenerek satın alınır. Ödenen bedel, komisyon ve masraf eklendiğinden, çekin nominal değerinden biraz yüksektir. Seyahat çeklerinin değerleri banknot gibi basılır. Seyahat çeki, dünyanın her yerinde bankanın muhahabirleri tarafından ödenir.

Seyahat çeklerinin diğer çek türlerinden ayrılan yedi özelliği vardır.

1- Seyahat çeklerinde banka hüviyeti taşımayan bir ara muhatap vardır. Otellerde, mağazalarda vs. seyahat çekleri sonucu muhataba vekaleten kabul edilir.

2- Seyahat çekleri uzun ömürlüdür.

3-Ödenirken provizyon kontrolü yapılmaz. Çünkü seyahat çeki satılırken bedeli lehtardan tahsil edilmektedir.

4- İmza örneği çek sahibi nezdindedir. İmza Örneği kontrolü ara muhatap tarafından yapılır.

5- Banknot gibi miktarı önceden üzerine basılmış küpürler halindedir.

6- Bunlar ancak sahiplerine ödenmek üzere ara muhataplarına ibraz edilebilir.

7- Çek karnesi sahibi, biri keşide anında ve diğeri ibrazında olmak üzere çeki iki defa iç yüzünü imzalar.

SIGORTA POLİÇESİ: Sigorta şirketi ile sigortalı arasında aktolunan sigorta sözleşmesinin ispatı için düzenlenen ve iki tarafça imzalanan belge, sigor-

ta sözleşmesini göstermek üzere sigortacı tarafından imzalanarak sigorta ettirene verilen ve her iki tarafın hak ve borçlarını gösteren bir belgedir. Nama, emre veya hamiline yazılı olarak düzenlenebilir. Ciro yoluyla devredilebilir.

Sigorta Poliçelerinin değişik şekilleri vardır.

1- Abonman poliçesi: Bir yerden diğer bir yere belirli bir süre içinde sevkedilecek malların önceden kararlaştırılan belirli bir tutar dahilinde sigortalannmasını sağlayan poliçedir.

2- Belirli bir yolculuğa ait Poliçe: Yalnız belirtilen yol süresince ve belirli bir yolculuk için hüküm ifade eden poliçedir.

3- Belirli süreye ait poliçe: Anlaşmaya varılan bir süre boyunca hüküm ifade eden poliçedir.

4- Takselenmiş poliçe: Sigortalanan, gerçek kıymetinden yüksek dahi olsa hasar meydana geldiğinde poliçede belirtilen kıymetin gözönünde tutulduğu sigortalanan malların sigorta kıymetini gösteren poliçedir.

5- Açık (Takselenmemiş) poliçe: Taşınan malların kıymeti daha sonra saptanmak üzere geçici olarak tahmini bir tutar ile sınırlanmak suretiyle düzenlenen sigorta poliçesidir. Ek poliçe ile tamamlayıcı sigortalanan yapılabilir.

SİGORTA SERTİFİKASI: Sigorta simsarları, sigorta şirket ve acentaları tarafından düzenlenen ve malın diğer mallar ile birlikte müşterek bir poliçe ile sigortalandığını gösteren bir belgedir. Ciro yoluyla devredilmez. Sevk edilen malın sigortalı olduğunu ifade eder.

SİGORTA MUVAKKAT: Sigorta anlaşmalarına dayanılarak ilk priminin alındığını ve sigortalının sigorta hükümlerinden poliçenin düzenlenme gününe kadar da faydalanacağını gösteren bir belgedir.

STARYA: Deniz ticaretinde, kiralayanın malın gemiye yüklenmesi veya boşaltılması için ayrıca bir tazminat istemek hakkı olmaksızın beklemeye zorunlu olduğu müddet. Yükleme, boşaltma müddeti.

SÜRASTARYA: Fazla bekleme, starya süresinden sonra başlayan eşyaların gemiye yüklenme süresi. (Kiralayana ayrıca sürastarya tazminatı ödenir) (Demöraj)

SUNDURMA: Üstü kapalı, etrafı açık gümrük ile ilgili malların konulduğu depo

SÜRŞARİ: Aşırı yükleme

SWAP: Parasız Mübadale (Bir tür trampa)

WITCH: Yabancı menşeli malların Türk uyruklu bir kişi tarafından, bir diğer ülkeye doğrudan doğruya satılmasıdır.

SINIR TİCARETİ: Komşu iki ülke arasında özel anlaşmalara dayanılarak yürütülen ve her iki ülkenin sınıra yakın yerleşim bölgelerini kapsamına alan ticarettir.

TAGŞİŞ: Karıştırma, bir şeyin içine başka bir madde koymak.

TAĞYIR: Değiştirme, başkalaştırma.

TAHMİL: Yükleme.

TAHMİL KONİŞMENTOLARI: Mal gemiye yüklendikten sonra kaptan tarafından verilen konişmento

TAM CHARTER: Geminin tamamı taşıtana taahhüt edilerek yapılan eşya nakil sözleşmesi.

TAKAS: Malın mal ile değiştirildiği ticaret şeklidir. İhracatçı sattığı malın karşılığını ithalatçıdan satın aldığı mal ile tahsil eder. Burada her iki mal grubunun ekonomik değerinin eşit olduğu varsayılır.

TİRAJ HAKKI: Bedelsiz ithalat. Bir memleketin diğer bir memleketten belirli bir miktara kadar bedelini ödemededen ithalat yapabilmesidir.

TONAJ: Geminin alabileceği yük miktarı (Bir tona eşitbir birim).

TONİLATO: Geminin alabileceği yük miktarı (Bir tona eşitbir birim).

TRANSFER: Bu sözcüğün latince kökü, öteye intikal ettirme anlamındadır. Çeşitli anlamlarda kullanılır. Nakil, havale denir. Ferag, hisse senetleri ve tahvillerin sahip değiştirmesi.

TRANSİT TİCARET: Alış ve satış bedelleri arasında lehte fark bulunması şartıyla mal bedelli için transfer yapılarak veya yapılmaksızın satın alınan yabancı menşeli malların transit olarak başka bir ülkeye satılmasıdır. Kendi kaynaklarınızdan döviz tahsis edilerek dışarıdan satın alınan yabancı menşeli bir

malın transit olarak veya doğrudan doğruya başka bir memlekete satılmasıdır. (Reeksport). Transit ticareti, önceden döviz tahsisi yoluyla, mahsup suretiyle veya ticaret yapacak kişinin kendi olanaklarıyla sağladığı dövizlerle yapılabilir. (Yalnızca konvertible dövizlerle yapılır) Transit olarak gelecek mallar, ülkede kaldığı sürece bir ücret alınır ve antrepolarda saklanır.

TRİPTİK: Otomobiller için verilen geçici gümrük belgesi.

ULUSLARARASI ÖDEME USULLERİ:

1) Serbest dövizle ödeme:

2) Takas

3) Kliring

4) Ödeme Anlaşmaları:

VALÖR: Faizin başlangıç tarihi. Çekilen paralar için aynı günün yatırılan paralar için tahsil tarihini takip eden iş gününün valör olarak kabul edilmesi usul haline gelmiştir.

VARANT: Umumi mağazalara muhafaza edilmek üzere bırakılan serbest veya gümrüklenmemiş emtia üzerinde rehin hakkı tesisine imkan vermek üzere bu mağazalarda düzenlenerek verilen bir vesikadır.

AKREDİTİF AMİRİ: Akreditif açtıran kişi veya kurumdur.

AKREDİTİF LEHDARI: Lehine akreditif açılan, ihraç ettiği malın bedelini akreditif şartlarına uygun olarak ibraz ettiği vesaik karşılığında aracı bankadan tahsil veya düzenlendiği poliçenin kabulünü aracı banka kanalı ile temin eden taraftır.

AMİR BANKA: Akreditif amirinden aldığı talimata dayanarak akreditif açan bankadır.

ARACI BANKA: (İhbar Bankası-Teyid Bankası-Ödeyen Banka) (500/md.7.9) Amir bankanın akreditifi açtığı yani küşat mektubunu gönderdiği bankadır. Bu banka akreditifi ihracatçıya bildiriyorsa aynı zamanda ihbar bankasıdır.

2-DİŞ TİCARETTE TESLİM ŞEKİLLERİ:

Dış ticarete kullanılan terimlerin ülkeden ülkeye farklılık göstermesini ber-

taraf etmek, bu farklılıklardan oluşan olumsuzlukları ortadan kaldırmak veya azaltmak gayesiyle ticari terimlerin yorumu için Milletlerarası Ticaret Odası (MTO) tarafından kural oluşturulmuştur. M.T.O. tarafından oluşturulan kural-lara "Incoterms" adı verilmektedir.

2.1-TİCARİ İŞLETMEDE TESLİM (EXW): Grup E-Çıkış EXWE:İşyerinde Teslim Ex- Works

Ticari işletmede teslim satıcının malları işletmesinde (fabrika, depo vs) alı-cı emrine hazır tutmakla teslim yükümlülüğünü yerine getirdiği anlamındadır.

2.2-TAŞIYICIYA TESLİM (FCA)

Grup F FCA:Taşıyıcıya Teslim Free Carrier

Bu terim ile satıcının teslim yükümlülüğü malların ihraç gümrüğünden ge-çirilip, alıcı tarafından belirlenen taşıyıcıya belirlenen yer ya da noktada tes-limi ile son bulur. Söz konusu terim "multimodal" karma taşımada dahil olmak üzere her çeşit taşımada kullanılır.

2.3- GEMİ DOĞRULTUSUNDA TESLİM (FAS)

Grup F FAS: Geminin doğrultusunda Teslim Free Alongside Ship

Satıcının teslim yükümlülüğü belirlenen limanda, malların gemi doğrultu-sunda rıhtım veya mavnaya konmasıyla sona erer. Anılan terim yalnızca de-niz veya iç su taşımacılığında kullanılır.

2.4-GÜVERTEDE TESLİM (FOB)

Grup F FOB:Güvertede Teslim Free On Board

Ana taşıma ödenmemiş olarak teslim

Satıcının teslim yükümlülüğü belirlenen yükleme limanında mallar gemi küpeştesini aştığı andan itibaren yerine getirilmiş olur. Mallarla ilgili tüm gi-der, yitik veya hasar rizikoları bu noktadan itibaren alıcı tarafından üstlenilir. FOB terimi satıcının malları ihraç gümrüğünden geçirmesini gerektirir. Söz konusu terim sadece deniz yada iç su taşımacılığında kullanılabilir.

2.5-MAL BEDELİ VE NAVLUN (CFR)

Grup C CFR: Mal Bedeli ve Navlun Cost and Freight

Satıcı belirlenen varış limanına malı gönderebilmek için gerekli tüm giderleri ve navlunu ödemek zorundadır. Ancak mallarla ilgili yitik veya hasar rizikoları ile giderlerde görülebilecek artış yükleme limanında malların gemi küpeştesini geçmesi anından itibaren satıcıdan alıcıya devredilmiş olur.

2.6-MAL BEDELİ SİGORTA VE NAVLUN

Grup C CİF: Cost Insurance and Freight

Ana taşıma ödenmiş Mal Bedeli Sig.ve

Olarak teslim Navlun

Satıcı CFR'deki yükümlülüklerine aynen sahiptir. Ancak ek olarak malların taşınması sırasında yitik veya hasar rizikolarına karşı deniz sigortası temin etmek durumundadır. Satıcı sigorta sözleşmesini yapar ve sigorta primini öder.

2.7- TAŞIMA ÜCRETİ ÖDENMİŞ OLARAK TESLİM (CPT)

Grup C CPT:Taşıma ücreti ödenmiş Olarak teslim Freight Carriage Paid Top

Satıcının, malın kararlaştırılan varış yerine kadar taşınması için gerekli navlunu ödediği anlamına gelir.

Malın yitik ve hasarına ait rizikolarla birlikte taşıyıcıya tesliminden itibaren doğabilecek ek masraflar malların taşıyıcının nezaretine verilmesinden itibaren satıcıdan alıcıya geçer. Bu terim satıcının ihraç için malları gümrükten geçirmesi gerektiğini belirtir ve "multimodal" karma taşımada dahil olmak üzere her çeşit taşımada kullanılabilir.

2.8-TAŞIMA ÜCRETİ VE SİGORTA ÖDENMİŞ OLARAK TESLİM (CIP)

GRUP C CIP: Taşıma ve Sigorta bedeli Freight Carriage
Ödenmiş olarak Teslim Paid Top and Insurance Pa

Satıcının CPT terimi ile aynı yükümlülükleri taşıdığı buna ek olarak malların taşınması sırasında kayıp ve hasar riskine karşı alıcıya yük sigortası sağlama zorunda olduğu durumu anlatır.

Satıcı sigorta sözleşmesini yapar ve sigorta primini öder. Söz konusu terim satıcı ihraç için malları gümrükten geçirmesi gerektiğini belirtir, karma taşıma da dahil olmak üzere her çeşit taşımada kullanılabilir.

2.9- SINIRDA TESLİM (DAF)

GRUP D DAF : Sınırdaki Teslim Delivered at Frontier

Varış

Bu teslim satıcının teslim hükümlülüğünün malların ihraç için gümrükten geçirilip sınırda belirlenen yer yada noktada ancak bitişik ülkenin gümrük sınırlarından önce emre hazır tutulmasıyla sona ermesini ifade eder ve her çeşit taşıma şekli için kullanılabilir.

2.10- GEMİDE TESLİM (DES)

GRUP D DES: Gemide Teslim Ex Ship

Varış

Gümrük giriş işlemleri yapılmamış malların belirlenen varış limanında gemi bordasında alıcıya sunulmaya hazır hale getirilmesiyle satıcının teslim yükümlülüğünün yerine getirilmiş olması demektir. Malların belirlenen varış limanına getirilmesi işlemleri ile ilgili her tür masraf satıcı tarafından karşılanacaktır.

2.11-RIHTIMDA TESLİM (GÜMRÜK VERGİSİ VE HARÇLARI ÖDENMİŞ OLARAK (DEQ))

GRUP D DEQ: Rıhtımda Teslim EX Quay

Varış

Satıcının teslim yükümlülüğü malları, belirlenen varış limanındaki rıhtımda, gümrük giriş işlemleri tamamlanmış olarak alıcıya sunmasıyla sona ermesi anlamına gelir, rıhtım üzerinde alıcı emrine hazır tutmakla sona erer.

Satıcı, malların o noktaya kadar taşınmasıyla ilgili vergi, resim ve diğer harçlar da dahil olmak üzere tüm riziko ve giderleri üstlenir. Söz konusu teslim yalnızca deniz ya da iç su taşımacılığında kullanılabilir.

2.12-GÜMRÜK RESMİ ÖDENMEKSİZİN TESLİM (DDU)

GRUP D DDU Gümrük Resmi Delivered Duty Unpaid

Varış Ödenmeksizin Teslim

Satıcının teslim yükümlülüğü, malların ithal ülkesinde, belirlenen yerde, emre hazır tutulması ile sona erer.

Satıcı malların o noktaya kadar taşınması ve gümrük formalitelerinin yerine getirilmesi ile ilgili riziko ve giderleri üstlenmek durumundadır. (İthalat için ödenmesi gereken vergi, resim ve diğer resmi harçlar hariçtir.)

2.13-GÜMRÜK RESMİ ÖDENMİŞ OLARAK TESLİM (DDP)

GRUP D	DDP: Gümrük Resmi	Delivered Duty Paid
Varış	Ödenmiş olarak Teslim	

Satıcının teslim yükümlülüğü malların ithal ülkesinde belirlenen yerde emre hazır tutulması ile sona erer. Burada satıcı malların gümrük giriş, işlemleri tamamlanmış olarak tesliminde gümrük resmi dahil olmak üzere, vergiler ve diğer ödemelerle birlikte bütün risk ve masrafları üstlenir.

3.TÜRK TİCARET KANUN'UNDAKİ HÜKÜMLER

A)BOŞALTMA YERİNDE TESLİM ŞARTIYLA SATIŞ

I-Umumi olarak

II-Malların yükletildiği veya yükletileceği geminin tayini suretiyle satış

- 1) Geminin tayini
- 2) Geminin hareket veya ulaşma zamanının tayini
- 3) Aktarma
- 4) Malların hasara uğraması

B) FOB SATIŞ

C) CİF SATIŞ

I-Tarif

II-Satıcının borçları

- 1) Yükleme borcu
 - a) Umumi olarak
 - b) Yükleme tarihi
 - c) Gecikme
 - d) Nefi ve hasar

2) Taşıma sözleşmesi yapmak borcu

- a) Umumi olarak
- b) Konişmento
- c) Masraflar

3) Sigorta ettirme borcu

- a) Umumi olarak
- b) Rizikolar
- c) Muvakkat sigorta ilmühaberi

4) Vesikaları ibraz etme borcu

- a) Umumi olarak
- b) Vesikaların tam ve muntazam olması

III-Alıcının borçları

1)Vesikaları inceleme borcu

2)Ödeme borcu

- a) Umumi olarak
- b) Masraflar

3)Malları teslim alma borcu

- a) Umumi olarak
- b) Satış Parasını indirme hakkı.

4)Hususi haller

- a) Tartı üzerinden ödeme
- b) Tahminen veya katiyyen muayyen miktar kayıtları

4-DİŞ TİCARETTE ÖDEME ŞEKİLLERİ

- 1) Peşin Ödeme
- 2) Mal Mukabili Ödeme
- 3) Vesaik Mukabili Ödeme

4) Malın Elden Çıkarılmasından Sonra Ödeme

5) Kabul Kredili Ödeme

6) Açık Vadeli Ödeme

7) Akreditifli Ödeme

4.1.PEŞİN ÖDEME

Peşin ödeme, ihracat gerçekleşmeden önce ithalatçının bedeli ödemesi ve ihracatçının bedeli tahsil ettikten sonra malları sevk etmesidir. Bu ödeme şeklinde ithalatçı risk altındadır. İhracatçının riski yoktur.

Peşin ödeme 4 şekilde söz konusu olabilir.

- Havale şeklinde ödeme
- Nakit Ödeme
- Prefinansman
- Red klauslu akreditif

4.1.1) Havale Şeklinde Ödeme:

Bu ödeme şeklinde ithalatçı firma, bankasına ihracatçı adına belirli bir tutarı ödemesi için talimat verir ve kendi ülkesindeki para cinsinden mal bedelini öder.

4.1.2) Nakit Ödeme:

İthalatçı, ihracatçının ülkesinde ihracatçının bankasına mal bedelini öder. (İhracatçının Ülkesindeki banka döviz alım bordrosu düzenler. Döviz alım belgesine bordrosuna döviz alışının ne için yapıldığı kaydedilir.) İhracatçı daha sonra malları ithalatçıya sevk eder.

4.1.3) Prefinansman:

Prefinansman da bir ön ödemedir. Ancak bu ödeme şeklinde ithalatçı ihracatçının bankasından garanti alır. Eğer ithalatçı malı sevk etmez ise ihracatçının adına garanti vermiş bulunan banka faiz ile birlikte yapılan ödemeyi ithalatçıya iade eder. Garanti veren banka bu hizmeti karşılığında komisyon alır. Prefinansmanda peşin ödenen kısım için faiz tahakkuku söz konusudur.

4.1.4.Red Klaus Akreditif:

Red klaus, bir akreditife kırmızı renkte yazılmış ve ihrac olunacak malın satın alınması ile yükleme masraflarının karşılanması amacıyla ihracatçıya, aracı bankanın avans mahiyetinde peşin ödemede bulunma yetkisini veren bir şarttır.

4.2.MAL MUKABİLİ ÖDEME:

Bu ödeme şeklinde mal ithalatçı ülkeye gelir. İthalatçı firma tarafından gümrükten çekilir ve ödeme daha sonra yapılır.

Mal mukabili ödeme ihracatçı açısından riskli, ithalatçı açısından caziptir.

İthalatçı mal bedelini vadesinde nakit olarak ödemeyip, ihracatçının göndermiş olduğu poliçeyi kabul ederse, ödeme şekli kabul kredili mal mukabili olur.

4.3.VESAİK MUKABİLİ (BELGE KARŞILIĞI) ÖDEME:

(PAYMENT CASH AGAINST DOCUMENTS)

4.3.4.Tanımı:

Vesaik mukabili ödeme, İthalatçı firmanın bankası tarafından bedelin ihracatçı firma bankasına ödenmesi karşılığında belgelerin teslimini öngören ödeme şeklidir.

Belgeler, mali belgeler veya ticari belgeler anlamına gelir.

Bu ödeme şeklinde mal ihracatçı tarafından sevk edildikten sonra belgeler tahsil emri ekinde ihracatçı bankasına veya ithalatçı bankasına verilir. Tahsil emrinde belgelerin hangi şartlarda alıcıya teslim edileceği, ödenmesi halinde ne yapılacağı, faiz ve komisyonunun kime ait olacağı, tahsil edilen paranın ne şekilde transfer edileceği belirtilir.

İhracatçı bankası veya doğrudan bu talimatı olan ithalatçı bankası da talimat gereği mal bedelini tahsil ettikten ve kabul kredili vesaik mukabili ödeme şekli söz konusu ise, poliçenin ithalatçı tarafından kabulünden sonra belgeleri ithalatçıya teslim eder. İthalatçıda malı gümrükten çeker.

4.3.2)Vesaik Mukabili Ödemede Taraflar:

4.3.2.1) Amir (Mudi):

Belgeleri, tahsil emri ekinde bankasına veren ihracatçıdır.

4.3.2.2) Tahsile Gönderen Banka:

Amirin tahsil işlemini yapması talimatını verdiği bankadır.

4.3.2.3) Tahsil Eden Banka/İbraz Eden Banka:

Gönderen bankadan aldığı tahsil talimatına göre muhataptan (ithalatçı) tahsil işlemini yapan ve poliçeyi kabule sunan bankadır.

4.3.2.4) Muhatap:

Tahsil emrine göre belgelerin ibraz edildiği ithalatçıdır.

4.3.3) Vesaik Mukabili Ödeme İşleminin Yapılışı:

Tahsil ile ilgili belgeler genellikle ihracatçılar tarafından kendi bankalarına verilir ve o banka aracılığı ile tahsil eden bankaya gönderilir. Ancak ihracatçıların belgeleri doğrudan doğruya yabancı ülkedeki bankalar. (tahsil bankası/ibraz bankası) göndermesi de mümkündür. 522 Md.10

Vesaik mukabili ödemede işlemi başlatan satıcı (ihracatçı)dır. Bankanın görevi ise ihracatçının verdiği talimata göre belgeleri ithalatçıya teslim etmektir. Bankanın sorumluluğu talimat çerçevesinde belgeleri teslim etmektir. Yoksa akreditifle olduğu gibi malın bedelinin ödenmesinden bankalar sorumlu değildir. 522 Md.12

Bankalar belgelerin geçerliliğine ilişkin sorumluluk almazlar. 522 Md.13

Vesaik mukabili ödemenin akreditiften bir diğer farkı da, vesaik mukabili ithalatta işlemi satıcının, akreditifte işlemi alıcının başlatmasıdır.

4-4. MALIN ELDEN ÇIKARILMASINDAN SONRA ÖDEME:

Bu tür ödeme şeklinde mal ithalatçının ülkesine önceden gelmekte, ithalatçı da malın satışını yaptıkça satış bedelinden kendi komisyonu düşmekte ve kalan miktarı ihracatçıya göndermektedir. Büyük ölçüde itimada dayanan ve konsinye satış diye de adlandırılan bu ödeme şeklinde de bankalardan yararlanıldığı görülmektedir.

Konsinye satış, normal yollarla satışı zor olan ve alıcının görüp beğenmesini gerektiren mallar için söz konusudur. Daha çok yaş meyve ve sebze gibi bozulabilir ve fiyatı günlük mal arzına göre değişebilen mallarda konsinye ihracat yapılmaktadır.

4.5-KABUL KREDİLİ ÖDEME:

İthalatçının, ihracatçı tarafından keşide edilen poliçeyi kabul ederek (öde-me yapmadan önce) malları almasını sağlayan bir kredi şeklidir.

Police alacaklı tarafından borçlu üzerine keşide edilen ve belirli bir tutarın belirli bir süre içinde veya ibrazında üçüncü şahsa veya emrine ödenmesi ta-lebini kapsayan bir ödeme emridir. Police de esas itibariyle 3 kişi vardır. Po-liçeyi düzenleyene keşideci, borçluya muhatap, bedelin ödeneceği kişiye leh-dar denir.

Ancak keşideci ile lehdarın aynı kişi olması mümkündür. Bu durumda ih-racatçı hem keşideci, hem de lehtar, ithalatçı ise muhatap olur.

İhracatçının düzenlemiş olduğu poliçe ithalatçı ile aralarındaki anlaşmaya göre genellikle ithalatçı tarafından kabul edilir, ithalatçı bankası tarafından da aval verilir.

Amir bankanın aval vermesi durumunda ithalatçının amir bankada gayri-maddi bir kredisinin olması gerekir.

Kabul kredide ithalatçı firmanın ihracatçı firmaya faiz ödemesi de söz ko-nusu olabilir. Bu durumda faiz için ayrı poliçe düzenlenir. İthalatçının poliçe-leri vadesinden önce iskonto ettirmesi mümkündür. Kabul kredili, akreditif, vesaik mukabili veya mal mukabili ödeme şekli ile birlikte olur.

4.6-AÇIK VADELİ ÖDEME:

Açık vadeli ödeme şeklinde ihracatçıya vadenin devamınca (Örneğin 30,60,90 ve 120 gün) bir belge ya da bir 3. kişinin (Örneğin banka) kredi va-adi veya bir garanti sayesinde teminata bağlanmamış bir kredi düzenler. Açık vadeli ödeme şartı ile satış yapılır. İhracatçılar tarafından yalnız kendi dış şu-belerine veya güvenilir tek temsilcilerine yapılır. Bu ödeme şartı diğer yaban-cı müşterilere riskli oluşu ve parasal yükü nedeniyle yalnızca çok istisnai hal-lerde tanınmaktadır. Açık vadeli ödemede ithalatçı iskontadan yararlanabil-mek için yükümlülüklerini de yerine getirmeye çalışır. İhracatçının, ithalatçıya ödeme gününde (vadenin müacediyetinde) banka kanalıyla bir senet ibraz et-mesi de mümkündür.

4.7-AKREDİFLİ ÖDEME

4.7.1.Tanımı : Akreditif ithalatçının talimatına dayanarak bir bankanın be-

lirli bir paraya kadar, belirli bir süre içinde, belirli belgeler karşılığında ve öngörülen şartların yerine getirilmesi kaydıyla, ihracatçıya ödeme yapacağını ve ihracatçı tarafından keşide edilen poliçeleri kabul veya iştira edeceğini ihracatçıya karşı yazılı olarak taahhüt etmesidir. B.500 Md. 2

Diğer bir ifade ile Akreditif bir bankanın şarta bağlı ödeme garantisi olarak tarif edilebilir. Akreditif bankanın ödeme taahhüdü ile satış bedelinin ödenmesi Akreditif kredi anlamını içermektedir. Uluslar arası uygulamada mal bedeli akreditif açılırken tranfer edilip, ödeme vesaikin teslim sırasında veya sonradan söz konusu olduğu için, akreditif işlemine vesikalı kredi "Documenteru Credit" de denilmektedir.

Akreditif bir banka tarafından açılır. Akreditif alıcı bankanın satıcıya hitaben yazdığı kendi taahhüdünü kapsayan bir ihbar mektubu şeklinde düzenlenir. Bununla bu mektubun muhatabı olan satıcı, söz konusu mektupta belirtilen belgeleri ibraz ettiği ve şartları yerine getirdiği takdirde belli edilen miktara kadar bir parayı bankadan almak yetkisine sahiptir.

Milletlerarası Ticaret Odası, akreditif işlemlerinde uygulanmak üzere ortak kurallar tespit etmiş ve bu kuralları ilk kez 1933 yılında yayınlamıştır.

Bu kurallar günümüze kadar 6 kez değiştirilmiş ve günün şartlarına uydu-
rulmuştur. Bugün uygulanan 500 yayın numaralı "Belgeli Akreditifler" hakkında Yeknesak Usul ve Teammüller 1994 yılında yürürlüğe girmiştir.

4.7.2. Akreditifte Taraflar :

4.7.2.1. Akreditif Amiri :

Akreditif açtıran kişi veya kurumdur. Akreditif amiri malın alınması için satıcı ile sözleşme yapar ve bu sözleşme ile akreditifin açılmasını kararlaştırır. Amir akreditife dayanarak lehara ödeyeceği miktarı bankaya ilk talepte vermeyi yüklenir. B. 500 Md. 18

4.7.2.2. Akreditif Lehtarı :

Lehine akreditif açılan, ihraç ettiği malın bedelini akreditif şartlarına uygun olarak ibraz ettiği vesaik karşılığında aracı bankadan tahsil veya düzenlediği poliçenin kabulünü aracı banka kanalı ile temin eden taraftır.

Akreditif lehtarının aracı bankaya verdiği vesaik, aracı banka tarafından uygun bulunmazsa, ancak amirin vesaikteki farklılıkları kabul ettiğine dair bankasına gönderilecek talimata göre parasını alır.

4.7.2.3. Amir Banka :

Akreditif amirinden aldığı talimata dayanarak akreditif açan bankadır. Akreditifin açılması, küşat mektubunun amir banka tarafından araç bankaya gönderilmesi ile gerçekleşir.

Amir banka küşat mektubunda belirtilen şartların gerçekleşmesi halinde akreditif bedelini ödeyeceğini veya ihraçatçı tarafından düzenlenecek poliçeyi kabul edeceğini taahhüt eder.500 Md. 9

Amir bankanın amir ile lehtar arasındaki satış sözleşmesi ile bir alakası yoktur. 500 Md. 3 Ancak bankanın sorumluluğu akreditifin şartlarına bağlıdır. Banka risk altına girmek için ödemede bulunurken akreditif şartlarına tamamen uyulmuş olup olmadığını büyük bir dikkatle araştırmak zorundadır. 500/13-14

Bankalar vesaikin geçerliliğine ilişkin sorumluluk almazlar 500 md.15.

4.7.2.4. Aracı Banka-(İhbar –Teyid Bankası- Ödeyen Banka) 500 Md 7.-9)

Amir bankanın akreditif açtığı, yani küşat muktubu gönderdiği bankadır.Bu banka akreditifi ihracatçıya bildiriyorsa aynı zamanda ihbar bankasıdır.

İhracatçı akreditifi açan bankanın itibarını yetersiz bulduğu takdirde kendi ülkesinde bulunan bir bankanın da keşide edilecek poliçelerin ödeneceğine dair taahhütte bulunmasını isteyebilir.

Akreditif bedelinin amir banka tarafından ödenmediğinde kendisi tarafından ödeneceğini lehtara taahhüt eden bankaya, teyit eden banka denir.Uygulamada çoğunlukla akreditif teyit edildiğinde ihbar eden banka ile teyit eden banka aynı olur.

Aracı banka ;

Akreditif şartlarına göre lehtarın bulunduğu ülkede akreditifi lehbara ihbar veya teyid eden, ödemeyi yapan veya ibraz edilen poliçeyi kabul yada Aval imzası koyan yahut poliçeyi iştiraa eden bankadır.

4.7.3. Akreditifte Bankalar

4.7.3.1.İhbar Bankası :

Akreditifi lehbara teyitte bulunmaksızın sadece ihbar eden bankadır. İhbar bankasının akreditifte lehbara karşı ödeme konusunda hiç bir yükümlülüğü yoktur.

4.7.3.2.Teyit Bankası :

Akreditifte amir banka dışında kendisinin kesin yükümlülüğünü de ekleyen bankadır.Sorumluluğu amir bankanın sorumluluğu derecesindedir.

Teyit bankası, akreditif şartları yerine getirildiğinde, lehtara rücu hakkı olmaksızın ödeme yapar ve poliçeleri kabul eder.

4.7.3.3.Ödeme Bankası :

Ödemeyi yapmaya yetkili kılınan (vesaik bedelini ödeyecek veya üzerine poliçe çekilecek olan) bankadır.

Ödeme bankası, akreditif şartlarına uygun olmayan vesaik karşılığında ödediği parayı amir bankadan isteyemez.

Vesaik akreditif şartlarına uygun değilse ;

Ödemeyi reddeder, uygun olmayan durumu amir banka kanalıyla ithalatçıya bildirerek ödeme talimatı ister veya

Vesaiki tahsile gönderip, ödemenin yapılması kaydıyla teslimini ister yada,

Rezervli (ihtiyati kayıtlı-teminat almak suretiyle) ödeme yapıp, rezervin kaldırılması konusunda talimat bekler.

Rezervli olarak yapılan ödeme akreditif amirini ve amir bankayı bağlamaz. Bu aracı bankanın kendisiyle müşterisi (ihracatçı) arasındaki sorundur.

4.7.3.4.Kabul Bankası :

Üzerine vadeli poliçe çekilecek olan ve keşide edilecek poliçeleri kabule yetkili kılınan bankadır.

4.7.3.5.İştira Bankası : İştira : Satın alma - İştira Etmek : Satın almak.

Akreditife dayanarak çekilen poliçelerin iştira etmesine yetki verilen banka veya poliçeleri iştira eden herhangi bir bankadır.

4.7.3.6.Rambursman Bankası :

Ödeme veya kabul bankası ile iştira bankasını ramburse (bu bankalar ödenen paraları kendilerine geri verecek) edecek olan bankadır.

Burada amir banka lehdar bankaya mal bedelinin nereden, hangi hesap-

tan ve nasıl alınacağını bildirir. Ramburse olunacak bankayada mektupla bildirir.

Rambursman bankası amir bankanın temsilcisi durumunda olup, ödeme taahhüdünü yerine getirmez ise amir bankaya karşı sorumlu olur.

4.7.4. AKREDİTİF TÜRLERİ:

4.7.4.1. Kullanım Alanına Göre Akreditifler:

4.7.4.1.1. Ticari Akreditifler: Dış ticaret işlemlerinde kullanılan akreditiflerdir.

4.7.4.1.2. Teminat Akreditifleri: (Stand By Akreditif): Bu akreditifler uzun vadeli alışverişler, büyük iş akitleri ve borçlanmalar gibi konularda kullanılan bir çeşit garanti mektubudur.

Akreditif açan banka, garanti veren sıfatıyla akreditif lehdarına karşı bir üçüncü şahsın sözleşme şartlarından doğan yükümlülüğünü yerine getirmemesi halinde belli bir tutardaki bir parayı ödemeyi garanti eder.

4.7.4.1.3. Basit Akreditifler: Belirli dönemlerde vesaik aranmaksızın yapılacak ödemeler için kullanılır. Hizmet akreditifleri olarak da isimlendirilir.

4.7.4.2. Taahhütten Dönebilme Durumuna Göre Akreditifler:

4.7.4.2.1. Dönülebilir-Kabilirücu Akreditifler: Dönülebilir bir akreditif, lehdara önceden haber verilmeden ve onayını almadan herhangi bir anda amir banka tarafından değiştirilebilir veya iptal edilebilir.

Ancak iptal veya değişiklik bildirisinin alınmasından önce uygun vesaik ibraz edilmiş ise amir banka o bankayı ramburse eder. (Yani cayma hükümsüzdür, parayı ödemelidir)

4.7.4.2.2. Dönülemez-Gayrikabilirücu Akreditifler: Akreditif şartlarına tamamen uyarak, belli süre içinde çekilecek poliçelerin akreditif açan banka tarafından kabul ve teyid edeceğine dair kesin taahhüdü ifade eden akreditiftir.

Dönülemez bir akreditifte amir banka, varsa teyit bankası ve lehdarın muatabakatları olmadan iptal edilemez veya değiştirilemez.

Akreditif metninde akreditifin dönülebilir veya dönülemez olduğu belirtilmemişse DÖNÜLEMEZ olarak kabul edilir. (500 nolu broşür md.E/b-c)

4.7.4.3. Ödeme Sorumluluğu Yönünden Akreditifler:

4.7.4.3.1. Teyitli Akreditifler: Muhabir bankanın akreditifi lehdara ihbar ederken amir bankanın talimatına dayanarak kendi teyidini eklediği ve böylece amir bankanın yükümlülüğünü yerine getireceğine dair kendisini de sorumluluk altına aldığı akreditiflerdir.

Akreditif metninde teyit talimatı verilmiş olmalıdır. Bu konuda bir açıklık yoksa akreditif TEYİTSİZ kabul edilir.

Akreditifin dönülemez-gayrikabilirücü açılmış olması şarttır.

Teyitli akreditifler lehdarı tam teminat altına alması bakımından satıcı için en elverişli akreditif çeşididir.

4.7.4.3.2. Teyitsiz Akreditifler: Teyitsiz akreditiflerde aracı bankanın ödeme konusunda herhangi bir sorumluluğu yoktur. Görevi, akreditifi lehdar ihbar etmek, duyurmaktır. Ancak, akreditif kendisini bağlamasada akreditifin gerçeğe uygun olup olmadığını kontrol etmek için makul bir dikkat göstermek durumundadır.

Teyitsiz akreditifler daha çok ihracatçıların ithalatçılarına, amir bankaya ve ithalatın yapılacağı ülkeye güvenenlerinin çok olduğu durumlarda kullanılır.

4.7.4.4. Ödeme Şartlarına Göre Akreditifler:

Akreditif bedelinin ne zaman ve ne şekilde ödeneceği gösteren 4 çeşit vardır.

- a) Görüldüğünde ödeme
- b) Vadeli ödeme,
- c) Poliçe kabulü.(kabul kredili)
- d) Devir ve ciro,

yollarından hangisine göre yapılacağı hususunun akreditiflerde açıkça belirtilmesi şarttır. Ayrıca ödeme, kabul ve ciro işlemlerinin hangi banka tarafından yapılacağı da belirlenir. Bunlar amir ve aracı bankalar olabileceği gibi bunların dışındaki bankalar da olabilir.

Amir banka akreditif açarken yetki verdiği bu bankalara karşı geri ödeme taahhüdünde bulunmuş olur.

Ödemeyle ilgili bu yollardan hangisi tercih edildiği akreditifte ona göre isim alır.

4.7.4.4.1. Görüldüğünde (İbrazında) Ödemeli Akreditif: Ödeme, amir bankaca veya amir bankanın verdiği yetkiye dayanarak tespit veya ihbar bankasınca lehdarın akreditif şartlarına uygun vesaiki ibraz etmesi üzerine yapılır.

Yani, gerekli belgelerin ibrazında ödemede bulunulması şartı ile açılan akreditiftir.

4.7.4.4.2. Vadeli Akreditif: Bu tür akreditifte lehbara ödeme, belgeleri ibraz ettiği değil, belgelerin tesliminden sonra belirli bir vadede yapılır.

İhracatçı bu tür akreditifte parasını almak için vade sonuna kadar beklemek zorundadır. Söz konusu vade akreditifte yer alır. Yani ödeme akreditifte belirtilmiş olan "ödeme vesaikin ibrazından, fatura tarihinden, veya sevk tarihinden 60,90,120 veya 180 gün sonra yapılacaktır" gibi süre sonunda yapılır.

4.7.4.4.3. Kabul Akreditifi (Poliçe Kabulü, Kabul Kredili Akreditif): Kabul kredili akreditifte ihracatçı malları ihraç ettikten sonra, sevk belgeleri ile birlikte (anlaşmaya göre) teyit bankası, amir banka veya akreditif amiri tarafından kabul edilmek üzere bir poliçeyi kendi bankasına verir.

Poliçe kabul edildikten sonra ihracatçıya geri verilir. İhracatçı isterse poliçeyi iskonto ettirir, isterse vadesine kadar bekler ve vadesinde parayı tahsil eder. İthalatçı ise poliçenin kabulünden sonra belgeleri bankadan alır, ve malları çeker (Kabul kredili akreditiflerde satıcı alıcıya ödeme için bir vade tanımaktadır).

4.7.4.4.4. İştirâ Edilebilir Akreditif (İştirâ Yoluyla İfa Edilen Akreditif):

İştirâ akreditifinde ödeme akreditif şartlarına uygun olarak düzenlenmiş ve poliçeye bağlı belgeler amir bankaya geldikten sonra yapılır. Bu tür akreditifte amir banka akreditifin açılması sırasında muhabiri nezdinde kuvertür tesis etmez. Bu suretle ihbar bankası veya poliçeyi iştirâ edecek olan diğer bir banka akreditifi teyit etmemiş ise poliçeyi herhangi bir sebeple amir banka tarafından rambursmanın yapılmaması halinde lehbara rücu etmek kaydıyla iştirâ eder ve rücu edilemez kaydını taşıyan poliçeleri iştiraya almaz.

İştirâ: Ticari bir senedin vadesinden önce hamilinden satın alınması anla-

mında kullanılmaktadır. Bankalar ticari bir senedi iştirâ ettiklerinde senet hamiline bir iskonto ve iştirâ kredisi açmaktadırlar. Eğer ticari senet vadesinde borçlusu tarafından ödenmezse, o banka tarafından ödememe protestosu çekilecek ve senedi kendisine temlik cirosu ile satan cirantaya rücu edecektir.

Kuvertür: Akreditife dayanılarak yapılacak ödemeyi karşılamak üzere, akreditif açan banka tarafından, akreditifin açıldığı yada tesis edildiği bankaya transfer edilen dövizli veya bu banka nezdinde oluşturulan alacaklı hesabı ifa eder.

4.7.4.5. Kullanılış Adedine Göre Akreditifler:

4.7.4.5.1. Adi Akreditif: Adi Akreditifler, akreditif talimatında belirtilen limitin bir defa kullanılmasıyla hükümden düşer.

Rotatif şekilde açıldıkları belirtilmemiş olan akreditifler adi olarak kabul edilir.

4.7.4.5.2. Rotatif (Devreden) Akreditif: Rotatif akreditifler, şartları çerçevesinde akreditif tutarının tamamı veya bir kısmı kullanıldıkça ek bir değişiklik talimatına gerek olmadan aynı şartlarda ve aynı tutar için vade içerisinde kendiliğinden yenilenir.

Bu tip akreditifler genellikle belirli bir müşteri sürekli veya yüksek tutarlı alımlarda kullanılır. Böylece hem işlemlerin tekrarlanması külfetinden kurtulma hemde yüksek miktarda sipariş fiyat avantajından yararlanma imkanı söz konusudur.

Rotatif akreditiflerde dönerlik (devir) ya miktarla yada süreyle sınırlandırılır.

Miktara göre devreden akreditiflerde, akreditif tutarı, kaç kere dönebileceği ve böylece ödemeler toplamının sınırı belirlenmektedir.

Süreye göre devreden akreditiflerde ise, her sevkiyatın yapılacağı dönem de belirlenir. Bu tip akreditif birikimli (biriken) veya birikimsiz olmak üzere iki şekilde açılabilir.

Biriken akreditifte, bir dönemde kısmen veya tamamen kullanılmamış akreditif tutarı müteakip dönemdeki tutarı eklenerek kullanılabilir. Bu hakkın kullanılabilmesi için akreditifte mutlaka biriken şartının belirlenmesi gerekir.

Birikmeyen akreditifte ise kullanılmayan kısımdan onu izleyen dönemde faydalanılamaz, bu kısım iptal edilmiş sayılır.

4.7.4.6. Kullanılış Şekline Göre Akreditifler:

4.7.4.6.1. Devredilebilir Akreditif: Lehdar tarafından üçüncü bir şahsa devredilebilen akreditiflerdir. Bunun için akreditif metninde devredilebilir olduğu açıkça belirtilmelidir. Aksi akreditifte belirtilmedikçe bir akreditif sadece bir kez devredilebilir.

Devredilebilir akreditifin aynı zamanda Dönülemez olması gerekmektedir.

Bu tür akreditiflere genellikle akreditif konusu malların bir firma tarafından temini veya üretimi mümkün olmayan veya ilk lehdarın bir malın üreticisi değil komisyoncusu olduğu durumlarda başvurulmaktadır.

4.7.4.6.2. Karşılıklı Akreditifler: Bir ithalat akreditifinin bir ihracat akreditifiyle karşılanmasına imkan veren akreditiflerdir. Bu akreditifler, transit ticarete aracı vasıtasıyla yapılan satışlarda kullanılır. Transit ticarete aracı firma, hem ithalatçı hemde ihracatçı durumundadır. Aracı firma satış yapacağı firma tarafından lehine açılmış bulunan akreditifi teminat göstererek kendisinin ithalat yapacağı firma lehine bir akreditif açabilir. Bu ikinci akreditife karşılık gösterilerek açıldığı için karşılıklı akreditif adı verilir.

4.7.4.6.3. Peşin Ödemeye İmkan Veren Akreditifler: Akreditif konusu malların imali veya tedariki için ihracatçının ihtiyacı olan avansın ödenmesine olanak sağlayan akreditiflerdir.

4.7.4.6.4. Kırmızı Şartlı Akreditif: (Red Klaus): İhraç olunacak malın satın alınması ve masrafları için akreditif lehdarına aracı bankanın avans mahiyetinde peşin ödeme yapmasının mümkün olduğu akreditif türüdür. Bu şartın akreditif talimatında açıkça belirtilmiş olması gerekmektedir.

Akreditif talimatında peşin ödemeye izin veren maddede belirtilen tutar herhangi bir vesaik ibrazına gerek olmaksızın derhal lehdara ödenir.

Akreditif lehdarına verilen avans, malların sevkinden sonra aracı banka tarafından yapılacak ödemeden mahsup edilir.

4.7.4.6.5. Yeşil Şartlı Akreditif (Green Klaus Akreditif): İhracatçıya malı sevk edilmesinden önce banka tarafından yapılan ödemelerin, malların mülkiyetini bankaya devreden ambar teslim makbuzları ile garanti altına alınmasını sağlayan akreditif türüdür.

Bu makbuzlar ambar yetkilisi tarafından düzenlenir ve ambara konan malların değerini belgeler.

Başka bir deyimle; amir banka ihbar bankasına, lehdara malların depolanması ve depo makbuzunun ibraz edilmesi karşılığında ödemede bulunması için yetki verir.

4.7.5. Akreditifte Süreler:

4.7.5.1. Akreditif Vadesi: Bütün akreditiflerin bir geçerlilik tarihi taşıması gerekir. Bu tarih akreditifin vadesidir. Lehdar akreditif belgelerini en son bu tarihe kadar bankaya ibraz etmek zorundadır.

4.7.5.2. Sevk Tarihi: Zorunlu olmamakla birlikte, akreditiflerde, akreditif vadesinden, başka birde sevk tarihinin belirtilmesi mümkündür. Bu tarih malların sevk edildiği en son tarihtir. Yani taşıma belgesi tarihinin akreditifle belirtilen en son sevk tarihinden sonra olmaması gerekir. 500 Md.44-46

Eğer akreditifte ayrıca en son sevk tarihi belirtilmemiş ise sevk belgesinin tarihi akreditif vadesinden (Uluslararası kurallara göre 21 gün) önce veya aynı gün olmalıdır. 500 md 43

4.7.5.3. İbraz Süresi: Malların sevkinden sonra belgelerin kaç gün içinde bankaya ibraz edileceğini gösteren süredir.

4.7.5.4. Ödeme Vadesi: Vadeli akreditiflerde ödemenin yapılacağı tarihi gösterir.

4.7.6. Akreditif Belgeleri

- 1- Sevk Belgeleri (Taşıma)
- 2- Sigorta Belgeleri
- 3- Faturalar
- 4- Diğer Belgeler

Akreditifte veya diğer ödeme şekillerinde söz konusu olan belgeler yukarıda sayılan belgeler olarak gruplandırılarak açıklanabilir.

4.7.6.1. Sevk Belgeleri (Taşıma)

4.7.6.1.1. Malın Mülkiyetini Temsil Eden Belgeler:

4.7.6.1.1.1. Deniz Konişmentosu-Konişmento (Bill of lading-B/1)

4.7.6.1.1.2. Karma Nakliyat Belgesi (Cambiret Transport Document):

4.7.6.1.2. Malın Mülkiyetini Temsil Etmeyen Belgeler:

4.7.6.1.2.1. İkinci Kaptan Makbuzu:

4.7.6.1.2.2. Havayolu Konışmentosu:

4.7.6.1.2.3. Posta Makbuzu:

4.7.6.1.2.4. Hamule Senedi

4.7.6.1.2.5. Fiata Belgesi

4.7.6.1.2.6. CMR Belgesi

4.7.6.1.2.7. Rihtım Makbuzu

4.7.6.1.2.8. Dok Makbuzu

4.7.6.2. Sigorta Belgeleri (500 Md 34-36)

4.7.6.2.1. Sigorta Poliçesi

4.7.6.2.2. Sigorta Şahadetnamesi

4.7.6.3. Faturalar

4.7.6.3.1. Proforma Fatura:

4.7.6.3.2. Orijinal Fatura:

4.7.6.3.3. Konsolosluk Faturası:

4.7.6.3.4. Navlun Faturası:

4.7.6.4. Diğer Belgeler:

4.7.6.4.1. Menşe Şahadetnamesi (Certificate Of Origin)

4.7.6.4.2. Çeki Listesi

4.7.6.4.3. Ambalaj Listesi (Packing List)

4.7.6.4.4. Ekspertiz Raporu

4.7.6.4.5. Sağlık veya Veteriner Raporu (Health Certificate)

4.7.6.4.6. Ordino Order

4.7.6.4.7. Dolaşım Belgeleri

4.7.6.4.7.1.ATR Dolaşım Belgesi

4.7.6.4.7.2.EURO 1 Dolaşım Belgesi

4.7.6.4.7.3.EURO 3. Dolaşım Belgesi

4.7.7. DIş TİCARETTE KULLANILAN BELGELER VE TANIMLAR :

4.7.7.1. FATURA: Fatura, satılan malın niteliğini, cinsini, miktarını fiyatını, satış tutarını gösteren satıcı tarafından alıcıya verilen belgedir.

4.7.7.1.1.Proforma Fatura: Satıcı tarafından, alıcı adına tanzim edilen satılacak malın niteliğini ve birim fiyatını gösteren ön fatura (teklif mektubu) niteliği taşıyan fatura türüdür.

Örneğin, bu faturada malın cinsi, miktarı, birim fiyatı, toplam tutarı ve para cinsi, son yükleme tarihi, teslim şekli, ödeme şekli gibi her türlü detayı içerebilir.

Bu faturalardaki fiyat ve bedeller kesin olmayıp, üzerlerine teklif edilen fiyatların yapılacak satış sözleşmesi tarihinde fiyatlara göre değişebileceğinin belirtilmesi de mümkündür. Ancak, proforma fatura bir teklif niteliğinde olduğundan fiyatların geçerli olduğü sürenin belirtilmesi de mümkündür.

Üzerinde "Proforma fatura" kaydı bulunan bu faturalar ile ticari faturalar arasında büyük farklılıklar yoktur.Proforma faturada yer alan, TEKLİFİN KABUL EDİLMESİ HALİNDE aynen ticari faturaya geçirilir.

4.7.7.1.2. Ticari Fatura:

4.7.7.1.2.1.Yabancı Dille Düzenlenen Fatura (Ticari)

İhracat yapılırken kesinleşen ihracat değerleri ile tanzim edilen ve yabancı dille tanzim edilen faturadır. Ticari fatura malın kimliğini ihtiva ettiği için mutlak surette malın açık adını, ihraç edenin isim ve adresini, alıcının isim ve adresini, tarih ve Türkçe faturanın taşıdığı numarayı, teslim ve ödeme şekli-ni, önemli olarak da ihraç konusu eşyanın menşee ülkesini üzerinde bulundurmalıdır.

Ticari fatura ihracatçı tarafından ödeme şekline veya çalışma prensibine göre ister banka yoluyla, isterse malı taşıyan araç eşliğinde gönderilir. Ancak bu fatura mutlak surette alıcının eline geçmelidir. Dış ticarete gümrük işlemlerinde ticari faturaların gümrüğe ibraz zorunluluğu yoktur.

4.7.7.1.2.2.Türkçe Fatura: Genellikle ticari fatura ile karıştırılır.Türkçe faturada ticari fatura gibi ihracatta sevkiyatın yapıldığı günkü gerçek değerler üzerinden tanzim edilir. Mutlak surette MALİYE’ce tasdik edilmiş veya Anlaşmalı Matbaalara bastırılmış fatura olmak zorundadır. Bu fatura ilgili ihraç gümrüğüne ibraz edilen ve ihracat CIF veya CFR ise dökümü ayrı ayrı belirtilen ve muhasebe kayıtlarına geçen faturadır. İlgili gümrüğe bu fatura beyan edilir. Aslı (veya fotokopisi) gümrükçe tasdiklenir. Bu fatura hiçbir şekilde yurtdışına gönderilmez. Sadece ülkemiz mevzuatı açısından gereklidir.

4.7.7.1.3.Konsolosluk Faturası: (Onaylı fatura, Vize Edilmiş Fatura)

İhraç edilen mallar için düzenlenen, menşenin tevsiki, amacıyla malın sevk edileceği memleketin konsolosluğuna tasdik ettirilen faturadır.

Dış ticaret rejimlerine göre bazı memleketler (ABD gibi) ithal edilecek mallar için, gümrük muamelesine esas teşkil etmek üzere konsolosluk faturasına gerek duyabilmektedir.

4.7.7.1.4.Navlun Faturası: Nakliyeciden tarafından navlun ile ilgili bilgileri göstermek üzere düzenlenen, konişmento ile birlikte ibraz edilmesi gereken faturalardır. CFR ve CİF satışlarda NAVLUN satıcı tarafından ödeneceğinden konişmentonun "Navlun ödenmiştir" kaydının ihtiva etmesi gerekir.

Fatura	Tasdik Zorunlu	Gümrüğe İbraz	Düzenleyen	Teklif/Resin	Muhasebe Kaydı Esas	Yurtdışına Gönderil.
Proforma	Yok	Hayır	Satıcı	Teklif	Hayır	Evet
Ticari (Yabancıdil)	Yok	Hayır	Satıcı	Kesin	Hayır	Evet
Türkçe Tic.Fat (Noter,Ant Mat)		Evet	Satıcı	Kesin	Evet	Hayır
Konsolosluk F. (İhraç Ed.Konsol)		Evet	Satıcı	Kesin	Hayır	Evet
Navlun Faturası			Nakliyeciden	Kesin	Evet	Evet

4.7.7.2.TAŞIMA BELGELERİ (Sevk Belgeleri)

Malların sevk edilme (demiryolu, havayolu, karayolu,denizyolu ve posta vb. gibi) biçimine göre taşıma yolunun kuralları çerçevesinde düzenlenen belgelerdir. (İlk nakliyeciden tarafından malın teslim alındığını kanıtlayan belgelerdir.)

Başlıca taşıma belgeleri deniz, konişmentosu, su yolu konişmentosu veya taşıma belgesi, karayolu yolu taşıma senedi, hava yolu taşıma senedi, demir yolu taşıma senedi, (Hamule senedi), karma taşıma konişmentosudur.

4.7.7.2.1. Deniz Konişmentosu :

Deniz konişmentosu bizzat malı taşıyan veya onun yetkili acentası tarafından düzenlenip malı yükletene verilen malın teslim alındığını ve kararlaştırılan şekilde nakledilip gönderilene teslim edildiğini bildiren mülkiyeti temsil eden bir belgedir. (500 B Md.23)

Konışmento:

- Yükleten ile taşıyıcı arasında yapılan bir navlun sözleşmesi
- Malın taşınmak üzere teslim alındığını gösteren makbuzu
- Malın mülkiyetini temsil eden belgedir.

Konışmento ile taşıyan, taşıma sözleşmesine konu olan eşyayı boşaltma limanında konişmentonun yasal hamiline teslim edeceğini taahhüt etmektedir. Genellikle üç nüsha düzenlenir. Konişmentoların orijinal nüshalarının tamamına tam takım konişmento denir.

Konışmento yükletinin isteği üzerine 3 şekilde düzenlenebilir:

-Nama yazılı konişmento: Bu tür konişmentolar gönderilenin adına düzenlenir. Ciro yoluyla devri mümkün değildir. Alacağın temlik yoluyla devredilir. Bu nedenle bankalarca tercih edilmezler.

-Emre yazılı konişmento: Gönderilenin emrine, yükletenin emrine veya sadece emre yazılı olarak düzenlenir. Emre yazılı konişmento (ciro ve teslim ile devredilir.) Konişmentolar güvence unsuru olmalarından dolayı genellikle bankalar(veya alıcı) malın bedelinin tahsili üzerine (veya anlaşmaya göre) banka tarafından alıcıya ciro ve teslim edilir.

-Hamiline yazılı konişmento: Gönderilenin ismi açık olan konişmentolardır. Uygulama alanı sınırlıdır. Bu konişmentolar ciro edilmeksizin teslim ile başkasına devredilebilir.

4.7.7.2.2. Konişmento Türleri:

4.7.7.2.2.1. Yükleme konişmentosu tesellüm konişmentosu:

Taşıyıcının teslim aldığı malları hemen gemiye yüklenip yüklenmediğine göre iki çeşit konişmento düzenlenmesi mümkündür.

Yükleme konişmentosu: Malların gemiye yüklendiği kaydını taşıyan koniş-mentoya denir. Bu tür konişmentoda malların yüklendiği tarih ve gemi ismi açıkça belirtilir. Tesellüm, konişmentosu, taşıyıcı veya acentası tarafından üzerine daha sonra gemi adı ve yükleme tarihi yazıldığı ve imzalandığı takdirde yükleme konişmentosu sayılır. Bankalarca ve ithalatçılar tarafından kabul edilen konişmento genellikle yükleme konişmentosudur.

Tesellüm (Teslim alma) Konişmentosu: Malların belli bir limana sevk edilmek veya gemiye yüklenmek üzere teslim alındığını gösteren konişmentodur. Bu konişmentonun üzerinde "Yüklenmek üzere alınmıştır" ibaresi bulunur.

4.7.7.2.2.2. Temiz/Kirli Konişmento:

-Temiz konişmento: (Muntazan Konişmento)

Üzerinde malların veya ambalajlarının kusur ve ayıbını açıkça gösteren ek bir ibare veya kayıtlar taşımayan konişmentodur. Kabul edilebileceği akreditifte açıkça belirtilen kayıt ve şartlar dışında şartlar taşıyan nakliye vesaiki bankalarca reddedilir.

-Kirli.Kusurlu Konişmento : Üzerinde mal veya ambalajının kusurlu olduğunu gösteren kaydın bulunduğu konişmentolarına kirli konişmento denir.

Taşıyan konişmentoyu düzenlemeden önce yüklenen malları kontrol eder.Malların veya ambalajının düzenli olmadığını, kusur veya eksiklik bulunduğunu görürse durumu adetlerini de belirterek konişmento üzerine yazmak, hasar ve yitiği belirtmek suretiyle sorumluluktan kurtulmuş olur. Böyle konişmentolara kirli konişmento denir.

4.7.7.2.2.3. Geçkin Konişmento: Mallar indirileceği liman geldiği halde, konişmentoları henüz amir bankanın eline geçmemişse böyle gecikmiş konişmentolara geçkin veya bayat konişmento denir. Başka bir anlatımla, süresi içinde bankalara ibraz edilmeyen konişmentolara geçkin veya bayat konişmento denir.(Akreditif vadesi içerisinde kalınmış olsa bile, taşıma vesikasının düzenleme tarihinden itibaren akreditifte gösterilen süre içinde, böyle bir süre gösterilmemiş ise 21 gün içinde bankaya ibraz edilmeyen vesaik ve bu arada konişmento geçkin (bayat) sayılır ve bankaca kabul edilmez.)

4.7.7.2.2.4. Tek Konişmento: Mallar denizyolundan önce ve sonra aktar-

ma edilerek karayolunuda takip edecekse bu iki nakliyeyide birden kapsamına alan konişmentolara tek konişmento denir.

4.7.7.2.2.5. İşlem Görmez Konişmento: Konişmentoların malın devri ve teslimine imkan vermeyen nüshalarına işlem görmez konişmento denir. İşlem görmez kaydı taşıyan konişmentolara hiçbir işlem yapılmaz.

4.7.7.2.2.6. Navlun Sözleşmesi: Navlun sözleşmesi, taşıyan ile taşıtan arasında yapılan bir sözleşmedir. Bu sözleşme ile taşıyan, bir ücret karşılığında, gemiyi kısmen veya tamamen taşıtana tahsis ederek veya tahsis etmeyerek, yükün bir yerden diğerine denizyolu ile taşınması yükümlülüğünü alır.

Navlun: Taşıyanın nam ve hesabına ödenecek olan; eşya ve yolcunun taşınmasına ilişkin ücretlerin toplamıdır. Özetle, taşınan eşya için ödenen nakil ücretidir.

İki çeşit navlun sözleşmesi vardır.

1- Kırkanbar navlun sözleşmesi

2- Carter navlun sözleşmesi

1)- Kırkanbar navlun sözleşmesi :

Kırkanbar navlun sözleşmesiyle taşıyan, gemiyi kısmen veya tamamen taşıtana tahsis etmeksizin, malı bir ücret karşılığında deniz yolu ile bir yerden diğer bir yere taşımak yükümlülüğünü üzerine alır.

2)- Carter navlun sözleşmesi : (Carter mukavelesi halinde düzenlenen konişmento)

Taşıyanın bir navlun karşılığında geminin tamamını veya belirli bir kısmının veyahut belirli bir yerinin yük taşımak üzere taşıtana ayırarak eşyayı denizde taşıma yükümlülüğünü getiren sözleşmedir. Carter mukavelesi şartlarını gösteren belge Carter partı adını alır.

4.7.7.3. TAŞIMA SENETLERİ :

Taşıma senetleri malların teslim alındığını gösteren MAKBUZ niteliği taşırlar ve malın MÜLKİYETİNİ temsil etmezler. Bu yüzden taşıma senetleri ciro edilemez ve rehnedilmesi mümkün değildir.

Çeşitleri :

4.7.7.3.1. Havayolu Taşıma Senedi (Uçak Konişmentosu) : Malların mülki-

yetini temsil etmeyen ve sadece malların uçakla belirli bir yere gönderilmek üzere teslim alındığını gösteren bir belgedir. Havayolu şirketi veya acentası tarafından düzenlenen ve belgede malların gönderildiği tarih ve varış numarası gösterilir. Emre değil, gönderilenin adına düzenlenir ve ciro edilemez.

4.7.7.3.2. Hamule Senedi (Demiryolu Hamule Senedi) : Hamule senedi, demiryolu ile yapılan taşımalarda malın cinsi ve miktarını, ambalajın şekli ve niteliğini, gönderen ve gönderileninin isim/ünvan ve adreslerini, hareket ve varış istasyonlarını, taşıma ücretini ve ödenip ödenmediğini ve taraflarca kararlaştıran diğer hususları gösteren ve malları gönderen kişi ile taşıyıcı (demiryolu idaresi) arasında yapılan bir taşıma sözleşmesidir. Hamule senedinde ayrıca düzenleme tarihi ve demiryolu idaresinin KAŞESİ bulunmalıdır.

Bu belge mülkiyeti temsil etmez ve bu nedenle ciro edilemez.

4.7.7.3.3. Karayolu Taşıma Senedi (Kamyon Konişmentosu) (CMR) : CMR taşıma senedi, karayolu ile taşımalarda CMR anlaşması gereği düzenlenen bir taşıma senedir.

Bu senet, Türk ve yabancı kara nakil vasıtaları (kamyon veya TIR gibi) ile yapılan nakliyatlarda nakliyat şirketlerince düzenlenen bir belgedir. Bu belge CMR sözleşmesine dahil olan ülkelerin sınırları içinde veya bu ülkelere yapılan taşımalar için düzenlenir.

4.7.7.4. NAKLİYECİ MAKBUZLARI: Malların tren veya kamyonla gönderilmesi sırasında, yüklenmek üzere teslim alındığını göstermek üzere düzenlenen belgelerdir.

Nakliye komisyoncuları sevk etmek üzere ihracatçılardan aldıkları malları, taşıma sözleşmesi yaptıkları bir taşımacılık şirketine taşıtır. Onlardan kendi adlarına aldıkları Taşıma Senedine dayanarak ihracatçılara teslim aldıkları mal için kendilerinin düzenlediği makbuzları verirler. Bu belgeler malın mülkiyetini temsil etmeyen ve bu nedenle makbuz niteliğinde olan ve ciro edilemeyen belgelerdir.

FIATA (Tesellüm) Belgeleri: Uluslararası Sevkiyat Acentaları Birlikleri Federasyonuna üye ülkelerin sevkiyat acentaları tarafından düzenlenen ve malların sevk edilmek ve varış yerine gönderilenin emrine tutulmak üzere teslim alındığını gösteren belgelerdir. Sevkiyatçı firmalar malları, gönderici vasıtasıyla taşıtarak ithalatçı tarafından tesellümünü üstlenmişlerdir.

İki çeşit tesellüm belgesi vardır.

-FIATA FCR Belgesi: Sevkiyatçı Firmanın Teslim Alındı Sertifikası" anlamına gelen ve kısaca FCR olarak bilinen bu belge malların sevk edildiğini değil yalnızca nakliyat firması tarafından teslim alındığını gösterir.

FIATA FCR malların gayrikabili rücu olarak gönderilenin emrine amade tutulmak yada gönderilene sevk edilmek üzere teslim alınmış olduğunu belirler.

Nama düzenlenir ve orijinali gönderene verilir.Cirosu mümkün değildir. Mallar gönderen nüshasının geri verilmesi karşılığında sadece üzerinde gönderilene teslim edilir.

FIATA FCT Belgesi: Sevkiyatçı Firmanın Taşıma Sertifikası" anlamına gelmektedir. Sevkiyatçı firmanın sorumluluğu, FCT belgesinin ibrazı karşılığında malları alıcıya teslim etmeye değin uzanır.

Fiata FCT emre yazılıdır, takım halinde tanzim edilir, mallar varış yerinde belgenin orijinalini ibraz eden gönderilene veya emrine teslim edilir. (Belge ciro edilebilir.)

Fiata FCR ve FCT taşıma komisyoncuları tarafından düzenlenir ve doğrudan doğruya yükleten ile taşıyan arasında bir taşıma sözleşmesi niteliği taşımaz.

4.7.7.5.POSTA PAKET MAKBUZLARI:

Paket postası ile gönderilen mallar için yerel posta idareleri tarafından düzenlenen ve gönderene verilen belgedir. Belgeler makbuz niteliğinde olup, malın mülkiyetini temsil etmezler.

Posta makbuzları iki çeşittir.

a) Adi Posta Paket Makbuzu: Adi posta ile gönderilmek üzere teslim alınan paketler için yerel posta idaresi tarafından düzenlenen ve idarenin damgasını ve teslim alındığı tarihi taşıyan makbuzlardır. Mallar varış yeri posta paket gümrük idaresi tarafından gönderilene teslim edilir.

b) Uçak Posta Paket Makbuzu: Uçak postası ile gönderilmek üzere teslim alınan paket içindeki eşya için yerel posta idaresi tarafından düzenlenen bir makbuzdur. Paket, uçak paket postası ile varış yerine ulaştırılır ve bu yerin posta paket gümrük idaresince gönderilene teslim edilir.

4.7.6.6.RIHTIM MAKBUZU: Malı teslim alacak şahıs adına, malların rıhtıma konulduğunu gösterir belgedir. Malı temsil eder. Ciro edilebilir. Ciro edilen malların devir ve teslimini ifade eder. Konişmento ile değiştirilebilir.

4.7.7.7.İKİNCİ KAPTAN MAKBUZU: Varış limanını, yüklenen malın cins ve miktarını göstermek üzere ikinci kaptan veya acenta tarafından düzenlenerek verilen gayriresmi bir belgedir. Bu belge daha sonra konişmento ile değiştirilir. İkinci kaptan makbuzu devir ve ciro edilemez. İkinci kaptan makbuzu bir taşıma sözleşmesi olmaması ve malların mülkiyetini temsil etmemesi dolayısıyla konişmentonun hukuki özelliklerine sahip değildir.

4.7.7.8.ANTREPO MAKBUZU: Antrepo tarafından malların saklanmak üzere teslim alındığını gösteren nama ve emre yazılı belgedir.

Antrepo: dışardan gelen, fakat henüz ülkeye girmesine karar verilmemiş olan malların gümrük memurlarının kontrol ve bakımı altında saklanmasına mahsus yerlerdir. Antrepolara en çok transit olarak geçecek, memlekete girmeyecek olan mallar konur. Antrepoya konulmuş mallar, gümrük resimleri ödenmek suretiyle memlekete sokulabilir.

4.7.7.9. DOK MAKBUZU: Deniz taşıma firmaları veya onların yetkili acentaları tarafından düzenlenir ve malların yüklenmek üzere depoda teslim alındığını gösterir.

4.7.7.10. SİGORTA BELGELERİ: Malların sevk edildiği yerden varış yeri ne kadar doğabilecek taşıma rizikolarına karşı teminat veren, belirli taşıma yolu sigorta klozları ile sigorta edildiğini ve her iki tarafın hak ve borçlarını gösteren belgedir.

Sigorta belgesi veya sigorta poliçesi yada sigorta sertifikası şeklinde düzenlenir.

Sigorta: Sigortacının bir prim karşılığında bir kimsenin para ile ölçülebilen bir menfaatini zedeleyen bir rizikonun meydana gelmesi halinde tazminat vermeyi kabul ettiği bir akittir.

4.7.7.10.1. Sigorta Poliçesi: Sigorta akdinin belgesi olarak sigortacı tarafından imzalanıp sigorta ettirene verilen ve her iki tarafın hak ve borçlarını gösteren bir vesikadır.

Bu belge nama, emre veya hamiline yazılı olarak düzenlenebilir. Bankalar

genellikle sigorta poliçelerinin kendi emirlerine düzenlenmesini veya ciro edilmelerini isterler. Nakliyat sigortasında poliçe ciro suretiyle devredilebilir.

Nakliyat sigorta poliçeleri genellikle aşağıdaki bilgileri içerir:

-Sigortacının ve sigorta ettirenin ve varsa sigortadan yararlanan kimsenin adı, soyadı veya ticaret ünvanı ve ikametgahları,

-Sigortanın konusu,

-Sigortanın kapsadığı rizikolarla, bu rizikoların başlayacağı ve son bulacağı an,

-Malın taşınacağı araç (gemi gibi) ve taşımada izlenecek yol.

-Taşıyanın adı, soyadı veya ticaret ünvanı,

-Gönderenle taşıyıcı arasında taşıma için bir süre kararlaştırılmışsa bu süre,

-Malın taşıyıcıya teslim edildiği yer gönderilen teslim edileceği yer

-Sigorta bedeli,

-Prim tutarı, ödeme zamanı, yeri,

-Sigortacının üstüne aldığı rizikoların gerçek niteliklerini belirlemeye yarayacak bütün haller.

-Düzenleme tarihi,

Sigorta bedelinin asgari haddi, akreditifle aksi öngörülmemişse malların CIF değerinin %10 fazlasıdır. Sigorta poliçenin aksi öngörülmemiş ise, akreditifle aynı para cinsi üzerinden düzenlenmiş olması gerekmektedir.

İthalat işlemlerinde iki çeşit sigorta poliçesi kullanılmaktadır.

4.7.7.10.2.Kati Sigorta Poliçesi: Malların nakil aracına yüklendikten sonra, gerekli bilgilerin sigorta şirketine iletilmesine müteakip düzenlenen poliçelere kati sigorta poliçesi denir.

4.7.7.10.3.Floton Sigorta Poliçesi: İleriki bir tarihte gerçekleşecek mal taşınmasıyla ilgili kati nakliyat sigortasının yapılacağını taahhüt eden bir belgedir.

4.7.7.10.4.Sigorta Sertifikası: Bu sigorta belgesi, ya sigorta simsarları ya-

da malın diğer mallarla birlikte müşterek bir poliçe ile sigortalanmış olduğunu göstermek üzere sigorta şirketi veya acentaları tarafından tanzim edilir.

KLOZ: Sigorta sözleşmelerine eklenen ve sigorta sözleşmesindeki taahhütleri genişleten veya daraltan belgelerdir.

4.7.7.11.FİNANSMAN BELGELERİ:

4.7.7.11.1.POLİÇE: (T.TK.Md.583-687)

Alacaklı tarafından borçlu üzerine çekilen ve belli bir paranın belirli bir süre içinde veya ibrazında üçüncü bir kişiye veya emrine ödenmesini belirten kayıtsız ve şartsız bir ödeme emridir.

Poliçenin unsurları TTK.nun 583. maddesinde sayılmıştır.Söz konusu unsurları içermeyen senet poliçe sayılmaz. Ancak poliçede vade gösterilmemiş-se, görüldüğünde (ibrazında) ödenmesi gerekir.

Poliçenin Unsurları

- 1- Senet metninde "Poliçe" kelimesi senet yabancı dille düzenlenmiş ise o dilde poliçe kelimesinin karşılığı,
- 2- Muayyen bir bedelin ödenmesi konusunda kayıtsız şartsız havaleyi,
- 3- Ödeyecek olan kimsenin (Muhatabın) ad ve soyadını,
- 4- Vadeyi,
- 5- Ödeme yerini,
- 6- Kime ve kimin adına ödenecekse onun adını ve soyadını,
- 7- Keşide tarihi ve yerini,
- 8- Keşidecinin imzasını ihtiva eder.

Poliçeler vade açısından 4 şekilde keşide edilirler.

4.7.7.11.1.1.Görüldüğünde (ibrazında) ödenmek üzere düzenlenen poliçe. ibrazında ödenir. Böyle bir poliçenin düzenlendiği günden itibaren 1 yıl içinde ödenmek üzere ibrazı gerekir.

4.7.7.11.1.2.Görüldükten belli bir süre sonra ödenmek üzere düzenlenen poliçe. Bu poliçenin vadesi üzerinde gösterilen tarihe göre tesbit edilir. (Örneğin, görüldükten 30 gün sonra) Bu tür poliçenin düzenlendiği tarihten itibaren 1 yıl içinde kabule arz edilmesi gerekir.

4.7.7.11.1.3.Keşide gününden belli bir süre sonra ödenmek üzere düzenlenen poliçe. Keşide gününden belli bir süre sonra ödenmek üzere keşide edilen bir poliçenin vadesi, ödemesinin yapılması gereken gündür.

4.7.7.11.1.4.Belli bir günde ödenmek üzere keşide edilen poliçe. Belli bir günde ödenmek üzere keşide edilen poliçenin vadesi senet üzerinde tarih olarak açıkça gösterilmektedir.

Uluslararası ticarete genellikle vadeli poliçeler, konişmento tarihinden itibaren belirli bir gün (30,60 gün gibi) sonra ödenmek üzere düzenlenmektedir.

Uluslararası ticarete poliçe, kaybolmasından doğacak sakıncaları önlemek amacıyla birden fazla nüshalı olarak düzenlenebilir. Birbirinin aynı olmak üzere düzenlenen poliçe nüshalarına birbirini izleyen sıra numaraları konur. Bu numaralar poliçe üzerine yazılmalıdır. Aksi taktirde nüshaların herbiri ayrı poliçe sayılır. Uluslararası ticarete aval(aval veren, lehine aval verdiği kişi gibi sorumlu olmaktadır) alıcı lehine verilmektedir. Alıcı satın aldığı malların bedelini peşin ödemek istememekte, satıcı da keşide edeceği poliçenin bir banka tarafından kabul veya aval karşılığında mal satmak istemektedir. Alıcı bankasına başvurarak satıcı tarafından keşide edilen poliçenin kabul edilmesi ya da kendi kabul ettiği poliçeye aval verilmesini talep eder. Banka alıcının talebini yerine getirdiğinde, lehine aval verdiği alıcıya gayrinakdi bir kredi açmış olur.

Aval: Poliçe yada alonj üzerine "aval içindir" veya benzeri bir ifade ile yazılan aval verenin imzasını taşıyan, şartsız ve rücu edilemez bir kefalettir.

4.7.7.11.2.BONO veya EMRE MUHARRER SENET: (TTK Md-688-691)

Belli bir borç karşılığı alacaklıya verilen emre yazılı senede bono denir.

Uluslararası ticarete kullanımı poliçe kadar yaygın değildir.

4.7.7.11.3.ÇEK: (TTK Md-692-735)

Hazır bir karşılık üzerine çekilmiş kayıtsız şartsız, vadesiz bir ödeme emridir.

4.7.7.12.DOLAŞIM BELGELERİ:

4.7.7.12.1.ATR Dolaşım Belgesi: Türkiye veya Toplulukta (Avrupa Toplu-

luğu) Serbest dolaşımda bulunan eşyanın Katma Protokol'de öngörölen tercihli rejimden yararlanabilmesini sağlamak üzere, ihracatçı ölkö yetkili kuruluşlarınca düzenlenip, gümrük idarelerince vize edilen belgeye ATR dolaşım belgesi denir.

Serbest dolaşımda bulunan eşya: Türkiye veya topluluk menşeli olan veya üçüncü ölkö menşeli olup, Türkiye yada Toplulukta ithal işlemleri tamamlanmış, gerekli gümrük vergisi, eş etkili vergi ve resimleri tahsil edilmiş, bu vergi ve resimleri tam veya kısmi bir iadedden yararlanmamış eşyayı ifade eder.

Üçüncü Ölkö: Türkiye-Avrupa Topluluğu Gümrük birliği gümrük bölgesi dışında kalan ölkö veya bölgeleri ifade eder.

- ATR dolaşım belgesi, Türkiye'den Topluluğa veya Topluluktan Türkiye'ye doğrudan nakledilen eşya için düzenlenir.

- ATR dolaşım belgesi, ihracatçılar veya gümrük beyannamelerini imzalamakla yetkili temsilcileri tarafından doldurulur.

-İhracatçılar veya gümrük beyannamesini imzalamakla yetki kanuni temsilcileri, dolaşım belgesinde kayıtlı eşyanın, Türk menşeli olduğuna veya Türkiye'de serbest dolaşımda bulunduğuna dair tevsik edici tüm bilgi ve belgele ride dolaşım belgesi ile birlikte Ticaret ve Sanayi Odasına vermekle yükümlüdür. ATR kontrolden sonra Odaca imza ve mühürle tasdik edilir.

-Odalar, ihraç belgeleri ve dolaşım belgelerinden üçüncü ölkelere gönderileceği anlaşılan eşya için ATR dolaşım belgesi tanzim edemezler.

-Dolaşım belgeleri gümrük ibarelerine vize edilir.

-Dolaşım belgeleri gümrük idaresince vize edilmesi bizzat ihracatçı veya onun sorumluluğu altında gümrük beyannamesini imzalamaya yetkili kanuni temsilci tarafından talep edilir. Yetkili olmayan kişiler tarafından yapılan vize talepleri gümrük idaresince kabul edilmez.

-Eşyanın tercihli rejimden yararlanmasını teminen ibrazı gereken ATR dolaşım belgelerinin, bu belgeyle ilgili eşyanın fiili ithalinden evvel veya fiili ithali sırasında ibraz edilmemesi halinde ve ilgili ihracatçı tarafından eşyanın bekletilmeden ithalinin istenilmesi durumunda, tercihli rejim uygulanmaz ve indirimsiz vergi nisbetleri üzerinden tahakkuk yapılarak vergiler kesin olarak tah-

sil edilir. Ancak vize tarihinden itibaren 4 aylık ibraz süresinin geçirilmemiş olması kaydıyla, bu kabil eşyanın fiili ithalini müteakip süreleri içerisinde, usulüne uygun dolaşım belgeleri işlemi yapan gümrük idaresine ibraz olunduğu takdirde gümrük vergisi tutarı mükelleflerine iade edilir.

-ATR dolaşım belgesinin, ihracatçı ülke gümrük idaresince vize edildiği tarihten itibaren 4 ay içerisinde ithalatçı ülke gümrük idaresince ibraz edilmesi gerekir. Ancak Türkiye veya Toplulukta eşyanın antrepo, serbest bölge veya sundurmaya konulması halinde ATR dolaşım belgelerinin geçerlilik süresi, eşyanın sözü geçen mahallerde kalış süresi boyunca dondurulur.

-Türkiye Avrupa Topluluğu Gümrük Birliği kapsamı dışında kalan eşya için ATR dolaşım belgesi düzenlenemez. Bu eşya için ATR dolaşım belgesi düzenlense bile gümrük idaresince işleme konulmaz.

Dolaşım Belgeleri-(Özet Tanımı)

Dolaşım Belgesi, Avrupa Topluluğuna yapılacak ihracatta veya bu ülkelerden yapılarak ithalatta, Ortak Pazar Protokolüne göre, tercihi rejimden yararlanabilmesi için ihracatçı tarafından düzenlenen, Ticaret Odasının tasdik edilen ve Gümrük İdarelerince vize edilen belgedir.

Menşe Sahadetnamesi: İhracatçının bağlı bulunduğu Ticaret Odası tasdik edilen ve ihraç edilen malın menşeiini yani istihsal ve imal edildiği mahalli gösteren bir vesikadır.

4.7.7.12.2.EURO.1 Dolaşım Belgesi: Menşeli ürünlerin Karar (1/98 sayılı Türkiye-AT Ortaklık Konseyi Kararı) hükümlerinden yararlanabilmesini sağlamak üzere gümrük idareleri veya bu idarelerce yetkili kılınan kuruluşlarca usulüne uygun olarak düzenlenip gümrük idarelerince vize edilen menşe ispat belgesidir.

Kapsam: Türkiye ve Avrupa Topluluğu arasında tarım ürünlerinin ticaretine ilişkin 1/98 sayılı Türkiye-AT Ortaklık Konseyi Kararı eki menşe kurallarına ilişkin uygulama esasları.

EURO.1 Dolaşım belgesi (Sertifikası), ihracatçılar veya kanuni temsilciler tarafından uygun olarak doldurulan ve imza edilen sertifikalar odalara (Ticaret odalarına, sanayi odaları veya ticaret ve sanayi odaları veya ticaret ve sanayi odaları) verirler. (Bağlı bulundukları odalara) EURO.1 kontrol edildikten

sonra odaca imza ve mühürle tasdik edilir ve vize ettirmek üzere ihracatçıya verilir.

Gümrük idaresi, ihracat konusu eşyanın menşeli olduğunu ve sayıldığını; ürün ve imalatında kullanılan girdilere ait diğer evrakın yanısıra, nakliyeciler tarafından verilen kara, demiryolu, hava ve deniz taşımalarına ait konişmento, manifesto, yük senetleri, fatura ve gereğinde muhasebe kayıt ve defterlerini incelemek ve ihracat konusu eşyayı Gümrük Yönetmeliğindeki esaslara göre muayene etmek suretiyle kontrol eder kontrolden sonra uygun ise Dolaşım Sertifikası (EURO.1) vize eder.

-Bir EURO.1 Sertifikası, ihracatçı ülkedeki vize tarihinden itibaren 4 ay geçerli olur. Bu süre zarfında ithalatçı ülkenin gümrüklerine ibraz edilmesi gerekir.

4.7.7.12.3.EURO –3 DOLAŞIM BELGESİ: Türkiye ile EFTA ülkeleri arasında ticarete malların üçüncü ülke sınırlarından geçişlerini gösteren ve ihracatçı ülke gümrük idaresince yetkili kılınan kuruluşlarca düzenlenen belgedir.

4.7.7.13.ÇEKİ LİSTESİ: Sevk edilen malların ağırlıklarını, miktarlarını ayrıntılı bir şekilde göstermek üzere düzenlenen listelerdir. Bu listelerde gösterilen ağırlıkların fatura ve konişmentoda gösterilen yazılı ağırlığa uygun olması gerekir.

4.7.7.14.KOLİ/AMBALAJ LİSTESİ (PAKET LİSTESİ): Koli/Ambalaj Listesi, koli ambalaj adedini ve her ambalajın içinde hangi malların bulunduğunu gösterir ve ambalajı açmadan içindeki malların bilinmesini sağlar.

4.7.7.15.SAĞLIK ve VETERİNER RAPORLARI: Gıda maddeleri, deri hayvanlar ve kullanılacak ambalaj maddelerinin sağlam ve sağlıklı olduğunun ispatlanması için bunların ithalinde sağlık veya veteriner raporları istenir. Bu gibi mal ve maddelerin ithaline sadece yetkili mercilerden alınan sağlık veya veteriner raporlarının ibrazı halinde izin verilir. Bu raporlar, genellikle sevk limanında görevli bir veteriner tarafından düzenlenir. İthal edilecek bitkiler ve bitkisel maddeler içinde sağlık raporuna ihtiyaç duyulabilir.

4.7.7.16.EKSPERTİZ/ANALİZ RAPORU: İthalatçı (alıcı), malın özelliklerinin bir eksper tarafından tesbitini veya incelenmesini isterse, yetkili kamu mercileri veya akreditif şartlarında belirtilen kişi yada firma tarafından yapılan tahlil ve ekspertiz sonuçlarını gösteren belgedir.

Bu belge akreditifte izin verildiği takdirde imalatçı tarafından düzenlenebilir.

4.7.7.17.KALİTE/KONTROL BELGESİ: İmalatçı yada satıcı tarafından düzenlenen, malın kontrol edildiğini ve sözleşme şartlarına uygun olduğunu gösteren bir belgedir. Alıcı imalatçı veya satıcıya güven duymuyorsa üçüne bir tarafın kalite/kontrol belgesini talep etmelidir.

Dış Ticarete Teknik Düzenlemeler ve Standardizasyon Yönetmeliğine göre; Ayrıca; Ek-1 Standardı İhracatta zorunlu uygulamada bulunan ürünler liste kapsamındaki maddelerin ihracatında zorunlu standart ve kalite kontrolleri Müsteşarlık Taşra Teşkilatı Bölge Müdürlükleri bünyesindeki Dış Ticarete Standardizasyon Denetmenleri Grup Başkanlıkları tarafından yapılır. Bu eşyaların ihracatında ilgili grup başkanlığına başvurulur ve denetleme mal standardındaki kriterlere göre yapılır. Denetçiler mallardan dört takımı geçmek üzere standardına belirtildiği kadar numune alabilirler. Mal standarda uygun bulunduğu takdirde ambalajın denetlendiğini gösteren işaret konulur ve ambalajların sonradan açılmasını önlemek üzere gerekli tedbirler alınır. Bu işlem sonucunda KONTROL BELGESİ verilir. Belge üzerinde de geçerlilik süresi belirtilir.

4.7.7.18.GÖZETİM BELGESİ: Bağımsız bir gözetim şirketince düzenlenen ve malların ithalatçının siparişine uygun olup olmadığını gösteren ve ekspertiz raporu niteliğinde olan bir belgedir.

Akreditif işlemlerinde bankalar belgeler üzerinden işlem yaparlar; malın kalitesiyle ilgilenmezler. Alıcılar bir gözetim belgesi talep ederek, akreditif bedeli ödenmeden önce malların kalitesi konusunda kendilerini güvenceye alabilmektedirler.

4.7.7.19.GEMİ ÖLÇÜ RAPORU: Sıvı olarak gemiye veya tankere yüklenen yakıt, kimyevi madde v.b. gemi tankını hangi ölçüde doldurduğunu belgeleyen ve varış limanında yapılan boşaltma ölçümlerine göre ne kadar fire verildiğinin saptanmasında kullanılan bir belgedir. Denizcilik şirketlerinin uzmanları ve gözetme şirketlerince düzenlenir.

4.7.7.20.RADYASYON BELGESİ: Tarım ürünlerinin kabul edilebilir orandan fazla radyasyon içermediğini veya radyasyonsuz olduğunu belgeleyen ve ihraç ülkesini yetkili mercii (Atom Enerjisi Komisyonu) tarafından düzenlenen belgedir.

4.7.7.21.ORDİNO: (Teslim Kağıdı): Gümrükten mallarını çekmek isteyen kişiler, ellerinde bulunan konişmento veya yük senetlerini geminin kaptan veya acentasına, kara taşımalarında ise taşıyan veya bunun mensup olduğu idare veya müesseseseye ibraz ederek, malların kendilerine teslim edilmesi için belge isterler. Bu belgeye ORDİNO veya TESLİM KAĞIDI adı verilir.

Ordinolarda, konişmentolarda belirtilen bütün bilgiler yer alır.

Malların gümrükten çekilebilmesi için geminin kaptan veya acentası, kara taşımalarında taşıyıcı veya mensup olduğu idare veya müessese tarafından sevk belgelerine ve bankaların kendilerine hitaben düzenledikleri yazılara istinaden ithalatçı firmalar adına düzenlenen belgedir. Ordinolar beyannameler ile birlikte gümrüğe verilir.

AKREDİTİF AÇMA MEKTUBU: İhracatçı firmadan proforma faturayı alan, ithalatçı, mal bedelinin ödenmesi için, kendi ülkesindeki bir bankaya akreditif açma talimatına akreditif mektubu denir.

KÜŞAT MEKTUBU: Kredi açan banka tarafından, durumun, niteliklerin, ihracatçı tüccara bildirilmesi için yazılan mektuptur.

MAL MANİFESTOSU: Gemiye yükletilmiş malların gümrüğe bildirilmesine aracı olmak için geminin adı, bayrağı, kumpanyası, sefer numarası, bağlama limanı ile kalktığı liman, hareket tarihi, vapurun limana gelişi, konişmentonun numarası, çıkarılacak iskele, malı gönderen, malı alacak olan ve olanlar, markalar, örnekler, eşyanın cinsi ve miktarı, peşin navlun sözleşmesi veya navlun şartlarını içine almak üzere düzenlenen belge. Geldiği liman başkanlığı aracılığıyla bölgenin gümrüğüne verilir.

MANİFESTO: Gemide yolculuk yapan yolcuların listesini, malların kapsamını gösteren liste. Manifesto, bir çeşit beyannamedir.

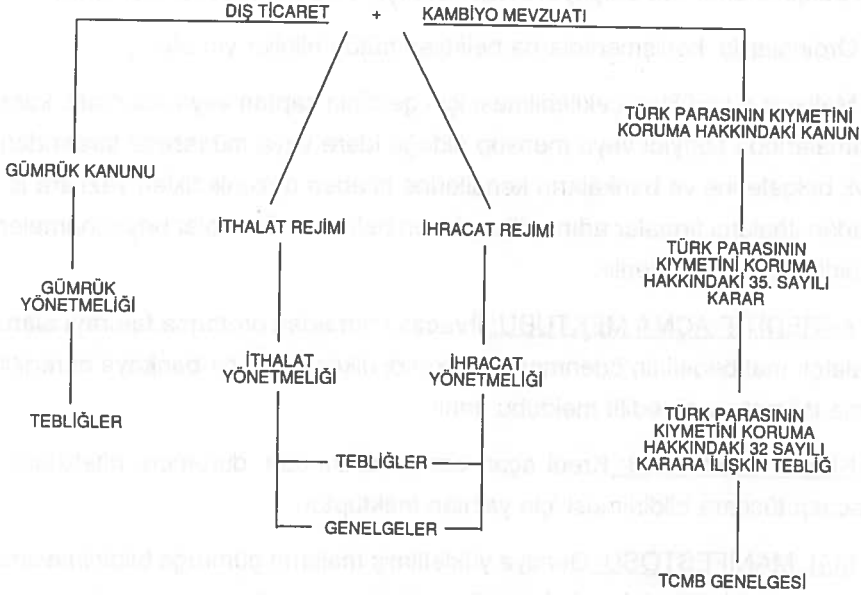
YOLCU MANİFESTOSU: Gemilerde sefer anında kameralarda ve güvertelerde seyahat eden yolculara ait hususlar için düzenlenen liste.

5- DIŞ TİCARET REJİMİ + KAMBIYO MEVZUATI VE ÖZELLİKLERİ

5.1) GENEL AÇIKLAMA :

Genel olarak ithalat ve ihracat bir ülkede yürürlükte bulunan Dış Ticaret ve Kambiyo Kontrol Rejiminin çizmiş olduğu sınırlar içinde oluşmaktadır.

Dış Ticaret Rejimi bir ülkenin ithal veya ihraç edeceği mal ve hizmetler, Kambiyo Kontrol Rejimi ise yabancı ödeme araçlarının ülkeye girişine ve dış ödemeleri sağlamak üzere bunların ülkeden çıkışına ait esasları düzenleyen tedbirlerin tümüdür.

5.2) ULUSLARARASI EKONOMİK İLİŞKİLER :

Mal, hizmet, sermaye, emek, teknoloji gibi tüm ilişkileri kapsar.

5.3) DIŞ TİCARET :

Mal ve hizmeti kapsar. İç ticaretten farkı, sınır, yabancı para (uluslararası para birimleri gibi kavramları mevzu altında yer almasıdır).

5.4) DIŞ TİCARETTE RİSK TÜRLERİ :

Gerek ihracatın, gerek ithalatın kendine özgü riskleri vardır. Bu riskler;

- 1- Alıcı Riski
- 2- Ülke Riski
- 3- Taşıma Riski
- 4- Kur Riski

ALICI RİSKİ

Direkt olarak alıcının kendisinden kaynaklanan risklerdir. Yani alıcının if-

las etmesi, şirketini tasfiye etmesi yada konkordato haline girmesi, veya bütünüyle kötü niyetli oluşundan borç yükümlülüğünü yerine getirmemesi olarak açıklanabilir.

ÜLKE RİSKİ

Bu riskte alıcının veya satıcının tamamıyla dışında gelişen ve karşı ülkenin politik durumlarından kaynaklanabilecek risklerdir. Savaş, iç savaş, ihtilal, grev, halk hareketleri gibi hallerde ortaya çıkabilecek risklerdir. İthalatçı böyle bir durumda sevk ettiği mal bedelinin hükümetçe gönderilmesinin engellenmesi gibi bir riskle karşı karşıya kalabilir.

TAŞIMA RİSKİ

İthalat ve ihracata konu olan eşyanın taşınması sırasında doğabilecek risklerdir. Bu risk Nakliyat Sigortası kapsamında eşya sigortalanmakla minimize edilir. Ancak unutulmamalıdır ki malların gideceği yer (noktaya) geç ulaşması da (Modasının geçmesi veya gıda ürünlerinin bozulması gibi) Dış ticarete önemli bir risk teşkil etmektedir.

KUR RİSKİ

İhracatı gerçekleştirilen satış eğer vadeli ise bu riskle her an karşılaşılabilir. Yine ithalatta vadeli olduğu durumlarda da kur riski oluşabilmektedir. Özellikle alışlarda tercih edilen para birimi satışta tercih edilen para birimi farklı ise bu riskle karşılaşılma ihtimali son derece fazladır.

5.5) RİSKLER NASIL AZALTILABİLİR :

ALICI RİSKİNDE :

Karşı taraf ile ilgili iyi istihbarat yapılması (istihbarat konusunda karşı tarafın bankaları, meslek odaları, ticari ateşelikler veya ihracatta Eximbank sigorta programından istifade etmek mümkündür. Yine factoring şirketlerinin istihbarat ağlarından da istifade etmek mümkündür.

Ticari anlaşmanın eğer mümkünse bir sözleşme çerçevesinde yürütülmesi. Zira ortaya çıkabilecek herhangi bir uyuşmazlık durumunda var olan bir sözleşme gerek tahkime gidilmesi gerekse ticari mahkemelerde önemli delil teşkil etmektedir.

ÜLKE RİSKİNDE

Müşteri seçiminde bulunduğu ülkenin politik ve coğrafi konumu her an için

göz önünde bulundurulmalıdır. Yine Eximbank'ın sigorta programı önerilebilecek bir risk azaltma yöntemidir.

TAŞIMA RİSKİNDE

-Nakliyecinin iyi seçimi

-İyi talimat verilmesi

KUR RİSKİNDE

Kur riskinin azaltılması için bazı seçenekler şöyle sıralanabilir.

-ihracatta factoring

-döviz forwardı

-fatura kontratları

-döviz opsiyonları

5.6.İTHALAT

5.6.1.İTHALAT REJİMİ KARARI :

GENEL HÜKÜMLER

5.6.2.İTHALAT YÖNETMELİĞİ :

GENEL HÜKÜMLER :

TANIMLAR VE KISALTMALAR :

Gümrük Beyannamesi : Gümrük Kanunu hükümleri çerçevesinde gümrük idarelerince düzenlenen belgeyi :

Vergi Numarası : VUK hükümleri çerçevesinde, vergi mükellefi her gerçek ve tüzel kişiye verilen numarayı,

Tacir : TTK hükümleri uyarınca tacir addedilen her gerçek ve tüzel kişiyi,

Fiili İthalat : Gümrük Kanununda yapılan "fiili ithal" tanımında belirtilen durumlar,

Başlamış İthal İşlemi : İthal edilecek malların gümrüğe gelmiş veya çıkış ülkesinde ihracat işlemlerinin tamamlanmış olması durumunu ifade eder.

VERGİ NUMARASI VE İTHALAT ŞEKLİ :

Vergi numarasına sahip her gerçek veya tüzel kişi ile tüzel kişilik statüsü-

ne sahip olmamakla birlikte yürürlükteki mevzuat hükümlerine istinaden hukuki tasarruf yapma yetkisi tanınan kişiler ortaklıklar ithalat işlemlerini yürütebilir. (İthalat Yönetmeliği Md.3)

HANGİ İTHALAT ŞEKLİNDE VERGİ NUMARASI OLMADAN İTHALAT YAPILIR :

- Özel anlaşmalara dayanan ithalatta
- Kitap ve diğer yayınların ithalatında
- Ülkemizde açılan uluslararası fuar ve sergilerde müsteşarlıkça perakende satışına izin verilen malların ithalatında vergi kimlik numarasına sahip olma şartı aranmaz.

Tacir olmayan gerçek kişiler özelliği ve niteliği itibarıyla, özel, şahsi ve ailevi kullanıma mahsus olduğu anlaşılan veya hediye amaçlı olarak getirildiği açıkça belli olan maddeleri ithal edebilirler. Buna ilişkin usul ve esaslar Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığınca belirlenir. Tarife kontenjanları ve kota uygulamaları kapsamında gerçekleştirilecek ithalat işlemlerini yapmaya hakkı olacak kişilere ilişkin olarak, gerektiğinde ilgili mevzuatında özel şartlar belirlenebilir.

Kambiyo mevzuatı hükümleri saklı kalmak kaydıyla, ithalat yapmak isteyen kişiler, ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde almaları gereken belgelerle birlikte doğrudan gümrük idarelerine başvururlar. (İthalat Yönetmeliği Mad.3-4)

NAVLUN, SİGORTA BEDELİ VE FARKLARI :

FOB teslim şekli dışındaki ithal başvurularında proforma faturalarda, mal, navlun ve sigorta bedelleri ayrı ayrı belirlenir.

Navlun ve sigorta bedelleri ve bunlara ait farklarla ilgili işlemler kambiyo mevzuatına tabidir. (İth. Yön.Mad.5)

BELİRLİ KURULUŞLARCA YAPILACAK İTHALAT :

İthalatı Kanunlarla belirli kurum ve kuruluşlara bırakılmış maddelerin ithali ancak, bu kurum ve kuruluşlar tarafından yapılabilir.

Yurda sokulmaları yürürlükteki mevzuat ile kayıt ve şarta bağlanan veya özel izne tabi bulunan maddeler hakkındaki hükümler saklıdır.

Ülkemizde düzenlenen uluslararası fuar yoluyla yapılacak ithalata ilişkin esaslar bu hususta müsteşarlık tarafından yayınlanacak Tebliğlerle belirlenir. (İht.Yön.Mad.6.7)

ÖZEL ANLAŞMALARLA DAYANAN İTHALAT :

Özel anlaşmalara dayanan ithalat ile ilgili işlemler aşağıda belirtilen esaslara ve müsteşarlıkça verilecek talimatlara göre yürütülür.

a) NATO ithalatı için ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca onaylanmış üç nüsha "müracaat mektubu" ile gümrük idarelerine başvurulur. Gümrük idarelerince, söz konusu başvurular gümrük beyannamesine eklenir.

b) NATO ortak Alt Yapı projelerinin sona ermesinden sonra, ilgili merciin görüşü alınarak her türlü mali yükümlülüklerin ödenmesi kaydıyla mal, eşya, malzeme ve araçların ithalatçılarına bırakılması Müsteşarlığın iznine tabidir. (İht.Yön.Mad.8)

KESİN İTHALAT :

Mali mükellefiyetleri teminata bağlanmak suretiyle geçici olarak yurda giren mallardan (ATA karnesi kapsamında gelenler dahil) kesin ithalinin talep edildiği tarihte yeni ve kullanılmış malların bedelleri ödenmek suretiyle kesin ithali (kısıtlayıcı hükümler saklı kalmak kaydıyla), gümrük idarelerince sonuçlandırılır.

Bunun dışındaki tüm kesin ithal başvuruları, biri asıl, iki nüsha proforma fatura, maddelerin yurda girişi sırasında düzenlenen geçici maddelerin yurda girişi sırasında düzenlenen geçici gümrük beyannamesi ve Harçlar Kanunu uyarınca gerekli harcın yatırıldığını gösteren makbuzun aslı ile birlikte Müsteşarlığa yapılır. Müsteşarlık uygun gördüğü talepleri, başvuru sahibine ve ilgili gümrük idaresine bildirilir. (İht.Yön.Mad.9)

DEĞER VE MİKTAR FARKLILIKLARI :

Gümrüğe gelen mallar gümrük mevzuatında değer veya miktar belirlemeye ilişkin mevcut ilkelere göre, beyannamenin düzenlenmesine esas teşkil eden faturada yazılı olan değer ve miktar gözönünde bulundurularak gümrükçe tesbit ve kabul edilen değer ve miktarda görülecek eksik veya fazlalıkla ilgili bütün işlemleri (iskonto dahil) kambiyo mevzuatı hükümleri saklı kalmak kaydıyla, gümrük idarelerince sonuçlandırılır.

Tarife kontenjanları ve kota uygulamaları konumunu teşkil eden mallara yönelik değer ve miktar farklılıkları ilgili mevzuat hükümlerine tabidir. (İth.Yön.Mad.10)

İTHALAT ÜZERİNE GÜMRÜK İDARELERİNCE YAPILACAK İŞLEM :

Gümrük idareleri, ithal olunan maddelere ait faturaların bir sureti üzerine,

a) Maddelerin cinsini, nevini, menşei ve gümrük tarife istatistik pozisyonunu,

b) Gümrük beyannamesinin tarih ve sayısını,

c) Fiili ithalat tarihini,

d) Teslim şeklini ve değerini, kaydederek tarih koymak, mühürlemek ve imzalamak suretiyle onayladıktan sonra ilgili ithalatçılara verirler. (İth.Yön.Mad.11)

İTHALAT BEDELLERİNİN ÖDENMESİ :

İthal edilecek malların bedellerinin transferine ilişkin olarak bankalarca veya özel finans kurumlarınca kambiyo mevzuatı hükümleri çerçevesinde yürütülecek işlemlere ilişkin usul ve esaslar Hazine Müsteşarlığı tarafından belirlenir. (İth.Yön.Mad.12)

İTHAL ŞAHADETNAMESİ :

İhracatçı ülke tarafından, kritik malzeme ithalatında, istenilen ithal şahadetnamesine ilişkin başvurular, müsteşarlıktan sağlanacak ithal şahadetnamesi formülleri, proforma fatura ve taahhütname ile müsteşarlığa yapılır. Müsteşarlıkça onaylanan ithal şahadetnameleri ilgili yerlere gönderilir. Taşındıkları tarihten itibaren 3 ay geçerli olan bu belgelerin süresinin uzatılması mümkün değildir. (İth.Yön.Mad.13)

5.6.3.BAZI TİCARİ MAHİYETTE EŞYANIN BEDELSİZ İTHALİNE İLİŞKİN KARAR :

Karar Sayısı : 2000/1260

Karar Tarihi : 29.08.2000

R.G.Tarihi Sayısı : 10.10.2000/24196

Bu kararın amacı bazı ticari mahiyette eşyanın bedelsiz ithaline ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. (Mad.1)

Bu karar karşılığında döviz transferi yapılmaksızın, gerek kamu kurumları gerekse özel hukuk tüzel kişileri veya gerçek kişiler tarafından serbest dolaşıma sokulacak eşya ile ilgili işlemlerin yürütülmesinde uygulanacak esasları kapsar. (Mad.2)

Bu karar kapsamında ticari mahiyette ithal edilebilecek eşya aşağıda gösterilmiştir.

- a) Miktarı ticari teamüllere uygun numune ve/veya maddeler, hediyeler, reklam eşyası,
- b) Daha önce usulüne uygun olarak yurda ithal edilmiş maddelerin ticari teamüller gereğince gönderilen parçaları ile imalatçının veya ihracatçının verdiği garanti icabı garanti süresi içinde yenilenmesi gereken parçaları,
- c) Sanayiciler tarafından, imalat veya montaj için denemelerde kullanılmak üzere veya örnek olarak getirilecek sanayi mamulleri,
- d) Genel ve katma bütçeli idarelere, özel idarelere, belediyelere, kamu iktisadi teşebbüslerine ve sermayesinin yarısı veya yarısından fazlası bu idarelere ve teşebbüslere ait kuruluşlara özel kanunla kurulmuş banka ve kuruluşlara bedelsiz olarak gönderilen mallar,
- e) Daha önce usulüne uygun olarak ithal edilmiş bulunan mallarda tespit edilen hasar, ağırlık ve miktar noksanlığının giderilmesi amacıyla gönderilen aynı cins ve evsftaki mallar,
- f) Yabancı firma, kurum ve kuruluşların Türkiye'de bulunan şube ve irtibat bürolarına, büro faaliyetlerinde kullanılmak üzere, yurt dışındaki merkezlerinden bedelsiz olarak gönderilen ticari teamüle uygun malzemeler,
- g) Çeşitli sebeplerle yurt dışına geçici olarak çıkarılan vasıtaların değiştirilen motorları, (Mad.3)

Bedelsiz ithal edilebilecek ticari mahiyette eşya "Bazı Ticari mahiyette eşyanın bedelsiz ithaline ilişkin 2 seri nolu tebliğin 2.maddesinde de yukarıdaki şekilde belirtilmiş olup, tebliğin 2.maddesindeki eşyalardan;

Değeri 60.000 ABD Dolarından az olanların bedelsiz ithal talepleri gümrük idareleri veya posta gümrüklerince,

Değeri 60.000 ABD Dolarından fazla olanların bedelsiz ithal talepleri

Gümrük Müsteşarlığınca (Gümrükler Genel Müdürlüğü) incelenip sonuçlandırılır. (Tebliğ Mad.3)

Tebliğin ikinci maddesindeki eşyanın ithal limitlerinin hesaplanmasında her bir faturada yazılı veya gümrük idarelerince tespit edilecek FOB değer esas alınır.

Bedelsiz ithal taleplerinde aranacak belgeler,

- a) İthal konusu mala ait fatura ve tercümesi,
- b) Maddelerin gümrük tarife ve istatistik pozisyon numarası,
- c) Ağırlık ve miktar noksanlığının giderilmesi amacıyla yada hasar nedeniyle gönderilen aynı cins mallara ait ithal taleplerinde gümrük idaresince tanzim edilen "Eksiklik veya Hasar Tutanağı",
- d) 2.maddenin (g) bendine göre yapılacak müracaatlarda mahalli oda ve Türkiye Cumhuriyeti konsolosluklarınca tasdiki arızaya ilişkin ekspertiz raporu ve tercümesi ile taşıt ruhsat örnekleri,
- e) Gerekli görülen hallerde bu belgelere ilave olarak Gümrük Müsteşarlığı (Gümrükler Genel Müdürlüğü) veya gümrük idarelerince belirlenecek ek belgeler (Bedel İthalat Tebliği Seri No: 2 Mad.4)

5.6.4 BAZI ŞAHSİ VE TİCARİ MAHİYETTE EŞYANIN BEDELSİZ İTHALİNE İLİŞKİN KARAR :

Karar Sayısı : 97/9237

Karar Tarihi : 14.2.1997

R.G.Tarihi Sayısı : 4.4.1997/22954

Tanımlar : Mad.2

-Şahsi Eşya : Kişisel kullanıma özgü olup, kullanım alanı ve miktarı gözönüne alınarak, ticari amaç için ithal edilip edilmediğine bakılmak suretiyle ithal edilen eşyadır.

-Özel Ulaşım Araçları : Motorsiklet, motorlu özel araçlar ve römorkları, karavanlar, özel uçak, helikopter ve yatlardır.

-Motorlu Özel Taşıtlar : Otomobiller ile şoför dahil 10 kişiden az insan taşıyan araçlardır.

-Normal İkametgah : 1 tam yılın en az 185 günü yaşanılan, kişinin şahsına ve işine ait bağları olan yerdir.

A) Yurt dışında en az 24 (Yirmidört) ay ikamet ettikten sonra ikametgahlarını Türkiye'ye nakledenler,

B) Yurt dışındaki milli veya milletlerarası kadrolara atanıp da bu görevlerinden dönen kamu görevlileri,

İkametin naklinden önceki Türkiye'ye son giriş tarihinden en az 6 ay öncesinden beri yurt dışında bulundukları ülkede adlarına kayıtlı, adlarına kaydının yapıldığı yıl itibariyle (kayıt ve model yılı dahil) 3 yıldan eski olmayan ve kullandıkları motorlu özel taşıtlardan (bu araçlarla birlikte getirilen hafif römork veya karavan tipi ikamet veya kamp yapmaya mahsus römork ve yarı römorklar dahil) bir adediyle motorsiklet, özel uçak, helikopter ve yatlardan birer adedini ithal edebilirler. (Mad.3)

Üçüncü maddenin (A) ve (B) fıkralarında belirtilen kişiler kendilerinden iki ay önce veya altı ay sonraki süreler içerisinde gelen el ile kullanılmak için imal edilmiş veya özellikle elle taşımayı kolaylaştırıcı tertibatla donatılmış alet ve cihazların ithalini ilgili gümrük idarelerinden yapabilirler. (Mad.4)

Türk vatandaşlığına geçmek suretiyle ikametgahlarını Türkiye'ye nakleden kişiler Türk vatandaşlığına geçiş tarihinden en az 6 ay öncesinden beri yurt dışında ikamet ettikleri ülkede adlarına kayıtlı ve kullanmakta oldukları motorlu özel taşıtlardan (bu araçlarla birlikte getirilen hafif römork veya karavan tipi ikamet veya kamp yapmaya mahsus römork ve yarı römorklar dahil) bir adediyle motorsiklet, özel uçak, helikopter ve yatlardan birer adedini ithal edebilirler (Mad.5)

Türkiye'de yerleşik gerçek veya ticari amaç gütmeyen tüzel kişilere miras yoluyla intikal eden motorlu özel taşıtlardan bir adedi ile motorsiklet, karavan özel uçak, helikopter ve yatlardan birer adedi varisler tarafından ithal edilebilir. (Mad.6)

Yurtdışında müstakil iş sahibi olarak en az 3 yıl süreyle aynı işte çalışanlardan Türkiye'ye kesin dönüş yapanların, işlerinin icrasında kullandıkları sabit tesise ait eşya ve makinalarının işyeri nakli suretiyle ithaline, eşya ve makinalarının Türkiye'ye sevk edilmesinden önce gerekli fatura ve resmi belgeler ile birlikte müracaat edilmesi halinde Gümrük Müsteşarlığınca (Gümrükler Genel Müdürlüğü) ithal izni verilir.

Bu madde hükümlerine göre ithaline izin verilecek eşyanın, işyeri nakli müracaatında bulunulmasından en az 12 ay önce söz konusu işyerinde kullanılmakta olması gerekmektedir.

Kesin dönüş yapan tıp doktorları, diş hekimleri ve veterinerlerin meslekleri ile ilgili tıbbi cihazlarının ithaline ilişkin talepleri de Gümrük Müsteşarlığınca (Gümrükler Genel Müdürlüğü) sonuçlandırılır (Mad.7)

Bu kararda sözü edilen özel ulaşım araçları ile motorlu özel taşıtların ithal izinleri, karı-koca ve 18 yaşından küçük çocuklardan oluşan bir aile ünitesine ikametinin naklinde ve fiili ithal tarihinden itibaren 5 yılda bir verilir.

5.7.İHRACAT :

İhracatı Düzenleyen Mevzuat :

- 1) İhracat Rejimi Kararı (95/7623 Sayılı K.6.1.1996 T.R.G.)
- 2) Gümrük Kanunu, Gümrük Yönetmeliği ilgili Tebliğ ve Genelge,
- 3) 1567 sayılı TPKK.K 32 sayılı Karar ve buna ilişkin Tebliğ
- 4) İhracatı Teşvik Kararı ve Tebliği
- 5) İhracatçı birliklerinin kuruluşu, işleyişi, işgal sahaları organları, üyelerin hak ve yükümlülüklerine dair karar ve ihracatçı birlikleri yönetmeliği,
- 6)Ülkemizce taraf olunan ilgili veya çok taraflı anlaşmaların ilgili hükümleri,
- 7) Çeşitli Bakanlıkların kendi mevzuatı uyarınca ihracatla ilgili olarak yaptığı çeşitli düzenlemeler,
- 8) T.C. Merkez Bankası Genelgeleri,

5.7.1.İHRACAT REJİMİ KARARI :

Karar Tarihi : 22.12.1995

Karar No : 95/7623

Resmi Gazete : 6.1.1996 / 22515

AMAÇ : Bu kararın amacı, ihracatın ülke ekonomisi yararına düzenlenmesini, desteklenmesini ve gelişmesini sağlamak için ihracatta yetkili mercii ve uygulanacak esasları belirlemektir. (Mad.1)

KAPSAM : İhracatla ilgili her türlü işlem, bu Karar ihracatla ilgili sair mevzuat ile ikili ve çok taraflı anlaşmalar ve bunlara istinaden çıkarılacak yönetmelik, tebliğ ve talimatlar çerçevesinde yürütülür. (Mad.2)

YETKİ : İhracata yetkili merci, Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlıktır.

-Bakanlığın ihracata ilişkin yetkileri aşağıdaki gibidir.

a) İhracatın her aşamasında gözetim, denetim ve yönlendirilmesine ilişkin her türlü önlemleri almaya, ihracatla ilgili işlemler her safhada izlemeye ve bu hususlarla ilgili düzenlemeleri yapmaya, ihracata ilişkin bilgi ve belgeleri istemeye ve ihracatı bu karar çerçevesinde yürütmeye,

b) Piyasalarda meydana gelen olağan dışı bir gelişme, ihracata konu malda görülen yetersizlik, kamu güvenliği, kamu ahlakı, insan sağlığı, hayvanların, bitkilerin veya çevrenin korunmasını amacına yönelik tedbirler, sanatsal, tarihi ve arkeolojik değer taşıyan metanın korunması nedeniyle ihracatta kısıtlama veya yasaklama getirmeye,

c) Gerektiğinde ihracatı müsaadeye veya kayda bağlamaya, ihracatta miktar kısıtlaması uygulamaya,

d) Bağlı muamele, takas ve dolayısıyla offset gibi karşılıklı ticaret uygulamalarını gerektiğinde sektör ve/veya ülke bazında belirlemeye,

e) Transit ticaret, geçici ihracat, bedelsiz ihracat ve ticari kiralama yolu ile yapılacak ihracat ile yurt dışında inşaat, tesisat ve montaj işi alan müteahhitlerin yapacağı ihracatı düzenlemeye,

f) İhracat politikalarında bir bütünlük sağlanması için ilgili kurum ve kuruluşların ihracata yönelik faaliyet ve kaynaklarını koordine etmeye,

g) Alıcı ülkelerce ihracatımızın kısıtlanmasına ilişkin olarak alınacak tedbirlerin kaldırılmasına, etkilerinin asgariye indirilmesine veya iyileştirilmesine ilişkin görüşmeler yapmaya, yaptırmaya ve anılan anlaşma hükümlerinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamaya,

h) İhracata konu tarım ürünlerinin desteklenmesine yönelik hazırlıkları yapmaya, destekleme stoklarının ihracat yoluyla değerlendirilmesine ilişkin esasları tespit etmeye, uygulamaya ve uygulanmasını sağlamaya,

i) Madde ve/veya ülke bazında ihracatla ilgili yurt dışında düzenlenecek fuarlar da dahil, tanıtım ve pazarlama politika ve faaliyetlerinin esaslarını belirlemeye ve ilgili kuruluşlar nezdinde takip ve koordine etmeye,

ii) Kalkınma planları ve yıllık programlardaki ekonomik ve sosyal hedeflere ulaşılabilmesini teminen yapılacak faaliyetlerin gerçekleştirilmesi amacıyla, uluslar arası kuruluşlara olan yükümlülükler ile iç ve dış piyasa şartları ve diğer ülkelerin madde politikalarına ilişkin uygulamaları da gözönünde tutularak, ihracata konu ürünlere rekabet gücü kazandırıcı çalışmalar ve düzenlemeler yapmaya,

j) Genel ihracat politikası hedefleri çerçevesinde, Türkiye, İhracat Kredi Bankası (Eximbank) tarafından ihracatla ilgili olarak gerçekleştirilecek programları müstereken tespit etmeye,

k) Yayımlanacak tebliğler çerçevesinde ihracatçı şirketlere "Dış Ticaret Sermaye Şirketi" "Sektörel Dış Ticaret Şirketi" modellerine uygun statüler vermeye, geri almaya ve bunların hak, yetki ve sorumluluklarını tespit etmeye,

l) 24 Aralık 1997 tarih ve 23210 numaralı R.Gazetede yayımlanan 97/10308 sayılı karar ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Yetkilidir.

Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu bakanlık yukarıda sayılan yetkilerin kullanılması sırasında, mevzuat hükümleri çerçevesinde; İhracatçı Birlikleri, Türkiye İhracatçıları Meclisi, İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi, Uluslar arası Gözetim Şirketleri ve ilgili diğer kurum ve kuruluşları görevlendirebilir. (Mad.3)

İHRACAT SERBESTİSİ VE İHRACATIN KOORDİNASYONU :

Kanun Kararname ve uluslar arası anlaşmalarla ihracı yasaklanmış mallar dışında kalan bütün malların ihracı 3.maddenin (b.) bendi müstesna olmak üzere, bu karar çerçevesinde serbesttir.

Kamu kurum ve kuruluşları madde bazında miktar veya dönem itibariyle ihracatın kısıtlanmasına veya yasaklanmasına yönelik kanun ve kararnamelerin hazırlanması aşamasında DTM bağlı olduğu Bakanlığın görüşünü alırlar.

İhracat faaliyetlerinin koordineli bir şekilde yürütülebilmesini teminen ilgili kurum ve kuruluşların kendi mevzuatları uyarınca ihracata yönelik olarak alacakları kararlar ile alım ve satımı ilgili mevzuatla belirli bir merciin iznine bırakılmış malların ihracatına ilişkin esas ve uygulamaların tespiti aşamasında DTM bağlı olduğu bakanlığın görüşü alınır.

İhracat işlemlerinde, ilgili mevzuatla belirlenmiş olanlar dışında hiçbir belge aranmaz. Kamu kurum ve kuruluşları, ihracat işlemlerinin azami ölçüde süratle tamamlanmasını teminen gerekli düzenlemeleri yaparlar. (Mad.4)

İHRACI YASAK VE ÖN İZNE BAĞLI MALLAR :

Kanun kararname ve uluslararası anlaşmalarla ihracı yasaklanmış veya belli bir merciin ön iznine bağlanmış olan mallar grubuna, bu kararın Ek'inde yer alan mallar ilave edilmiştir. (Mad.5)

5.7.2.İHRACAT YÖNETMELİĞİ :

5.7.2.1.GENEL ESASLAR VE TANIMLAR :

Bu yönetmelik ihracat rejimi kararına dayanılarak hazırlanmıştır. İhracat işlemleri, ihracat rejimi kararı uyarınca bu yönetmelik ve DTM tarafından yayımlanacak tebliğ ve talimatlar çerçevesinde yürütülür. (Mad.2)

Tanımlar :

- a) **Müsteşarlık** : Dış Ticaret Müsteşarlığını,
- b) **Banka** : İhracatla ilgili herhangi bir işlem yapan banka ve özel finans kurumu
- c) **Gümrük Beyannamesi** : İhracatta, Gümrük mevzuatı uyarınca doldurularak ilgili ihracatçı birliği tarafından onaylanmasını müteakip gümrük idaresine tevdi edilen belgeyi,
- d) **İhracatçı** : İhraç edeceği mala göre ilgili ihracatçı birliğine üye olan, gerçek usulde vergiye tabi (tek vergi numarası sahibi) gerçek ve tüzel kişi tacirler, Esnaf ve Sanatkar Odalarına kayıtlı olup üretim faaliyetiyle iştigal eden esnaf ve sanatkarlar ile joint-venture konsorsiyumları,
- e) **İhracat** : Bir malın veya değerın yürürlükteki ihracat mevzuatı ile Gümrük Mevzuatına uygun şekilde fiili ihracatının yapılması ve Kambiyo Mevzuatına göre bedelinin (bedelsiz ihracat hariç) yurda getirilmesini veyahut müsteşarlıkça ihracat olarak kabul edilecek sair çıkışları,

f) **Fiili İhracat** : İhraç konusu malın Gümrük mevzuatı hükümleri çerçevesinde muayenesinin yapıp taşıta yüklenmesini, bir yerden veya muhtelif yerlerden bir defada veya kısım kısım gelmekte olan dökme ve diğer eşyada yüklemenin tamamlanmasını veyahut Gümrük Mevzuatında fiili ihraç olarak kabul edilecek sair çıkışları,

g) **Bede'siz İhracat** : Bedeli yürürlükteki Kambiyo mevzuatı çerçevesinde yurda getirilmesi gerekli olmaksızın yurt dışına kesin olarak mal çıkışlarını,

h) **Kayda Bağlı İhracat** : Gümrük beyannamesinin fiili ihracattan önce ihracatçı birliklerince kayda alındığı ihracat şeklini,

ı) **İhraç Müsaadesi** : Ülke ekonomisinin ihtiyaçları, iç ve dış piyasa arz ve talep durumu satış şekli ile alıcı ülke ve firmaların ülkemiz ile olan ticari ve ekonomik ilişkileri gibi hususlar gözönünde tutularak müsteşarlıkça verilen ihraç iznini,

i) **Konsinye İhracat** : Kesin satışı daha sonra yapılmak üzere dış alıcılara, komisyonculara, ihracatçının yurt dışındaki şube veya temsilciliklerine mal gönderilmesini,

j) **Kredili İhracat** : İki ve çok taraflı kredi anlaşmaları dışında kalmak kaydıyla, ihracat bedelinin Kambiyo mevzuatında öngörülen süreleri aşacak şekilde yurda getirilmesine imkan tanıyan ihracat şeklini,

k) **Transit Ticaret** : Alış ve satış bedelleri arasında lehte fark esas olmak üzere, malların transit olarak veya doğrudan doğruya bir ülkeden başka bir ülkeye satılmasını,

l) **Takas** : İki ülke arasında olmak üzere, ihraç veya ithal edilen mal, hizmet veya teknoloji transferi bedelinin kısmen veya tamamen mal, hizmet, teknoloji transferi veya kısmen döviz ile karşılanmasını,

m) **Bağlı Muamele** : İkiden fazla taraf arasında yapılan takas işlemini,

n) **Dolaylı Offset** : Özellikle savunma, havacılık ve ileri teknoloji alanlarında gerçekleştirilen projeler ve kamu kurum ve kuruluşlarının açacakları her türlü uluslar arası ihale ile özel şirketlerin yapacakları büyük çaplı dış alımlarda ülkemizi sınai ve ticari kapasitesini, projeye doğrudan ilgisi olmayan alanlarda gerçekleştirilecek ihracat yoluyla artırmak üzere yabancı firma ya da kuruluşların taahhüdünü kapsayan bir anlaşma çeşidini,

o) **Ticari Kiralama** : Malların bir bedel karşılığında, belirli bir süre kullanılmak üzere geçici olarak yurt dışına çıkarılmasını,

ö) Başlamış İşlem :

-Özellik arz etmeyen ihracatta gümrük beyannamesinin onaylatılmış;

-Kayda bağlı ihracatta kaydın verilmiş,

-Müsadeye bağlı ihracatta müsaadenin verilmiş,

-Konsinye ve kredili ihracat ile takas ve bağlı muamelede ihracatçı birliklerince izin verilmiş,

-Bedelsiz ihracatta yürürlükteki Gümrük Mevzuatı uyarınca gümrük beyannamesi düzenlemesi gereken hallerde gümrük beyannamesinin tescil ettirilmiş, gümrük beyannamesi düzenlenmeyen hallerde malın yurt dışına çıkarılmış,

-Ticari kiralama ve yurt dışı müteahhitlik hizmetleri kapsamında yapılacak ihracatta iznin verilmiş,

-Açılan uluslar arası ihalelere istinaden yapılan yabancı devlet bağlantılarında alıcı kuruluş ile bağlantının yapıldığını gösteren yazılı sözleşmenin taraflarca imzalanmış,

-Akreditifli satışlarda temdit edilmemek kaydı ile gayrikabili rücu akreditifin açılmış olmasını,

p) **Gün** : Aksi belirtilmedikçe takvim gününü ifade eder.

5.7.2.2.İHRACAT ŞEKİLLERİ VE ESASLARI :

5.7.2.3.ÖZELLİK ARZETMEYEN İHRACAT :

İhracatçılar, özellik arz etmeyen ihracatta, ihracatçı birliklerine onaylattıkları gümrük beyannamesi ile birlikte, ihracatın yapılacağı gümrük idaresine müracaat ederler. (Mad.5)

5.7.2.4.KAYDA BAĞLI İHRACAT :

Bu Yönetmeliğin eki "Kayda Bağlı İhracat Listesi"nde yer alan malların ihracı kayda bağlıdır.

Kayda bağlı ihracatta ihracatçılar, gümrük beyannamesi ile birlikte kayıt

için ilgili ihracatçı birliklerine müracaat ederler. Birlikler onayladıkları gümrük beyannamelerine kayıt meşruhatı düşerek, gümrük idarelerine tevdi edilmek üzere ihracatçıya verirler.

İhracatçılar, birlikçe kayıt meşruhatı düşülerek onaylanmış gümrük beyannamesi ile birlikte ihracatın yapılacağı gümrük idaresine müracaat ederler. (Mad.6)

İhracatçı Birliklerince kayıt meşruhatı düşülerek onaylanmış gümrük beyannamelerinin gümrük idarelerine tevdi süresi temdit edilmemek üzere (90) doksan gündür. Ancak ülkemiz ihraç ürünlerine miktar kısıtlaması uygulayan ülkelere yapılan kısıtlama kapsamındaki maddelerin (bu Yönetmeliğin Ek'inde yer alan "Kayda Bağlı İhracat Listesi'nin 5. sırasında bulunan maddeler) ihracına ait kayıt meşruhatı düşülerek onaylanmış gümrük beyannamelerinin gümrük idarelerine tevdi süresi 90 günden daha az veya çok olarak müsteşarlıkça belirlenir.

5.7.2.5.ÖZELLİĞİ OLAN İHRACAT :

Genel Olarak :

Kredili ihracat, transit ticaret, konsinye ihracaat, ithal edilmiş malın ihracı, bedelsiz ihracat, ticari kiralama yoluyla yapılacak ihracat, yurt dışı müteahhlik hizmetleri kapsamında yapılacak, ihracat, takas kapsamında yapılacak ihracat, bağlı muamele yoluyla yapılacak ihracat ve dolaylı offset kapsamında yapılacak ihracat, özelliği olan ihracattır. (Mad.8)

5.7.2.5.1.Kredili İhracat :

Kredili ihracat talepleri ile ilgili müracaatlar mal cinsi, ödeme planı ve ödeme süresini içeren satış sözleşmesinin aslı ve Türkçe tercümesi ile birlikte ihracatçı birliklerine yapılır.

Madde ve/veya ülke politikası açısından Müsteşarlıkça getirilebilecek düzenlemeleri kapsamındaki mallarla ilgili kredili ihracat talepleri Müsteşarlığın görüşü alındıktan sonra bunun dışında kalan mallara ilişkin talepler ise satış sözleşmesinde belirtilen esaslar dahilinde doğrudan ihracatçı birliklerince sonuçlandırılır.

Kredili ihracat süresi tüketim mallarında iki (iki) yıl yatırım mallarında beş (5) yıldır. Ancak, bu süreleri aşan kredili ihracat talepleri Müsteşarlık tarafından neticelendirilir.

Kredili ihracat taleplerinin uygun görülmesi halinde ihracatçı birliklerince gümrük beyannamesi üzerine kredili ihracat meşruhatı düşülerek onaylanır. (Mad.9)

5.7.2.5.2.Konsinye ihracat :

Kesin satışı daha sonra yapılmak üzere - dış alıcılara mal gönderilmesine konsinye ihracat denir.

-Komisyonculara,

-İhracatçıların yurt dışı şube ve temsilciliklerine,

Konsinye ihracat talepleri ilgili ihracatçı birliklerine yapılır.

Madde ve/veya ülke politikası açısından Müsteşarlıkça getirilebilecek düzenlemeler kapsamındaki mallarla ilgili konsinye ihracat talepleri Müsteşarlığın görüşü alındıktan sonra bunun dışında kalan mallara ilişkin talepler ise doğrudan ihracatçı birliklerince sonuçlandırılır.

Konsinye ihracata izin verilmesi halinde ihracatçı birliklerince gümrük beyannamesi üzerine konsinye ihracat meşruhatı düşülerek onaylanır.

Konsinye ihracat meşruhatı düşülerek onaylanan gümrük beyannamelerinin 90 (doksan) gün içinde gümrük idarelerine tevdi gerekmektedir.

İhracatçı konsinye olarak gönderilen malların kesin satışının yapılmasını müteakip 30 (otuz) gün içinde durumu, kendileri tarafından düzenlenmiş kesin satış faturası veya örneği ve gerekli diğer belgeler ile birlikte izni veren ihracatçı birliklerine ve aracı bankaya bildirirler.

İhracatçı birlikleri, verdikleri konsinye ihracat izinlerine ait bilgileri malın kesin satışının kendilerine bildirilmesinden itibaren üç işgünü içinde ihracat bedellerinin getirileceği aracı bankaya gönderirler.

Konsinye olarak gönderilen malların fiili ihraç tarihinden itibaren bir yıl içinde kesin satışının yapılması gerekir. Bu süre, bitiminden önce başvurulmak kaydıyla haklı ve zorunlu nedenlerle izni veren merci tarafından toplamı bir yıla kadar uzatılabilir.

Süresi içinde satışı yapılan malların Kambiyo Mevzuatına göre bedellerinin satılamaması halinde ise malların Gümrük Mevzuatı çerçevesinde yurda getirilmesi gerekir. (Mad.10)

5.7.2.5.3. İthal Edilmiş Malların İhracı:

İthalat Rejimi çerçevesinde ithal edilmiş ve vergileri ödenmiş bulunan yabancı menşeli yeni veya kullanılmış malların ihracı özellik arzermeyen ihracat kapsamında yapılır.

Ancak, ihracatın desteklenmesine yönelik mevzuat, yatırım mevzuatı ile Gümrük mevzuatının mahrecine iade hükümleri saklıdır. (Mad.11)

5.7.2.5.4. Transit Ticaret: (98/6-İhr):

Alış ve satış bedelleri arasında lehte fark esas olmak üzere,

Malların transit olarak veya doğrudan doğruya bir ülkeden başka bir ülkeye satılmasına transit ticaret denir.

Transit Ticarete İlişkin Tebliğe Göre (İhr. 96/8);

-Transit ticaret talepleri bankalara yapılır.

-Transit ticarete konu olan mallarla ilgili olarak,

İthalata ve ihracata ilişkin vergi, resim, harç ve fon tahsil edilmez.

-Gümrük idarelerince verilebilecek izne istinaden malların Türk Gümrük hattını aşarak işçilik görmek üzere, fiktif depo veya antrepolara alınması fiili ithal hükmünde değildir.

-Uluslararası anlaşmalar ile ticareti yasaklanmış mallar ile Dış Ticaret Müsteşarlığının madde politikası itibariyle transit ticaretinin yapılmasını uygun görmediği mallar transit ticarete konu olmaz.

-İthal ve ihracat yapılması yasaklanmış ülkelere transit ticaret yapılamaz.

-Transit ticarete transfer, mahsup ve ödemelere ilişkin uygulamalar T.C. Merkez Bankasınca belirlenecek esaslara göre yapılır.

5.7.2.5.5. Bedelsiz İhracat:

Bedelsiz ihracat, bedeli yürürlükteki Kambiyo mevzuatı çerçevesinde, yurda getirilmesi gerekli olmaksızın yurtdışına kesin olarak mal çıkarılmasını ifade etmektedir.

Bedelsiz ihracat ihracaat 96/10 sayılı Tebliğe düzenlenmiştir. Söz konusu tebliğde Bedelsiz olarak ihraç edilebilecek mallar ve eşyalar sayılmıştır.

Bedelsiz ihraç izinlerinin geçerlilik süresi 1 yıldır.

Bedelsiz olarak ihraç edilebilecek mallar aşağıda gösterilmiştir.

a) Gerçek veya tüzel kişiler tarafından götürülen veya gönderilen hediyeler, miktarı ticari teamüllere uygun numuneler ile reklam ve tanıtım eşyaları

b) Daha önce usulüne uygun olarak ihraç edilmiş malların bedelsiz gönderilmesinin ticari örf ve adetlere uygun parçalar, fireleri ile garantili olarak ihraç edilen malların garanti süresi içinde yenilenmesi gereken paraları

c) Yabancı misyon mensuplarının Türkiyede çalışan yabancıların yurtdışına hane nakli suretiyle giderek Türk vatandaşlarının daimi veya geçici görevle yurtdışına giden kamu görevlilerinin bu durumlarının ilgili mercilerce belgelenmesi şartıyla beraberlerinde götürecekleri, gönderecekleri veya adlarına gönderilecek eşya ve taşıtlar.

d) Yurtdışında yerleşik tüzel kişiler/yabancı turistler ve yurtdışında ikamet eden Türk vatandaşlarının beraberlerince götürecekleri, gönderecekleri veya adlarına gönderilecek eşya ve taşıtlar

- Yukarıdaki hususlar dışında kalan özel ve zaruri, durumlar Dış ticaret Müsteşarlığına incelenip sonuçlandırılır.

- Yukarıda (a) ve (b) bentlerinde yer alan mallardan değeri 10.000 ABD Dolarını aşmayanların bedelsiz ihraç talepleri Bedelsiz İhracat Formu doldurulmak suretiyle doğrudan Gümrüklere yapılır.

Değeri 10.000 ABD Dolarından fazla olanların bedelsiz ihraç talepleri, Bedelsiz İhracat Formu doldurulmak suretiyle ilgili ihracatçı birliğine yapılır. İhracatçı birliği değeri 25.000 ABD Dolarına kadar olan bedelsiz ihraç taleplerinin kendileri sonuçlandırır. 25.000 ABD Dolarının üzerindeki talepleri görüşleriyle birlikte Dış Ticaret Müsteşarlığına intikal ettirirler.

Dış Ticaret Müsteşarlığı ve İhracatçı birlikleri, verdikleri bedelsiz ihraç izinlerinin bir örneğini talep sahibine, bir örneğini de ilgili gümrüğe intikal ettirirler.

-Yukarıdaki (c) ve (d) bentleri çerçevesinde yapılacak bedelsiz ihracat, doğrudan gümrüklerce müsaade edilir. Ancak, (d) bendi uyarınca bedelsiz ihracı yapılacak malların yolcu beraberinde götürülmeyip, önce veya sonra gönderilmesi halinde, Türkiyede sonuçlandırığının belgelenmesi taşıt götürül-

mesi halinde ise taşıtın trafik tescil kuruluşlarınca ve vergi dairelerince kayıtlarının kapatıldığıının belgelenmesi gerekir.

-Bedelsiz ihraç izinlerinin geçerlilik süresi 1 yıldır.

-Kanun, kararname ve uluslar arası anlaşmalarla ihracı yasaklanmış malların bedelsiz olarak ihracına izin verilmez.

-İhracı kendi mevzuatı uyarınca belli bir merciin ön iznine bağlı malların bedelsiz olarak ihracı, ilgili merciin ön iznine istinaden mümkündür.

-İhracında Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonuna prim kesintisi yapılan malların bedelsiz olarak ihraç edilebilmesi için, söz konusu primin ödendiğine ilişkin banka dekontunun müracaat merciine ibrazı gerekir.

-FOB değeri 1.000 ABD Dolarını geçmeyen malların bedelsiz ihracı DFİF kesintisine tabi değildir.

-İhracat yönetmeliğinin ekinde yer alan kayda bağlı ihracat listesinin 12-16. sıralarında yer alan malların bedelsiz ihracı değerine bakılmaksızın kayda tabidir.

Söz konusu listenin diğer sıralarında yer alan malların değeri FOB 1.000 ABD Dolarını geçenlerin bedelsiz olarak ihracında kayıt şartı aranır.

- Bedelsiz ihracat yoluyla yurtdışına gönderilen mal ve eşyalar, ihracatta uygulanan desteklerden yararlandırılmaz.

- Yukarıdaki (a), (c) ve (d) bentleri kapsamında yapılacak bedelsiz ihracatta ihracatçı birliğine üye olma şartı aranmaz.

5.7.2.5.6.Ticari Kiralama Yoluyla Yapılacak İhracat: (98/3 İhr)

Malların bir bedel karşılığında, belirli bir süre kullanılmak üzere geçici olarak ihracını ifade eder.

98/3 sayılı Tebliğe göre;

-Ticari kiralama yoluyla yapılacak ihracata ilişkin talepler, yurtdışındaki firma veya kuruluş ile yapılan,

-Kiralanan malın cinsi, teknik özellikleri, G.T.İ.P., miktarı, birim fiyatı, değeri, kira süresi, kira bedeli ve bu bedelin ödenme şekli ve zamanı, teslim yeri gibi bilgileri içeren

Kira sözleşmesi ile birlikte, Ticari Kiralama Yoluyla Yapılacak İhracata İlişkin Başvuru Formu doldurularak üyesi olunan veya bulunulan bölgedeki ihracatçı birliklerine yapılır.

İhracatçı birlikleri, başvuruları bu tebliğe göre değerlendirerek, uygun görülenlerin ticari kiralama yoluyla ihracına izin verir.

-Hacizli, ihtiyati tedbirli veya mülkiyeti muhafaza olan malların ticari kiralama yoluyla ihracına, bu kısıtlamaların kaldırıldığıнын tevsiki halinde izin verilir.(Hac araç teminat mektubu)

-Mülkiyeti birden fazla kişiye ait olan malların ticari kiralama yoluyla ihraca konu olması halinde, hissedarların noterden tasdikli muvaffakatları aranır.Ancak, hac döneminde Suudi Arabistanda hizmet vermek amacıyla ticari kiralamaya konu araçların hacizli, ihtiyati tedbirli, mülkiyeti muhafazalı durumunda, çıkış gümrüğüne ibraz edilmek üzere bankalardan alınacak aracın bedeli tutarındaki teminat mektubunun ihracatçı birliğine verilmesi halinde ticari kiralama yoluyla ihracına izin verilebilir.

-Ticari kiralama yoluyla yapılacak ihracatta süre; izin verildiği tarihten itibaren en geç 3 ay içinde Gümrük idarelerine başvurulmak kaydıyla fiili ihrac tarihinden itibaren 1 yıldır. Bu sürenin bitim tarihinden itibaren başvurulmak kaydıyla süre toplam 1 yıla kadar uzatılabilir. İhracatçı birliklerince verilen sürenin toplam 2 yılı tamamlaması halinde, ek süre uzatım talepleri haklı ve zorunlu haller belgelendirilmek ve izin süresi bitim tarihinden önce izni veren ihracatçı birliğine başvurulmak kaydıyla, Gümrük Müsteşarlığının da görüşü alınarak Dış Ticaret Müsteşarlığınca sonuçlandırılır.

-İhracatçı birliğine uygun görülen, ticari kiralama yoluyla yapılacak ihracat talepleri, ilgili çıkış gümrüğüne, kambiyo müdürlüğüne, aracı bankaya ve talep sahibi firmaya bildirilir.

-Ticari kiralamaya konu malın, yurtdışında kesin satışına ilişkin talepler, ticari kiralama yoluyla yapılacak ihracat izninin bitiş tarihinden önce başvurulmak kaydıyla, satış sözleşmesine istinaden, ilgili ihracatçı birliği tarafından sonuçlandırılır. Sonuçlandırılan kesin satış talepleri ilgili çıkış gümrüğüne, kambiyo müdürlüğüne, aracı bankaya ve talep sahibi firmaya bildirilir.

-Ticari kiralama yoluyla yapılan ihracatta kira bedellerinin yurda getirilmesi ile ticari kiralamaya konu malın yurtdışında kesin satışı halinde, satış be-

delinin yurda getirilmesine ilişkin usul ve esaslar kambiyo mevzuatı hükümlerine tabidir.

5.7.2.5.7.Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri Kapsamında Yapılacak İhracat (96/11 İhr)

-Yurtdışında inşaat, tesisat ve montaj işi olan müteahhitlerin; üstlendikleri işlerle ilgili her türlü makine teçhizat ve ekipman geçici ihracına ilişkin talepler ile inşaat malzemeleri ve işçilerinin ihtiyacı olan tüketim maddelerinin kesin ihracına ilişkin talepler;

a)Yurtdışında alınan işe ait sözleşme,

b)Yurtdışında iş alındığını gösterir Dış Ticaret Müsteşarlığı yurtdışı teşkilatınca veya söz konusu teşkilatın bulunmadığı ülkelerde konsolosluklarımızca düzenlenen belge,

c)Bayındırlık ve İskan Bakanlığından alınan Yurtdışı Müteahhitlik Belgesi, ile birlikte bir başvuru formu ile Dış Ticaret Müsteşarlığına yapılır.

-Müsteşarlıkça yurtdışı müteahhitlik hizmetleri kapsamında kesin ihracata ilişkin uygun görülen talepler, ilgili çıkış gümrüğüne, kambiyo müdürlüğüne, aracı bankaya ve firmaya geçici ihracata ilişkin uygun görülen talepler ise ilgili çıkış gümrüğüne, kambiyo müdürlüğüne ve firmaya bildirilir.

-Yurtdışında iş yapan müteahhit firmaların, kambiyo mevzuatına göre kesin ihracat bedelleri 365 gün içinde yurda getirilmesi zorunludur.

-Yurtdışında iş yapan müteahhit firmaların üstlendikleri işlerde kullanılmak üzere, geçici olarak ihraç ettikleri makine, teçhizat ve ekipmanın 2 yıla kadar yurtdışında kalış süreleri Dış Tic. Müs.ca belirlenir. Bu süre bitiminden önce başvurulmak kaydıyla haklı ve zorunlu, nedenlerin varlığı halinde Gümrük Müsteşarlığınca uzatılabilir.

-Yurtdışında iş yapan firmaların üstlendikleri işlerde kullanılmak üzere geçici ihraç ettikleri makine, teçhizat ve ekipmanın kesin satışına yurtdışında kalış için verilen izin süresi bitiminden önce başvurulması kaydıyla Dış Tic. Müs.ca izin verilebilir. Bu halde, satış bedelinin kesin satış faturası tarihinden itibaren 30 gün içinde yurda getirilmesi gerekmektedir.

-Müteahhitlerin yukarıda belirtilen konuda yapacakları ihracatta ihracatçı birliklerine üye olma şartı aranmaz.(ihracat 96/11)

5.7.2.5.8.Bağlı Muamele ve Takas Yoluyla Yapılacak İhracat: (96/3 İhr)

Takas: İki ülke arasında olmak üzere, ihraç veya ithalat edilen mal, hizmet veya teknoloji transferi bedelinin, kısmen veya tamamen mal, hizmet, teknoloji transferi veya kısmen döviz ile karşılanmasını,

Bağlı Muamele: İki'den fazla taraf arasında yapılan takas işlemini ifade etmektedir.

96/3 (İhr) sayılı Tebliğe göre;

Bağlı muamele veya takas talepleri;

- Yabancı firma veya firmalar ile yapılan bağlı muamele veya takas anlaşması,

- Başvuru formu,

- Müracaat yazısı,

ile birlikte üye olunan veya bulunulan bölgedeki ihracatçı birliklerine yapılır.

- Bağlı muamele veya takas anlaşmasının;

- İthal ve ihraç edilecek malların,

-cinsi

-standardı

-kalitesi

-teslim şekli

-teslim yeri

-birim ithal ve ihraç fiyatları

-değer tutarları

-anlaşmanın geçerlilik süresinin içermesi gereklidir.

- Bağlı muamele veya takas konusu karşılıklı ödemeler mal veya kısmen nakit ve/veya ölçülebilir olması kaydıyla hizmet ödenmesi mümkün bulunmaktadır.

- Bağlı muamele veya takas konusu ihracat ve ithalat bedellerinin mahsup ve transfer işlemleri kambiyo mevzuatı çerçevesinde işleme aracılık eden bankalarca sonuçlandırılır.

- Ancak, bağı muamele veya takasa konu karşılıklı ödeme yükümlülüklerinin yukarıdaki fıkra hükümleri çerçevesinde

- Bağı muamele veya takas izinlerinin süresi, 6 ayı aşmamak kaydıyla firmanın yaptığı anlaşmada yer alan süre kadardır. Bu süre bitiminden önce başvurmak kaydıyla izni veren merci tarafından 2 yıla kadar uzatılabilir. 2 yılı aşkın süre uzatım talepleri, ithalat taahhüdünde noksanlık bulunma halinde Gümrük Müsteşarlığının görüşü alınarak, Müsteşarlık ihracat taahhüdünde ise, Müsteşarlığın görüşü alınarak ilgili ihracatçı birliğince sonuçlandırılır.

- Bağı muamele veya takas iznini müteakiben işlemle yürürlükteki ithalat ve ihracat rejimi çerçevesinde yürütülür.

-Bağı muamele veya takas konusu işlemlerin tek bir aracı banka tarafından yapılması esastır. Ancak, bağı muamele veya takas izni verildikten sonra fiili ithalat ve ihracat işlemleri başlamamış ise, izni veren mercie bildirilmek suretiyle aracı banka değişikliği yapılabilir.

-Bağı muamele veya takas işlemlerinde, anlaşma yer aian hususlardaki değişiklik talepleri, akit tarafları yazılı mutabakatı olması şartıyla izin veren merci tarafından sonuçlandırılır.

-İhracat ve ithalat işlemleri, ihracat ve ithalatta alınan her türlü gümrük, vergi, resim ve harçlar ile fonlara tabi olarak yapılır. İhracatın desteklenmesine ilişkin mevzuat ile bağı muamele ve takas konusu mal ödemelerine ilişkin diğer mevzuat hükümleri saklıdır.

5.7.2.5.9. Dolaylı Offset Kapsamında Yapılacak İhracat:

Offset, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu ortaklıklarının açacakları uluslararası ihale çerçevesinde yapacakları dışalım sonucunda gerçekleştirecekleri döviz ödemelerini telafi etmek amacıyla, anlaşma gereğince Türkiye'den yapılan ihracatı ifade etmektedir.

Uluslararası ihaleler açan ülkelerin, ihaleyi alacak büyük şirketlerin gücünden yararlanarak, kendi ürünlerinin ihracatını gerçekleştirdikleri bir dış ticaret yöntemidir. Türkiye son yıllarda uluslararası ihalelerde bu yöntem başvurumaktadır.

Konuyla ilgili düzenlemeler Dış Ticaret Müsteşarlığı 98/27 sayılı ihracat Tebliği ile yapılmıştır.

Bu tebliğ, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu ortaklıklarının açacakları savunma alanına yönelik olmayan ve bedeli en az 5.000.000 ABD Doları olan uluslar arası ihalelerde, ihaleye katılan yabancı firmaların ihaleyi açan Türk kamu kurum ve kuruluşları ile kamu ortaklıklarına yönelik doğrudan ve dolaylı offset taahhütlerini kapsamaktadır.

Doğrudan Offset: İhaleyle doğrudan ve yakından ilgili alanlarda gerçekleştirilen ve yurtiçinde üretilen sistem alt sistem ve parçalarının Türkiye'den ihracını ifade eder.

Dolaylı Offset: Açılan ihale kapsamında yer almayan ve pazarlanmasında zorluk çekilen ihraç ürünlerimizin Türkiye'de ihaleyi kazanan firmanın ülkesine veya geleneksel ihraç pazarlarımız dışındaki ülkelere ihracını ve bu ürünlere sağlanacak piyasa desteğini ifade eder.

Uluslararası İhale: 2886 sayılı Devlet İhale Kamu kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşları ile kamu ortaklıklarının açtıkları ihalelerin yerli ve yabancı firma açık olmasını ifade eder.

Ana Alım Sözleşmesi: Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu ortaklıklarının ihtiyaç duydukları ve yurtiçinden uygun koşullarda temin imkanı bulunmayan mal ve hizmetlerinin ithalatı amacıyla açılan ihale sonucunda seçilen firmayla imzalanan alım sözleşmesini ifade eder.

İhale Tarafları: İhaleyi açan kamu kurum ve kuruluşları, kamu ortaklıkları ile ihaleyi kazanan yabancı firmayı ifade eder.

Doğrudan ve Dolaylı Offset Anlaşması Tarafları:

1-İhale taraflarını ve/veya

2-İhaleyi açan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu ortaklıkları tarafından belirlenen ve offset taahhütlerinin yürütülmesinden ve takibinden söz konusu kuruluşlar adına sorumlu olan Türk firmasını ve/veya

3-İhaleyi kazanan yabancı firma adına offset taahhütlerinin yerine getirilmesinden sorumlu olan ve ihaleyi kazanan yabancı firma tarafından belirlenerek ihaleyi açan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu ortaklıkları tarafından onaylanan yabancı firmayı ifade eder.

Kredilendirme: İhaleyi kazanan firmanın veya belirlenen koşullar çerçevesinde offset taahhüdünün yerine getirilmesinden ihaleyi kazanan yabancı fir-

ma adına sorumlu olan yabancı firmanın, doğrudan ve dolaylı offset kapsamında gerçekleştirdiği Türk menşeli mal ihracatı değerinin doğrudan ve dolaylı offset taahhüdünden düşülmesini ifade eder.

Teminat: İhaleyi kazanan yabancı firma tarafından offset taahhüdünün yerine getirilmemesi durumunda, anılan firması uygulanacak para cezasına oluşturmak üzere, offset taahhüdüne karşılık olarak ihaleyi kazanan firma tarafından verilen banka teminat mektubunu veya hazine tahvil ve bonolarını ifade eder.

Offset Anlaşmalarında yer alacak asgari konular: Taraflar arasında, açılan ihale kapsamında imzalanan ana alım sözleşmesine istinaden, offset taahhütlerinin belirlendiği doğrudan veya dolaylı offset anlaşmalarının imzalanması esastır. Bu kapsamda düzenlenecek anlaşmalarda bulunacak asgari konular şunlardır.

- 1-Anlaşmanın amacı ve tarafları,
- 2-Anlaşmada yer alan tanımlar,
- 3-Doğrudan veya dolaylı offset çerçevesinde taahhüt edilen yükümlülüklerin kapsamı ve süresi,
- 4-Taahhütlerin değerlendirilmesi ve kredilendirilmesine ilişkin esaslar
- 5-Doğrudan ve dolaylı offset kapsamındaki faaliyetlerin nasıl rapor edileceği ve zamanında rapor edilmemesi durumunda alınacak önlemler,
- 6-Offset taahhütlerinin karşılanmaması durumunda uygulanacak cezai yaptırımlar.
- 7-Mücbir sebep halleri,
- 8-Anlaşmazlık ve tahkimle ilgili esaslar.

Kredilendirmeye ilgili hususlar:

Doğrudan veya dolaylı offset taahhüdü kapsamında gerçekleştirilen ihracatın kredilendirilmesinde, offset taahhüdünü yerine getirmekle sorumlu taraf aşağıdaki belgeleri ibraz etmekle yükümlüdür.

- 1- İhracatın offset anlaşması kapsamında yapıldığına dair şerh bulunan gümrük beyannamesinin aslını veya noter onaylı fotokopisini,

2- İhraç konusu malın Türk menşeli olduğuna dair sanayi ve ticaret odalarına tasdik edilmiş Menşe Şahadetnamesi

Offset anlaşması kapsamında ihraç edilen Türk menşeli mallar, ilgili gümrük beyannamesinde kayıtlı FOB değerinin, taahhüt edilen offset miktarından düşülmesi suretiyle kredilendirilir.

Eğer taşıma Türk bayraklı gemilerle yapılıyorsa, kredilendirilen gümrük beyannamesinde kayıtlı CIF değeri üzerinden yapılır.

Para Cezasının Ödenmesi: İhaleyi kazanan yabancı firma tarafından offset taahhüdünün yerine getirilmemesi durumunda, anılan firmaya uygulanacak para cezası söz konusu firma tarafından ihaleyi açan kuruluşa nakten ödenir. Ödemenin zamanında yapılmaması durumunda, taahhüdüne karşılık alınan teminattan söz konusu para cezası tahsil edilir.

Müşteşarlığa Yapılacak Bildirimler: İhaleyi açan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu ortaklıkları, ana alım sözleşmesine istinaden mutabakatında vardıkları offset anlaşmalarının taslak metinlerini, söz konusu metinlerin mevzuata uygunluklarının değerlendirilmesini teminen, öngörülen imza tarihinden asgari 30 işgünü önce Dış Tic. Müsteşarlığı'na gönderirler. Müsteşarlık, değerlendirmesini ilgili kuruma bildirir.

İlgili kamu kuruluşları, Müsteşarlığın bu değerlendirmesini müteakip imzalanan offset anlaşmalarının bir örneğini, en az 30 iş günü içinde Dış Tic. Müsteşarlığı'na gönderirler.

Bilgi Verme Yükümlülüğü: Offset taahhütlerinin anlaşmada öngörülen koşullar içinde yerine getirilip getirilmediğinin izlenebilmesini teminen, ihaleyi kazanan yabancı firma, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu ortaklıkları aracılığıyla faaliyet raporlarını, offset anlaşmalarının yürürlüğe girmesini takip eden 6 aylık dönemler halinde Dış Tic. Müsteşarlığı'na bildirmekle yükümlüdür.

b) Diğer:

Transit ticaret, bedelsiz ihracat, ticari kiralama yoluyla yapılacak ihracat, yurt dışı müteahhitlik hizmetleri kapsamında yapılacak ihracat, takas kapsamında yapılacak ihracat, bağlı muamele yoluyla yapılacak ihracat ve dolaylı offset kapsamında yapılacak ihracata ilişkin usul ve esaslar müsteşarlığın bağlı olduğu Bakanlıkça yayımlanacak tebliğlerle düzenlenir. (Md.12)

5.7.2.6.SERBEST BÖLGELERE YAPILACAK İHRACAT :

Serbest bölgelere yapılacak ihracat, ihracat mevzuatı hükümlerine tabidir. (Mad.13)

5.7.2.7.YURT DIŞI FUAR VE SERGİLERE KATILIM :

Ülkemizi temsilen iştirak edilecek uluslar arası yurt dışı fuar ve sergiler DTM tarafından tespit edilir.

Uluslararası ticari fuar ve sergilere, gerek ülkemizi temsilen milli düzeyde gerek bireysel olarak katılacak firma ve kuruluşlarca yurt dışına gönderilecek bedelli veya bedelsiz mal ve eşya ile yurt dışında düzenlenecek, bilim, sanat, kültür veya tanıtım amaçlı fuar/sergi, konferans, seminer, vb etkinliklere kişi ve kuruluşlarca gönderilecek bedelli veya bedelsiz mal ve eşyanın yurt dışına çıkışıyla ilgili müracaatlar doğrudan ilgili gümrük İdarelerine yapılır. Gümrük İdareleri söz konusu mal ve eşyanın yurt dışına çıkışı için yapılan talepleri ilgili mevzuat çerçevesinde inceleyip sonuçlandırır.

Gümrük idareleri, yukarıda belirtilen nedenlerle yurt dışına çıkışına izin verdikleri bedelli ve/veya bedelsiz mal ve eşya (bilim, sanat, kültür, tanıtım amaçlı fuar/sergi v.b. hariç) ile ilgili gümrük çıkış beyannamelerinin tasdikli bir örneğini, beyannamenin kapanış tarihinden itibaren, en geç on beş iş günü içinde firmanın beyan ettiği İhracatçı Birliği Genel Sekreterliğine gönderilir.

Öte yandan, Gümrük İdareleri, özel organizatör kuruluşların, ülkemizi temsilen milli düzeyde iştirak sağlayacağı ticari nitelikli fuar ve sergilerde; organizatör kuruluşu Müsteşarlıkça verilmiş olan Yeterlilik Belgesi veya "Geçici Yeterlilik Belgesi" (Kamu ve Meslek Kuruluşları ve Vakıflarca organize edilen fuarlarda bahse konu belgeler aranmaz) ile birlikte ilgili fuarın milli katılım organizasyonunun söz konusu kuruluşça yapılmasının onaylandığını gösterir uygunluk yazısını ararlar.

Yukarıda belirtilen hususlar dışında kalan talepler Müsteşarlıkça incelenip sonuçlandırılır. (Mad.14)

YURT DIŞINDA FUAR DÜZENLENMESİNE VE DEĞERLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN TEBLİĞİ : 2003/2

Yurt dışında ticari nitelikli;

a) Türk İhraç Ürünleri Fuarı,

b) Sektörel Türk İhracat Ürünleri Fuarı,

c) Milli Katılım Organizasyonu,

Düzenlemelerini gerçekleştirecek organizatörlerin belirlenerek yetkilendirilmeleri, görevlendirilmeleri ve söz konusu fuar faaliyetlerinin değerlendirilmesi amaçlandırılmıştır.

Yurt Dışı Fuar : Türk ihracat ürünlerinin yurt dışında tanıtılması, yeni iş imkanlarının sağlanması amacıyla yurt dışında düzenlenen, Türk İhracat Ürünleri Fuarı, Sektörel Türk İhracat Ürünleri Fuarı ve Milli Katılım Organizasyonu faaliyetleri,

Organizatör : Müsteşarlık tarafından adlarına Geçici Belge veya Belge düzenlenmiş, yurt dışında Türk İhracat Ürünleri Fuarı, Sektörel Türk İhracat Ürünleri Fuarı ve Milli Katılım Organizasyonu gerçekleştirme yetkisi verilen firma ve kuruluşları,

Milli Katılım : Yurt dışında düzenlenen genel veya sektörel nitelikteki uluslararası fuarlara Türk firmalarının Müsteşarlık tarafından görevlendirilen organizatörlerce gerçekleştirilen toplu katılımları,

Türk İhracat Ürünleri Fuarı : Sadece Türk ihracat ürünlerinin tanıtım amacıyla yurt dışında düzenlenen fuarları,

Sektörel Türk İhracat Ürünleri Fuarı : Sadece Sektörel Türk ihracat ürünlerinin tanıtım amacıyla yurt dışında düzenlenen fuarları,

Geçici Belge : Müsteşarlık tarafından bu tebliğ hükümleri çerçevesinde düzenlenen ve 2 yıl süre ile geçerli olan belgeyi,

Belge : Müsteşarlık tarafından bu Tebliğ hükümleri çerçevesinde öngörülen şartları yerine getiren organizatörlere yurt dışında fuar düzenleme yetkisi tanıyan C, B ve A sınıflarından oluşan belgeyi,

Gözetimci : Müsteşarlık tarafından organizasyon izni verilen fuarlarda denetim görevini yerine getirmek üzere görevlendirilen kişileri,

Puan : Müsteşarlık, gözetimci ve katılımcı firma tarafından yapılacak organizatörlerin fuardaki yeterlilik ve başarı düzeyini belirleyen değerlendirmeyi ifade eder.

Geçici Belge Düzenlenmesine İlişkin Aranan Şartlar :

Geçici Belge talebinde bulunan anonim ve limited şirket statüsündeki fir-

maların Ek-1'de yer alan başvuru formuyla birlikte, aşağıda belirtilen belgelerle Müsteşarlığa başvurmaları gerekmektedir.

a) Bağılı bulundukları vergi dairesince en son hesap yılına ait tasdikli bilanço veya Y.M.M. tarafından düzenlenmiş ödenmiş sermayenin en az 100 milyar TL olduğunu tevsik eden belge,

b) 90 bin ABD Dolarının şirket adına TC Ziraat Bankasına yatırıldığını tevsik eden belge,

c) "Yurt dışında fuar düzenlemek" ibaresinin yer aldığı şirket ana sözleşmesinin yayımlandığı Ticaret Sicili Gazetesinin aslı veya noter onaylı sureti,

d) Yurt içinde fuar düzenlenmesi konusunda Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca verilmiş bulunan belge,

e) Ticaret ve/veya Sanayi Odalarına üyeliğini tevsik eden faaliyet belgesinin aslı,

f) En az beş personelin yüksek okul mezunu ve fuar organizasyonu konusunda deneyimli olması kaydıyla, son faaliyet yılı içerisinde Geçici Belge talebinde bulunan firmada veya daha önce Müsteşarlık tarafından yurt dışında fuar düzenleme konusunda yetkilendirilen organizatörlerde en az 4 ay süreyle istihdam edildiğini tevsik eden S.S.K. Bölge Müdürlüklerince düzenlenmiş belge Ek-2 forma göre düzenlenmiş liste,

g) Şirket kurucuları, yöneticileri ve çalışanları ile ilgili yüz kızartıcı suçlardan hüküm giyilmediğini gösterir adli sicil belgesi aranır.

Belgenin Kullanım Yetkisi :

Sınıflandırma sonucunda C, B ve A sınıfı Belge sahibi organizatörler aşağıda belirtilen şartlarda faaliyette bulunurlar.

a) C Sınıfı belgeye sahip organizatörler bir yıl içinde en fazla 15 ile sınırlı olmak üzere sadece Milli Katılım Organizasyonunu düzenleyebilirler.

b) B Sınıfı belgeye sahip organizatörler bir yıl içinde en fazla 20 Yurt-Dışı Fuar düzenleyebilir.

c) A Sınıfı Belge sahibi organizatörler sınırsız sayıda fuar düzenleyebilirler. (Mad.7)

Geçici belgeye sahip organizatörler adlarına Belge tanzim edildiği tarihten

itibaren her yıl en az iki, C Sınıfı belgeye sahip organizatörler ise en az dört katılım organizasyonu, B ve A Sınıfı Belgesine sahip organizatörler ise yılda en az dört Yurt dışı fuar düzenlemek zorundadır. (Mad.8)

5.7.2.8.GÜMRÜK BEYANNAMESİNİN İPTALİ :

Gümrük beyannamesinin ihracatçı birliklerince onayından sonra ve gümrük idaresine tevdiinden önce söz konusu beyannamede yapılması talep edilen değişiklikler ancak, değişikliği talep edilen beyannamenin ihracatçı birliklerine iptali ve yeni beyannamenin tanzimi suretiyle yapılır. (Mad.15)

5.7.2.9.ALICISI TARAFINDAN KABUL EDİLMİYEN MALLAR :

Fiili ihracatı müteakip mal bedeli dövizlerin yurda getirilme süresi içinde ve mal bedeli dövizler tahsil edilmeden önce başvurulmak kaydıyla;

a) Alıcısı tarafından kabul edilmeyen mallar karşılığında aynı cins, değer ve miktarda mal ihraç, malların geri getirilmesi veya geri getirileceğinin kambyo merciine taahhüt edilmesi kaydıyla durumu gösterir belgelere istinaden gümrük mevzuatı çerçevesinde giriş ve çıkışta ayniyeti tespit edilmek suretiyle gümrük idarelerince sonuçlandırılır.

b) Alıcısı tarafından kabul edilmeyen malların başka bedel ve şartlarla satışına ilişkin talepler, durumu gösterir belgeler ve yeni satış sözleşmesine istinaden ilgili ihracatçı birliklerince sonuçlandırılır.

c) Yukarıdaki (b) bendi kapsamında yer alan taleplere konu malların bozulabilir olması halinde, bu tür talepler ihracatçı birlikleri veya daha sonra ihracatçı birliklerine bilgi verilmek üzere Müsteşarlık yurt dışı teşkilatınca sonuçlandırılır.

d) Yukarıda belirtilen değişiklik taleplerinin fiili ihracatı müteakip mal bedeli dövizlerin tahsilinden sonra yapılması halinde söz konusu talep Müsteşarlığın görüşü alınmak suretiyle ilgili mercilerce sonuçlandırılır.

e) Gümrük idarelerince sonuçlandırılan talepler, ilgili ihracatçı birliği, aracı banka ve kambyo müdürlüğüne; ihracatçı birliklerince veya Müsteşarlık Yurt Dışı teşkilatınca sonuçlandırılan talepler ilgili gümrük idaresi, aracı banka ve kambyo müdürlüğüne bildirilir.

Yukarıda belirtilen değişiklikler ihracatın desteklenmesine yönelik mevzuat kapsamında yapılmış olması halinde ait olduğu mevzuat hükümlerine tabidir. (Mad.16)

5.7.2.10.ALICISINA TESLİM EDİLMİYEN MALLAR VE MALLARIN TERK EDİLMESİ :

Yanma, çalınma gibi haklı ve zorunlu nedenlerle alıcısına teslim edilmeyen mallar karşılığında ihracat talepleri durumu tevsik eden belgelere istinaden Müsteşarlıkça (İGM) sonuçlandırılır.

Geri getirilmesinde ekonomik yarar görülmeyen terk edilmesine ilişkin talepler durumu tevsik eden belgelere istinaden Müsteşarlıkça (İhracat Genel Müdürlüğü) sonuçlandırılır.

Uygun görülerek sonuçlandırılan talepler, ilgili Kambyo Müdürlüğüne ve aracı bankaya bildirilir.

Yukarıda belirtilen hususlar ihracatın desteklenmesine yönelik mevzuat kapsamında yapılmış olması halinde ait olduğu mevzuat hükümlerine tabidir. (Mad.17)

5.7.2.11.NİSBI AİDAT :

93/4614 sayılı İhracatçı Birliklerinin Kuruluşu, İşleyişi, İstıgal Sahaları, Organları, Üyelerin Hak ve Yükümlölüklerine Dair Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca nisbi aidatın tahsil edilmesi gerekmektedir. Bu husus ihracatçı birliklerince gümrük beyannamesinin onaylanması sırasında aranır. (Mad.18)

5.7.2.12.GÜMRÜK İDARELERİNCE YAPILACAK İŞLEMLER :

İhracat işlemlerinde, Gümrük idareleri gümrük beyannamesi üzerinde ihracatçı birliklerinin onayını ararlar. İhracatçı birliğı onayı bulunmayan gümrük beyannamelerine istinaden mal çıkışı yapılmaz.

Fiili ihracatı müteakip gümrük idareleri durumu ilgili ihracatçı birliğıne bildirir.

Gümrük İdarelerince gümrük beyannameleri üzerinde herhangi bir değışiklik yapılması halinde keyfiyet onayı veren ihracatçı birliğıne, aracı bankaya, Kambyo Müdürlüğüne ve Devlet İstatistik Enstitüsüne bildirilir. (Mad.19)

5.7.2.13.FİİLİ İHRACATI MÜTEAKİP İHRACATÇI BİRLİKLERİNİN MÜKELLEFİYETİ :

İhracatçı birlikleri, fiili ihracatı müteakip gümrük idarelerince bu durumun kendilerine bildirilmesi üzerine, keyfiyeti ilgili bankaya bildirirler.

İhracatçı birlikleri, ihracatçıların alıcılarına karşı taahhütlerini zamanında yerine getirmelerini sağlamak ihraç ürünlerinin kalite ve imajını sürekli kılmak için gerekli önlemleri almak ve ihracatçıları her aşamada bilgilendirmek, yönlendirmek ve uyarmakla yükümlüdürler. (Mad.20)

5.7.3. HARIÇTE İŞLEME REJİMİ KARARI

Karar : 2000/674

R.G. : 20.05.2000

R.G.No: 24054

5.7.3.1. AMAÇ KAPSAM VE TANIMLAR :

Bu karar, serbest dolaşımdaki eşyanın işlenmek, tamir edilmek veya yenilenmek üzere geçici olarak ihraç edilmesi ve işlem görmüş ürünün tam ve kısmi muafiyetten yararlanarak serbest dolaşıma girmesinin sağlanması ile ithal edilen işlem görmüş ürünlerin aynısını veya benzerini üreten Türkiye'deki üreticilerin temel ekonomik çıkarlarının olumsuz etkilenmemesi kaydıyla ihraç eşyasının satışının teşviki amacıyla hazırlanmıştır. (Mad.1)

Bu karar, Hariçte İşleme Rejiminin esaslarının belirlenmesi ve yönlendirilmesine ilişkin tedbirlerin düzenlenmesi ve yürütülmesini kapsar. (Mad.2)

Müsteşarlık : Hazine Müsteşarlığını

Topluluk : Avrupa Topluluğunu

Üçüncü Ülke : Avrupa Topluluğuna üye ülkeler dışındaki ülkeleri,

Serbest Bölgeler : Türkiye Gümrük Bölgesi üzerindeki serbest bölgeleri,

Serbest Dolaşımda Bulunan Eşya : Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşma ait hükümler saklı kalmak kaydıyla, serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutularak Türkiye Gümrük Bölgesine giren eşya ile üretiminde kullanılan girdilerin yerli olup olmadığına bakılmaksızın Türk menşeli sayılan eşyayı,

Geçici İhracat Eşyası : Hariçte İşleme Rejimi çerçevesinde tamir edilmek, yenilenmek veya daha ileri safhada işlem görmek üzere Türkiye Gümrük Bölgesi dışına veya serbest bölgelere geçici olarak ihraç edilen eşyayı,

İşleme Faaliyeti : Eşyanın üretilmesi, montajı, işlenmesi, yenilenmesi, tamir edilmesi ile benzeri işlemler,

İşlem Görmüş Ürün : İşleme faaliyetleri sonucunda elde edilen tüm ürünleri,

Asıl İşlem Görmüş Ürün : Hariçte İşleme Rejimi kapsamında elde edilmesi amaçlanan ürünleri,

İkinci İşlem Görmüş Ürün : İşleme faaliyetleri sonucunda elde edilen asıl işlem görmüş ürün dışındaki ürünleri,

Değişmemiş Eşya : Herhangi bir işleme faaliyetine tabi tutulmadan tekrar ithal edilen geçici ihracat eşyasını,

Fire / Zaiyat : İşleme faaliyetleri sırasında özellikle kuruma, buharlaşma, sızma veya gaz kaçağı şeklinde yitirilen ve imha olan kısım ile ekonomik değeri olmayan artıkları,

Verimlilik Oranı : Belirli miktardaki geçici ihracat eşyasının işlenmesi sonucunda elde edilen işlem görmüş ürünlerin miktarı ve yüzde oranını,

Hariçte İşleme İzin Belgesi : Serbest dolaşımda bulunan eşyanın daha ileri bir düzeyde işlem görmek üzere Türkiye Gümrük Bölgesi dışına veya serbest bölgelere geçici ihracına ve işlem görmüş ürün olarak ithaline imkan sağlayan Müsteşarlıkça düzenlenmiş belgeyi,

Belge Süresi : Hariçte İşleme İzin Belgesi üzerinde kayıtlı bulunan ve belge kapsamında ihracat ve ithalat işlemlerinin gerçekleştirileceği dönemi,

Belge Süresi Sonu : Belge süresi bitiminin rastladığı ayın son gününü,

Hariçte İşleme İzni : Maden cevheri ve konsantrelerinin izabe edilmesi ve işlenmesi amacıyla geçici ihracı için Maden İhracatçı Birliklerinin bağlı bulunduğu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğince verilecek izni,

İzin Süresi : Hariçte işleme izninde kayıtlı bulunan ve izin kapsamında ihracat ve ithalat işlemlerinin gerçekleştirileceği dönemi,

İzin Süresi Sonu : İzin süresi bitiminin rastladığı ayın son gününü,

Ticaret Politikası Önlemleri : İthalat Rejimi Kararının 4.maddesinde belirtilen mevzuat çerçevesinde alınan önlemleri,

Vergi : Eşyanın giriş ve çıkışında tahsili öngörülen vergi, resim, harç, fon ve benzeri bütün mali yükleri,

Tam Muafiyet : Tamir edilmek veya yenilenmek üzere geçici ihraç edilen eşyanın ithalinde alınması gereken her türlü verginin muafiyetini,

Kısmi Muafiyet : Hariçte İşleme Rejimi çerçevesinde serbest dolaşıma sunulan işlem görmüş ürünlerin ithali esnasında alınması gereken vergiler hesaplanırken, geçici ihracat eşyasının en son işleme faaliyetine tabi tutulduğu Türkiye Gümrük Bölgesi dışı ve serbest bölgeden aynı tarihte ithal edilmesi halinde uygulanacak gümrük vergilerine tekabül eden kısmın muaf tutulması, (Mad.3)

5.7.3.2. HARIÇTE İŞLEME FAALİYETİ :

Hariçte İşleme Faaliyeti :

Hariçte işleme faaliyeti serbest dolaşımda bulunan eşyanın daha ileri safhada işlenmek, tamir edilmek veya yenilenmek üzere geçici olarak Türkiye Gümrük Bölgesi dışına veya serbest bölgelere ihraç edilmesi ve bu faaliyetler sonucunda elde edilen ürünlerin gümrük vergilerinden tam veya kısmi muafiyet uygulanmak suretiyle ve ikili ve çok taraflı ticaret anlaşmaları çerçevesinde bazı işlem görmüş ürünler için konulmuş veya konulacak olan gümrük vergi muafiyeti içeren hükümler saklı kalmak kaydıyla yeniden serbest dolaşıma girmesi ve standart değişim sistemi kapsamında ithali ile ilgili faaliyetleri kapsar. (Mad.4)

Hariçte İşleme Rejimi Uygulanmayacak Haller :

Hariçte İşleme Rejimi ;

a) İhracı ödenmiş ithal vergilerinin geri verilmesine veya teminata bağlanmış ithal vergilerinin kaldırılmasına yol açan,

b) İhracından önce, nihai kullanımları nedeniyle tam muafiyet suretiyle serbest dolaşıma giren ve bu muafiyetin tanınması için gerekli koşulları taşımaya devam eden,

c) İhracı ihracat vergi iadesini gerektiren veya ihraç nedeniyle tarım politikası çerçevesinde vergi iadesi dışında bir mali avantaj sağlanan, serbest dolaşımdaki eşyaya uygulanmaz. (Mad.5)

5.7.3.3. GENEL HÜKÜMLER :

5.7.3.3.1. Müracaatların Değerlendirilmesi :

Hariçte işleme faaliyetinden yararlanmak için;

a) Hammadde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul ve ambalaj malzemelerinin daha ileri bir düzeyde işlem görmek üzere Türkiye Gümrük Bölgesi dışına veya serbest bölgelere gönderilmek istenmesi halinde, bu karara istinaden yayımlanacak tebliğde belirtilen bilgi ve belgeler çerçevesinde Hariçte İşleme İzin belgesi almak üzere müsteşarlığa (2000/8 sayılı Hariçte İşleme Rejimi Tebliğin ekinde belirtilmiştir.)

b) Maden cevheri ve konsantrelerinin izabe edilmesi ve işlenmesi amacıyla Türkiye Gümrük Bölgesi dışına veya serbest bölgelere gönderilmek istenmesi halinde, bu Karara istinaden yayımlanacak tebliğde belirtilen bilgi ve belgeler çerçevesinde Hariçte işleme izni almak üzere Maden İhracatçı Birliklerinin bağlı olduğu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliklerine;

c) Tamirat amaçlı, garanti hükümleri uyarınca veya bir imalat hatası nedeniyle Türkiye Gümrük Bölgesi dışına veya serbest bölgelere gönderilen eşya ve/veya bu eşyanın ihracından önce ikame eşyanın ithalatı için Gümrük Müsteşarlığına müracaat edilir. (Mad.6)

5.7.3.3.2. Hariçte İşleme Rejiminde İzin Şartları :

Bu karar çerçevesinde, Türkiye Gümrük Bölgesinde (serbest bölgeler hariç) yerleşik kişilerce yapılacak müracaatlar;

a) Geçici ihraç eşyasının işlem görmüş ürünlerin üretiminde kullanıldığı-
nın tespitinin mümkün olması,

b) Türkiye Gümrük Bölgesindeki (serbest bölgeler hariç) üreticilerin temel ekonomik çıkarlarının olumsuz etkilenmemesi, kriterleri çerçevesinde değerlendirilir.

Bu kriterlere göre müsteşarlıkça veya Maden İhracatçı Birliklerinin bağlı olduğu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliklerince yapılan değerlendirme sonucunda geçici ihraç eşyası ile ithal eşyasının (ikincil işlem görmüş ürünler dahil 8-12 (sekiz-oniki) li bazda gümrük tarife istatistik pozisyonu, adı, verimlilik oranına göre belirlenen miktarı, değeri ve süresi belirlenerek Hariçte İşleme İzin Belgesi / Hariçte İşleme İzni verilir veya talep reddedilir.

Serbest dolaşımdaki eşyanın, ihracında herhangi bir ödemeye veya ticaret politikası önlemine tabi olması durumunda, ilgili gümrüklerce bu ihracat esnasında alınması gereken vergi tutarı kadar teminat alınarak veya ticaret

politikası önlemleri ile diğer işlemler uygulanarak ihracata müsaade edilir. Ancak Müsteşarlıkça Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu kesintisine tabi eşyanın serbest bölgelere geçici ihracında teminat aranmaksızın ihracata izin verilebilir. Serbest bölgelere geçici ihraç yapılan eşyaya tekabül eden ithalatın gerçekleşmediğinin tespiti halinde ise bu ihracata ilişkin vergi, ihraç tarihi itibarıyla 6183 sayılı A.A.T.U.H. K. Hükümlerine göre tahsil edilir.

5.7.3.3.3. Belge/İzin Süresi ve Ek Süreler :

Hariçte İşleme İzin Belgesi / Hariçte İşleme izninin süresi azami 12 (oniki) ayardır. Ayrıca, ilgilinin gerekçeli talebi üzerine bu Karara istinaden yayımlanacak tebliğde belirlenen süre kadar ek süre verilebilir. Tebliğde bu süre gerekçeli talep üzerine H.İ.İ. Belgesine belge orijinal süresinin _'si oranında, Hariçte izleme iznine ise 12 (oniki) aya kadar ek süre verilebilir.

Belge/izinde öngörülen ihracat ve ithalat işlemlerinin, belge/izin süresi ve ek süreler içerisinde gerçekleştirilmesi gerekir. (Mad.8)

5.7.3.3.4. Belge / İzin Revizesi :

Hariçte İşleme İzin Belgesi / Hariçte İşleme izni, geçerlilik süresi içerisinde ilgili firma tarafından yapılacak müracaata istinaden ilgili mercilerce revize edilebilir.

Hariçte İşleme İzin Belgelerinde kayıtlı ithal ve ihraç eşyasının gümrük tarife istatistik pozisyonu, adı, cinsi, miktarı ve değeri vb. değişiklikler Müsteşarlıkça yapılır. Partiler halinde ithal edilen ve ihraç edilecek eşyanın tespiti, firma ünvanı, adresi, vergi dairesi ve adı ve hesap numarası ile madde adı ve özellikleri aynı kalmak kaydıyla gümrük tarife istatistik pozisyonu ilavesi veya değişiklikleri ilgili İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğince yapılır. Yapılan değişiklikler ilgili mercilere bildirilir.

Hariçte İşleme İzni ile ilgili revize talepleri ise, izni veren İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğince sonuçlandırılır. (Mad.9. 2000/8)

5.7.3.3.5. İthalatın Gerçekleştirilmesi :

İthalatın gerçekleştirilmesi, Hariçte İşleme Rejimi çerçevesinde ithali taahhüt edilen işlem görmüş ürünün, İthalat Rejimi Gümrük mevzuatına uygun şekilde gümrük hattından Türkiye Gümrük Bölgesine girişi (serbest bölgeler hariç) anlamındadır. Hariçte İşleme faaliyeti sonucunda doğan işçilik, navlun,

sigorta vb. bedelleri, serbest dolaşımdaki eşya veya hariçte işlenmek üzere gönderilen eşyanın bir kısmı ile de ödenebilir.

5.7.3.3.6. Taahhüdün Kapatılması :

Hariçte İşleme İzin Belgesi sahibi firmaların belge süresi (ek süreler dahil) sonundan itibaren 1 (bir) ay içerisinde 2000/8 nolu Tebliğin ekindeki (Ek 5'de belirtilen bilgi ve belgelerle birlikte) Hariçte işleme izni sahibi firmaların ise izin süresi (ek süreler dahil) sonundan itibaren 1 (bir) ay içerisinde 2000/8 nolu tebliğe ek 6'da belirtilen bilgi ve belgelerle birlikte belge/izin taahhüdünü kapatmak için müracaat etmeleri zorunludur.

Hariçte İşleme İzin Belgesi taahhüdü belgede belirtilen şartlara uygun olarak 2000/8 G.T. ekli Ek 10'da belirtilen İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterlikleri tarafından kapatılır. İhracatçı firmaların gönderdikleri listeler ile Hariçte İşleme İzin Belgesinde kayıtlı değeri karşılaştırılır. İhraç edilen hammadde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul ve ambalaj malzemelerinin (fire dahil) ithal edilen mamullerin üretiminde kullanıldığının ve ihracat ile ithalat işlemlerinin Hariçte İşleme İzin Belgesinde belirtilen şartlara uygun olarak gerçekleştirildiğinin tespiti halinde, belgeyi kapatarak ilgili mercilere bilgi verir. Ayrıca Tebliğe Ek 11'de yer alan kapatma formunu tanzim ederek Müsteşarlığa gönderir.

Hariçte İşleme İzni taahhüdü ise, Maden İhracatçı Birliklerinin bağlı bulunduğu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliklerince kapatılır ve Gümrük Müsteşarlığı (Gümrükler Genel Müdürlüğü) ile ilgili firmaya bilgi verilir. (Mad.11. 2000/8 G.T)

5.7.3.3.7. İthalatın Gerçekleşmemesi :

Hariçte İşleme Rejimi kapsamında Türkiye Gümrük Bölgesi dışında veya serbest bölgelerde işlenerek ithal edilmesi taahhüt edilen ürünlerin belge/izinde belirtilen şartlara ve yararlanılan tedbirlere uygun olarak yurda getirilmemesi halinde, bu ürünlerin üretimi için gönderilen eşyanın aynen geri getirilmesi gerekir. Aksi takdirde, Kambiyo mevzuatı hükümleri uygulanır. (Mad.12)

5.7.3.3.8. İptal :

Hariçte İşleme İzin Belgesi / Hariçte İşleme İzni, ilgili firmanın talebi üzerine iptal edilir.

Bu karar ve bu Karara istinaden yayınlanacak tebliğ ve genelge hükümlerine uyulmadığının, Hariçte İşleme İzin Belgesi / Hariçte İşleme İznin düzenlenmesi revizesi için ibraz edilen bilgi ve belgeler ile belge / izin kapsamında yapılan işlemlerin gerçek dışı olduğunun ve belge / izin üzerinde tahrifat yapıldığının tespiti halinde; ilgili belge / izin iptal edilir ve ilgililer hakkında kanuni işlem yapılır.

Bu Kararın 11.maddesinde belirtilen sürede taahhüdün kapatılması için müracaat edilmemesi üzerine, İhracatçı Birlikleri genel Sekreterlikleri tarafından ilgili firmaya belge taahhüdünün kapatılmasına dair gönderilen yazıda belirtilen sürede kapatma müracaatında bulunmayan Hariçte İşleme İzin Belgeleri Müsteşarlıkça iptal edilir.

İptal edilen belge / izinle ilgili olarak; bu kapsamda ithalat yapılmamışsa Kambiyo Mevzuatı hükümlerine göre, ithalat yapılmışsa 14.madde hükümlerine göre işlem yapılır. (Mad.13)

5.7.3.3.9. Hariçte İşleme Tedbirlerine Uyulmaması :

Hariçte İşleme Tedbirlerini, Hariçte İşleme Rejimi ve Hariçte İşleme İzin Belgesi / Hariçte İşleme izninde belirtilen esas ve şartlara uygun olarak yerine getirmeyenlerden ;

a) Belge / İzninde kayıtlı miktar ve değer üzerinde ithalat yapıldığının tespiti halinde, bu kısma tekabül eden ithalattan doğan vergi,

b) Belge iznin iptal edilmesi halinde, bu kapsamda ithalat yapılmışsa bu ithalata ilişkin alınmayan vergi, ithal tarihi itibarıyla 6183 sayılı A.A.T.U.H.K. hükümlerine göre tahsil edilir.

Kapatma esnasında ibraz edilen gümrük beyannamesi ve eki belgelerin sahte veya üzerinde tahrifat yapılmış olması durumunda, bu beyanname kapsamı ithalata ilişkin vergi birinci fıkra hükümleri çerçevesinde tahsil edilir. İlgililer hakkında kanuni işlem yapılır ve belge / izin sahibi firma 1 (bir) yıl süreyle Hariçte İşleme Rejiminden yararlandırılmaz.

Bu karar ile bu Karara istinaden yayımlanan tebliğ ve genelgelere uymayan, yanlış işlem yapan, belge / izinlerin ilgiliye ait orijinal nüshasına gerekli meşruhatı kaydetmeden işlem yapan yanıltıcı bilgi veren ve bu nedenlerden dolayı vergi kaybına veya verginin tahsilinde gecikmelere sebep olan gerçek

ve tüzel kişiler, asıl borçludan alınamayan alacağın ödenmesinden müştereken ve müteselsilen sorumludur. Bu çerçevede amme alacağı, gecikme süresi de dikkate alınarak birinci fıkra hükümlerine göre tahsil edilir. (Mad.14)

5.7.4. DAHİLDE İŞLEME REJİMİ KARARI :

Karar No : 13819

Tebliğ No : 2002/6

R.G.Tarihi Nosu : 31.12.1999/23923

" " 27.9.2002/24889

5.7.4.1. AMAÇ, KAPSAM VE TANIMLAR :

Bu karar, Dünya piyasa fiyatlarından hammadde temin etmek suretiyle ihracatı artırmak, ihraç ürünlerine uluslararası piyasalarda rekabet gücü kazandırmak, ihracat pazarlarını geliştirmek ve ihraç ürünlerini çeşitlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. (Mad.1)

Bu karar; üretimde ithal girdi kullanılan mamullerin ihracı ile ihracat sayılan satış ve teslimlerin belirlenmesi yönlendirilmesi ve geliştirilmesine ilişkin tedbirlerin düzenlenmesi ve yürütülmesini kapsar. (Mad.2)

Serbest Bölgeler : Türkiye Gümrük Bölgesi üzerindeki serbest bölgeleri,

Serbest Dolaşımda Bulunan Eşya : Türkiye'nin taraf olduğu uluslar arası anlaşmalara ait hükümler saklı kalmak kaydıyla, serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutularak Türkiye Gümrük Bölgesine giren eşya ile üretiminde kullanılan girdilerin yerli olup olmadığına bakılmaksızın Türk menşeli sayılan eşyayı,

İşleme Faaliyeti : Eşyanın üretilmesi, montajı, işlenmesi, yenilenmesi, tamir edilmesi ile benzeri işlemleri,

İşlem Görmüş Ürün : İşleme faaliyeti sonucunda elde edilen tüm ürünleri,

Asıl İşlem Görmüş Ürün : Dahilde İşleme Rejimi kapsamında elde edilmesi amaçlanan ürünleri,

İkincil İşlem görmüş Ürün : İşleme faaliyetleri sonucunda elde edilen asıl işlem görmüş ürün dışındaki ürünleri,

Fire / Zaiyat : İşleme faaliyetleri sırasında özellikle kuruma, buharlaşma,

sızma veya gaz kaçağı şeklinde yitirilen ve imha olan kısım ile ekonomik değeri olmayan artıklar,

İşletme Malzemesi : İhracı taahhüt edilen işlem görmüş ürünlerin üretiminde kullanılan ancak ürünün bünyesinde yer almayan ve sabit tesislerin çalışabilir olmasını temin eden, yatırım malı makine ve teçhizat niteliğinde olmayan malzemeleri,

Tarım Ürünleri : İthalat Rejimi Kararının I ve IV sayılı listelerinde yer alan ve toprakta yetiştirilen ürünler. Hayvancılık, balıkçılık ile diğer su ürünleri ve bunların ilk işleme tabi tutulmamış şekillerini,

İşlenmiş Tarım Ürünleri : İthalat Rejimi Kararının III. Sayılı listesinde yer alan ve bünyesinde temel tarım ürünlerini (hububat, şeker ve süt) bulunduran ürünleri,

Verimlilik Oranı : Belirli miktardaki eşyanın işlenmesi sonucunda elde edilen işlem görmüş ürünlerin miktarını veya yüzde oranını,

Döviz Kullanım Oranı : Dahilde İşleme İzin Belgesinde öngörülen CİF ithal tutarının FOB ihrac tutarına olan yüzde oranını,

Önceden İthalat : İşlem görmüş ürünlerin ihracından önce bu ürünlerin üretiminde kullanılacak eşyanın ithalini,

Önceden İhracat : İthal eşyasının şartlı muafiyet sisteminde ithal edilmesinden önce eş değer eşyadan elde edilmiş işlem görmüş ürünlerin Türkiye Gümrük Bölgesi dışına veya serbest bölgelere ihrac edilmesini,

Eşdeğer Eşya : İşlem görmüş ürünlerin imalinde ithal eşyasının yerine kullanılan ve ithal eşyası ile 8-12 (sekiz-oniki) li bazda gümrük tarife istatistik pozisyonu, ticari kalite ve teknik özellikleri itibarıyla aynı kalite ve nitelikleri taşıyan serbest dolaşımda bulunan eşyayı,

Ticaret Politikası Önlemleri : İthalat rejimi Kararının 4.üncü maddesinde belirtilen mevzuat çerçevesinde alınan önlemleri,

Vergi : Eşyanın giriş ve çıkışında tahsili öngörülen vergi, resim, harç, fon ve benzeri bütün mali yükleri,

Dahilde İşleme İzin Belgesi : Gümrük muafiyeti ithalat ve/veya yurt içi alımlara imkan sağlayan Müsteşarlıkça düzenlenen belgeyi,

Belge Süresi : Dahilde İşleme İzin Belgesi üzerinde kayıtlı bulunan ve belge kapsamında ithalat, ihracat işlemlerinin gerçekleştirileceği ve tüm istisnaların uygulanacağı dönemi,

Belge Süresi Sonu : Belge süresi bitiminin rastladığı ayın son gününü,

A.TR Dolaşım Belgesi : Türkiye ve Toplulukta serbest dolaşımda bulunan eşyanın Katma Protokolde öngörülen tercihli rejimden yararlanabilmesini sağlamak üzere, ihracatçı ülke yetkili kuruluşlarınca düzenlenip gümrük idarelerince vize edilen belgeyi,

Menşe İspat Belgeleri : Türkiye'nin taraf olduğu anlaşmalar çerçevesinde tercihli rejimden yararlanmak üzere ihracatçı ülke yetkili kuruluşlarınca düzenlenip gümrük idarelerince vize edilen ve malın menşeyini belirleyen EUR.1 dolaşım sertifikası veya fatura beyanı,

Pan – Avrupa Menşe Kümülasyonu : Avrupa'da, aynı menşe kurallarını havi Serbest Ticaret Anlaşmaları ile birbirlerine bağlanmış ülkeler arasında oluşturulan ve taraf ülkeler menşeli eşya kullanılarak elde edilen nihai ürünün Kümülasyona tabi bir diğer ülkeye tercihli rejim kapsamında ithaline imkan sağlayan ticaret sistemini,

Tedarikçi Beyanı : A.TR dolaşım belgesi ile birlikte kullanılan ve Türkiye ile Topluluk arasında ticarete konu Pan – Avrupa Menşe Kümülasyonu kapsamı eşyanın menşeyini gösteren belgeyi,

İmalatçı – İhracatçı : İhraç mamulünü üreten ve ihracatını kendisi veya aracı ihracatçı vasıtasıyla gerçekleştiren Dahilde İşleme İzin Belgesi sahibi firmayı,

Yan Sanayici : Dahilde İşleme İzin Belgesinde taahhüt edilen ihraç ürününün tamamının ya da bir kısmını üreten, belgede kayıtlı ancak belge sahibi olmayan firmayı,

Aracı İhracatçı: Dahilde İşleme İzin belgesinde taahhüt edilen ihracatı, belge sahibi firmadan tedarik ettiği şekliyle gerçekleştiren belge sahibi olmayan firma,

5.7.4.2. DAHİLDE İŞLEME TEDBİRLERİ :

A- Şartlı Muafiyet

B- Geri Ödeme isteminden oluşur.

5.7.4.2.1. ŞARTLI MUAFİYET SİSTEMİ :

Dahilde İşleme İzin Belgesi kapsamında ihracı taahhüt edilen işlem görmüş ürünlerin üretiminde gerekli olan (kendileri ve/veya yan sanayicilerin ihtiyacı) ve serbest dolaşımda bulunmayan hammadde, yardımcı madde (katalizör olarak kullanılanlar dahil) yarı mamul, mamul ile ambalaj ve işletme malzemelerinin Türkiye Gümrük Bölgesinde (Serbest bölgeler hariç) yerleşik firmalarca bedelli ve/veya bedelsiz ithaline, Ticaret Politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın ve bu ithalatın doğan vergi kadar teminat alınarak izin verilir. Bu kapsamda yapılacak işletme malzemeleri ithalatında ise KDV tahsil edilir. (2002/6 G.T. Mad.5)

5.7.4.2.2. EŞDEĞER EŞYA KULLANIMI :

İşlem görmüş ürünlerin üretimi için ithal eşyasının yerine eşdeğer eşya olarak 8-12 (sekiz-oniki) li bazda gümrük tarife istatistik pozisyonu, ticari kalite ve teknik özellikleri itibarıyla aynı kalite ve nitelikleri taşıyan serbest dolaşımdaki eşya kullanılabilir. Şartlı muafiyet sistemi çerçevesinde, dahilde işleme izin belgesi kapsamında önceden ihracat sonradan ithalat yapılabileceği gibi, ithal eşyası ile serbest dolaşımdaki eşya birlikte de kullanılabilir. Müsteşarlıkça (İ.G.M.), projenin özelliğine göre eşdeğer eşyanın kullanımına yasaklama veya kısıtlama getirilebilir.

İthal eşyasının ithalinden önce eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünlerin ihracı halinde, buna tekabül eden ithalat belge süresi sonuna kadar yapılabilir. İşlem görmüş ürünlerin eşdeğer eşyadan elde edildiği durumlarda, gümrük işlemlerinde ithal eşyası eşdeğer eşya, eşdeğer eşya ise ithal eşyası olarak değerlendirilir.

Eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünlerin ihracatından sonra buna tekabül eden oranda ithal edilen eşya, belge sahibi firma tarafından serbestçe kullanılabilir. Ancak, ihracatı gerçekleştirilmeyen ithal eşyasının işlem görmüş ürün veya değişmemiş eşya olarak belge sahibi firma ve/veya yarı sanayici firmanın stoklarında bulundurulması zorunludur.

Önceden ihracat konusu işlem görmüş ürünlerin ihracat vergisine tabi eşdeğer eşyadan elde edilmesi halinde, eşdeğer eşyaya tekabül eden ithalatın yapılmasından sonra iade edilmek üzere ihracat vergisi kadar teminat alınır. (2002/6 T.Mad.6)

5.7.4.2.3. YURT İÇİ ALIMLAR :

İşlem görmüş ürünlerin üretiminde gerekli olan hammadde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul ve ambalaj malzemeleri, bu tebliğin 5.maddesi hükümlerine göre ithal edilebileceği gibi, bu konuda yapılan düzenlemeler çerçevesinde yurt içinden de temin edilebilir. Dahilde İşleme İzin Belgesi kapsamında ihraç edilmek üzere yurt içinden temin edilen eşya, ikincil işlem görmüş ürünlere ilişkin hükümler hariç olmak üzere bu tebliğin uygulaması bakımından (3065 sayılı KDVK hükümleri saklı kalmak kaydıyla) ithal eşyası gibi,

Dahilde İşleme İzin Belgesi kapsamındaki yurt içi alımın, belge süresi içinde gerçekleştirilmesi gerekir. Ancak, işlem görmüş ürünün ihracatının gerçekleştiğinin belgelenmesini müteakip bu Tebliğin 30.maddesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla süresi sona eren D.İ.İ.B kapsamında T.M.O. den yurt içi alımı yapılabilir. (Mad.7)

5.7.4.2.4. TEMİNAT :

Dahilde İşleme Rejimi Tebliği kapsamında yapılacak ithalattan doğan vergi 6183 sayılı A.A.T.U.H.K. belirtilen esaslar çerçevesinde teminata tabidir. Teminat, ithalatta alınması gereken vergi, yurt içi alımlarda ise Müsteşarlık ve/veya ilgili kuruluşlarca belirlenen tutar üzerinden alınır.

Teminat,

- a) Para
- b) Bankalar tarafından verilen teminat mektupları
- c) Hazine tahvil ve bonoları unsurlarının biri veya bir kaçından oluşabilir.(Mad.8)

5.7.4.2.5. İNDİRİMLİ TEMİNAT UYGULAMASI :

İndirimli teminat uygulaması çerçevesinde,

-Dış Ticaret Sermaye Şirketleri ile Sektörel Dış Ticaret şirketlerinin müracaat tarihinden önceki takvim yılı içerisinde gerçekleştirdikleri ihracat kadar.

-İmalatçı – İhracatçı firmaların müracaat tarihinden önce 4 (dört) yıl içerisinde düzenlenmiş ve ihracat taahhüdü kapatılmış belgeler kapsamında toplam 2 (iki) milyon ABD Dolarından az olmamak üzere gerçekleştirdiği ihracat kadar,

-Son üç takvim yılı itibarıyla ihracatı her bir yıl için 5 (beş) milyon ABD Dolarını geçen veya son beş takvim yılı itibarıyla ihracatı her bir yıl için 1 (bir) milyon ABD Dolarını geçen ihracatçı firmaların, müracaat tarihinden önce dört yıl içerisinde düzenlenmiş ve ihracat taahhüdü kapatılmış belgeler kapsamında toplam 2 (iki) milyon ABD Dolarından az olmamak üzere gerçekleştirdikleri ihracat kadar.

Dahilde İşleme İzin Belgesi kapsamında yapacakları ithalata, bu ithalattan doğacak verginin % 10'nun, ithal eşyası gibi değerlendirilen ve Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketinden temin edilen şekere ise 8.madde hükmü çerçevesinde belirlenen tutarın % 10'unun teminat olarak yatırılması kaydıyla müsaade edilir. İnceleme veya soruşturmaya konu firmalar adına düzenlenen veya düzenlenecek belgelere (bu firmaların bir başka firmanın belgesinde yan sanayici olması da dahil) ilişkin indirimli teminat uygulaması talepleri inceleme veya soruşturma sonuçlanıncaya kadar değerlendirmeye alınmaz.

Ihracat sayılan satış ve teslimler ile ilgili düzenlenen D.İ.İ.B kapsamında yapılan satış ve teslimler, gerçekleşen ihracat tutarına dahil edilmez.

İndirimli teminat uygulamasından yararlanılacak ihracat tutarının hesaplanmasında, firma adına düzenlenen ve henüz ihracat taahhüdü kapatılmamış tüm belgeler kapsamında indirimli teminat uygulamasından yararlanılan toplam ithalat (teminat sigortasına tabi ithalat dahil) tutarı düşülür.

Henüz süresi dolmamış D.İ.İ.B. de belge kapsamında ithalat yapıp yapılmadığına bakılmaksızın bu maddenin birinci fıkrası hükmüne göre indirimli teminat uygulamasından yararlandırılır ve gerçekleştirilmiş ithalatlara ilişkin alınan teminatların % 10'unu aşan kısmı belge sahibi firmaya iade edilir.

Bu çerçevede, indirimli teminat uygulamasından doğabilecek amme alacağı (yurt içi teslimleri yapan kamu kurum ve kuruluşlarının alacakları dahil) ilgili firmalardan 6183 sayılı kanun hükümlerine göre tahsil edilir. Ayrıca, bu firmaların kamudan olan alacakları da teminat hükmündedir.

5.7.4.2.6.TÜRKİYE GÜMRÜK BÖLGESİ DIŞINDA VEYA SERBEST BÖLGELERDE YAPILACAK İŞLEME FAALİYETİ :

D.İ.İ.B. kapsamında işlem görmüş ürünlerin veya değişmemiş eşyanın tamamı ya da bir kısmı, Hariçte İşleme Rejimi hükümleri çerçevesinde daha ileri düzeyde işlenmek üzere Türkiye Gümrük Bölgesi dışına veya serbest böl-

gelere geçici olarak ihraç edilebilir. Bu kapsamda işlem görmüş ürünlerin ithaline, bu ürünlerin ithalat vergileri tutarından, geçici ihracat eşyasının en son işleme faaliyetine tabi tutulduğu Türkiye Gümrük Bölgesi dışı ve serbest bölgeden aynı tarihte ithal edilmesi halinde uygulanacak vergi tutarının indirilmesi suretiyle hesaplanan tutar kadar teminat alınarak izin verilir.

5.7.4.3. GERİ ÖDEME SİSTEMİ :

5.7.4.3.1. GERİ ÖDEMENİN KAPSAMI :

Serbest dolaşımda bulunan ithal eşyasının işlem görmüş ürün şeklinde ihraç halinde ithalat sırasında alınan vergi geri ödenir.

Bu sistemden yararlanabilmek için, Müsteşarlığa (İhracat Genel Müdürlüğü) müracaat edilerek D.İ.İ.B. alınması ve eşyanın geri ödeme sistemi kapsamında olduğunun gümrük idarelerince ithalat esnasında gümrük beyannamesine kaydedilmesi zorunludur. Ayrıca gümrük idarelerince D.İ.İ.B. ile ilgili bilgilerin gümrük beyannamesi üzerine kaydedilmesi ve belgenin bir örneğinin gümrük beyannamesine eklenmesi gerekmektedir. (2002/6 Tebliğ Mad.11)

5.7.4.3.2. GERİ ÖDEME SİSTEMİ UYGULANMAYACAK HALLER :

Geri ödeme sisteminden, Topluluğa üye ülkeler menşeli tarım ürünleri ithalatı hariç olmak üzere;

- a) İthalatı miktar kısıtlamalarına tabi olan
- b) Tercihli tarife yada özel bir şartlı muafiyet düzenlemesinden kotalar dahilinde yararlanabilen,
- c) Tarım politikası veya işlenmiş tarım ürünleriyle ilgili özel düzenlemeler çerçevesinde ithalat vergisine tabi olan,
- d) İthal eşyasının serbest dolaşıma giriş beyanının kabulü sırasında, işlem görmüş ürünlerden parasal ihracat iadesine tabi olan, mallar yararlanmaz.

Ayrıca;

- a) Serbest dolaşımda bulunan eşya kullanılarak üretilen işlem görmüş ürünlerin A.TR dolaşım belgesi eşliğinde Topluluğa üye ülkelere,
- b) Üçüncü ülke menşeli tarım ürünlerinden elde edilen işlem görmüş ürünlerin menşe ispat belgesi eşliğinde Topluluğa üye ülkelere,

c) Serbest Ticaret anlaşması imzalanmış bir ülke menşeli olmayan eşya-
dan elde edilen işlem görmüş ürünlerin ilgili Serbest Ticaret Anlaşmasının
lehte hükümleri saklı kalmak şartıyla, menşe ispat belgeleri eşliğinde anlaş-
ma imzalanmış bu ülkeye,

d) Pan-Avrupa Menşe Kümülyasyonuna taraf ülkeler menşeli olmayan eş-
ya kullanılarak üretilen Kümülyasyona dahil nihai ürünün menşe ispat belgele-
ri eşliğinde Kümülyasyona taraf ülkelere, ihraç edilmesi halinde bu ihracat ge-
ri ödeme sisteminden yararlandırılmaz. (2002/6 G.T. Mad.12)

5.7.4.3.3. ÖDENEN VERGİNİN GERİ VERİLMESİ :

Geri ödeme sistemi çerçevesinde düzenlenen Dahilde İşleme İzin Belge-
si ihracat taahhüdünün, bu tebliğin 30.maddesi hükümlerine göre kapatılma-
sını müteakip 3 (üç) ay içerisinde ithalat sırasında ödenen vergilerin iadesi
için ilgili gümrük idaresine müracaat edilmesi zorunludur. Bu verginin ilgilinin
müracaatı üzerine geri verme kararının alındığı tarihten itibaren 3 (üç) ay içe-
risinde gümrük idarelerince geri verilmemesi halinde 6183 sayılı Kanunun te-
cil faizine ilişkin hükümleri uygulanır. (Mad.13)

5.7.4.4. BELGE DÜZENLENMESİ :

5.7.4.4.1. MÜRACAATLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ :

Türkiye Gümrük Bölgesinde (Serbest bölgeler hariç) yerleşik firmaların,
D.İ.İ.B olmak üzere tebliğ ekinde belirtilen bilgi ve belgelerle Müsteşarlığa (İh-
racat Genel Müd.) müracaat etmeleri gerekmektedir. İbraz edilen bilgi ve bel-
geler aksi sabit oluncaya kadar doğru olarak kabul edilir.

Müsteşarlıkça (İ.G.M.) firma müracaatlarını;

a) İthal eşyasının işlem görmüş ürünlerin üretiminde kullanıldığının tespi-
tinin mümkün olması (işletme malzemeleri hariç)

b) Türkiye Gümrük Bölgesindeki (serbest bölgeler hariç) üreticilerin temel
ekonomik çıkarları ve yerli üretimin olumsuz etkilenmemesi,

c) İşleme faaliyetinin, katma değer yaratan ve kapasite kullanımını artıran
bir faaliyet olması yanında, mamulün rekabet edebilirliğini ihraç potansiyelini
artıran koşullar yaratıyor olması,

d) Firmaların D.İ.İ.B. kapsamında gerçekleştirdiği performansı, kriterleri
çerçevesinde değerlendirilir.

D.İ.İ.B. süresi sonundan itibaren 3 (üç) ay içerisinde 30. madde hükümlerine göre belge ihracat taahhüdünün kapatılması için müracaat etmeyen firmaların yeni belge talepleri değerlendirmeye alınmaz. Ayrıca, ihracat taahhüdü aynı ürün olan, birden fazla süresi geçerli belgesi bulunan firmalar için yeni D.İ.İ.B. düzenlenmeyebilir. (2002/6 G.T. Mad.14)

5.7.4.4.2. BELGE DÜZENLENMESİ :

Müsteşarlık (İ.G.M) 14 madde hükümlerine göre yapılacak değerlendirme sonunda;

a) İthalat ve ihracat eşyasının (ikincil işlem görmüş ürünler ve işletme malzemeleri dahil) 8-12'li bazda gümrük tarife istatistik pozisyonu, adını verimlilik oranına göre belirlenen miktarını, değerini,

b) Belge süresini,

c) Döviz kullanımı oranını (bedelsiz ithalat veya ikincil işlem görmüş tarım ürünü taahhüdünü içeren belgeler hariç) belirleyerek, proje bazında D.İ.İ.B. verir veya talebi reddeder.

D.İ.İ.B. kapsamında döviz kullanım oranı azami % 80'dir. Belge kapsamında ithaline müsaade edilecek işletme malzemesi değerinin ihracat taahhüdüne oranı, bu oranın içerisinde kalmak kaydıyla % 2'yi geçemez. İkincil işlem görmüş tarım ürünü taahhüdü içeren D.İ.İ.B kapsamında ise döviz kullanım oranı aranmaz.

Süs hayvanları, canlı balık (Lavra hariç), küçük ve büyükbaş hayvanlar ile çevre kirliliğine neden olan ürünler D.İ.İ. Rejimi kapsamında değerlendirilmez. Ayrıca Dış Tic.Ser.Şirketleri, Sektörel Dış Ticaret Şirketleri ve Sermayesinin en az % 51'i imalatçı firmanın hissedarlarına ait olan ihracatçı firmalar hariç olmak üzere işlenmiş gıda ürünleri ihracı için imalatçı olmayan ihracatçı firmalar adına belge düzenlenmez. İşlenmiş gıda ürünü taahhüdü içeren D.İ.İ.B. sahibi imalatçı firmalar, ihracat konusu eşyanın üretiminin bir kısmını veya bir aşamasını, yan sanayici olarak başka bir firmaya yaptırabilirler. (Mad.15- 2002/6 Nolu Tebliği)

5.7.4.4.3. BELGENİN GÖNDERİLECEĞİ MERCİLER :

D.İ.İ.B. birer nüshası Gümrük Müsteşarlığı (G.G.M.), İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği ve firmaya gönderilir. Ayrıca düzenlenen belgeler aylık listeler halinde R.G.'de yayımlanır. (Mad.16)

5.7.4.4.4. BELGENİN REVİZESİ :

D.İ.İ.B. 'eri ilgili firma tarafından belge aslı ile gerekli bilgi ve belgelerle yapılacak müracaata istinaden revize edilebilir ve bu işlem ilgili mercilere bildirilir.

D.İ.İ.B'de kayıtlı ithal ve ihraç eşyasının gümrük tarife istatistik pozisyonu, adı, miktarı, değeri, mücbir sebep ve fevkalade hallere ilişkin değeri, mücbir sebep ve fevkalade hallere ilişkin ek süre, döviz kullanım oranı v.b. değişiklikler Müsteşarlıkça (İ.G.M.) yapılır. Firma unvanı, adresi, vergi dairesi adı ve hesap numarası, haklı sebebe ilişkin ek süre, madde adı ve özellikleri aynı kalmak kaydıyla gümrük tarife istatistik pozisyonu ilavesi veya değişiklikleri ise ilgili İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğince yapılır.

Kapatma müracaatını müteakip ilgili İhracatçı Birliği Genel Sekreterliğine belge revize müracaatında bulunulması halinde ise, bu talepler ikinci fıkra hükmü çerçevesinde ilgili İhracatçı Birliği Genel Sekreterliğince ve/veya İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği aracılığıyla belge aslı ile birlikte bildirilmek suretiyle Müsteşarlıkça (İ.G.M) sonuçlandırılır. (Mad.17.)

5.7.4.5. SÜRELER :

5.7.4.5.1. BELGE SÜRESİ :

D.İ.İ.B.lerinin süreleri, sektörüne göre azami 12 (oniki) aya kadar tespit edilebilir. Ancak gemi inşaa, komple tesis v.b. ile üretim süresi 12 (oniki) ayı aşan ürünler ve Savunma Sanayi alanına giren ürünlerin ihracına ilişkin düzenlenen belgelerin süresi, proje süresi kadar tespit edilebilir.

Belge süresinin başlangıcı D.İ.İ.B. tarihidir. Süre sonu ise, belge süresi bitiminin rastladığı ayın son günüdür. D.İ.İ.B almak üzere yapılan müracaat tarihi ile belgenin düzenlendiği tarih arasında gerçekleştirilen ihracat taahhüdü sayılmaz. (Mad.18)

5.7.4.5.2. EK SÜRE :

Belge kapsamında ilk ithalatın yapıldığı tarihe kadar azami 3 (üç) ay olmak üzere D.İ.İ.B'lerine ek süre verilebilir. Firmaların, ek süre almak için ilgili İhracatçı Birlikleri genel Sekreterliğine belge aslı ile birlikte müracaat etmeleri gerekmektedir.

Ayrıca gemi inşaa, komple tesis vb. ile savunma sanayi alanına giren

ürünlerin ihracına ilişkin düzenlenen belgelere proje sürecine ek süre verilebilir. Bu çerçevede ek süre almak isteyen firmaların, Müsteşarlığa (İ.G.M.) belge aslı ile birlikte müracaat etmeleri gerekmektedir. (Mad.19)

5.7.4.5.3. HAKLI VE MÜCBİR SEBEB İLE FEVKALADE HALLER :

Aşağıda belirtilen haklı ve mücbir, sebep ile fevkalade hallerin belgenin geçerlilik süresi içinde vuku halinde, bu Tebliğin 18 ve 19.maddelerinde belirtilen sürelerle ilave olarak D.İ.İ.B.süre verilebilir.

a) Deprem, sel, don, fırtına kasırga, yangın vb. (Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı İl Müdürlükleri, İtfaiye Müdürlükleri veya ilgili diğer kurumlardan alınacak yazı ile)

b) Yükümlü firmanın faaliyetinin kamu otoritelerince durdurulması (Firma faaliyetini durduran kamu kurumundan alınacak yazı ile)

c) Grev ve lokavt (İl Çalışma Müdürlüklerinden alınacak yazı ile)

d) Devletçe konulan yasaklar harp ve abluka hali (ilgili kamu kurumundan alınacak yazı ile),

e) Yükümlü firmanın iflası veya şahıs firmalarında firma sahibinin ölümü (Mahkeme kararı)

f) Haklı sebep halleri,

Mücbir sebep ve fevkalade haller yukarıda belirtilen kamu kurumlarından alınacak bilgi ve belgelerle tevsik edilir. Firmaların mücbir sebep ve fevkalade hallerden yararlanabilmesi için en geç belge süresi sonundan itibaren 3 (üç) ay içerisinde belge aslı ve tevsik edici bilgi ve belgelerle birlikte Müsteşarlığa (İ.G.M) müracaat etmeleri gerekmektedir. Ancak, Müsteşarlıkça (İ.G.M) belirlenen hallerde mücbir sebep ile fevkalade hallere ilişkin müracaat, İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliklerine yapılabilir. Belirlenen sürede yapılmayan müracaatlar değerlemeye alınmaz.

Ayrıca belge kapsamında gerçekleştirilen ihracat değerinin belge ihracat taahhüdü değerine oranının en az % 25 olması halinde D.İ.İ.B ve haklı sebebe istinaden toplam 6 (altı) ayı geçmemek üzere belge orijinal süresinin 1/2 kadar ek süre verilebilir. Ancak belge müracaat tarihinden önce dört yıl içerisinde düzenlenmiş ve ihracat taahhüdü kapatılmış belgeler kapsamında en az 2 (iki) milyon ABD Doları ihracat gerçekleştiren firmalar adına düzenlenen belgeler için bu oran % 15 olarak uygulanır. (Mad. 20)

5.7.4.6. TAKİP VE DEĞERLENDİRME :

5.7.4.6.1. İHRACATIN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ :

İhracatın gerçekleştirilmesi, D.İ.İ.B de ihracatı taahhüt edilen işlem görmüş ürünlerin, bu Tebliğ ile İhracat Rejimi ve Gümrük mevzuatına uygun şekilde Türkiye Gümrük Bölgesi dışına veya serbest bölgelere ihraç edilmesidir.

İhraç bedellerinin yurda getirilmesine ilişkin esaslar Kambiyo mevzuatı hükümlerine tabidir. İhraç bedelleri, döviz veya mal olarak getirilebilir. Ancak ihraç bedelinin mal olarak getirilmesi halinde, bu mallar Dış Ticaret mevzuatı hükümlerine tabidir. (Mad.21)

5.7.4.6.2. ARACI İHRACATÇI İLE İHRACAT :

D.İ.İ.B. sahibi ihracatçılar ve imalatçı ihracatçılar, ihracının taahhüt ettikleri malların ihracatını bizzat yapabilecekleri gibi, Müsteşarlıktan (İ.G.M) izin almadan başka bir ihracatçı aracılığıyla da yapabilir. Ancak un, şeker, toz içecek, ham ve rafine ayçiçek yağı ihracatı için düzenlenen D.İ.İ.B ihracaat taahhütleri, Dış Ticaret Sermaye Şirketleri ve Sektörel Dış Ticaret Şirketleri tarafından gerçekleştirilen ihracat ile belirli firmalar aracılığıyla yapılma zorunluluğu bulunan ülkelere gerçekleştirilen ihracat hariç olmak üzere, aracı ihracatçılar tarafından gerçekleştirilen ihracat ile kapatılmaz. Ayrıca Müsteşarlıkça (İ.G.M) D.İ.İ.B. özel şartlar bölümüne meşruhat düşülmek suretiyle aracı ihracatçı ile ihracat yapılmasına kısıtlama getirilebilir.

Aracı ihracatçı ile yapılan ihracatlara Gümrük İdarelerince aracı ihracatçı yan sanayici ve belge sahibi firmaların unvanları ile D.İ.İ.B sayısı gümrük beyannamesine kaydedilir.

Aracı ihracatçı ile yapılan ihracatın D.İ.İ.B kapsamında değerlendirilmesi için, belge sahibi firmadan tedarik edildiği ve belge ihracat taahhüdünde yer aldığı şekliyle ihracatın gerçekleştirilmesi gerekir. Belge sahibi firma ile aracı ihracatçı firma arasındaki tüm hukuki sorunlar, aralarında yapacakları sözleşme hükümlerine tabidir. Ancak gümrük beyannamesi ve eki belgelerin sahte olması veya üzerinde tahrifat yapılmış olması durumunda aracı ihracatçı, beyanname konusu eşya nedeniyle daha önce alınmayan vergiden, belge sahibi firma ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.

5.7.4.6.3. KISMI TEMİNAT İADESİ :

D.İ.İ.B. kapsamında ithal edilen eşyanın işlem gördükten sonra partiler halinde ihraç edilmesi halinde, kısmi teminat iadesinden yararlanılması için, belge süresi içinde belge aslı, ithalat ve ihracata ilişkin gümrük beyannameleri asıllarıyla gümrük idaresine müracaat edilmesi gerekmektedir. Yapılan inceleme sonucunda, belge kapsamındaki ithalat sırasında alınan teminatlar gerçekleşen ihracata tekabül eden oranda firmaya iade edilir.

Yurtiçi alımlara ilişkin kısmi teminat iadesi müracaatları ise; Dahilde İşleme İzin Belgesi aslı, fatura ve ihracata ait gümrük beyannameleri asılları, sanayi odasının tasdikli kapasite raporu (gerek olması halinde ekspertiz raporu aslı), yurtiçi, alımı-ihracat listeleri, teminat mektubu fotokopisi ile birlikte belge süresi içerisinde ilgili İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğine yapılır. Yurtiçi alımlara ilişkin belgeler kapsamında, iki defa kısmi teminat iadesi yapılabilir. Bu işlemin, aynı İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği tarafından yapılması gerekir.

Ancak, birinci ve ikinci fıkra çerçevesinde iade edilen teminat tutarı, belge kapsamında alınan teminatın % 90 'ını geçemez. Bakiye teminatlar ise, belge ihracat taahhüdünün kapatılmasını müteakip firmaya iade edilir.

İndirimli teminat uygulaması çerçevesinde düzenlenen D.İ.İ.B. kapsamında yapılan ithalatlar için kısmi teminat iadesi yapılmaz. (Mad.29)

5.7.4.6.4. İHRACAT TAAHHÜDÜNÜN KAPATILMASI :

D.İ.İ.B. sahibi firmaların belge süresi sonundan itibaren 3 ay içerisinde tebliğin ekindeki Ek-5'deki bilgi ve belgelerle birlikte, belge ihracat taahhüdünü kapatmak için İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliklerine müracaat etmeleri gerekmektedir.

Yapılan kapatma müracaatı geri alınamaz. Yukarıda belirtilen süre içerisinde kapatma müracaatında bulunmayan firmalara 10 (on) iş günü içerisinde İ.B.G.S 1 (bir) ay içerisinde ihracat taahhüdünü kapatma müracaatında bulunmaları bildirilir. Bu süre; 3 (üç) ay + 10 (on) iş günü + 1 (bir) ay dışında yapılan kapatma müracaatları değerlendirmeye alınmaz. Belirtilen sürede müracaatta bulunmayan firmalar adına düzenlenmiş D.İ.İ.B İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliklerince müeyyide uygulanarak re'sen kapatılır. Re'sen kapatma işlemi ilgili mercilere ve ilgili vergi dairelerine bildirilir. Ayrıca re'sen kapatılan belgeler aylık listeler halinde R.G.'de yayımlanır.

Gümrük beyannamesinin D.İ.İ.B. ihracaat taahhüdüne sayılabilmesi için, ilgili gümrük beyannamesi aslı üzerinde belge sayısının yer alması zorunludur. Müsteşarlıkça uygun görülmesi halinde belge sahibi firmanın unvanın yer alması kaydıyla üzerinde belge sayısı kayıtlı olmayan gümrük beyannameleri, belge ihracat taahhüdüne sayılabilir.

Kapatma esnasında; ihracatın, A.TR dolaşım belgesi veya menşe ispat belgeleri eşliğinde yapılması durumunda işlem görmüş ürünlerin üretiminde kullanılan hammadde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul maddeler için telafi edici verginin ödendiğine dair makbuzun tevsiki aranır. D.İ.İ.B. kapsamında ödenen, telafi edici vergiye ait makbuz üzerine, İ.B.G.S. belge kapsamında kullanılan tutarı belirten meşruhat düşülür.

Dahilde İ.İ.B. kapsamında ithal edilen eşyadan elde edilen ikincil işlem görmüş ürünün ihracı zorunludur. Ancak, bu ürünün Gümrük Mevzuatı çerçevesinde gümrük idareleri gözetiminde imhası gümrüğe terk edilmesi, çıkış hükmünde gümrüğe teslimi veya ithalat rejimi hükümlerine ithali hallerinde ikincil işlem görmüş ürünün ihracatının gerçekleştirilmesi aranmaksızın ihracat taahhüdü kapatılır.

5.7.4.6.5. DAHİLDE İŞLEME TEDBİRLERİNE UYULMAMASI :

Dahilde İşleme Tedbirlerini Dahilde İşleme Rejimi ve belgede belirtilen esas ve şartlara uygun olarak yerine getirmeyenlerden;

a) D.İ.İ.B. kapsamında ithal edilen ve Türkiye Gümrük bölgesi dışına veya serbest bölgelere fiilen ihraç gerçekleştirilmeyen eşyanın ithali esnasında alınmayan vergi,

b) Belgede kayıtlı miktarın üzerinde ithalat yapıldığının belge ihracat taahhüdünün kapatılması esnasında tespiti halinde bu kısma tekabül eden ithalden doğan vergi,

c) Belge kapsamında ithal edilen eşyanın tamamı ihraç edilen mamulün bünyesinde kullanılmış olsa dahi döviz kullanım oranının % 80'i geçmesi halinde, bu oranı aşan kısma tekabül eden ithalatla ilgili alınmayan vergi,

d) Belge kapsamında ithal edilen işletme malzemesinin CIF ithal tutarının gerçekleşen FOB ihraç tutarının % 2'sinden fazla olması halinde, bu oranı aşan kısma tekabül eden ithalatla ilgili alınmayan vergi,

g) Dahilde İ.İ.B. iptal edilmesi halinde, belge kapsamında alınmayan vergi ithal tarihi itibarıyla 6183 sayılı kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

D.İ.İ.B. kapsamında ithal edilen ve süresi içerisinde ihracatı gerçekleştirilmeyen eşyaya ilişkin gümrük vergileri 35 madde hükümlerine göre tahsil edilir. Ayrıca firmadan bu verginin 2 (iki) katı para cezası alınır. (Mad.35-36)

5.7.5. İHRACAT SAYILAN SATIŞ VE TESLİMLER HAKKINDA TEBLİĞ :

R. G. : 2.1.2002

R.G.No: 24628

İhracat: 2001/8

5.7.5.1. Amaç Kapsam Hukuki Dayanak ve Tanımlar :

İhracat Sayılan Satış ve Teslimler :

İç piyasada satışı ihracat sayılan ve ithalatta gümrük muafiyetinden yararlandırılan satış ve teslimleri,

Taahhüde sayılabilecek Döviz :

İhracat sayılan satış ve teslimler sonucunda bankalara veya özel finans kurumlarına satışı yapılan döviz ile mal bedeline sayılabilecek tahsil edilmiş diğer tutarları,

İhracat Taahhüdünün Gerçekleştirilmesi :

Belge süresi içerisinde mal bedelinin tahsil edilmesini,

Dahilde İşleme izin Belgesi :

İhraç sayılan satış ve teslimlerde gümrük muafiyetli ithalat imkanı sağlayan Müsteşarlıkça düzenlenen belgeyi,

Belge Süresi :

D.İ.İ.B. üzerinde kayıtlı bulunan ve belge kapsamında ithalat, ihracat sayılan satış ve teslim işlemlerinin gerçekleştirileceği ve tüm istisnaların uygulanacağı dönemi,

Döviz Kullanımı Oranı :

D.İ.İ.B. öngörülen CİF ithal tutarının FOB ihraç tutarına olan yüzde oranını ifade eder.

5.7.5.2. İhracat Sayılan Satış ve Teslimler :

a) Yatırım programında yer alan kamu yatırımlarından, uluslararası ihaleye (yerli ve yabancı firmaların ayrı ayrı veya birlikte iştirakine açık olmak üzere) çıkarılanların ihalesini kazanan veya yabancı para ile finanse edilenlerin yapımını üstlenen firmaların;

1- Yerli firma olması halinde, uluslararası ihalelerde tamamı üzerinden, yabancı para ile finanse edilenlerde ise yabancı paraya isabet eden oranda yapılacak hizmet ve faaliyetler ile yerli imalatçı firmaların, mükerrer olmamak kaydıyla, bahse konu işte kullanılmak üzere, bu işin yapımını yüklenen firmaya üreterek yapacakları mal ve malzeme ile hizmet satışı ve teslimler,

2- Yabancı firma olması halinde, yabancı firmanın bu işte kullanacağı mal ve malzemeyi üreten yerli imalatçı firmaların (iş i taahhüt eden firmalar dahil) yapacakları satış ve teslimler,

3- Yerli ve yabancı firmaların ortaklığı şeklinde olması halinde, yerli firmaya kendi faaliyeti oranında, yabancı firmaya ise (a) bendinin (2) numaralı alt bendi çerçevesinde yerli imalatçı firmaların, üreterek yapacakları satış ve teslimler,

b)

1- Savunma Sanayi Müsteşarlığınca onaylanan savunma sanayi projelerini üstlenmiş yerli imalatçı firmaların (yerli imalatçı firmaların bu işin yapımını yüklenen firmaya yapacakları satış ve teslimler hariç), üreterek yapacakları satış ve teslimler,

2- Savunma Sanayi Müsteşarlığınca savunma sanayi açısından önem arz ettiği belirtilen savunma araç ve gereçlerini üreten yerli imalatçı firmaların, ülkenin savunması ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına, üreterek yapacakları satış ve teslimler,

c) İmalatçılar tarafından üretilerek gümrük hattı dışı eşya satış mağazalarına yapılan satış ve teslimler (bu mağazalarda yapılan satışlar hariç)

d)

1- Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yer alan yatırım mallarını üreterek, Yatırım Teşvik Belgesi sahibi yatırımcılara teslim eden imalatçı firmaların satış ve teslimleri,

2- İmalatçıların, bu Tebliğin eki yatırım malları listesindeki (Ek 5) belirtilen malları üreterek yurt içindeki satış ve teslimleri,

3- Yürürlükteki Yatırımlarda Devlet Yardımları mevzuatı çerçevesinde CKD ithal edilebilecek firmalara, ithal edebilecekleri söz konusu maddeleri yerli imalatçı firmaların yurt içinde üreterek yapacakları satış ve teslimleri,

e) Kamu kurum ve kuruluşlarınca uluslararası ihaleye çıkarılan yatırım malı ve sınai mamullerin ihalesini kazanan yerli imalatçı firmaların üreterek yapacakları satış ve teslimleri,

f) Ambalaj malzemesi imalatçıların, belge süresi içerisinde teslim edilmek ve teslim tarihinden itibaren 6 (altı) ay içerisinde, ihracatçının ihraç ürünü ile birlikte ambalaj olarak ihraç edilmesi şartıyla, yapılan ambalaj malı ve malzeme satış ve teslimleri,

g) Uluslararası ikili veya çok taraflı anlaşma hükümlerine göre, yurt içinde bulunan yabancı kuruluşların yurt dışından getirme imkanına sahip bulundukları sınai mamulleri teslim eden imalatçı firmalar ile TC ile ABD arasındaki 2 sayılı ikili antlaşma kapsamına giren inşaat faaliyetlerine ait esaslar ve usul-ler Tebliğinin kapsamı dışında kalan tesislerin yapımını üstlenen müteahhit firmaların faaliyet ve teslimleri,

h) İmalatçıların yabancı uyruklulara (diplomatik temsilcilikler ve mensupları dahil) turistlere veya yurt dışında çalışan Türk vatandaşlarına yapacakları ve yıllık 100.000 ABD Dolarını aşan, ihracatçıların ise aynı cinsten olmak üzere yıllık 500.000 – ABD Dolarını aşan satış ve teslimleri (gümrük hattı dışı eşya satış mağazalarında yapılan satış ve teslimler ile gıda maddeleri hariç)

ı) İmalatçıların, Dahilde İşleme İzin Belgesi sahibi firmalara yapacakları kütük ve blum satış ve teslimleri, (Mad.5)

İhracat sayılan satış ve teslimler çerçevesinde gümrük muafiyetli ithalattan yararlanmak isteyen imalatçı firmaların (müteahhit firmalar dahil) Ek.1'de belirtilen bilgi ve belgelerle Müsteşarlığa müracaat ederek D.İ.İ. Belgesi almaları zorunludur. Müracaat tarihi ile belge tarihi arasında yapılan işlemlere muafiyet ve istisna uygulanmaz. (Mad.6)

İhracat sayılan satış ve teslimlerde (aynı holding bünyesinde yer alan pa-

zarlama şirketleri vasıtasıyla yapılan satışlar hariç) aracı ihracatçı kabul edilmez.

İhracat sayılan satış ve teslimler ile ilgili D.İ.İ.B. ihracat taahhütlerinin kapatılmasında KDV hariç satış fiyatı esas alınır.

5.7.5.3. TÜRKİYEDE İKAMET ETMEYENLERE ÖZEL FATURA İLE YAPILAN SATIŞLAR HAKKINDA TEBLİĞDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ : 2003/3

Özel fatura düzenlenmek suretiyle yapılacak satışlar;

a) Özel fatura kapsamı eşyanın yurt dışı edildiğinin tespiti amacıyla özel faturanın ilgili gümrük idaresinde onaylatılması,

b) Mal bedeli dövizlerin, aracı banka veya özel finans kurumlarına satılarak döviz alım belgesi düzenlenilmesi kaydıyla İhracat Yönetmeliğinin 4.maddesinin (e) bendine istinaden ihracat olarak kabul edilir. (Mad.1)

Bu Tebliğin 1.maddesinde belirtilen özel faturalar, ilgili gümrük idaresine ibrazından önce veya gümrük idaresine onaylatılmasını müteakip İ.B.G.S. onaylatılması halinde Belgesiz İhracat Kredisi Dahilde İşleme İzni, Dahilde İşleme izin Belgesi ve Vergi Resim Harç İstisnası Belgesi ile ilgili işlemler de gümrük beyannamesi yerine kabul edilir.

Özel fatura muhteviyatı ihracat, özel faturayı düzenleyen firmaya ait ihracat taahhütlerine sayılacağı gibi, özel fatura üzerinde unvanı kayıtlı olması halinde, imalatçı firmaya ait ihracat taahhütlerine de sayılır.

Ancak, deri ve deri mamulleri dışındaki tekstil ve konfeksiyon ürünleri satışına ilişkin özel faturalar, D.İ.İ. ile D.İ.İ.B. ihracat taahhüdüne sayılmaz.

5.7.6. DIŞ TİCARET SERMAYE ŞİRKETLERİ STATÜSÜNE İLİŞKİN TEBLİĞ : 96/4

Dış Ticaret Sermaye Şirketi statüsü verilmesi, geri alınması ve Dış Ticaret Şirketlerinin sorumlulukları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

Ödenmiş sermayeleri ve ihtiyatlar toplamı en az 20 milyar TL olan ve bir önceki takvim yılında gümrük beyannamesi bazında;

a) FOB 100 milyon ABD Doları veya eş değerdeki fiili ihracatı gerçekleştiren (transit veya bedelsiz ihracat hariç) anonim şirketlere,

b) FOB 75 milyon ABD doları veya eş değerdeki fiili ihracatı gerçekleştiren (transit ve bedelsiz ihracat hariç) bu tutarın en az % 50'si aynı mal grubunu (Ek.1) kapsayan A.Ş.lere,

c) Aynı mal grubunu kapsamak şartıyla (Ek:1) FOB 50 milyon ABD Doları veya eş değerdeki fiili ihracatı gerçekleştiren (transit ve bedelsiz ihracat hariç) A.Ş. lere,

her yılın Mart ayının son gününe kadar başvurmak "Dış Ticaret Sermaye Şirketi" statüsü verilebilir.

Yukarıdaki şartlara haiz bulunan firmalar Dış Ticaret Sermaye Şirketi statüsü alabilmeleri için tebliğ ekindeki formu doldurarak, Formdaki belgelerle birlikte Dış Ticaret Müsteşarlığına (İhracat Genel Müdürlüğü) müracaat etmeleri gerekmektedir.

Dış Ticaret Sermaye Şirketi statüsü almış şirketlere Devlet yardımlarından öncelikle yararlandırılması sağlanır.

5.7.7. SEKTÖREL DIŞ TİCARET ŞİRKETLERİ STATÜSÜNE İLİŞKİN TEBLİĞ : 96/39

Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin (KOBİ) ihracat sektörü içinde bir organizasyon altında toplanarak dünya pazarlama yönlendirilmesi amacıyla; ihracat ve ilgili konularda (finansman, tedarik, nakliye, sigorta, gümrükleme vb.) hizmet sağlayarak, dış ticarete uzmanlaşmalarını ve bu suretle daha etkin faaliyet göstermelerini teminen kurulan şirketlere, Dış Ticaret Müsteşarlığına "Sektörel Dış Ticaret Şirketi (S.D.Ş. Statüsü" verilmesi, geri alınması ve sorumlulukları aşağıda belirtilmiştir.

a) Normal yörelerde, yalnız aynı sektörden oluşan Sektörel Dış Ticaret Şirketlerinin;

I- 1- 200 arasında işçi istihdam eden,

II- Aynı üretim dalında (Ek: 1) faaliyette bulunan

III- Asgari 10 küçük ve orta büyüklükteki şirketin bir araya gelmesiyle,

IV- En az 10 (on) milyar TL ödenmiş sermayeli anonim şirket olarak kurulmaları gerekmektedir.

b) Kalkınmada öncelikli yörelerde, aynı ve farklı sektörlerde oluşan Sektö-

rel Dış Ticaret,

I- 1- 200 arasında işçi istihdam eden,

II- Asgari 5 küçük ve orta büyüklükteki şirketin bir araya gelmesiyle,

III En az 5 (beş) milyar TL ödenmiş sermayeli A.Ş. olarak kurulmaları,

c) Sektörel Dış Ticaret Şirketlerinin hiçbir ortağının sermaye payı, toplam şirket sermayesinin, Normal yörelerde % 10 ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerde % 20'den fazla olamaz.

d) Hisse senetlerinin nama yazılı olması ve nakit karşılığı 3/d maddesinde belirtilen kuruluşlar hariç) çıkarılması gerekmektedir.

e) Tarım satış kooperatifleri ve birliklerinin,

I- A.Ş. şeklinde,

II-En az 10 (on) milyar TL ödenmiş Sermaye ile kuracakları şirketlere S.D.Ş. statüsü verilebilir.

S.D.Ş. şirketin kurulması ve gelişmesinde yardımcı olmak amacıyla, aşağıda belirtilen unsurlardan en fazla ikisini bünyesinde bulundurabilirler.

a) Ortaklık payları toplamı S.D.Ş. sermayesinin % 10'unu aşmamak kaydıyla, kurucu ortak olarak 200'den fazla işçi istihdam eden şirketler,

b) Ortaklık payları toplamı S.D.Ş. sermayesinin % 10'unu aşmamak ve şirkette profesyonel yönetici olarak çalışmak kaydıyla gerçek kişiler,

c) Ortaklık payları toplamı S.D.Ş. sermayesinin % 10'unu aşmamak kaydıyla S.D.Ş.'nin faaliyette bulunduğu üretim dalına mal, ekipman ve hizmet sağlayan şirketler,

d) Ortaklık payları toplamı S.D.Ş. sermayesinin % 10'unu aşmamak kaydıyla, kooperatif, birlik, vakıf ve mesleki federasyon vb. kuruluşlar. (Mad.3)

Bu şartlara haiz bulunan şirketlerin S.D.Ş. olabilmeleri için Ek 2 müracaat formunu doldurarak istenen belge ve bilgilerle birlikte T.T.M. (İ.G.M) müracaat etmeleri gerekmektedir. (Mad.4)

Yapılan inceleme sonucunda gerekli şartları taşıdığı anlaşılan şirketler S.D.Ş. statüsü verilir ve Resmi Gazetede yayımlanır. (Mad.5)

a) S.D.Ş. leri :

I- Normal Yörelerde ve Yurtdışında, sadece hizmet sektöründe faaliyette bulunmak üzere kurulan şirketlere,

II- Kalkınmada Öncelikli Yörelerde ise, üretim ve hizmet sektöründe faaliyette bulunan şirketlere iştirak edebilirler.

b) S.D.Ş. ortaklarının faaliyet gösterdiği üretim dalına ait hammadde tedariğinde imalatçı olarak değerlendirilirler.

c) S.D.Ş. aynı sektörel faaliyette bulunmak kaydıyla S.D.Ş. ortağının ait olduğu grubun diğer şirketleri ile bunların kurduğu ortaklıkların ihracına aracılık edebilirler. Ayrıca bu şirketler gerek S.D.Ş. statüsünü aldıkları yılda ve gerekse takip eden yıl içinde, aynı sektörde faaliyette bulunan ve KOBİ niteliğini taşıyan ve fakat ortak olmayan firmaların ihracatına da aracılık edebilirler. (Mad.6)

Sektörel Dış Ticaret Sermaye Şirketi Statüsü hangi hallerde geri alınabilir.

a) Normal yörelerdeki ve aynı sektördeki S.D.Ş.lerinin kuruldukları yıl hariç, müteakip her yıl içinde, ait oldukları üretim dalında en az 5 (beş) milyon ABD Doları ihracat gerçekleştirmemeleri,

b) Kalkınmada öncelikli yörelerde ve farklı sektörlerde oluşan S.D.Ş.lerinin kuruldukları yıl hariç, müteakip her yıl içinde en az 2,5 (ikibuçuk) milyon ABD Doları ihracat gerçekleştirmemeleri,

c) Yapılacak inceleme ve denetlemeler neticesinde bu Tebliğin hükümleri ile ortakların hak ve menfaatlerine aykırı durumlarının tespit edilmesi halinde S.D.Ş. statüsü D.T.M. geri alınabilir.

Gazete Tarihi: 11 Ocak 1995

Resmi Gazete Numarası: 22168

Karar Sayısı: 94/6401

5.8. İHRACATA YÖNELİK DEVLET YARDIMLARI KARARI

5.8.1. AMAÇ

Madde 1- Bu Kararın amacı, Kalkınma Planları ve Yıllık Programlardaki

toplumsal ve ekonomik hedeflerin gerçekleştirilmesi amacıyla yapılacak faaliyetlerin, uluslararası kuruluşlara olan yükümlülüklerimize aykırılık teşkil etmeyecek yöntemlerle desteklenmesidir.

5.8.2. KAPSAM

Madde 2- Bu karar, bölgeler arası farklılıklardan kaynaklanan ekonomik ve sosyal dezavantajların ortadan kaldırılmasına, yeni eğitim olanakları sağlanarak istihdamın güçlendirilmesine, özellikle yeni ürün, üretim sistemi ve teknoloji kullanan sektörlerde araştırma ve geliştirme programlarının uygulanmasına, aynı üretim alanında faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli işletmelerin örgütlenmelerine, çevre sorunlarının önlenmesi için sanayiinin yeniden yapılanmasına, GATT taahhütlerimiz çerçevesinde tarım ürünlerinin desteklenmesine, ürünlerimizin uluslararası alanlarda tanıtıma ve pazarlanmasına ilişkin devlet yardımlarını kapsar.

5.8.3. DEVLET YARDIMLARI

Madde 3- Bu Karar;

- a) Araştırma - Geliştirme (AR-GE) yardımlarını,
- b) Çevre koruma yardımlarını,
- c) Yurt içi ve yurt dışı uluslararası nitelikteki ihtisas fuarlarına ilişkin yardımları,
- d) Pazar araştırmasına yönelik yardımları,
- e) Yurt dışı ofis-Mağaza işletme ve tanıtım faaliyetlerine ilişkin yardımları,
- f) Eğitim yardımlarını,
- g) Tarımsal ürünlerde ihracat iadesi yardımlarını,
- h) 1. maddedeki amaçların gerçekleştirilmesine yönelik uluslararası taahhütlerimize aykırılık teşkil etmeyecek diğer devlet yardımlarını kapsar.

YETKİ

Madde 4- Bu Karar'ın yürütülmesine ilişkin her türlü düzenlemeyi yapmaya, Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu yetkilidir.

UYGULAMA USUL VE ESASLARI

Madde 5- Bu Karar kapsamında Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulunca

belirlenecek devlet yardımlarının uygulanması ve takibi Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından yürütülür.

KAYNAK

Madde 6- Bu Karar kapsamında sağlanacak devlet yardımları için gerekli olan kaynak; Genel Bütçe içerisinde yer alan Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu ve bu Fon'a transfer edilecek ödeneklerdir.

YÜRÜRLÜK

Madde 7- Bu Karar 01.01.1995 tarihinde yürürlüğe girer.

YÜRÜTME

Madde 8- Bu Karar'ı Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın bağlı olduğu Bakan yürütür.

Resmi Gazete Tarihi: 4 Kasım 1998

Resmi Gazete Numarası: 23513

Para Kredi ve Koordinasyon Kurulu'ndan

5.8.3.1.ARAŞTIRMA-GELİŞTİRME (AR-GE) YARDIMINA İLİŞKİN TEBLİĞ (Tebliğ No: 98/10)

Bu Tebliğ, 27/12/1994 tarihli ve 94/6401 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kararı'na dayanılarak hazırlanan Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 9/9/1998 tarihli ve 98/16 sayılı Kararı'na istinaden hazırlanmıştır.

Madde 1. Bu destek ile Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından, sanayi kuruluşlarının sadece Araştırma-Geliştirme projeleri kapsamında izlenip değerlendirilebilen giderlerinin belirli bir oranının karşılanması veya bu projelere sermaye desteği sağlanması amaçlanmaktadır.

(*) Madde 2. Bu Tebliğ'de geçen:

Müsteşarlık: Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM)'dir.

Uygulamacı Kuruluşlar: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) ve Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV)'dir.

(*) 10 Şubat 2001 tarih ve 24314 numaralı Resmi Gazete'de yayımlanan 2001/3 sayılı tebliğ ile değiştirilmiştir.

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ): İmalat Sanayi Sektöründe faaliyette bulunan; bir ila ikiyüz arasında işçi çalıştırdığı bağlı bulunduğu meslek kuruluşlarınca tevsik edilen; gerçek usulde defter tutan; arsa ve bina hariç, mevcut sabit sermaye tutarı bilanço net değeri itibariyle, iki milyon ABD Doları karşılığı Türk Lirası'nı aşmayan işletmelerdir.

Sanayi Kuruluşları: Sanayi sicil belgesi olan kuruluşlar, yazılım geliştirmeye yönelik üretken hizmet alanında faaliyet gösteren kuruluşlar ile sektör ve büyüklüğe bakılmaksızın firma düzeyinde katma değer yaratan bütün kuruluşlardır.

Araştırma-Geliştirme Projeleri: Amacı, kapsamı, süresi, bütçesi, özel şartları, diğer kurum, kuruluş, gerçek ve tüzel kişilerce sağlanacak aynı ve/veya nakdi destek miktarları, sonuçta doğacak ihtira haklarının ilgililer arasındaki paylaşım esasları belirlenmiş, yeni bir ürün üretilmesi, ürün kalitesi veya standardının yükseltilmesi, maliyet düşürücü ve standart yükseltici mahiyette yeni tekniklerin geliştirilmesi, üretimle ilgili olarak yeni bir teknoloji geliştirilmesi konusunda bilimsel esaslara uygun ve araştırma-geliştirme faaliyetlerinin her safhasını belirleyecek mahiyette hazırlanacak ve sonuçlarının faydalı araç, gereç, malzeme, ürün, yöntem, sistem ve üretim tekniklerine dönüştürülmesi veya mevcut teknoloji ile iyileştirilmeye yönelik çalışma ve teknoloji uyarlamasını ifade eder.

Teknoloji: Teknik üretme ve bu tekniğin uygulanması ile ilgili gerekli alet, makina ve malzemeleri geliştirebilme bilgisidir.

Yenilik: Bir fikri, satılabilir, yeni ya da geliştirilmiş bir ürün ya da mal ve hizmet üretiminde kullanılan yeni ya da geliştirilmiş bir yöntem haline dönüştürmek demektir. Bu açıdan teknolojik yenilik yapma/yaratma süreci, bir dizi bilimsel, teknolojik/teknik, mali ve ticari etkinliği içerir. Renk ya da dekorasyondaki değişiklikler gibi bütünüyle estetik alana yönelik değişiklikler ile ürünün yapı, niteliğini ya da performansını teknik açıdan değiştirmeyen, küçük tasarım ya da görünüm farklarından ibaret basit değişiklikler yenilik sayılmaz.

Üründe Yenilik: Teknolojik açıdan yeni ürün, önceki ürün kuşağıyla karşılaştırıldığında malzemesi, parçaları ve yerine getirdiği işlevler açısından, öze ilişkin, teknolojik farklar gösteren bir ürünü ifade eder.

Üretim Yöntemlerinde Yenilik: Geleneksel üretim tesislerinde üretilme-

yen, yeni ya da geliştirilmiş ürünlerin üretilmesinde veya halen üretilmekte olan ürünlerin yeni tekniklerle üretilmesinde kullanılan bir yöntem teknolojik açıdan yeni sayılır.

Madde 3. Bu Tebliğ kapsamındaki destekten faydalanacak AR-GE faaliyet aşamaları aşağıdadır;

- a) Kavram geliştirme
- b) Teknolojik/teknik ve ekonomik yapılabirlik etüdü
- c) Geliştirilen kavramdan tasarıma geçiş sürecinde yer alan laboratuvar çalışmaları v.b. çalışmalar
- d) Tasarım ve çizim çalışmaları
- e) Prototip üretimi
- f) Pilot tesisin kurulması
- g) Deneme üretimi
- h) Patent ve lisans çalışmaları
- ı) Satış sonrasında ürün tasarımından kaynaklanan sorunların çözümü faaliyetleri.

(*) Madde 4. Bünyelerinde veya Türkiye'de bünyeleri dışında AR-GE faaliyetinde bulunan kuruluşların 3'üncü maddede belirtilen faaliyetlerine ilişkin harcamaları bu Tebliğ kapsamında belirtilen esaslar çerçevesinde temel destek oranı olarak en fazla % 50 oranında ve ilave desteklerle beraber en fazla % 60'a kadar desteklenir. Destek süresi proje bazında en çok 3 (üç) yıldır. Bu süre zorunlu nedenlerle, TÜBİTAK'ın gerekçeli önerisi ve DTM'nin onayı ile en fazla bir dönem (6 ay) uzatılabilir.

Madde 5. Kuruluşun yapmış olduğu faaliyetin AR-GE olup olmadığı, harcam miktarının söz konusu faaliyet ile uygunluğu ve destekleme oranı ile destekleme tutarları Dış Ticaret Müsteşarlığı'nca tespit edilecek kriterler çerçevesinde TÜBİTAK tarafından incelenip sonuçlandırılır. TÜBİTAK'ın konuyla ilgili olarak üstleneceği görevin diğer esas ve ayrıntıları Müsteşarlık ile TÜBİTAK arasında yapılacak protokolle belirlenir.

(*) 10Şubat 2001 tarih ve 24314 numaralı Resmi Gazete'de yayımlanan 2001/3 sayılı Tebliğ ile değiştirilmiştir.

Madde 6. Kuruluşların gerek bünyelerinde yapacakları, gerek bünyeleri dışında üniversite veya benzeri kurumlara yaptıracakları AR-GE faaliyetlerinin desteklenebilmesi için söz konusu harcamaların ölçülebilir ve faturalandırılmış olması gerekmektedir.

Madde 7. TÜBİTAK tarafından yapılacak değerlendirme sonucu, proje bazındaki AR-GE harcamalarına uygulanacak "destekleme oranı" ile bu oran üzerinden hesaplanan "toplam destek tutarı" belirlenerek Dış Ticaret Müsteşarlığı'na intikal ettirilir. Desteklenen projeye ilişkin ödemeler Müsteşarlığın uygun görüşüne istinaden Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından yapılır.

Madde 8. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından firmalara yapılacak ödeme esnasında ödenecek meblağın % 6'sı, TÜBİTAK'ın bu Karar kapsamındaki izleme ve değerlendirme faaliyetleri ile temel araştırmalarına destek sağlamak amacıyla kesilerek TÜBİTAK hesabına aktarılır.

Madde 9. AR-GE desteğinden yararlandırılmasına karar verilen projeler için proje sahibi kuruluşlar, taleplerini altışar aylık dönemler itibariyle doğrudan TÜBİTAK'a yapacaklardır.

Söz konusu dönemler;

a. 1 Ocak - 30 Haziran

b. 1 Temmuz - 31 Aralık

şeklinde olacaktır.

Madde 10. Kuruluşlar taleplerinde önceki dönem/dönemlerle ilgili proje bazındaki AR-GE harcamalarını tevsik edeceklerdir.

Bu Tebliğ çerçevesindeki destekleme, AR-GE projeleri kapsamındaki;

a. Araştırmacılara ve münhasıran araştırma faaliyetinde istihdam edilen teknisyenlere ilişkin personel giderleri,

b. Münhasıran araştırma faaliyeti için kullanılan alet, teçhizat, yazılım giderleri,

c. Münhasıran araştırma faaliyeti için kullanılan danışmanlık hizmeti ve buna eşdeğer hizmet alım giderleri,

d. Ülke içindeki üniversiteler, TÜBİTAK'a bağlı AR-GE birimleri, özel sek-

tör AR-GE kuruluşları v.b. AR-GE kurum ve kuruluşlarına yaptırılan AR-GE hizmet giderleri,

e) Türk Patent Enstitüsü'nden alınacak patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım tescili ile ilgili giderleri,

f) Doğrudan AR-GE faaliyetleri ile ilgili malzeme alımı v.b. alım giderlerini, içerir.

Madde 11. Aşağıda belirtilmiş olan koşulları yerine getirmeleri halinde sanayi kuruluşlarının yararlanacakları temel destek oranlarına ilave destek sağlanır. Temel destek oranı AR-GE giderleri toplamının en fazla % 50'sidir. Toplam destek oranı, ilave desteklerle beraber % 60'ı geçemez.

a) Sanayi kuruluşunun proje bazında desteklenen AR-GE faaliyetinin patentle sonuçlanması halinde, o proje bazındaki AR-GE giderleri için sağlanan toplam destek miktarının % 10'u patentin alınmasından hemen sonra, ek destek olarak ilgili sanayi kuruluşuna ödenir.

b) Sanayi kuruluşunun geçmişteki kendi AR-GE faaliyetine ve/veya bu faaliyet sonucunda aldığı patente dayalı olarak, bir önceki yıl itibariyle ürettiği özgün ürünün/ürünlerin satışından elde ettiği hasılatın toplam satış hasılatına olan oranına göre, AR-GE giderleri için sağlanan temel destek oranı, aşağıda gösterilen oranlarda artırılır:

<u>Özgün Ürün Satış</u>	<u>Uygulanacak Artış Oranı</u>
<u>Hasılatı/Toplam Satış Hasılatı</u>	
% 25'e kadar	% 10
% 25 - % 50 arası	% 15
% 50'nin üstünde	% 20

c) Belli bir proje bazında desteklenen AR-GE faaliyeti içinde yer alan ve Tebliğ'in 10 uncu maddesinin (a) bendindeki tanıma uyan personel harcamaları, büyük işletmelerin projelerinde % 60, KOBİ niteliğindeki işletmelerin projelerinde % 75, teknopark, inkübatör v.b. kuruluşların projelerinde ise % 90 oranında destekleme kapsamına alınır. AR-GE faaliyetinde doktoralı araştırmacı istihdam etmesi durumunda bu personel harcamasının tamamı desteklenir.

d) Sanayi kuruluşu belli bir proje bazında Türkiye'deki bir üniversite ve/ve-

ya TÜBİTAK'a bağlı kurumlardan AR-GE hizmeti satın alınmışsa veya söz konusu kuruluş AR-GE faaliyetini anılan Kurumları eksen alan bir teknopark bünyesinde gerçekleştirmişse, bu tür hizmet alımları ya da teknoparkta gerçekleştirilen AR-GE faaliyeti giderleri için sağlanan destek oranı % 30 oranında artırılır.

e) Sanayi kuruluşunun belli bir proje bazında desteklenen AR-GE faaliyetinin:

- 1) enformatik
- 2) esnek üretim/esnek otomasyon teknolojileriyle ilgili uyarlama
- 3) ileri malzeme teknolojileri
- 4) gen mühendisliği/biyoteknoloji
- 5) uzay ve havacılık teknolojileri
- 6) çevreye duyarlı teknolojiler

alanlarında olması halinde sağlanan temel destek oranı % 20 oranında artırılır.

Madde 12. Sanayi kuruluşlarının katıldığı uluslararası projeler, inceleme ve kabul süreçlerinde AR-GE nitelikteki TÜBİTAK'ın da içinde bulunduğu uluslararası kurullar tarafından belirlenen EUREKA v.b. uluslararası AR-GE projeleri ayrıca TÜBİTAK tarafından uygulaması yapılan AR-GE Proje Yardımındaki hakemlik veya TTGV tarafından uygulanması yapılan AR-GE Sermaye Desteğindeki alan komitesi değerlendirme sürecine sokulmadan AR-GE yardımından aşağıdaki esaslar çerçevesinde yararlandırılır.

a) Söz konusu uluslararası ortak araştırma projeleri, projede öngörülen süre kadar desteklenir.

b) Söz konusu projelere katılan sanayi kuruluşlarının ilgili projeler kapsamındaki harcamalarına uygulanacak temel destek oranı % 50 olarak alınır.

c) Sanayi kuruluşlarıyla birlikte projeye katılan üniversite ve/veya araştırma kurumlarının ilgili projeler kapsamındaki harcamalarının tamamı, proje süresince herbir proje için 100.000 ABD Doları'nı aşmamak üzere AR-GE yardımından yararlandırılır.

Madde 13. Birden çok sanayi kuruluşunun TTGV ve/veya TÜBİTAK ile bir-

likte kurdukları şirketlerin AR-GE faaliyetleri kapsamındaki harcamaları % 60 oranında desteklenir.

Birden çok sanayi kuruluşunun birlikte sundukları AR-GE projeleri de AR-GE yardımından yararlandırılır. Her bir sanayi kuruluşuna projeye katkıları esas alınarak ayrı ayrı AR-GE Yardımı yapılır. Proje yürütücülüğü projeye katılan kuruluşlardan biri tarafından yapılır.

(*) Madde 14. Desteklemede, ibraz edilen belgelerdeki giderlerin Türk Lirası cinsinden olanları Türk Lirası, döviz cinsinden olanları ise fatura tarihindeki Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası çapraz kurları ve döviz alış kuru esas alınarak, ABD Doları karşılığı Türk Lirası olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nca Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan ödenir.

Ar-Ge projesini yürüten firmanın 98/10 sayılı "Araştırma-Geliştirme (Ar-Ge)Yardıma İlişkin Tebliğ" kapsamında tahakkuk etmiş alacağı, üçüncü kişi ve kuruluşlara olan borçlarının tasfiyesi amacıyla temlik edilebilir.

Madde 15. Projenin olumsuz yönde gittiği sonucuna varılması halinde, söz konusu proje bazında sağlanan desteği durdurmaya TÜBİTAK'ın önerisi üzerine Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilidir.

Madde 16. Ticari değeri olan yeni ürün oluşturulması veya mevcut ürünlerin rekabet gücünün yükseltilmesine ya da bu amaçla üretim yöntemi sistemi ve tekniklerinin araştırılmasına ve geliştirilmesine yönelik AR-GE projeleri ile "Stratejik Odak Konuları Projeleri"ne, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan projeyi yürüten kurum veya kuruluşu teşvik eder nitelikte destek sağlanır.

"Stratejik Odak Konuları Projeleri" ülkemizde mevcut sanayi yapısı teknoloji ve insan gücü birikimi ve uluslararası karşılaştırmalı üstünlüklerin dinamiği esas alınarak, hangi alanlarda, teknolojik projeler yürütülmesinde yarar bulunduğunu veya araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin ülkemizde gelişip yaygınlaşması için alınması gereken tedbirleri tespit eden projelerdir.

Lisans veya "know-how" satın alınmasını içeren projeler ile bir ürün veya

(*) 10Şubat 2001 tarih ve 24314 numaralı Resmi Gazete'de yayımlanan 2001/3 sayılı Tebliğ ile değiştirilmiştir.

sistem oluşturulmasına, geliştirilmesine yol açmayan sadece teknoloji transferinden oluşan projeler bu kapsamda desteklenmez.

Madde 17. Yukarıdaki amaca uygun projesi olan bir kuruluş, bunun gerektirdiği AR-GE harcamalarının karşılanması için hazırladığı çalışma programı ve bütçe önerisini Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı'na (TTGV) sunar. Vakıf tarafından incelenerek desteklenmesine karar verilen ve Müsteşarlığın onayladığı projelerin yürütülmesi için projeyi getiren kuruluş ile Vakıf yetkilileri arasında sözleşme yapılır. Bu sözleşme koşullarına göre projenin uygulanması için gerekli AR-GE harcamalarının % 50'sine kadarlık kısmı için Müsteşarlığın uygun görüşüne istinaden Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan sermaye desteği tahsis edilir. Projenin tamamlanabilmesi için gereken miktarın kalan kısmı ise projeyi getiren kuruluş tarafından karşılanır.

Madde 18. Proje değerlendirme ve izleme ile ilgili masrafları DTM'nin onayı ile her proje döneminde Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan karşılanır. Her bir projenin değerlendirme masrafı olarak 1.500 ABD Doları, izleme masrafı olarak da süreleri 12 aya kadar olan projelerde 3.000 ABD Doları, süreleri 12 ayı geçen projelerde ise 6.000 ABD Doları her proje döneminde Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan TTGV'ye ödenir. Ayrıca, önerilen proje bütçesinin % 3'ü oranında bir pay, TTGV'nin konu ile ilgili diğer masraflarını karşılamak üzere sözleşmede belirtilen şekilde projeyi öneren kuruluş tarafından TTGV'ye ödenir.

Madde 19. Sermaye katılımı ile desteklenen projelerin azami süresi 2 (iki) yıl olup, projelere sağlanacak sermaye desteği 1 milyon ABD dolarını aşamaz. Stratejik Odak Konuları projeleri için azami süre 1 (bir) yıl ve azami destek miktarı 100.000 (yüz bin) ABD dolarını aşamaz. Stratejik Odak Konularındaki projelerin desteklenmesinde Müsteşarlığın uygun görüşü alınır. Bu tür projelerin tüm giderleri sağlanacak destekle karşılanır.

Madde 20. Projenin bitiminde projeye sağlanan sermaye destek miktarı ABD Doları olarak ve proje sözleşmesinde belirtilen şartlar ve vadeler esas alınarak, projeyi yöneten kuruluş tarafından Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'na geri ödenir.

Madde 21. Proje sahibi veya TTGV'nin talebi üzerine, yürütülmesi imkansız hale gelen projelerin durdurulmasına ve tasfiyesine Müsteşarlığın uygun görüşü alınmak suretiyle, TTGV Yönetim Kurulu tarafından karar verilebilir.

Madde 22. Projelerin önerilmesi, değerlendirilmesi, desteklenmesi, izlenmesi ve yürütülmesi ile ilgili her türlü yazışma ve raporlar gizlidir. Proje sonucunda alınan patentlerle, ticari uygulama neticesinde elde edilecek kâr ve sair gelirler üzerinde TTGV tarafından projeye ilişkin sözleşme hükümleri dışında bir hak ileri sürülemez.

Madde 23. Projenin yürütülmesinden sorumluların kusur ve ihmalleri sonucu, projenin olumsuz bir duruma girdiğinin tespiti halinde Müsteşarlığın da olumlu görüşü alınmak kaydıyla TTGV Yönetim Kurulu Kararı ile proje iptal edilir ve o zamana kadar sağlanan destek sözleşmede belirtilen faiz oranları ve vadeleri esas alınarak geri alınır.

Madde 24. Sözleşme hükümlerine uygun olarak yürütülmesine rağmen projenin başarısızlıkla sonuçlanması halinde, sözleşme hükümlerine göre proje tasfiye edilir. Tasfiye gelirleri Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'na ve proje sahibine katılımları oranında iade edilir. Tasfiye sonunda, proje için yapılan harcamalarla satın alınmış makina, teçhizat ve malzemeler nakde dönüştürülerek destek oranında anılan Fon'a iade edilir. Nakde dönüştürülemeyen harcamalar, TTGV Yönetim Kurulu kararı ve Müsteşarlığın onaylaması halinde, proje zararı olarak kabul edilerek hibe haline dönüştürülür.

Madde 25. Projenin, bilimsel, teknolojik, idari, mali ve hukuki yönden TTGV tarafından kabul edildiği şekilde ve sözleşmeye uygun olarak yürütülmesinden, projeye ilişkin raporların verilmesinden, projenin yürütülmesi sırasında gerekli iş güvenliği ve benzeri gerekli önlemlerin alınmasından proje yürütücüsü sorumlu olur.

Madde 26. Firmalar tarafından yanıltıcı bilgi ve belge verilmesinden dolayı haksız ödeme yapıldığının tespiti halinde "6183 Sayılı Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun" hükümleri uygulanır.

Madde 27. Bu Tebliğ'in uygulanmasına ilişkin her türlü düzenlemenin yapılmasında ve uygulamada ortaya çıkacak ihtilafların sonuçlandırılmasında Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilidir.

Madde 28. Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 18.5.1995 tarihli ve 95/6 sayılı Kararı'nın (1) numaralı bendi ile 1.6.1995 tarihli ve 22300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 95/2 sayılı Tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 29. Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Resmi Gazete Tarihi: 23 Mart 2001

Resmi Gazete Numarası: 22351

Para ve Kredi Koordinasyon Kurulu'ndan

5.8.3.2.Yurt Dışında Milli veya Bireysel Düzeyde Gerçekleştirilen Fuar Katılımlarının Desteklenmesine İlişkin Tebliğ

(Tebliğ No: 2001/4)

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Bu Tebliğ, 27/12/1994 tarihli ve 94/6401 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kararına dayanılarak hazırlanan Para- Kredi ve Koordinasyon Kurulunun 12.03.2001 tarih ve 2001/4 sayılı Kararına istinaden hazırlanmıştır.

Amaç

Madde 1- Bu Tebliğin amacı; İhracata Yönelik Devlet Yardımlarına ilişkin 27/12/1994 tarihli ve 94/6401 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 4 üncü Maddesinin verdiği yetkiye dayanarak, yurt dışında düzenlenen fuarlara katılımın artırılması için gerekli desteğin sağlanmasıdır.

Kapsam

Madde 2- Bu destek; yurt dışında düzenlenen fuarlara katılımı gerçekleştiren organizatör ile katılımcı tarafından yapılan harcamaların aşağıda belirtilen miktar ve oranlar çerçevesinde Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonundan karşılanmasını kapsamaktadır.

Tanımlar

Madde 3- Bu Tebliğde geçen deyimlerden;

Müşteşarlık : Dış Ticaret Müsteşarlığını,

Organizatör : Müsteşarlıkça fuar düzenlemek için yetkilendirilen firma veya kuruluşları,

Fuar : Yurt dışında düzenlenen; ticari nitelikteki uluslararası fuar ve sergiler ile münhasıran Türk ihraç ürünlerinin sergilendiği tanıtım faaliyetlerini,

Katılımcı : Fuara katılan, yurt içinde imalat sanayi alanında faaliyette bulunan firma ve kuruluşlar ile bunların ürünlerinin pazarlanmasından sorumlu firma ve kuruluşları,

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme (KOBİ):

- Bir ila ikiyüz arasında işçi çalıştırdığı, bağlı olduğu meslek kuruluşunca tevsik edilen,

- Gerçek usulde defter tutan,

- İmalat sanayi alanında faaliyette bulunan,

- Arsa ve bina hariç, mevcut sabit sermaye tutarı, bilanço net değeri itibarıyla iki milyon ABD Doları karşılığı TL.yi aşmayan işletmeleri,

Sektörel Dış Ticaret Şirketi (SDŞ): Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından SDŞ statüsü verilen şirketleri,

Diğer firma ve kuruluşlar: KOBİ ve SDŞ'ler dışında kalan firma ve kuruluşları, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Fuara İlişkin Destekler

Milli düzeyde gerçekleştirilen fuar katılımlarının desteklenmesi

Madde 4- Katılımcı tarafından, fuarın milli katılım organizasyonunu düzenlemek üzere Müsteşarlıkça görevlendirilen organizatöre m2 üzerinden ödenecek katılım bedelinin; 20.000 ABD Dolarını aşmamak üzere;

a) KOBİ ve SDŞ niteliğini haiz veya Kalkınmada Öncelikli Yörelerde yerleşik diğer firma ve kuruluşlar olması halinde % 80'i,

b) Diğer firma ve kuruluşlar olması halinde % 50'si

ödenir.

Organizatörün desteklenmesi

Madde 5- Organizatörce gerçekleştirilen;

- defile, kokteyl,

- reklam panoları, fuar tanıtım filmi, afiş, broşür/kitapçık, elektronik ortamda tanıtım/videowall, multivizyon gösterileri,

- yurt dışındaki kitle iletişim araçlarında yayınlanacak her türlü reklam,
- ülkemiz folklorünü, müziğini ve mutfağını tanıtacak faaliyetler destek kapsamında olup,

Söz konusu faaliyetlere ilişkin harcamaların;

a) Yurt dışında düzenlenen ticari nitelikteki uluslararası fuar ve sergi organizasyonlarında % 60'ı, 40.000 ABD Dolarını,

b) Yurt dışında düzenlenen münhasıran Türk ihraç ürünlerinin sergilendiği tanıtım faaliyetleri organizasyonlarında % 60'ı, 60.000 ABD Dolarını aşmamak üzere ödenir.

Bireysel düzeyde gerçekleştirilen fuar katılımlarının desteklenmesi

Madde 6- Yurt dışında düzenlenen ticari nitelikteki uluslararası fuar ve sergilere iştirak eden katılımcının ödeyeceği stand kirasının tamamı ve nakliye harcamalarının % 50'si, 20.000 ABD Dolarını aşmamak üzere ödenir.

Ürün gruplarına göre destekler

Madde 7- Gen mühendisliği/biyoteknoloji, uzay ve havacılık teknolojileri, bilişim, ileri malzeme teknolojileri, donanım (hardware) ve yazılım (software) konularında üretim yapan katılımcının;

- Milli düzeyde gerçekleştirilen katılımlarda organizatöre m2 üzerinden ödeyeceği katılım bedelinin;

a) KOBİ ve SDŞ niteliğini haiz veya Kalkınmada Öncelikli Yörelerde yerleşik diğer firma ve kuruluşlar olması halinde % 90'ı,

b) Diğer firma ve kuruluşlar olması halinde % 60'ı,

- Bireysel düzeyde gerçekleştirilen katılımlarda ödeyeceği;

stand kirasının tamamı ve nakliye harcamalarının % 60'ı,

25.000 ABD Dolarını aşmamak üzere ödenir.

Ödeme esasları

Madde 8- Katılımcı ve organizatörün, bu Tebliğde belirtilen desteklerden faydalanabilmesi için harcamalarını fatura ile belgelendirmiş olması şarttır. Kuruluşlarca milli düzeyde gerçekleştirilen fuar katılımlarında, katılımcının harcamalarını tevsik eden ödeme belgelerinin ibrazı şarttır.

Kurlar

Madde 9- Desteklemede; ibraz edilen faturalardaki harcamaların, TL. cinsinden olanları TL., döviz cinsinden olanları fatura tarihindeki T. Cumhuriyet Merkez Bankası çapraz kurları ve döviz alış kuru esas alınarak, ABD Doları karşılığı TL. olarak T. Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonundan ödenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Genel Hükümler

Müracaat şekli ve müracaatın değerlendirilmesi

Madde 10- Fuar sona erdikten sonra, gerekli tüm belgeler fuarın bitiş tarihini müteakip en geç altı ay içerisinde; milli düzeyde gerçekleştirilen fuar katılımlarında organizatör kanalı ile bireysel düzeyde gerçekleştirilen fuar katılımlarında katılımcı tarafından İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliklerine intikal ettirilir. İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterlikleri, gerekli incelemenin yapılmasını müteakip, ödeme yapılacak katılımcı ve organizatör ile ödeme miktarlarını ödemenin yapılmasını teminen T. Cumhuriyeti Merkez Bankasına bildirir.

Madde 11- Organizatörün;

a) Ülkemiz ihracat hedefleri ve dış ticaret dengesi dikkate alınarak, sahip olduğu ekonomik potansiyel, kültür ve turizm imkanları ile ulaşılmış olduğu teknolojik seviyeyi mümkün olabilecek en iyi şekilde tanıtmaya uygun davranmadığının,

b) Katılımcıya verdiği taahhütleri yerine getirmediğinin, tespiti halinde destek talebi kabul edilmez.

Madde 12- Katılımcının, Türk malı imajına zarar verdiğinin, kalitesiz ürünler sergilediğinin veya fuar süresince gösterdiği tanıtıma yönelik yaklaşımının ülkemiz itibarını zedelediğinin tespiti halinde destek talebi kabul edilmez.

Haksız ödeme

Madde 13- Katılımcıya ve organizatöre haksız ödeme yapıldığının tespiti halinde 6183 sayılı Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümleri uygulanır.

Yaptırım

Madde 14- Organizatör ve katılımcının;

a) Ülkemiz birlik ve bütünlüğüne yönelik menfi davranışlarda bulunduğunun,

b) Yanıltıcı belge ibraz ettiğinin, tespiti halinde, haklarında yasal işlem yapılır. Bu kapsamda; haklarında soruşturma veya dava açılmasına karar verilenlerin destek talepleri kesin hüküm alınıncaya kadar bekletilir. Dava sonucunda, suçu sabit görülenlerin bu Tebliğ kapsamındaki müracaatları süresiz olarak reddedilir.

Yetki

Madde 15- Bu Tebliğin, uygulama usul ve esaslarını belirlemeye, uygulanmasına ilişkin her türlü düzenlemeyi yapmaya ve ortaya çıkabilecek ihtilafları sonuçlandırmaya Müsteşarlık yetkilidir.

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

Madde 16- Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulunun 18.05.1995 tarih ve 95/6 sayılı Kararının 5. Maddesiyle belirlenen Yurtdışında Düzenlenen Fuar ve Sergilere Milli Düzeyde veya Bireysel Katılımın Desteklenmesine İlişkin Kararı ile 01.06.1995 tarih ve 22300 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 95/6 sıra nolu Yurtdışında Düzenlenen Fuar ve Sergilere Milli Düzeyde veya Bireysel Katılımın Desteklenmesine İlişkin Kararı ve 24.07.1997 tarih ve 97/6 sayılı Kararı ile belirlenen Yurtdışında Düzenlenen Fuar ve Sergilere Milli Düzeyde veya Bireysel Katılımın Desteklenmesine İlişkin Kararın 3. Maddesinde değişiklik Yapılması Hakkında Kararı ile 31 Temmuz 1997 tarih ve 23066 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 97/3 sıra nolu Yurtdışında Düzenlenen Fuar ve Sergilere Milli Düzeyde veya Bireysel Katılımın Desteklenmesine İlişkin Kararın 3. Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Uygulama

Madde 17- Bu Tebliğ hükümleri 01 Ocak 2001 ve sonrasında gerçekleştirilecek fuar katılımları için uygulanır. Bu tarihten önce gerçekleştirilen fuar katılımları için 16 ıncı Maddede belirtilen yürürlükten kaldırılan mevzuat hükümleri uygulanır.

Yürürlük

Madde 18- Bu Tebliğ 01 Ocak 2001 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 19- Bu Tebliğ hükümlerini Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakan yürütür.

Resmi Gazete Tarihi: 1 Haziran 1995

Resmi Gazete Numarası: 22300

Para ve Kredi Koordinasyon Kurulu'ndan

5.8.3.3.ULUSLARARASI NİTELİKTEKİ YURT İÇİ İHTİSAS FUARLARI- NIN DESTEKLENMESİNE İLİŞKİN KARAR

AMAÇ

Madde 1. Bakanlar Kurulu'nun 27.12.1994 tarih ve 94/6401 sayılı "İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kararı"nın 4. maddesinin verdiği yetkiye dayanarak, uluslararası nitelikteki yurt içi ihtisas fuarlarının dış tanıtımının sağlanması ve uluslararası düzeyde katılımın artırılması amacıyla Dış Ticaret Müsteşarlığı'nca (DTM) gerekli desteğin sağlanmasıdır.

KAPSAM

Madde 2. Bu destek; Türkiye'de uluslararası nitelikte ihtisas fuarları düzenleyen ve DTM'nca belirlenecek kriterlere uygun yerli organizatörlerin fuar öncesinde ve fuar süresince gerçekleştirecekleri tanıtım ve promosyon faaliyetlerine ilişkin giderlerin belli bir oranının "Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu"ndan karşılanmasını kapsamaktadır.

DESTEKLENECEK FAALİYETLER

Madde 3.

A. Mali Destek Sağlanacak Faaliyetler

a. Ticaret Müşavirliğince uygun görülen yayınlarda, organizatör firmaların fuar öncesi yapacakları yurt dışı tanıtım (basın-yayın, radyo, TV reklamları, afiş, broşür, basın toplantısı) faaliyetleri,

b. Organizatör firma tarafından önerilen ve Ticaret Müşavirlikleri'nce uy-

gun görölerek fuara davet edilen bazı önemli yabancı alıcıların (ülke başına iki kişiyi geçemez) yol giderleri,

c. Fuar süresince fuarın konusu ile ilgili olarak düzenlenecek seminer, konferans, panel ve ödüllü yarışmalara ilişkin masraflar.

B. Diğer Destekler

a. Fuarın Ticaret Müşavirlikleri'nce tanıtımı,

b. Fuarın ve organizatör firmanın DTM'nca desteklendiğinin tevsiki.

DESTEKLENECEK FUARLARIN TESPİTİ

Madde 4. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca izin verilmiş uluslararası nitelikteki iç ihtisas fuarlarından hangilerinin destekleneceği Madde ve ülke bazındaki ihracat politikaları esas alınarak aşağıda belirtilen kriterler çerçevesinde belirlenir:

- a. Fuarın;
 - Tekstil, konfeksiyon, halı,
 - Deri (ayakkabı dahil),
 - Taşıt araçları ve yan sanayii,
 - Gıda ve gıda teknolojisi,
 - Elektrik-elektronik sanayii,
 - Madeni eşya sanayii,
 - Toprak sanayii,
 - İnşaat malzemeleri,
 - Mobilya sanayii
- ürünlerine yönelik olması,
- b. Fuarın en az üç defadır yapılıyor olması,
- c. Bir önceki dönemde yapılan fuara asgari 25'i yabancı olmak üzere en az 100 firmanın katılmış olması gerekmektedir.
- d. Aynı fuara iki defadan fazla destek verilmez.

ÖDEME ESASLARI

Madde 5. Uluslararası nitelik taşıyan yurt içi ihtisas fuarlarının desteklenmesine yönelik ödemeler aşağıdaki esaslar çerçevesinde yapılır:

- a. Organizatör kuruluşların 3. maddede belirtilen faaliyetleri ile ilgili harca-

maların desteklenebilmesi için harcamaların fatura ile belgelendirilmiş olması şarttır.

b. Desteklenen faaliyetlere ilişkin ödemelere esas teşkil eden oran ve azami destek tutarları aşağıda gösterilmiştir:

HARCAMA KALEMLERİ	DESTEKLEME ORANI (%)	AZAMI DESTEK TUTARI (KARŞILIĞI TL)
Yurt dışı tanıtım faaliyetleri	50	25.000 \$
Önemli alıcıların ulaşım giderleri	50	15.000 \$
Fuarın konusu ile ilgili seminer, konferans, panel ve ödüllü yarışma giderleri	50	5.000 \$

c. Düzenleyeceği yurt içi ihtisas fuarının desteklenmesini isteyen organizatör firmaların, fuarın başlangıcından en geç iki ay önce, desteklenen faaliyet türlerine ilişkin tahmini harcamaları da içeren bir proje ile birlikte bulundukları bölgedeki İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliklerine başvurmaları gerekmektedir.

d. İhracatçı Birlikleri 4. maddede belirtilen kriterler ve bunlara ek olarak müsteşarlıkça tespit edilecek diğer kriterler çerçevesinde, söz konusu başvuruları inceleyerek uygun gördüğü talepleri organizatör firmalara bildirir.

e. Fuar sona erdikten sonra, gerçekleşen harcamalara ilişkin belgeler, fuarın bitiş tarihini müteakip en geç 6 (altı) ay içerisinde organizatör firma tarafından İhracatçı Birlikleri'ne intikal ettirilir. İhracatçı Birlikleri gerekli incelemelerin yapılmasını müteakip, ödeme yapılacak firmalar ile ödeme miktarlarını müsteşarlığa bildirir. Müsteşarlık uygun gördüğü talepleri ödemenin yapılmasını teminen Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'na intikal ettirir.

f. Desteklemede, ibraz edilen belgelerdeki giderlerin, TL cinsinden olanları TL, döviz cinsinden olanları ise fatura tarihindeki TCMB çapraz kurları ve döviz alış kuru esas alınarak, ABD Doları karşılığı TL olarak TCMB'nca Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan ödenir.

MÜEYYİDE

Madde 6. Firmalar tarafından yanıltıcı bilgi ve belge verilmesinden dolayı haksız ödeme yapıldığının tespiti halinde "6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun" hükümleri uygulanır.

YETKİ

Madde 7. Bu Karar'ın uygulanmasına ilişkin her türlü düzenlemenin yapılmasında ve ortaya çıkacak ihtilafların sonuçlandırılmasında DTM yetkilidir.

YÜRÜRLÜK

Madde 8. Bu Karar 1/1/1995 tarihinde yürürlüğe girer.

Resmi Gazete Tarihi : 26 Ocak 2001

Resmi Gazete Numarası : 24299

Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'ndan :

5.8.3.4. Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımlarına İlişkin Para Kredi ve Koordinasyon Kurulu Tebliği

Patates İhracatında İhracat İadesi Yapılmasına İlişkin Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu Tebliği

(Tebliğ No: 2001/2)

Bu tebliğ, Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulunun 15.1.2001 tarih ve 2001/2 sayılı Kararına istinaden hazırlanmıştır.

Madde 1- Aşağıda belirtilen ürünün ihracatında, ihracatı müteakip, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan, hisasında gösterilen ABD Doları karşılığı Türk Lirası, ihracat iadesi olarak ödenir.

Madde Adı	G.T.İ.P.	İhracat İade Miktarı	Uygulama Dönemi	Azami Ödeme Oranı
PATATES	0701.90	20 \$/Ton	1 EKİM 2000-30 NİSAN 2001	% 15

Madde 2- Bu ödemelerden yararlanılabilmesi için; fiili ihraç tarihinden (gümrük beyannamesindeki yüklemenin bitim tarihi) itibaren en geç bir yıl içerisinde, ibrazı zorunlu belgelerle birlikte bağlı bulunulan ya da firmanın merkezinin veya şubesinin bulunduğu yerdeki ihracatçı birliklerine müracaat edil-

mesi şarttır. İhracatçı birliklerince yapılacak inceleme neticesinde, beyanname bazında ihracatçı için ABD Doları olarak belirlenecek hak ediş tutarı TCMB'na bildirilir.

Madde 3- Ödemelerde, ABD Dolarının Türk Lirasına çevrilmesinde ödeme tarihindeki TCMB döviz alış kuru esas alınır. ABD Doları dışındaki paralar, gümrük beyannamesinin tescili tarihindeki çapraz kurlara göre ABD Dolarına çevrilir.

Madde 4- İhracat iadesi, ürünün FOB ihraç bedeli üzerinden, ürünün karşısında gösterilen azami ödeme oranını aşamaz. Aştığı takdirde azami ödeme oranı uygulanır.

5- 1.maddede yer alan ürünün;

a) İthalat rejimi çerçevesinde ithal edilmiş bulunan yabancı menşeli malların ihracatında,

b) Transit ticaretinde,

c) Sınır ve kıyı ticaretinde,

d) Bedelsiz ihracatında,

e) Bağlı muamele ve takasında,

f) İhracat sayılan yurt içi satış ve teslimlerinde,

g) Gümrük hattı dışı eşya satış mağazalarına yapılan ihracatında,

Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonundan ihracat iadesi ödemesi yapılmaz.

1'inci maddede belirtilen ürünün Türkiye'deki serbest bölgelere yapılan ihracatında, söz konusu malın, Tebliğ'in uygulama dönemi içinde, serbest bölgeden yurt dışına gönderildiğinin tevsik edilmesi durumunda, ihraç edilen ürünün Türkiye'ye geri getirilmesi halinde iade edilmek kaydıyla, ihracat iadesi yapılır.

Madde 6- Bu tebliğ kapsamında yapılan konsinye ihracatta, kesin satış fakturasında belirtilen FOB birim ihraç fiyatının gümrük beyannamesinde belirtilen FOB birim ihraç fiyatının % 50'sinin altında olması halinde ödeme yapılmaz.

Madde 7- Bu Tebliğ'in uygulama usul ve esaslarının belirlenmesinde, bu

çerçeve de idari müeyyidelerin tespitinde ve ortaya çıkacak ihtilafların sonuçlandırılmasında Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilidir.

Madde 8- Bu Tebliğ 1/10/2000 (dahil) – 30/4/2001 (dahil) tarihleri arasında uygulanır.

Madde 9- Bu Tebliğ 1/10/2000 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Resmi Gazete Tarihi: 14 Nisan 2003

Resmi Gazete Numarası: 25079

Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'ndan

Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımlarına İlişkin Para Kredi ve Koordinasyon Kurulu Tebliği (Tebliğ No: 2003/1)

Bu Tebliğ, Dünya Ticaret Örgütü Tarım Anlaşması çerçevesinde, Bakanlar Kurulu'nun 27.12.1994 tarihli ve 94/6401 sayılı "İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kararı"na dayanılarak hazırlanan Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 07/03/2003 tarihli ve 2003/1 sayılı Kararı'na istinaden hazırlanmıştır.

Amaç

Madde 1- Bu Tebliğ, ülkemiz tarımsal ürünlerinin uluslararası piyasalarda rekabet gücünün ve ihracat potansiyelinin artırılması amacıyla hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 2- Bu Tebliğ' de geçen;

- a) İhracat İade Miktarı: Fiziki birim başına yapılacak ödeme miktarıdır.
- b) Miktar Barajı: Ürün bazında ihracat iadesi yardımlarına esas olacak kısmı belirten orandır.
- c) Azami Ödeme Oranı: Mamulün ihracat bedeli dikkate alınarak yapılacak azami ödemeyi belirleyen orandır.
- d) İhracat Bağlantılı Tarımsal Üretim Sözleşmesi: İhraç edilecek olan ürünlerin bünyesinde kullanılan tarım ürünlerinin üretimi ve ihracatçıya teslimi ile ilgili olarak, ihracatçı ile üretici arasında, ürünün idrak tarihinden asgari üç ay önce yapılan ve ilgili ihracatçı birliğine teslim edilen sözleşmedir.

İhracat iadesi yardımlarının verilmesinde uygulanacak yöntem

Madde 3- İhracat iadesi ödemelerinde, Dünya Ticaret Örgütü Tarım Anlaşmasında öngörülen limitler içinde kalınır.

İhracat iadesi yardımlarından yararlanacak ürünler

Madde 4- Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu ödenekleri çerçevesinde karşılanmak üzere, aşağıda belirtilen tarım ürünlerinin ihracatında ihracatı müteakip finansmanı, hizalarında gösterilen ABD Doları karşılığı Türk Lirası üzerinden, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde imalatçı/ihracatçı veya ihracatçı adına açılacak hesaptan, bu tebliğde belirtilen giderler Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası kanalıyla mahsup yoluyla karşılanır. İmalatçı firmalar, kendi dış ticaret şirketleri ya da şirketlerinin de yer aldığı aynı kuruluş bünyesindeki bir dış ticaret firması kanalıyla ihracatı gerçekleştirmesi ve dış ticaret firmalarının hak edişlerini imalatçı firmalarına devretmesi durumunda teşvikten faydalanabilir. İhracatçı firmalar hak edişlerini ürünü satın aldıkları imalatçı firmalara devredebilir.

Sıra No	Madde Adı	Armonize GTİP	İhracat İade Miktarı	Miktar Barajı Oranı	Azami Ödeme
1	Buket yapmaya elverişli veya süs amacına uygun cinsten çiçekler ve tomurcuklar	0603.10	205 \$/ton	%62	%20
2	Sebzeler (pişirilmemiş, buharda veya suda kaynatılarak pişirilmiş) (dondurulmuş)	07.10 (0710.10 hariç)	84 \$/ton	%38	%20
3	Kurutulmuş sebzeler (bütün halde, kesilmiş, dilimlenmiş, kırılmış veya tuz halinde, fakat başka şekilde hazırlanmamış)	07.12	370 \$/ton	%30	%10
4	Meyveler ve sert çekirdekli meyveler (pişirilmemiş, buharda veya suda kaynatılarak pişirilmiş, dondurulmuş)	08.11			%20

5	Dondurulmuş Meyve ve sebze ile meyve ve sebze işleme sanayine dayalı gıda maddeleri	2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2008 (2008.11, 2008.19.11, 2008.19.13, 2008.19.19.00.14, 39, 49, 2008.19.51,59,93, 99, 2008.19.95.00.14, 39, 49 hariç)	68 \$/ton	%46	%20
6	Bal	04.09.00	65 \$/ton	%60	%10
7	Reçel, jöle, marmelat, meyve veya sert kabuklu meyve püreleri veya pastaları	20.07.63 (2007.99.20, 2007.99.51, 2007.99.98.00.19 hariç)	\$/ton	%65	%20
8	Meyve suları	20.09 (2009.90 hariç)	144 \$/ton	%27	%20
9	Zeytinyağı	1509, 1516.20.91.00.14, 1516.20.98.00.11	180 \$/ton	%100	%10
10	Hazırlanmış veya konserve edilmiş balıklar	16.04 200	\$/ton	%100	%15
11	Kümes hayvanları etleri	02.07 (0207.13.91, 99, 0207.14.91, 0207.26.91, 99, 0207.27.91, 99, 0207.34, 0207.35.91, 99, 0207.36.81,85,89 hariç)	189 \$/ton	%27	%20

12	Yumurta	0407.00	6 \$/1000 adet	%69	%10
13	Kümes hayvanları etinden, Sakatatından yapılmış soslar ve benzeri ürünler ile kümes hayvanları etinden hazırlanmış veya konserve edilmiş ürünler	1601.00.99, 1602.31, 1602.32	250 \$/ton	%40	%10
14	Çikolata ve kakao içeren gıda müstahzarları	18.06 119	\$/ton	%55	%10
15	Bisküviler, gofretler, kekler	1905.31.32, 1905.90.40, 1905.90.45, 1905.90.60.00.14	119 \$/ton	%27	%10
16	Makarnalar	19.02 72	\$/ton	%40	%10

İhracat bağlantılı sözleşmeli tarımsal üretimin desteklenmesi

Madde 5- 4. Maddenin 1.2.3.4,5 ve 6 ıncı sıra numaralarında yer alan ürünlerin, İhracat Bağlantılı Tarımsal Üretim Sözleşmesi kapsamında temin edilerek ihraç edilmeleri halinde, 4 üncü maddede belirtilen ihracat iade miktarları ve azami ödeme oranları % 40 oranında artırılır. Bu suretle hesaplanacak % 40'lık artış tutarının % 80'i üreticiye nakit ödenir, % 20'si ise, 4üncü madde uyarınca ihracatçı adına açılmış olan mahsup hesabına alacak kaydedilir.

İhracat Bağlantılı Tarımsal Üretim Sözleşmesi kapsamında yukarıda belirtilen artırımlı iadelerden faydalanabilmek için, sözleşme ile birlikte ilgili ihracatçı birliğine, ürünün idrak tarihinden asgari üç ay önce ön müracaatta bulunulması zorunludur. Bu kapsamda iadeden faydalanılabilmesi için sözleşmeye konu ürünlerin, sözleşmeli üreticiler tarafından istihsal edilmesi esastır. İhracatçı, aynı zamanda tarımsal üretim faaliyetinde bulunması halinde, artırımlı iade miktarının sadece % 20'lik kısmından faydalandırılır. Artırımlı iadenin hesaplanmasında, ihraç ürününün bünyesinde yer alan sözleşmeli ürünlerin miktarları baz alınır.

İhracat Bağlantılı Tarımsal Üretim Sözleşmesinin şekil ve şartları Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından tespit edilir.

Diğer hususlar

Madde 6- Bu Tebliğ kapsamında aşağıdaki giderler, kullanım oranları kadar mahsup edilecektir.

Giderler	Kullanım Oranı (%)
A) Vergiler, gecikme zammı ve gecikme faizi ile vergi cezaları	100
- Kurumlar Vergisi (geçici vergi dahil)	
- Kurumlar Vergisi tevkifatı	
- Gelir Vergisi (geçici vergi dahil)	
- Gelir Vergisi Tevkifatı	
- Katma Değer Vergisi	
B) SSK primleri, gecikme zammı ve faizi	100
C) Haberleşme Giderleri	100
(telefon, telefaks vb. gecikme zammı ve faizi hariç)	
D) Enerji Giderleri 100	
- Elektrik	
- Doğalgaz	

Madde 7- Bu Tebliğ kapsamındaki mahsup işlemlerinden yararlanabilmek için, fiili ihraç tarihinden (ihraç eşyası,buna ilişkin gümrük beyannamesinin tescili sırasında bulunduğu durum ve niteliğini, gümrük denetiminden çıktığı sırada da aynen muhafaza etmesi ve bu haliyle Türkiye Gümrük Bölgesini terk etmesi koşuluyla fiilen ihraç edilmiş sayılır) itibaren en geç bir yıl içerisinde, ibrazı zorunlu belgelerle birlikte, doğrudan bağlı bulunan ya da kanuni merkez veya şubelerin bulunduğu yerdeki İhracatçı Birliğine müracaat edilmesi gerekmektedir.

Madde 8- a) Adına hesap açılacak imalatçı/ihracatçı veya ihracatçılardan, ihracatçı birliklerine başvuruları sırasında, Maliye Bakanlığı'na hitaben bir örneği ekte yer alan Taahhütname alınacaktır.

b) İhracatçı birlikleri tarafından ABD Doları olarak belirlenerek, Türkiye

Cumhuriyet Merkez Bankası'na bildirilen her hak ediş tutarı, hak ediş belgesinin düzenlendiği tarihteki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası alış kuru itibarıyla Türk Lirası'na çevrilerek sabitleştirilir.

c) İhracat Bağlantılı Tarımsal Üretim Sözleşmesi kapsamında artırımlı olarak iadeden faydalandırıldığı ilgili ihracatçı birliği tarafından Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na bildirilen hak ediş tutarı içinde üretici payına tekabül eden miktar üretici tarafından beyan edilmiş olan bir Devlet bankasındaki hesabına aktarılır.

Madde 9- a) Mahsup işlemleri, imalatçı/ihracatçı veya ihracatçılara Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından verilen hak ediş belgeleri üzerinde alacaklı kuruluşlar tarafından yapılır. Bu işlemler tahsil hükmündedir. (Ancak vergilerin ödenmesinde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri doğrultusunda Maliye Bakanlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası arasında düzenlenecek protokol uyarınca işlem yapılır.)

b) Şubeler, mahsubu istenen meblağı imalatçı/ihracatçı veya ihracatçıların hesabından düşerek ilgili kurumun Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası nezdindeki hesabına aktaracaktır. İlgili kurumlara alacak kaydedilen meblağların kurumlara transferinde, kurumun Hazine'ye borçlu olup olmadığına bakılacak, borçlu ise öncelikle kurumun borcundan mahsup yapılacaktır.

c) Bu Tebliğ kapsamında imalatçı/ihracatçı veya ihracatçıların giderleri ile ilgili mahsuplar sonucu DFİF'ten Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası kanalıyla ilgili kurumlara yapılacak ödemelerin uygulama usul ve esasları protokollerle belirlenecektir.

Madde 10- a) İmalatçı/ihracatçı veya ihracatçıların açılacak hesaplardan kullanabilecekleri harcama kalemlerine ilişkin azami kullanım oranları 6 ncı maddede belirtilen şekilde olacaktır.

b) Tebliğ kapsamı mahsup işlemlerinde, hesapların kullanımı sırasında imalatçı/ihracatçı veya ihracatçılara hiçbir şekilde doğrudan nakden iade yapılmayacaktır.

Madde 11- Bu Tebliğ' de yer alan tarım ürünleri ihracatında, ihracatı müteakip imalatçı/ihracatçı veya ihracatçı adına açılacak mahsup hesabına alacak kaydedilecek meblağ, mamulün FOB ihraç bedeli üzerinden, ilgili mamu-

lün karşısında gösterilen azami ödeme oranını aşamaz. Aştığı takdirde azami ödeme oranı uygulanır. İmalatçı/ihracatçı veya ihracatçı adına açılacak mahsup hesabına esas teşkil edecek ihracat iadesinin belirlenmesinde, her sevkiyat için miktar barajı dikkate alınır.

Madde 12- Mahsup hesabına 4 üncü madde de yer alan mamullerin;

a) İthalat rejimi çerçevesinde ithal edilmiş bulunan (yeni ve kullanılmış) yabancı malların ihracatı,

b) Transit ticareti,

c) Sınır ve kıyı ticareti,

d) Bedelsiz ihracatı,

e) Bağlı muamele ve takası

f) 4458 sayılı Gümrük Kanunu' nun 128 ila 134 uncu Maddeleri hükümleri çerçevesinde ithal edilerek işlenmesi sonucunda ihracı,

g) 20/05/2000 tarihli ve 24054 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan 05/05/2000 tarihli ve 2000/674 sayılı Hariçte İşleme Rejimi Kararı hükümleri çerçevesinde ihracı,

h) İhracat sayılan yurtiçi satış ve teslimleri,

i) Gümrük hattı dışı eşya satış mağazalarına yapılan ihracatı,

dahil edilmeyecektir.

Tebliğ kapsamındaki ürünlerin bünyelerine giren hammaddelerin 31/12/1999 tarihli ve 23923 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan 23/12/1999 tarihli ve 99/13819 sayılı Dahilde İşleme Rejimi Kararı hükümleri çerçevesinde ithal edilmesi halinde, söz konusu ürünlere ilişkin ihracat iadesi hesaplamalarında net döviz girdisi esas alınacaktır.

4 üncü madde de belirtilen ürünlerin Türkiye'deki serbest bölgelere yapılan ihracatında, söz konusu malın, serbest bölgeden yurtdışına gönderildiğinin tevsik edilmesi durumunda, ihraç edilen ürünün Türkiye'ye geri getirilmesi halinde iade edilmek kaydıyla, ihracat iadesi yapılır.

Madde 13 - Bu Tebliğ kapsamında yapılan konsinye ihracat kapsamında kesin satış faturasında belirtilen FOB birim ihraç fiyatının gümrük beyanna-

mesinde belirtilen FOB birim ihrac fiyatının % 50'sinin altında olması halinde mahsup işlemlerinden yararlandırılmaz.

Madde 14- Bu Tebliğ' in 4 üncü maddesinin 5 inci sıra numarasında yer alan ürünlerden 20.01, 20.03, 20.05, 20.06, 20.08 G.T.İ.P altında yer alan maddeler 10 kg'ın (net ağırlık) üzerinde ambalajlarda ihrac edilmeleri halinde, geçici konserve olarak mütalaa edilir ve mahsup hesabına dahil edilmez. 20.08 pozisyonundaki fındık mamulleri için ambalaj sınırı uygulanmaz.

Madde 15- Bu Tebliğ' in 4 üncü maddesinin 9 uncu sıra numarasında yer alan zeytinyağı, azami net ağırlığı 5 kg'a kadar (5 kg dahil) ambalajlarda ihrac edilmesi halinde mahsup hesabına dahil edilecektir.

Madde 16- Bu Tebliğ' in 4 üncü maddesinin 3 üncü sıra numarasında yer alan ürünler için belirlenen ihracat iadesi oranları 28/12/2001 tarihli ve 24624 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4 seri numaralı Gümrük Genel Tebliği'nin 9 uncu faslındaki gıda maddesi olarak kullanılan kurutulmuş biberler için de uygulanır.

Madde 17- Bu Tebliğ' in 4 üncü maddesinin 5 inci sıra numarasında yer alan ürünler için belirlenen ihracat iadesi oranları 28/12/2001 tarihli ve 24624 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4 seri numaralı Gümrük Genel Tebliği'nin 19 uncu Faslında yer alan hububat içeren sebze konserveleri için de uygulanır.

Madde 18- Bu Tebliğ'in 4 üncü maddesinin 8 inci sıra numarasında yer alan 2009.61,69 GTİP'li ürünler için miktar barajı % 50 olarak uygulanır. 2009.69.51 GTİP'de yer alan konsantre edilmiş üzüm suyu için ihracat iadesi miktarı 250 \$/ton, miktar barajı % 100, azami ödeme oranı % 50 olarak uygulanır.

Madde 19- Bu tebliğin uygulama usul ve esaslarının belirlenmesinde ,bu çerçevede idari müeyyidelerin tespitinde ve ortaya çıkacak ihtilafların sonuçlandırılmasında Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilidir.

Madde 20- 4 üncü madde gereğince imalatçı/ihracatçı veya ihracatçı adına açılacak mahsup hesabına esas olan fiili ihracat 01.01.2003 ile 31.12.2003 tarihleri arasında gerçekleştirilecek fiili ihracattır. Ancak, bu tarihler arasında gerçekleştirilecek fiili ihracat neticesinde, imalatçı/ihracatçı veya ihracatçı adına açılacak hesaptan 6 ncı madde kapsamında giderlerin mahsubuna 31.12.2003 tarihinden sonra da devam olunur.

Madde 21-. Bu Tebliğ 01.01.2003 tarihinde yürürlüğe girer.

TAAHHÜTNAME

MALİYE BAKANLIĞI'NA

Tarımsal ürünlerde ihracat iadesi yapılmasına ilişkintarih ve.....sayılı Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu Tebliğ çerçevesinde, ihracatçı birliği tarafından tespit edilen hak edişle ilgili olarak Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası nezdinde adıma açılan hesabımın haksız kullanımına yol açacak bir durumun tespiti halinde, bu tutarın mahsup tarihinden itibaren 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da öngörülen gecikme zammına eşit oranda faiziyle birlikte aynı Kanun hükümlerine göre geri ödeyeceğimi taahhüt ederim.

Firma Ünvanı :
Adres :
Tel :
Yetkili Kişi :
Yetkili İmza :

Resmi Gazete Tarihi : 20 Şubat 1998

Resmi Gazete Numarası : 23264

Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'ndan:

Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımlarına İlişkin Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu Tebliği

(Tebliğ No: 99/2)

GATT Tarım Anlaşması çerçevesinde, Bakanlar Kurulu'nun 27/12/1994 tarihli ve 94/6401 sayılı "İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kararı"na dayanılarak hazırlanan Para – Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 5/7/1999 tarihli ve 99/4 sayılı Kararına istinaden;

Madde 1- Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 21/3/1997 tarihli ve 97/4 sayılı Kararına istinaden, 26/03/1997 tarihli ve 22945 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımlarına İlişkin 97/2 sayılı Tebliği'nin 9 uncu maddesinde belirtilen ürünlerin ihracatında uygulanan ihracat iadelerinde, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'ndaki firma hesaplarına aktarılan, ancak, gider oluşmaması sebebiyle firmalarca mahsup edilemeyen ve firma hesaplarında bekleyen hak ediş bakiyesi firmalara nakit olarak ödenir.

Madde 2- Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Resmi Gazete Tarihi : 24 Eylül 2000

Resmi Gazete Numarası : 24180

Para – Kredi ve Koordinasyon Kurulu'ndan :

Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımlarına İlişkin Para – Kredi ve Koordinasyon Kurulu Tebliği

(Tebliğ No: 2000/7)

Bu Tebliğ, Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulunun 7/9/2000 tarihli ve 2000/10 sayılı Kararı'na istinaden hazırlanmıştır.

Madde 1- Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulunun 29/12/1998 tarihli ve 98/30 sayılı Kararına istinaden hazırlanan ve 31/12/1999 tarihli ve 23570

sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımlarına İlişkin Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu Tebliği (Tebliğ No: 98/16)'nin 4 üncü maddesinde belirtilen ürünlerin ihracatında uygulanan ihracat iadelerinde, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasındaki firma hesaplarına aktarılan hak edişler nakit olarak ödenir.

Madde 2- Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Resmi Gazete Tarihi: 22 Mayıs 2003

Resmi Gazete Numarası: 25115

Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'ndan

**Elma İhracatında İhracat İadesi Yapılmasına İlişkin Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu Tebliği
(Tebliğ No: 2003/2)**

Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 15/5/2003 tarihli ve 2003/2 sayılı Kararı'na istinaden;

Madde 1- Aşağıda belirtilen ürünün ihracatında; ihracatı müteakip Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan, hisasında gösterilen ABD Doları karşılığı Türk Lirası ihracat iadesi olarak ödenir.

Madde	İhracat	Uygulama	Azami	
Adı	G.T.İ.P.	İade Miktarı	Dönemi	Ödeme Oranı
Elma	0808.10	40 ABD Doları/ton	1 MART 2003 - 31 MAYIS 2003	% 15

Madde 2- Bu ödemelerden yararlanılabilmesi için; fiili ihraç tarihinden (ihraç eşyası, buna ilişkin gümrük beyannamesinin tescili sırasında bulunduğu durum ve niteliğini, gümrük denetiminden çıktığı sırada da aynen muhafaza etmesi ve bu haliyle Türkiye Gümrük Bölgesini terk etmesi koşuluyla fiilen ihraç edilmiş sayılır) itibaren en geç bir yıl içerisinde, ibrazı zorunlu belgelerle birlikte doğrudan bağlı bulunulan ya da firmanın merkezini veya şubesinin bulunduğu yerdeki ihracatçı birliklerine müracaat edilmesi gerekmektedir. İhracatçı birliklerince yapılacak inceleme neticesinde, beyanname bazında ihracatçı için ABD Doları olarak belirlenecek hak ediş tutarı Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'na bildirilecektir.

Madde 3- Ödemelerde, ABD Dolarının Türk Lirasına çevrilmesinde ödeme tarihindeki Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası döviz alış kuru esas alınır. ABD Doları dışındaki paralar, gümrük beyannamesinin tescili tarihindeki çapraz kurlara göre ABD Dolarına çevrilir.

Madde 4- İhracat iadesi, ürünün FOB ihraç bedeli üzerinden, ürünün karşısında gösterilen azami ödeme oranını aşamaz. Aştığı takdirde azami ödeme oranı uygulanır.

Madde 5- 1 inci maddede yer alan ürünün;

a) İthalat rejimi çerçevesinde ithal edilmiş bulunan yabancı menşeli malların ihracatında,

b) Transit ticaretinde,

c) Sınır ticaretinde,

d) Bedelsiz ihracatında,

e) Bağlı muamele ve takasında,

f) İhracat sayılan yurt içi satış ve teslimlerinde,

g) Gümrük hattı dışı eşya satış mağazalarına yapılan ihracatında, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan ihracat iadesi ödemesi yapılmaz.

1 inci maddede belirtilen ürünlerin Türkiye'deki serbest bölgelere yapılan ihracatında, söz konusu malların, Tebliğ'in uygulama dönemi içinde serbest bölgeden yurt dışına gönderildiğinin tevsik edilmesi durumunda, ihraç edilen ürünün Türkiye'ye geri getirilmesi halinde iade edilmek kaydıyla ihracat iadesi yapılır.

Madde 6- Bu Tebliğ kapsamında yapılan konsinye ihracatta, kesin satış faturasında belirtilen FOB birim ihraç fiyatının gümrük beyannamesinde belirtilen FOB birim ihraç fiyatının % 50'sinin altında olması halinde ödeme yapılmaz.

Madde 7- Bu Tebliğ'in uygulama usul ve esaslarının belirlenmesinde, bu çerçevede idari müeyyidelerin tespitinde ve ortaya çıkacak ihtilafların sonuçlandırılmasında Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilidir.

Madde 8- Bu Tebliğ, 1/03/2003 (dahil) - 31/05/2003 (dahil) tarihleri arasında gerçekleştirilecek ihracata uygulanır.

Resmi Gazete Tarihi: 31 Temmuz 1997

Resmi Gazete Numarası: 23066

Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'ndan

**5.8.3.5. İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında "Çevre Maliyetleri-
nin Desteklenmesi" Hakkında Tebliğ**

(Tebliğ No: 97/5)

AMAÇ

MADDE 1. Bu Kararın amacı, Bakanlar Kurulu'nun 27.12.1994 tarih ve 94/6401 sayılı "İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kararı"nın 4. maddesinin verdiği yetkiye dayanarak ürünlerimizin uluslararası pazarlarda karşılaştıkları çevre, kalite ve insan sağlığına yönelik teknik mevzuata uyulması amacıyla kalite güvence sistemi ve çevre yönetim sistemi belgeleri ile CE işaretinin alınması halinde, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere (KOBİ) devlet desteği sağlanmasıdır.

KAPSAM

MADDE 2. Bu Karar, KOBİ'lerin Türk Standartları Enstitüsü ile akredite edilmiş kuruluşlardan, kalite güvence sistemi belgeleri (ISO 9000 serisi), çevre yönetim sistemi belgeleri (ISO 14000) ve CE işaretinin alınması için yaptıkları belgelendirilmiş harcamalarının belirli bir kısmının karşılanmasını kapsamaktadır.

TANIM

MADDE 3. Bu Kararda geçen:

Müşteşarlık : Dış Ticaret Müsteşarlığı'dır

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme:

1. 1 - 200 arasında işçi istihdam ettiği bağlı olduğu meslek kuruluşunca tevsik edilen,

2. Gerçek usulde defter tutan,

3. İmalat sanayi alanında faaliyette bulunan,

4. Arsa ve bina hariç, mevcut sabit sermaye tutarı, bilanço net değeri itibarıyla iki milyon ABD Doları karşılığı TL'yi aşmayan işletmelerdir.

DESTEKLENECEK FAALİYETLER

MADDE 4. Bu karar kapsamında; firmaların,

a) ISO 9000 serisi kalite güvence sistemi belgelerini,

b) ISO 14000 çevre yönetim sistemi belgelerini,

c) CE işaretini ve

d) Uluslararası nitelikteki diğer kalite ve çevre belgelerini alma masrafları (sadece belgelendirme masrafları) karşılanacaktır.

MADDE 5. Firmaların, dördüncü maddede belirtilen belgeleri almaları halinde yapacakları harcamaların en fazla % 50'si destekleme kapsamında karşılanabilir. Ancak, firmaların daha önceden belge almak için yeterli bulunmadığı belgelendirme başvurularında yapılan harcamalar dikkate alınmaz.

(*) MADDE 6. Bu Tebliğ ile ilgili başvurular; Dış Ticaret Müsteşarlığı'na (İhracat Genel Müdürlüğü), Müsteşarlık tarafından hazırlanan Uygulama Usul ve Esaslarında belirtilen hususlar çerçevesinde yapılır. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Müsteşarlık'tan alınan bildirim üzerine ödemeyi 7 nci belirtilen şekilde öncelikle yapar.

MADDE 7. Desteklemede, ibraz edilen harcama belgelerindeki giderlerin, TL cinsinden olanları TL, döviz cinsinden olanları ise fatura tarihindeki Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası çapraz kurları ve döviz alış kuru esas alınarak, ABD Doları karşılığı TL olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nca Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan ödenir.

MADDE 8. Bu destekten yararlanacak olanların yanıltıcı bilgi ve belge vermesinden dolayı haksız olarak tahsil ettikleri, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu kaynaklı ödemelerde "6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun" hükümleri uygulanır.

MADDE 9. Bu Karar'ın uygulanmasına ilişkin her türlü düzenlemenin yapılmasında ve uygulamada ortaya çıkacak ihtilafların sonuçlandırılmasında Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilidir.

MADDE 10. Para-Kredi Koordinasyon Kurulu'nun 18.05.1995 tarih ve

(*) 14 Kasım 1998 tarih ve 23523 numaralı Resmi Gazete'de yayımlanan 98/13 sayılı tebliğ ile değiştirilmiştir.

95/6 sayılı Kararının 2. maddesi ile 01.06.1995 tarih ve 22300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 95/3 sıra no'lu Tebliği yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 11. Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Resmi Gazete Tarihi: 31 Temmuz 1997

Resmi Gazete Numarası: 23066

Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'ndan

5.8.3.6.İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında "Pazar Araştırması Desteği" Hakkında Tebliğ
(Tebliğ No: 97/6)

AMAÇ

MADDE 1- Bakanlar Kurulu'nun 27.12.1994 tarih ve 94/6401 sayılı "İhracata Yönelik Devlet Yardımlarına İlişkin Kararı"nın 4. maddesinin verdiği yetkiye dayanarak, yeni ihraç pazarları yaratmak ve geleneksel pazarlarımızda pazar payımızı arttırmak maksadıyla küçük ve orta büyüklükteki işletmelere (KOBİ) yönelik devlet desteği sağlanmasıdır.

KAPSAM

(*) MADDE 2- Bu karar ile;

a) Potansiyel pazarlar hakkında sistematik ve objektif bilgi sağlanması, firmaların pazarlara giriş konusunda karar vermelerine yardımcı olunması ve ürünlerinin yeni bir pazarda gerektiği şekilde tanıtılması,

b) Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler arasındaki işbirliğini sağlamaya yönelik olarak Avrupa Birliği'nce uluslararası düzeyde organize edilen faaliyetlere katılımın desteklenmesi,

c) Türkiye'de sınai ve ticari faaliyette bulunan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ)'in ve/veya bunların biraraya gelerek kurmuş oldukları Sektörel Dış Ticaret Şirketleri (SDŞ)'nin uluslararası işbirliğini sağlamaya yönelik olarak Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM)'nin uygun gördüğü uluslararası düzeyde düzenlenen faaliyetlere katılımının desteklenmesi,

(*) 14 Kasım 1998 tarih ve 23523 numaralı Resmi Gazete'de yayımlanan 98/12 sayılı tebliğ ile değiştirilmiştir.

d) Sektörel Dış Ticaret Şirketi (SDŞ)'nin ortaklarına pazar bulunabilmesi amacıyla DTM'nin uygun gördüğü yabancı ülkelere gerçekleştirecekleri "KO-Bİ'ler arası İşbirliği Programları"nın desteklenmesi,

amaçlanmaktadır.

(c) ve (d) bentlerinde yer alan faaliyetlerin desteklenmesine ilişkin talepler doğrudan Dış Ticaret Müsteşarlığı'na yapılır.

MADDE 3- Bu Karar'dan, mal üretimi ve ticareti ile iştigal eden küçük ve orta büyüklükteki işletmeler, Sektörel Dış Ticaret Şirketleri (SDŞ) ile sanayi sektöründeki üretici dernekleri yararlanır.

TANIM

MADDE 4- Bu kararda geçen ;

Müsteşarlık: Dış Ticaret Müsteşarlığıdır.

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler ;

1) 1 - 200 arasında işçi istihdam ettiği, bağlı olduğu meslek kuruluşunca tevsik edilen,

2) Gerçek usulde defter tutan,

3) İmalat sanayi alanında faaliyette bulunan,

4) Arsa ve bina hariç, mevcut sabit sermaye tutarı, bilanço net değeri itibariyle iki milyon ABD Doları karşılığı TL'yi aşmayan

firmalardır.

Sektörel Dış Ticaret Şirketi: Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından SD^a ünvanı verilen şirketlerdir.

Üretici Dernekleri: Aynı imalat dalında faaliyette bulunan üretici şirketlerin kurduğu derneklerdir.

Uygulamacı Kuruluş: İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi (İGEME) ve İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV)'dir.

DESTEKLENECEK FAALİYETLER

I- PAZAR ARAŞTIRMASI PROJELERİNİN DESTEKLENMESİ

MADDE 5- Bu karar kapsamında destek;

- a) Şirketlerin kendi bünyesinde yapacakları projelere,
 - b) Pazar araştırması hizmeti veren şirketlerin/kurumların şirket nam ve hesabına yapacakları projelere,
 - c) Üretici derneklerinin üyeleri için yapacakları veya yaptıracakları projelere
- verilir.

Pazar araştırması projesi İGEME tarafından da hazırlanıp yürütülebilir. Böyle bir projenin maliyeti bu karar kapsamındaki koşullarda karşılanır.

Şirketlerin veya üretici derneklerinin talep etmesi halinde de İGEME tarafından pazar araştırması projesi hazırlanıp yürütülebilir.

MADDE 6-

A-Şirketin kendi bünyesinde yürüteceği projeler:

Şirketin kendi bünyesi içerisinde "masa başı ve alan araştırması" na dayanan pazar araştırması faaliyetini yürütmek istemesi halinde, raporun, ön değerlendirmeyi yapacak olan İGEME tarafından belirlenecek standartlarda hazırlanması gerekir.

B- Danışmanlık şirket veya kurumlarının şirket için yürüteceği projeler:

Şirket nam ve hesabına, danışmanlık şirketleri/kurumları ile İGEME'ce, "masa başı ve alan araştırması"na dayanarak hazırlanan projeler, bu karar kapsamındaki destekten yararlanırlar.

C- Üretici derneklerinin üyeleri veya bulundukları imalat dalının ortak amacına yönelik yapacakları projeler:

Üretici dernekleri; pazar araştırması projelerini bünyeleri içinde yapabilecekleri gibi, danışmanlık şirketi/kurumu veya İGEME'yi kullanarak da "masa başı ve alan araştırması" na dayanan pazar araştırması projeleri hazırlatabilirler. Bu destekten yararlanacak üretici derneklerinin;

- bünyesinde aynı üretim dalında faaliyette bulunan şirketlerin en az % 30'unu bulundurması,
- belirli bir üretim dalını temsil etmesi,
- yeni üyeliklere açık olması,

- kar amacı gütmemesi,
 - başvuruları kendisi için değil; üyeleri için yapması,
- koşullarını taşıması gerekir.

MADDE 7-Şirketler ve üretici dernekleri İGEME'den pazar araştırması projelerinin hazırlanma şekil ve esaslarının teminini müteakip, bu Kararla ilgili olarak uygulama usul ve esaslarında belirlenen sürelerde proje taslağını İGEME'ye sunar.

II- KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELER ARASINDA İŞBİRLİĞİ FAALİYETLERİNİN DESTEKLENMESİ :

(*) MADDE 8- 2 nci maddenin (b) bendinde yer alan İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV)'nin organizasyonu ile Avrupa Birliği Komisyonu tarafından düzenlenen faaliyetlere ve ikinci maddenin (c) ve (d) bendlerinde belirtilen Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın uygun gördüğü uluslararası düzeyde düzenlenen faaliyetler ile SDŞ'lerin DTM ile işbirliği halinde düzenleyecekleri organizasyonlara katılınması halinde, bir firmadan en fazla bir kişinin 500 ABD Dolarını geçmemek kaydıyla yol ve günlük 100 ABD Dolarını geçmemek kaydıyla konaklama giderlerinin % 70'i bu Tebliğ kapsamında karşılanır.

ÖDEME ESASLARI

MADDE 9- Pazar araştırması desteğinden yararlanacak olan projeler, İGEME'nin yapacağı inceleme ve değerlendirme sonucuna göre onaylanmak üzere Müsteşarlığa gönderilir. İGEME, projeyi her safhasında takip eder ve gerekli ikazları yapar.

(*) MADDE 10- Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın bildirimi üzerine, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, onaylanan projelere ilişkin ödemeleri öncelikle yapar.

Destekleme; ibraz edilen belgelerdeki giderlerin TL cinsinden olanları TL; döviz cinsinden olanların ise fatura (belge) tarihindeki Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası çapraz kurları ve döviz alış kuru esas alınarak, ABD Doları karşılığı TL olarak Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan ödenir.

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından şirketlere yapılacak öde-

(*) 14 Kasım 1998 tarih ve 23523 numaralı Resmi Gazete'de yayımlanan 98/12 sayılı tebliğ ile değiştirilmiştir.

me esnasında ödenecek meblağın % 5'i, İGEME, İKV veya Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın uygun gördüğü diğer uygulamacı kuruluşlara bu Tebliğ kapsamındaki izleme ve değerlendirme faaliyetlerine destek sağlamak amacıyla kesilerek mezkur kuruluşların hesabına aktarılır.

MADDE 11- Bir üretici şirketin, pazar araştırması için kullanabileceği azami tutar 75.000 \$, bir yıl içerisinde kullanabileceği azami tutar 15.000 \$, tek bir proje için kullanabileceği azami tutar 7.500 \$'dır.

MADDE 12- SDŞ ve üretici derneğince yürütülecek pazar araştırması için bir yıl içerisinde kullanılacak azami destek tutarı 50.000 \$ olup, proje bazında azami destek tutarı ise 10.000 \$'dır.

MADDE 13- Aşağıdaki koşullarda pazar araştırması desteği verilmez:

a) Belirgin bir projenin parçası olmayan çok genel mahiyette ön bilgi veren türden araştırmalar.

b) Pazar araştırmasının amaçlanmadığı yurt dışı geziler.

c) Satış amaçlı yapılan geziler.

d) Ticaret fuarları, sergiler ve konferanslara katılımlar.

e) Grup seyahati, ticaret heyetiyle gidilen geziler veya resmi kurumlarca yabancı ülkelerde tanıtım amaçlı programlar.

f) İhracata hazır olmayan ürünlere yönelik projeler.

g) Halihazırda başlanmış, bir projeye dayalı olmayan veya satın alınmış araştırmalar.

h) Aynı anda, bir firma için firma bünyesinde, danışmanlık şirketi/kurumu ve İGEME'ce araştırmaları yürütülen projeler.

MADDE 14-Şirketin bir seferde en fazla bir projesi desteklenir. ikinci bir başvurunun değerlendirmeye alınabilmesi için önceki projenin tamamlanmış ve Müsteşarlıkça onaylanmış olması gerekir.

MADDE 15- a)Şirketlerin pazar araştırması projeleri; birer nüshası firma, İGEME ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nda kalmak üzere üç kopya hazırlanır.

b) Üretici dernekleri pazar araştırması projeleri; birer nüshasının dernek, İGEME ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nda kalması ve bir nüshasının da ilgili Ticaret Müşavirliğine gönderilmesi amacıyla dört kopya hazırlanır.

MADDE 16- Projenin gerçekleştirilmesinden itibaren bir yıl içinde, proje hedeflerinin pazar stratejisine adapte edilip edilmediği ve hedef ülkedeki pazar payının artırılıp artırılmadığı hususları, pazar araştırmasından yararlanan tarafından değerlendirilmek üzere İGEME'ye gönderilir. Değerlendirme sonuçlarını göndermeyenler karar kapsamındaki destekten bir daha yararlanamazlar.

MADDE 17- Bu destekten yararlanacak olanların yanıltıcı bilgi ve belge vermesinden dolayı haksız olarak tahsil ettikleri, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu kaynaklı ödemelerde "6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun" hükümleri uygulanır.

MADDE 18- Bu Karar'ın uygulamasına ilişkin her türlü düzenlemenin yapılmasında ve uygulamada ortaya çıkacak ihtilafların sonuçlandırılmasında Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilidir.

MADDE 19- Para Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 18.05.1995 tarih ve 95/6 sayılı kararının 3. maddesi ile 01.06.1995 tarih ve 22300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 95/4 sıra no'lu tebliği yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 20- Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Resmi Gazete Tarihi: 29 Ocak 2000

Resmi Gazete Numarası: 23948

Para Kredi ve Koordinasyon Kurulu'ndan

5.8.3.7.Eğitim Yardımı Hakkında Tebliğ

(Tebliğ No: 2000/2)

Bu Tebliğ, 27/12/1994 tarihli ve 94/6401 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kararı'na dayanılarak hazırlanan Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 17/01/2000 tarihli ve 2000/3 sayılı Kararına istinaden hazırlanmıştır.

Madde 1- Bu Tebliğin amacı, Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KO-Bİ) ile Sektörel Dış Ticaret Şirketleri (SDŞ) ve bu şirketlerin ortağı bulunan şirketlerin münhasıran dış ticarete ilişkin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması suretiyle uluslararası ticarete yönlendirilmeleri bağlamında, elemanlarının

uluslararası pazarlama ve ihracat işlemleri ile ihracatta pazar bulma konusundaki niteliklerinin artırılarak dünya pazarlarına hızla açılmalarını sağlamaktır.

Madde 2- Bu Tebliğde geçen;

Müsteşarlık: Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM)dir.

Uygulamacı Kuruluş: İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi (İGEME)dir.

Sektörel Dış Ticaret Şirketi (SDŞ): DTM tarafından SDŞ Statüsü verilen şirketlerdir.

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme (KOBİ);

- 1) İmalat Sanayi Sektöründe faaliyette bulunan.
- 2) 1 - 200 arasında işçi çalıştırdığı, bağlı olduğu meslek kuruluşunca tevsik edilen,
- 3) Gerçek usulde defter tutan.
- 4) Arsa ve bina hariç, mevcut sabit sermaye tutarı, bilanço net değeri itibariyle iki milyon ABD Doları karşılığı TL.yi aşmayan işletmelerdir.

Madde 3- Bu Tebliğ kapsamında desteklenecek giderlerle ilgili olarak istenecek bilgi ve belgeler, faaliyet bazında sağlanacak destek oranları ve miktarları ile yürütülecek işlemler, hazırlanacak Uygulama Usul ve Esasları ile belirlenir.

Madde 4- Bu Tebliğ kapsamında işletmelerin, münhasıran dış ticarete ilişkin alanlarla sınırlı olmak üzere desteklenecek eğitim konuları;

- 1) Dış Ticaret, Gümrük ve Kambiyo Mevzuatı,
- 2) İhracat için pazar ve müşteri bulma, pazar analizi, pazar araştırması, alıcıyla müzakere ve yazışma teknikleri ve fiyat verme,
- 3) İhracata ulusal ve uluslararası finansman sağlama teknikleri,
- 4) Rekabet hukuku ve koşulları ile Avrupa Birliği ve Dünya Ticaret Örgütü mevzuatı, uluslararası pazarlama teknikleri,
- 5) Moda-Marka tasarımı, ve benzeri alanları kapsamaktadır.

Madde 5- KOBİ ve SDŞ'lerin yurtiçi programlar için 3, yurtdışı programlar

için 3 olmak üzere en fazla 6 eğitim programına destek sağlanır. Bu Tebliğ kapsamında;

1) Eğitim programı başına azami 7.500 ABD Dolarını aşmamak ve süresi 3 ayı geçmemek üzere SDŞ ve KOBİ'lerin yurtdışı eğitim harcamalarının SDŞ'ler için % 75'i ve KOBİ'ler için % 50'si,

2) Eğitim programı başına KOBİ'ler için azami 5.000 ABD Dolarını ve SDŞ'ler için 15.000 ABD Dolarını aşmamak ve süresi 3 ayı geçmemek üzere yurtdışı eğitim harcamalarının SDŞ'ler için % 75'i ve KOBİ'ler için % 50'si.

Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan karşılanır.

Yurtdışı eğitim için gönderilecek elemanın şirkette eğitim konusuyla ilgili bir alanda istihdam ediliyor olması ve iştirak edilecek programı anlayacak derecede yabancı dil bilmesi şartı aranır.

SDŞ ortaklarının eğitim yardımına ilişkin başvuruları ortağı oldukları SDŞ'ler üzerinden yapılır.

Madde 6-Şirketlerin eğitim faaliyetlerinin desteklenebilmesi için, harcamalarının ölçülebilir ve belgelendirilmiş olması gerekir.

Madde 7- Dördüncü maddede belirtilen eğitim programlarına ilişkin başvurular, değerlendirme ve uygulama usul ve esasları çerçevesinde uygulamacı kuruluş İGEME'ye yapılır.

Madde 8- Desteklemede, ibraz edilen belgelerdeki giderlerin Türk Lirası cinsinden olanları Türk Lirası, döviz cinsinden olanları ise ödenmiş olması kaydıyla fatura tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası çapraz kurları ve döviz alış kuru esas alınarak, ABD Doları karşılığı Türk Lirası olarak Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nca Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan ödenir.

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından firmalara yapılacak ödeme esnasında ödenecek meblağın % 5'i, İGEME'nin bu Tebliğ kapsamındaki izleme ve değerlendirme faaliyetleri ile temel araştırmalarına destek sağlamak amacıyla kesilerek bu kuruluşun hesabına aktarılır.

Madde 9-Şirketler, kurum veya kuruluşlar tarafından, yanıltıcı ve yanlış bilgi ve belge verilmesinden dolayı haksız ödeme yapıldığının tespiti halinde 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Madde 10- Bu Tebliğin uygulanmasına ilişkin her türlü düzenlemenin yapılması ile uygulamada ortaya çıkabilecek ihtilafların sonuçlandırılmasında Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilidir.

Madde 11- 31/7/1997 tarih ve 23066 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 97/7 sayılı “İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında Eğitim Yardımı Hakkında Tebliğ” uyarınca başvuruda bulunmuş ve talepleri DTM’na intikal ettirilmiş bulunan eğitim faaliyetlerine ilişkin olarak şirketlerin kazanılmış hakları saklıdır.

Madde 12- 24/7/1997 tarih ve 97/8 sayılı Kararı’nın 3 üncü maddesi ile 31/7/1997 tarih ve 23066 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 97/7 sayılı “İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında Eğitim Yardımı Hakkında Tebliğ” yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 13- Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 14- Bu Tebliğ hükümlerini Dış Ticaret Müsteşarlığı’nın bağlı bulunduğu Bakan yürütür.

Resmi Gazete Tarihi: 29 Ocak 2000

Resmi Gazete Numarası: 23948

Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu’ndan

5.8.3.8.İstihdam Yardımı Hakkında Tebliğ

(Tebliğ No: 2000/1)

Bu Tebliğ, 27/12/1994 tarihli ve 94/6401 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren “İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kararı”na dayanılarak hazırlanan Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulunun 17/01/2000 tarihli ve 2000/3 sayılı Kararı’na istinaden hazırlanmıştır.

Madde 1- Bu Tebliğin amacı, Sektörel Dış Ticaret Şirketi (SDŞ) statüsünü haiz şirketlerin münhasıran dış ticarete ilişkin işlemlerini yürütmek üzere, konusunda tecrübeli ve yüksek öğrenimli yönetici ve eleman istihdamının sağlanmasıdır.

Madde 2- Bu Tebliğde geçen;

Müşterilik: Dış Ticaret Müşteriliği (DTM)dir.

Sektörel Dış Ticaret Şirketleri (SDŞ): DTM tarafından SDŞ Statüsü verilen şirketlerdir.

Madde 3- SDŞ'lerin bu destekten yararlanmaya yönelik başvuruları doğrudan Dış Ticaret Müşteriliği'na (İhracat Genel Müdürlüğü) yapılır.

Madde 4- Bu Tebliğ kapsamında: SDŞ'lerin ilk defa istihdam edecekleri konusunda tecrübeli ve yüksek öğrenimli:

1) Yöneticinin toplam azami 18.000 ABD Doları karşılığı Türk Lirasını aşmamak üzere yıllık brüt maaşlarının % 75'i,

2) Elemanların toplam azami 9.000 ABD Doları karşılığı Türk Lirasını aşmamak üzere yıllık brüt maaşlarının % 75'i,

Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan azami bir yıl süreyle karşılanır.

Bu Tebliğ kapsamında, bir SDŞ'ye, istihdam edeceği en fazla bir yönetici ile iki elemanın ücretleri için ve bir defa destek sağlanır.

Madde 5- Bu yardım programına ilişkin talepler, değerlendirme ve uygulama usul ve esasları çerçevesinde DTM tarafından sonuçlandırılır.

Madde 6- Desteklemede, ibraz edilen belgelerdeki giderlerin Türk Lirası cinsinden olması gerekmekte olup döviz cinsinden düzenlenmiş belgeler değerlendirmeye alınmayacaktır.

Madde 7-Şirketler, kişi, kurum ve kuruluşlar tarafından yanıltıcı ve yanlış bilgi ve belge verilmesinden dolayı, şirketlere haksız ödeme yapıldığının tespiti halinde 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Madde 8- Bu Tebliğin uygulanmasına ilişkin her türlü düzenlemenin yapılması ile uygulamada ortaya çıkabilecek ihtilafların sonuçlandırılmasında Dış Ticaret Müşteriliği yetkilidir.

Madde 9- 31/7/1997 tarih ve 23066 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 97/8 sayılı "İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında İstihdam Yol Açma Yardımı Hakkında Tebliğ" uyarınca başvuruda bulunmuş ve talepleri DTM'na intikal ettirilmiş bulunan şirketlerin kazanılmış hakları saklıdır.

Madde 10- 24/7/1997 tarih ve 97/8 sayılı Kararı'nın 4 üncü maddesi ile

31/7/1997 tarih ve 23066 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 97/8 sayılı "İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında İstihdam Yol Açma Yardımı Hakkında Tebliğ" yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 11- Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 12- Bu Tebliğ hükümlerini Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakan yürütür.

Resmi Gazete Tarihi: 31 Temmuz 1997

Resmi Gazete Numarası: 23066

Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'ndan

5.8.3.9. İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında "Yurtdışında Ofis-Mağaza Açma, İşletme ve Marka Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi"

Hakkında Tebliğ

Sıra No: 97/9

AMAÇ

(*) MADDE 1- Bu Tebliğin amacı; Bakanlar Kurulu'nun 27.12.1994 tarih ve 94/6401 sayılı "İhracata Yönelik Devlet Yardımlarına İlişkin Kararı"nın 4. maddesinin verdiği yetkiye dayanarak, Türkiye'de ticari ve sınai faaliyette bulunan veya yazılım sektöründe iştigal eden bir şirketin, pazar potansiyellerini realize ederek pazar paylarını artırması ile ürünlerimizin geniş çaplı ve uzun süreli tanıtımının yapılmasını teminen, yurt dışında mal ticaretine yönelik faaliyette bulunmak üzere şirket kurmaları, depo ve mağaza açmaları ve işletmelerinden doğacak giderlerinin uluslararası kurallara göre devletçe karşılanmasıdır.

KAPSAM

MADDE 2- Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM)'nce verilen bu destek birinci maddede tanımlanan şirketlerin, mal ticareti amacıyla halihazırda yurtdışında faaliyette bulunan veya kurulacak olan şirketler ve şubeleri ile depo ve mağaza

(*) 14 Kasım 1998 tarih ve 23524 numaralı Resmi Gazete'de yayımlanan 98/14 sayılı tebliğ ile değiştirilmiştir.

zaların (kendi ünvan ve markasıyla toptan veya perakende satış amaçlı) kuruluş, işletme ve tanıtım giderlerinin belirli bir kısmının Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan karşılanmasını kapsamaktadır.

DESTEKLENECEK FAALİYETLER

(*) MADDE 3- Bu Tebliğ kapsamında sağlanacak destekle, yurt dışında halihazırda faaliyette bulunan veya açılacak olan şirket/mağaza/depo/şubelerin aşağıda belirtilen giderleri, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonundan karşılanacaktır.

a) Türkiye'de sınai ve ticari faaliyette bulunan veya yazılım sektöründe iştiغال eden bir şirketin yurt dışında kendi ünvan ve markasıyla toptan ve/veya perakende satış yapmak amacıyla şirket/mağaza/depo/şube açması halinde:

1) Demirbaşların bir defalık alımından doğan masrafların 20.000 ABD Dolarını aşmaması kaydıyla % 50'si,

2) Kira bedelinin yıllık 50.000 ABD Dolarını aşmaması kaydıyla birinci yıl % 50'si, ikinci yıl % 30'u,

3) Yazılı ve görsel tanıtım araçları kullanılarak yapılan reklam harcamalarının yıllık 30.000 ABD Dolarını aşmaması kaydıyla birinci yıl % 30'u, ikinci yıl % 20'si,

b) Türkiye'de ticari faaliyette bulunan veya yazılım sektöründe iştiغال eden bir şirketin, yurt dışında mal ticareti amacıyla şirket/mağaza/depo/şube açması halinde;

Şirket/mağaza/depo/şubelerin kira ve münhasıran şirket/mağaza/depo/şubenin yapacağı tanıtıma ilişkin harcamaların yıllık toplam 30.000 ABD Dolarını aşmaması kaydıyla birinci yıl % 50'si, ikinci yıl % 30'u,

c) Türkiye'de sınai ve ticari faaliyette bulunan veya yazılım sektöründe iştiغال eden bir şirketin/SDŞ'nin yurt dışındaki bir firmaya temsilcilik /distribütörlük hakkı vermesi halinde;

1) Türk şirketi/SDŞ'nin payına düşen vergi, resim harç, noter masrafı vb. temsilcilik/distribütörlük sözleşmesine ilişkin giderlerinin 10.000 ABD Dolarını aşmaması kaydıyla % 50'si,

(*) 15 Kasım 1998 tarih ve 23524 numaralı Resmi Gazete'de yayımlanan 98/14 sayılı tebliğ ile değiştirilmiştir.

2) Temsilci/distribütörün münhasıran sözleşme konusunu oluşturan Türk şirketi/SDŞ adına yazılı ve görsel tanıtım araçları kullanılarak yaptığı reklam harcamalarının yıllık 30.000 ABD Dolarını aşmaması kaydıyla birinci yıl % 30'u, ikinci yıl % 20'si

karşılanır.

(*) MADDE 4- Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin bir araya gelmesiyle kurulan ve Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM)'nce "Sektörel Dış Ticaret Şirketi Statüsü" verilen şirketler, yurtdışında doğrudan pazarlama amaçlı şirket/mağaza/depo/şube kurmaları halinde; 26/12/1996 tarihli ve 22859 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan (İhracat 96/39) sayılı "Sektörel Dış Ticaret Şirketleri Statüsüne ilişkin Tebliğ"de belirtilen "KOBİ tanımı"na uyan ortaklarının sayılarıyla sınırlı kalmak, aynı ülke için bir defa olmak ve SDŞ'nin bu amaçla DTM tarafından tespit edilecek esaslar dahilinde kendi bünyelerinde veya danışmanlık şirketi vasıtasıyla hazırlatacağı fizibilite etüdü kapsamında yapacağı kira, tanıtım ve demirbaş kalemlerinden oluşan toplam harcamaların % 50'sini aşmamak koşuluyla aşağıda belirtilen limitler dahilinde yararlanabilirler.

<u>Ortak Sayısı</u>	<u>Destekleme Tutarı (\$)</u>
10 - 20 arası	400.000
21 - 40 arası	500.000
41 - 100 arası	600.000
101 - 150 arası	700.000
151 - 200 arası	800.000
201 - 250 arası	900.000
251 ve üzeri	1.000.000

Yardımanın bu çerçevede kullanılmasına ilişkin talepler, hazırlanmış fizibilite etüdünün incelenerek uygun görülmesi ve faaliyetin yapılmasına bağlı olarak Dış Ticaret Müsteşarlığı'nca sonuçlandırılır.

MADDE 5- Bu karar kapsamındaki destekten; yukarıda tanımlanan şirket-

(*) 15 Kasım 1998 tarih ve 23524 numaralı Resmi Gazete'de yayımlanan 98/14 sayılı tebliğ ile değiştirilmiştir.

ler (4 üncü maddedekiler hariç) iki yıl süresince en çok beş şirket/şube ile depo veya mağaza için yararlandırılır. Yurtdışında birden fazla kurulacak şirketlerin/şubelerin farklı şehirlerde olması koşulu aranır.

ÖDEME ESASLARI

(*) MADDE 6- Yurtdışındaki şirket/mağaza/depo/şubelerin desteklenmesine yönelik ödemeler Dış Ticaret Müsteşarlığı'nca belirlenecek kriterler çerçevesinde yapılır.

Bu çerçevede;

a) Yurtdışındaki şirket/mağaza/depo/şubelerin belirtilen harcamalarının desteklenebilmesi için harcamaların fatura/ödeme makbuzu ile belgelendirildiğinin ve ödemenin bankacılık sistemi aracılığıyla yapıldığının, bunun mümkün olmaması halinde ilgili ülkenin noter, meslek odası, vergi dairesi veya diğer idari mercilerinin onayı ile ödemenin tevsik edilmiş olması; firmanın kira desteğinden yararlanabilmesi için ancak kiracı ile kiraya veren arasında organik bir bağın bulunmaması ve kiralanan yerin konut olarak kullanılmaması,

b) Yurt dışındaki şirket/mağaza/depo/şubelerin faaliyette bulundukları şehrin ilgili mercilerine (ticaret/sanayi odası, vergi dairesi, yerel yönetimler, ilgili adli merciler vb.) kayıtlı olmaları veya tescil edildiklerini tevsik eden yetkili bir merciden alınan belgenin ilgili ülkedeki Türk Ticaret Müşavirliği/Ataşeliği, bunların olmadığı yerlerde Türk Konsoloslugu'nca onaylanması ve talep sahibi şirketin ihracatçı Birliklerine müracaatı esnasında Türkiye'deki ana şirketle organik bağlarının bulunduğunu tevsik etmesi ve yurt dışında açılan şirket/mağaza/depo/şubenin bulunduğu ülkedeki vergi kayıtları ve bankacılık işlemlerini yürütecek bankasından aldığı hesap numarasının da ibraz edilmesi,

c) Şirketlerin, harcama kalemlerine ilişkin olarak ilgili ülkede aldıkları belgeleri düzenleyen firmaların faal olduklarının tevsiki amacıyla; mezkur harcama belgelerinin ilgili merciler tarafından tasdikini müteakip, bir dilekçe ile bulunduğu ülkedeki Türk Ticaret Müşavirliği/Ataşeliği veya bunların olmadığı yerlerde Konsolosluklarımıza müracaat etmesi gerekmektedir. Ticaret Müşavirliği/Ataşeliği ya da bunların olmadığı yerlerde Konsolosluklarımızca yapıla-

(*) 15 Kasım 1998 tarih ve 23524 numaralı Resmi Gazete'de yayımlanan 98/14 sayılı tebliğ ile değiştirilmiştir.

cak inceleme sonrasında doğruluğu teyid edilen belgelerle birlikte talep sahibi şirketin, gerekli incelemenin yapılmasını teminen üyesi olduğu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği'ne, fatura/ödeme belgesini aldığı tarihten itibaren en geç altı ay içerisinde müracaat etmesi,

gerekmektedir.

d) İhracatçı Birliği Genel Sekreterliği, gerekli incelemenin yapılmasını müteakip, ödeme yapılacak şirket ile ödeme miktarını Müsteşarlığa intikal ettirir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Dış Ticaret Müsteşarlığı'ndan alınan bildirim üzerine, ödemeyi öncelikle yapar.

e) Desteklemede; ibraz edilen belgelerdeki giderlerin Türk Lirası cinsinden olanları Türk Lirası, döviz cinsinden olanların ise fatura (belge) tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası çapraz kurları ve döviz alış kuru esas alınarak, ABD doları karşılığı Türk Lirası olarak Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan ödenir.

MADDE 7-Şirketlerin yanıltıcı bilgi ve belge vermesinden dolayı haksız olarak ödenen Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu kaynaklı ödemelere, 6183 sayılı Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümleri uygulanır.

(*) Geçici Madde 1: Sektörel Dış Ticaret Şirketlerinin, bu Tebliğin yayımı tarihinden önce Dış Ticaret Müsteşarlığı'na ulaşmış, ancak henüz sonuçlandırılmamış destek başvuruları, bu Tebliğ hükümleri çerçevesinde sonuçlandırılır.

YETKİ

MADDE 8- Bu kararın uygulamasına ilişkin her türlü düzenlemenin yapılmasında ve uygulamada ortaya çıkacak ihtilafların sonuçlandırılmasında Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilidir.

YÜRÜRLÜK

MADDE 9- Para Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 18.05.1995 tarih ve 95/6 sayılı kararının 4. maddesi ile 01.06.1995 tarih ve 22300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 95/5 sıra no'lu Tebliği yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 10- Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(*) 15 Kasım 1998 tarih ve 23524 numaralı Resmi Gazete'de yayımlanan 98/14 sayılı tebliğ ile değiştirilmiştir.

Resmi Gazete Tarihi: 27 Şubat 1998

Resmi Gazete Numarası : 23271

Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulundan :

5.8.3.10. PATENT, FAYDALI MODEL BELGESİ VE ENDÜSTRİYEL, TASARIM TESCİLİ HARCAMALARININ DESTEKLENMESİNE İLİŞKİN TEBLİĞ

Sıra No: 98/3

AMAÇ

Madde 1 : Bu Tebliğ'in Bakanlar Kurulu'nun 27.12.1994 tarih ve 94/6401 sayılı "İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kararı'nın 4. Maddesinin verdiği yetkiye dayanarak, ihracat potansiyeli bulunan, teknoloji yoğun yeniliklerin, yeni ürünlerin ve yöntemlerin geliştirilmesinin desteklenmesi amacıyla, Türkiye'de yerleşik gerçek kişiler tarafından yapılan çalışmalar neticesinde, patent, faydalı model belgesi veya endüstriyel tasarım tescili ile sonuçlanan bir buluş veya tasarımın ortaya çıkması durumunda, buluşa patent veya faydalı model belgesi, endüstriyel tasarıma da endüstriyel tasarım tescili alınması sırasında yapılan harcamaların bir kısmının desteklenmesidir.

KAPSAM

Madde 2 : Bu Tebliğ ile sadece patent, faydalı model belgesi veya endüstriyel tasarım tescil belgesi alınması sırasında yapılan, izlenip, değerlendirilebilen harcamaların belirli bir kısmına destek sağlanacaktır.

Bu Tebliğ kapsamındaki destek, 551 Sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve 554 Sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği 27.06.1995 tarihinden sonra yapılmış başvuruların, Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten sonraki harcamaları için sağlanır.

TANIM

Madde 3 : Bu Tebliğde geçen :

Buluş : Tarım dahil sanayinin herhangi bir dalındaki teknik bir problemin çözümünü sağlayan ürünler ve yöntemlerdir.

Patent : Dünyada yeni olan, sanayiye uygulanabilen ve tekniğin bilinen

durumunu aşan buluşların münhasıran kullanımı için buluş sahiplerine belirli bir süre (7 veya 20 yıl) için tanınan,

a) Buluş konusu ürünün üretilmesi, satılması, kullanılması veya ithal edilmesi,

b) Buluş konusu yöntemin kullanılması, bu yöntemle doğrudan doğruya elde edilen ürünlerin satışa sunulması veya kullanılması veya ithal edilmesi, hakkı ve bu hakkı gösteren belgenin adıdır.

Faydalı Model Belgesi : Dünyada yeni olan ve sanayiye uygulanabilen buluşların münhasıran kullanımı için buluş sahiplerine belirli bir süre (10 yıl) için tanınan, buluş konusu ürünün üretilmesi, satılması, kullanılması veya ithal edilmesi hakkını gösteren belgenin adıdır.

Endüstriyel Tasarım : Bir ürünün tümü, bir parçası veya üzerindeki süslemenin çizgi, şekil, biçim, renk, doku, malzeme veya esneklik gibi insan duyları ile algılanan çeşitli unsur ve özelliklerinin oluşturduğu bütündür.

Endüstriyel Tasarım Tescili : Yeni ve ayırt edici niteliğe sahip tasarımların 5 yıl süre ile koruma altına alınmasıdır.

Patent İşbirliği Antlaşması : İlk kez 1970 yılında imzalanmış, 1970 yılında tadil edilmiş, 1984 yılında değiştirilmiş olan, halen Türkiye dahil 94 ülkenin taraf olduğu, ulusal ofise yapılan tek bir patent başvurusu ile, aynı anda Antlaşmaya taraf diğer üye ülkelerde de patent başvurusu yapılmasına olanak sağlayan ve tekniğin bilinen durumu ile ilgili araştırma raporu ve ön inceleme raporu hazırlanması işlemlerini bir kez tek merkezden yapılmasını sağlayan Antlaşmadır.

DTM : T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı'dır.

TPE : Türk Patent Enstitüsü

Uygulamacı Kuruluş : TPE'dir.

DESTEKLENECEK FAALİYETLER

Madde 4 : Bu destekten 551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Patent İşbirliği Antlaşması kapsamında, TPE'nin siciline kayıtlı patent vekilleri aracılığıyla veya doğrudan TPE'ye başvuran Türkiye'de yerleşik gerçek kişiler, talep etmeleri halinde yararlanacaktır.

4.1. PATENTLER

a) Patent başvurularının desteklenmesi amacıyla yapılan ilk ödeme başvuruya ait araştırma raporunun TPE tarafından değerlendirilerek desteklenmeye ilişkin kararın alınmasından sonra yapılacaktır.

İlk ödeme aşağıdaki harcamaları kapsayacaktır.

Patent başvurusunun doğrudan ve/veya vekili aracılığıyla yapılması halinde:

Başvuru yapılması ücreti:

Patent başvurusu öncesinde buluşla ilgili konuda ön araştırma yaptırılması, tarifname, istemler ve resimlerin hazırlatılması, tarifnamenin İngilizce ve/ya Almanca dillerinden birine tercüme ettirilmesini kapsayan başvuru dosyası hazırlatılması ile ilgili, başvuru ücreti de dahil ödenen miktarın % 75'i (1.000 ABD Dolarını aşmamak kaydıyla)

Araştırma raporu düzenleme ücreti:

Tekniğin bilinen durumu konusunda düzenlenecek araştırma raporu düzenlenmesi ücretinin % 75'i

İncelemesiz patent verilmesi durumunda TPE'ye ödenen belge düzenleme ücretinin % 75'i

b) Patent başvurularının desteklenmesi amacıyla yapılacak ikinci ödeme, incelemeli patent verilmesinden sonra gerçekleşecektir.

İkinci ödeme, başvuru sahibinin inceleme talep etmesi halinde aşağıdaki harcamaları kapsayacaktır.

-İnceleme raporunun düzenlenmesi ücretinin % 75'i

-Belge düzenleme ücretinin % 75'i

desteklenecektir.

c) TPE aracılığı ile yapılan Patent İşbirliği Antlaşması kapsamındaki patent başvuruları için TPE'ye ödenen ücretlerin % 75'i desteklenecektir.

d) Patent başvurusundan itibaren koruma süresi boyunca başvuru sahibi tarafından TPE'ye ödenmesi gereken yıllık ücretlerin ilk 6 yıl süresinde % 75'i desteklenecektir.

4.2. FAYDALI MODEL BELGELERİ

a) Faydalı model başvurularının desteklenmesi amacıyla yapılacak ödeme, başvuruya faydalı model belgesinin verilmesinden sonra gerçekleşecektir.

Faydalı Model başvurusunun doğrudan ve/veya vekil aracılığıyla yapılması halinde:

-Başvuru yapılması ücreti :

Faydalı Model başvurusu öncesinde buluşla ilgili konuda ön araştırma yaptırılması, tarifname, istemler ve resimlerin hazırlanmasını kapsayan başvuru dosyası hazırlanması ile ilgili ödenen miktarın % 75'i (500 ABD Dolarını aşmamak kaydıyla)

-TPE'ye ödenen başvuru ücretini % 75'i

-Belge düzenleme ücretinin % 75'i

desteklenecektir.

b) Faydalı model başvurusundan itibaren koruma süresi boyunca başvuru sahibi tarafından TPE'ye ödenmesi gereken yıllık ücretlerin ilk 5 yıl boyunca % 75'i desteklenecektir.

4.3. ENDÜSTRİYEL TASARIMLAR

Türkiye'de yerleşik gerçek kişilerin TPE'ye yaptıkları Endüstriyel Tasarım Tescilli başvurusu sırasında TPE'ye ödenen tüm ücretlerin % 75'i desteklenecektir.

Endüstriyel tasarım tescilinin desteklenmesi amacıyla yapılacak ödeme Endüstriyel Tasarım Tescil Belgesinin verilmesinden sonra yapılacaktır.

Madde 5 : Geç ödemeler için tahakkuk eden cezalı ödemeler, devir, lisans, itiraz ücretleri ile endüstriyel tasarım yenileme masrafları destek kapsamı dışındadır.

Madde 6 : Madde 4'te belirtilen destek, Patent, Faydalı Model Belgesi veya Endüstriyel Tasarım Tescil Belgesi alınan buluşun ve endüstriyel tasarımın ticari gelir sağlayan bir ürün haline gelmesi, patent, faydalı model belgesi veya endüstriyel tasarım tescilinin devri, satışı veya kullanma hakkının verilmesi durumunda sona erer. Destekten faydalanan kişiler yukarıda belirtilen durumlardan herhangi birinin gerçekleşmesi halinde, bu durumu TPE kanalıyla Dış Ticaret Müsteşarlığına bildirmekle yükümlüdürler.

Madde 7 : Desteklemede, ibraz edilen harcama belgelerindeki giderleri TL cinsinden olanları TL. döviz cinsinden olanları ise ödeme tarihindeki, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası çapraz kurları ve döviz alış kuru esas alınarak ABD Doları karşılığı TL olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasında Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonundan yapılır.

Madde 8 : Bu destekten yararlanan kişilerin yanıltıcı bilgi ve/veya belge vermesinden dolayı haksız olarak tahsil ettikleri Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu kaynaklı ödemelerde "6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun" hükümleri uygulanır.

Madde 9 : Bu Tebliğ'in uygulamasına ilişkin her türlü düzenlemenin yapılmasında ve uygulamada ortaya çıkacak ihtilafların sonuçlandırılmasında Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilidir.

Madde 10 : Bu destek ile ilgili başvuruların alınması ve değerlendirilmesi uygulamacı kuruluş tarafından yapılacaktır.

Madde 11 : Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Resmi Gazete Tarihi: 28 Ağustos 2003

Resmi Gazete Numarası: 25213

Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'ndan

5.8.3.11.Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması ve Türk Malı İmajının Yerleştirilmesine Yönelik Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ

(Tebliğ No: 2003/3)

Bu Tebliğ, 27/12/1994 tarihli ve 94/6401 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kararına dayanılarak hazırlanan Para Kredi ve Koordinasyon Kurulunun 21/08/2003 tarihli ve 2003/3 sayılı Kararına istinaden hazırlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

AMAÇ, KAPSAM VE TANIMLAR

Amaç

Madde 1- Bu Tebliğde belirtilen kriterler çerçevesinde, İhracatçı Birlikleri,

Üretici Dernekleri, Üretici Birlikleri, Türkiye’de ticari ve/veya sınai faaliyette bulunan şirketler ile Türk moda tasarımcılarının yurtdışı pazarlarda ürünlerinin markalaşması amacıyla gerçekleştirecekleri faaliyetlere ilişkin giderleri ile Turquality mağazalarının kurulması ve işletilmesiyle ilgili harcamaların uluslararası kurallara göre Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonundan karşılanması amaçlanmaktadır.

Kapsam

Madde 2- Bu Tebliğ kapsamında desteklerden, İhracatçı Birlikleri, Üretici Dernekleri, Üretici Birlikleri, Türkiye’de ticari ve/veya sınai faaliyette bulunan şirketler, Türk moda tasarımcıları ile Turquality mağaza işleticisi ve/veya işleticileri yararlandırılabilir.

Tanımlar

Madde 3- Bu Tebliğde geçen;

Müsteşarlık: Dış Ticaret Müsteşarlığını (DTM),

Birlik: Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı kuruluşu olan İhracatçı Birliklerini,

Üretici Derneği: Aynı imalat dalında faaliyette bulunan üretici şirketlerin kurduğu dernekleri,

Üretici Birliği: Aynı imalat dalında faaliyette bulunan üretici şirketlerin kurduğu birlikleri,

Kuruluş: İhracatçı Birlikleri, Üretici Dernekleri ve Üretici Birliklerini,

Dış Ticaret Sermaye Şirketi (DTŞ): Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından Dış Ticaret Sermaye Şirketi statüsü verilmiş şirketleri,

Sektörel Dış Ticaret Şirketi (SDŞ): Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından Sektörel Dış Ticaret Şirketi statüsü verilmiş şirketleri,

Şirket: Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde ticari ve/veya sınai faaliyette bulunan şirketler, Dış Ticaret Sermaye Şirketleri (DTSS) ile Sektörel Dış Ticaret Şirketlerini (SDŞ),

Turquality-From Turkey İbares: 25/03/2000 tarihli ve 24000 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan (İhracat 2000/7) sayılı Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Tanıtım ve Tutundurması ile Türk Malı İmajının Yerleştirilmesine Yönelik Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkındaki 2000/3 Sayılı Tebliğ

Kapsamında Turquality-From Türkiye İbaresinin Kullanılmasına Dair Tebliğde belirtilen logoyu,

Turquality Mağazası: Türk Malı imajının yerleştirilmesi amacıyla açılacak mağazaları,

Turquality Mağaza İşleticisi ve/veya İşleticileri: Turquality mağazalarının açılması ve işletilmesi konusunda Turquality Komitesi tarafından yetkilendirilecek kuruluş ve/veya şirketleri,

Fuar: Müsteşarlık tarafından fuar düzenleme konusunda yetkilendirilen, A ve B sınıfı belgeye sahip organizatörlerce yurtdışında gerçekleştirilen Sektörel Türk İhraç Ürünleri Fuarını veya sektörel nitelikteki uluslararası fuarı,

Marka: 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname uyarınca, bir teşebbüsün mal ve hizmetlerini bir başka teşebbüsün mal veya hizmetlerinden ayırt etmeyi sağlaması koşuluyla, kişi adları dahil, özellikle sözcükler, şekiller, harfler, sayılar, malların biçimi veya ambalajları gibi çizimle görüntülenebilen veya benzer biçimde ifade edilebilen, baskı yoluyla yayınlanabilen ve çoğaltılabilen her türlü işaretleri,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

TURQUALITY KOMİTESİ

Madde 4- Turquality Komitesi: Müsteşarlığın bağlı bulunduğu Bakan ile Müsteşarlık, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM), İhracatçı Birlikleri, ilgili Meslek Kuruluşu temsilcileri ve konusunda uzman kişilerden oluşur.

Turquality mağaza işleticisi ve/veya işleticilerinin seçilmesi ve yetkilendirilmesi, Turquality mağazalarında satılacak ürünlerin belirlenmesi, Turquality-From Turkey ibaresini kullanmalarına izin verilecek şirketler ve Türk moda tasarımcılarının tespiti ile söz konusu ibarenin kullanılabileceği fuarların seçimi konularında yetkili olan söz konusu komitenin teşkili ve çalışma esaslarının belirlenmesi hususunda Müsteşarlık yetkilidir. Adı geçen Komitenin sekretarya görevi, Müsteşarlık tarafından yürütülür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DESTEKLENECEK FAALİYETLER VE DESTEK KAPSAMINA ALINMA

Desteklenecek Faaliyetler

Madde 5- Müsteşarlık tarafından destek kapsamına alındığı tarihten sonra,

a) Birliklerin,

İştilgal sahasına giren ürünlerinin yurtdışı pazarlarda markalaşması amacıyla gerçekleştirecekleri tanıtım, reklam ve pazarlama (görsel ve yazılı tanıtım, show, defile, ülke imaj kampanyası, pazar araştırması, sponsorluk, marka-promosyon ajansı ve stratejik danışmanlık giderleri vb.) faaliyetlerine ilişkin harcamaları, % 80 oranında ve yıllık en fazla 350.000 ABD Doları,

b) Üretici Dernekleri ve Üretici Birliklerinin,

İlgili oldukları üretim alanında yer alan ürünlerinin yurtdışı pazarlarda markalaşması amacıyla gerçekleştirecekleri tanıtım, reklam ve pazarlama (görsel ve yazılı tanıtım, show, defile, ülke imaj kampanyası, pazar araştırması, sponsorluk, marka promosyon ajansı ve stratejik danışmanlık giderleri vb.) faaliyetlerine ilişkin harcamaları, % 50 oranında ve yıllık en fazla 100.000 ABD Doları,

c)Şirketlerin;

1) Destek kapsamına alınan markalarının tescili ve korunmasına ilişkin olarak gerçekleştirecekleri giderleri, % 50 oranında ve yıllık en fazla 50.000 ABD Doları,

2) Projelerinde hedef pazarlar olarak belirtecekleri ülkelerde destek kapsamına alınan markaları ile ilgili olarak gerçekleştirecekleri tanıtım, reklam ve pazarlama faaliyetlerine (görsel ve yazılı tanıtım, show, defile, ülke imaj kampanyası, showroomdaki ürün tanıtımı, pazar araştırması, sponsorluk, marka-promosyon ajansı ve stratejik danışmanlık giderleri vb.) ilişkin harcamaları, % 50 oranında ve yıllık en fazla 300.000 ABD Doları,

3) Projelerinde hedef pazarlar olarak belirtecekleri ülkelerde destek kapsamına alınan markaları ile ilgili olarak açmış oldukları ve/veya açacakları yurtdışı birimlere ilişkin kira giderleri (bu alt bentte belirtilen toplam destek

miktarının % 10'unu geçmemek kaydıyla, yurtdışı birimin sadece kiralınması esnasında ödeyecekleri hukuki danışmanlık ve hizmet alım giderleri ile emlakçı komisyon giderleri dahil), % 50 oranında ve yıllık en fazla 300.000 ABD Doları,

4) Projelerinde hedef pazarlar olarak belirtecekleri ülkelerde faaliyet gösteren ve farklı markaların kendilerine ait reyonlarda satıldığı büyük mağazalarda, sadece destek kapsamına alınan markalı ürünlerinin satılması amacıyla kiraladıkları ve/veya kiralayacakları reyonlara ilişkin kira ve/veya komisyon harcamaları, % 50 oranında ve yıllık en fazla 200.000 ABD Doları,

5) Projelerinde hedef pazarlar olarak belirtecekleri ülkelerde destek kapsamına alınan markalı ürünlerinin satışı amacıyla açmış oldukları ve/veya açacakları showroamlar ve/veya farklı markaların satıldığı showroamlarda yeralan ürünlerine ilişkin ödeyecekleri kira ve/veya komisyon harcamaları, % 50 oranında ve yıllık en fazla 200.000 ABD Doları,

6) Ürünleri ile ilgili olarak Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK), Avrupa Akreditasyon Birliği (EA) üyesi veya bu Birliğin Karşılıklı Tanıma Anlaşması (MLA) yaptığı akreditasyon kuruluşlarının akredite ettiği belgelendirme kuruluşlarından alacağı kalite belgeleri ile insan can, mal emniyeti ve güvenliğini gösterir işaretlere ilişkin harcamaları, % 50 oranında ve yıllık en fazla 50.000 ABD Doları,

7) Destek kapsamına alınan markaları ile ilgili olarak franchise vermeleri halinde, franchising sistemi ile yurt dışında açılacak ve faaliyete geçirilecek mağazalara ilişkin dekorasyon harcamaları, mağaza başına % 50 oranında en fazla 50.000 ABD Doları,

desteklenir.

d) Türk moda tasarımcılarının,

1) Projelerinde hedef pazarlar olarak belirtecekleri ülkelerde destek kapsamına alınan markaları ile ilgili olarak gerçekleştirecekleri tanıtım, reklam ve pazarlama faaliyetlerine (görsel ve yazılı tanıtım, show, kişisel sergi, defile, ülke imaj kampanyası, showroomdaki ürün tanıtımı, pazar araştırması, marka-promosyon ajansı ve stratejik danışmanlık giderleri vb.) ilişkin harcamaları, % 50 oranında ve yıllık en fazla 300.000 ABD Doları,

2) Projelerinde hedef pazarlar olarak belirtecekleri ülkelerde destek kapsamına alınan markaları ile ilgili olarak açmış oldukları ve/veya açacakları yurtdışı birimlere ilişkin kira giderleri (bu alt bentte belirtilen toplam destek miktarının % 10'unu geçmemek kaydıyla, yurtdışı birimin sadece kiralanması esnasında ödeyecekleri hukuki danışmanlık ve hizmet alım giderleri ile emlakçı komisyon giderleri dahil), % 50 oranında ve yıllık en fazla 300.000 ABD Doları,

3) Projelerinde hedef pazarlar olarak belirtecekleri ülkelerde faaliyet gösteren ve farklı markaların kendilerine ait reyonlarda satıldığı büyük mağazalarda, sadece destek kapsamına alınan markalı ürünlerinin satılması amacıyla, kiraladıkları ve/veya kiralayacakları reyonlara ilişkin kira ve/veya komisyon harcamaları, % 50 oranında ve yıllık en fazla 200.000 ABD Doları,

4) Projelerinde hedef pazarlar olarak belirtecekleri ülkelerde destek kapsamına alınan markalı ürünlerinin satışı amacıyla açmış oldukları ve/veya açacakları showrooms ve/veya farklı markaların satıldığı showroomlarda yer alan ürünlerine ilişkin ödeyecekleri kira ve/veya komisyon harcamaları, % 50 oranında ve yıllık en fazla 200.000 ABD Doları,

desteklenir.

5) İlgili İhracatçı Birliği Yönetim Kurulu tarafından uygun görülmesi halinde, Türk moda tasarımcılarına, bu maddenin (d) bendinin birinci alt bendinde sayılan faaliyetlerine ilişkin harcamaları için ve yine aynı alt bentte belirtilen limitler dahilinde, söz konusu Birlik tarafından prefinansman niteliğinde destek sağlanabilir. Harcamanın yapılması ve ilgili belgelerin ibrazını müteakip Müsteşarlık tarafından belirlenen destek tutarı, prefinansman desteğini sağlayan İhracatçı Birliğine ödenir.

e) Turquality Komitesince Turquality mağazası açılması ve işletilmesi konusunda yetkilendirilen kuruluş ve/veya şirketler tarafından açılacak Turquality mağazalarına ilişkin kira (bu bentte belirtilen toplam destek miktarının % 10'unu geçmemek kaydıyla, mağazanın sadece kiralanması esnasında ödeyecekleri hukuki danışmanlık ve hizmet alım giderleri ile emlakçı komisyon giderleri dahil), dekorasyon, tanıtım, reklam ve pazarlama faaliyetlerine (görsel ve yazılı tanıtım, show, defile, ülke imaj kampanyası, pazar araştırması, sponsorluk, marka-promosyon ajansı ve stratejik danışmanlık giderleri vb.) ilişkin giderleri, mağaza başına % 50 oranında ve yıllık en fazla 500.000 ABD Dolarına kadar desteklenir.

Bu maddede (e bendi hariç) belirtilen faaliyetlerin destek ödemesinden yararlandırılabilmesi için yurt dışında gerçekleştirilmiş olması gerekmektedir.

Turquality-From Turkey İbaresinin Kullanımı

Madde 6- Turquality Komitesi tarafından, şirketler ile Türk moda tasarımcılarının bu Tebliğin 8 inci maddesinin (a) bendi çerçevesinde destek kapsamına alınan projeleri konusu markalı ürünlerinin etiketlerinde, ambalajlarında ve/veya doğrudan ürünlerinin üzerinde Turquality-From Turkey ibaresini kullanmalarına izin verilmesi halinde, bu Tebliğin 5 inci maddesinde (d bendinin beşinci alt bendi hariç) belirtilen destek oranları 10 puan artırılmak suretiyle (% 60) uygulanır.

Made in Turkey veya Benzer Bir İbarenin Kullanımı

Madde 7- Müsteşarlık tarafından, şirketler ile Türk moda tasarımcılarının bu Tebliğin 8 inci maddesinin (a) bendi çerçevesinde destek kapsamına alınan projeleri konusu markalı ürünlerinin etiketleri, ambalajları ve/veya doğrudan ürünlerinin üzerine Made in Turkey veya benzeri bir ibareyi koymalarına izin verilmesi halinde, bu Tebliğin 5 inci maddesinde (d bendinin beşinci alt bendi hariç) belirtilen destek oranları 5 puan artırılmak suretiyle (% 55) uygulanır.

Destek Kapsamına Alınma

Madde 8- Bu Tebliğin;

a) 5inci maddesinin (a), (b), (c) bentleri ile (d) bendinin bir, iki, üç ve dördüncü alt bentlerinde düzenlenen destek unsurlarından yararlanmak için, Kuruluşlar, şirketler ile Türk moda tasarımcılarının, markalaşma faaliyetlerini içeren bir proje ile doğrudan Müsteşarlığa müracaat etmesi ve Müsteşarlık tarafından söz konusu projenin destek kapsamına alınmasına karar verilmesi gerekmektedir, 5, 6 ve 7 nci maddelerinde düzenlenen destek unsurlarındakı, şirketlerin yurtiçi tescil belgesine sahip tek bir markası, Türk moda tasarımcılarının tek bir markası yararlandırılır.

b) 5 inci maddesinin (d) bendinin beşinci alt bendinde düzenlenen destek unsurundan yararlanmak için, Türk moda tasarımcılarının, bu maddenin (a) bendi çerçevesinde destek kapsamına alınmasını müteakip, doğrudan ilgili İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğine müracaat etmesi gerekmektedir.

c) 5 inci maddesinin (e) bendinde düzenlenen destek unsurundan yararlanmak için, Turquality mağaza işleticisi olmaya aday kuruluş ve/veya şirketlerin, yurtdışında açmayı planladığı her bir Turquality mağazası için ayrı bir proje ile doğrudan Müsteşarlığa müracaat etmesi gerekmektedir. Müsteşarlık, kendisine ibraz edilen projeler üzerinde yapacağı ön inceleme neticesinde, değerlendirilmeye değer bulduklarını Turquality Komitesine intikal ettirir. Turquality Komitesi, söz konusu projeler üzerinde yapacağı inceleme neticesinde, uygun göreceği projeleri destek kapsamına alabilir.

d) 6 ncı maddesinde düzenlenen destek unsurundan yararlanmak için, şirketler ile Türk moda tasarımcılarının Turquality-From Turkey ibaresinin kullanımına ilişkin taleplerini doğrudan Müsteşarlığa yapması gerekmektedir. Müsteşarlık, kendisine ibraz edilen belgeler üzerinde yapacağı ön inceleme neticesinde, değerlendirmeye değer bulduklarını Turquality Komitesine intikal ettirir. Turquality Komitesi, söz konusu talepler üzerinde yapacağı değerlendirme neticesinde, uygun göreceği şirketler ile Türk moda tasarımcılarına Turquality-From Turkey ibaresini kullanma iznini verebilir.

e) 7 nci maddesinde düzenlenen destek unsurundan yararlanmak için, şirketler ile Türk moda tasarımcılarının Made in Turkey veya benzer bir ibarenin kullanımına ilişkin taleplerini doğrudan Müsteşarlığa yapması ve Müsteşarlık tarafından söz konusu talebin uygun görülmesi gerekmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DESTEK SÜRESİ VE BAŞLANGIÇ TARİHLERİ

Yurtdışı Birim/Reyonlara Sağlanacak Desteğin Başlangıç Tarihi ve Maksimum Destek Miktarları

Madde 9- Bu Tebliğin 5 inci maddesinin (c) bendinin üçüncü ve (d) bendinin ikinci alt bentlerinde belirtilen yurtdışı birimler için sağlanacak kira desteği ile aynı maddenin (c) bendinin dördüncü ve beşinci, (d) bendinin üçüncü ve dördüncü alt bentlerinde belirtilen reyonlar, showroomlar için sağlanacak kira ve/veya komisyon desteğinin başlangıç tarihi, şirketler ile Türk moda tasarımcılarının bu Tebliğin 8 inci maddesinin (a) bendi çerçevesinde Müsteşarlık tarafından destek kapsamına alındığı tarihtir. Söz konusu alt bentlerde belirtilen destek miktarları ise tüm yurtdışı birim/birimleri, reyon/reyonları,

showroom/showroomlarının kira ve/veya komisyon giderleri için ödenecek yıllık maksimum destek miktarlarıdır.

Destek Süresi

Madde 10- Bu Tebliğin,

a) 5'inci maddesinin (a) ve (b) bentlerinde düzenlenen destekten, kuruluşlar, bu Tebliğin 8 inci maddesinin (a) bendi çerçevesinde destek kapsamına alındıkları tarihten itibaren en fazla dört yıl,

b) 5'inci maddesinin (c) ve (d) bentleri ile 6 ve 7 nci maddelerinde düzenlenen desteklerden, şirketler ile Türk moda tasarımcıları, bu Tebliğin 8inci maddesinin (a) bendi çerçevesinde destek kapsamına alınan projeleri konusu markası için, Müsteşarlık tarafından destek kapsamına alındıkları tarihten itibaren en fazla dört yıl,

c) 5'inci maddesinin (e) bendinde düzenlenen destekten, Turquality mağaza işleticisi ve/veya işleticileri, her bir mağazanın, Turquality Komitesi tarafından bu Tebliğin 8'inci maddesinin (c) bendi çerçevesinde destek kapsamına alındığı tarihten itibaren, en fazla dört yıl, süreyle yararlandırılabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

ÖDEME BELGELERİNİN İBRAZI VE ÖDEME

Ödeme Esasları

Madde 11- Bu Tebliğ kapsamındaki faaliyetlerin destek ödemesinden yararlandırılabilmesi için, harcamaların ödemeye ilişkin belgelerle tevsik edilmesi (fatura, kira ödemelerinde banka dekontu, çek, vb.) gerekmektedir. Ödemeye ilişkin istenecek diğer bilgi ve belgelerle uygulamaya ilişkin hususlar, Müsteşarlıkça düzenlenecek Uygulama Usul ve Esasları ile belirlenir.

Ödeme Belgelerinin İbrazi

Madde 12- Bu Tebliğ kapsamındaki destek ödemesinden yararlandırılacak olan kuruluş, şirket, Türk moda tasarımcısı ile Turquality mağaza işleticisi ve/veya işleticileri tarafından gerçekleştirilen harcamalara ilişkin ödeme belgeleri (fatura, kira ödemelerinde banka dekontu, çek, vb.) ile ödemeye ilişkin olarak Uygulama Usul ve Esaslarında belirtilen diğer belgelerin, harcama-

nın yapıldığı bölgede faaliyet gösteren Ticaret Müşavirliği/Ataşeliği, harcama-
nın yapıldığı ülkede Ticaret Müşavirliği/Ataşeliği bulunmuyor ise bu ülkeler-
deki Türk Konsolosluklarına onaylatılması ve fatura (kira ödemelerinde ban-
ka dekontu, çek, vb.) tarihinden itibaren en geç 6 ay, [5'inci maddenin (c)
bendinin birinci alt bendi için bu süre 18 aydır] içerisinde,

a) Gerekli incelemenin yapılarak Müsteşarlığa intikal ettirilmesini teminen,
şirketler tarafından üyesi oldukları İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğine,
Türk moda tasarımcıları tarafından ilgili oldukları İhracatçı Birlikleri Genel
Sekreterliğine,

b) Kuruluşlar ile Turquality mağaza işleticisi ve/veya işleticileri tarafından
doğrudan Müsteşarlığa, ibraz edilmesi gerekmektedir.

Yukarıda belirtilen 6 ve 18 aylık sürelerin hesaplanmasında, usulüne uy-
gun olarak yapılan başvuruların, ilgili kuruluşların evrak kayıtlarına girdiği ta-
rih esas alınır.

Ödeme

Madde 13- Müsteşarlık, gerekli incelemenin yapılmasını müteakip, ödeme
yapılmasına karar verilen kuruluş, şirket, Türk moda tasarımcısı ve Turquality
mağaza işleticisi ve/veya işleticileri ile ödeme miktarlarını Türkiye Cumhuri-
yet Merkez Bankasına bildirir. Müsteşarlıktan alınan bildirim üzerine, Türkiye
Cumhuriyet Merkez Bankası ödemeyi öncelikle yapar.

Madde 14- Ödemeye ilişkin, ibraz edilen belgelerdeki giderlerin Türk Lira-
sı cinsinden olanları Türk Lirası, döviz cinsinden olanları ise fatura (kira öde-
melerinde banka dekontu, çek, vb.) tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez
Bankası çapraz kurları ve döviz alış kurları esas alınarak, ABD Doları karşı-
lığı Türk Lirası olarak Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonundan ödenir.

ALTINCI BÖLÜM

İZLEME VE DEĞERLENDİRME

Madde 15- Bu Tebliğ kapsamındaki destek ödemelerinden yararlanan ku-
ruluş, şirket, Türk moda tasarımcısı ile Turquality mağaza işleticisi ve/veya iş-
leticileri, destek kapsamına alındıkları tarihten itibaren birinci, ikinci, üçüncü
ve dördüncü yılın sonunda markalaşma faaliyetlerini içeren bir raporu, Müs-
teşarlığa intikal ettirirler.

Müştaşarlık, söz konusu raporlar üzerinde yapacağı inceleme neticesinde, projelerinde belirtilen faaliyetlerden büyük bir bölümünü gerçekleştirmedigi ve/veya sağlanan desteğı etkin kullanmadığını tespit ettiğı kuruluş, şirket, Türk moda tasarımcısı ile Turquality mağaza işleticisi ve/veya işleticilerini, dört yıllık sürenin her aşamasında destek kapsamından çıkarabilir veya destek oranlarını indirimde gidebilir.

Müştaşarlık, bu Tebliğ hükümleri çerçevesinde destek talebinde bulunan veya destekten yararlanan kuruluş, şirket, Türk moda tasarımcısı ve Turquality mağaza işleticisi ve/veya işleticileri tarafından ibraz edilecek projeler ile raporların incelenmesi ve değeriendirilebilmesi amacıyla, konusunda uzman kişi/şirket/kurum/kuruluşlardan danışmanlık hizmeti satın alabilir. Söz konusu kişi/şirket/kurum/kuruluşlara ödenecek hizmet alım giderleri, proje bütçesinin % 3'ünü geçmemek kaydıyla, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonundan karşılanır.

YEDİNCİ BÖLÜM

DiğER HÜKÜMLER

Müeyyide

Madde 16- Bu Tebliğ kapsamındaki destek ödemelerinden yararlanan ve/veya söz konusu destek ödemelerinden yararlanmak üzere müracaatta bulunan kuruluş, şirket, Türk moda tasarımcısı ile Turquality mağaza işleticisi ve/veya işleticileri tarafından yanıltıcı bilgi ve belge ibraz edildiğinin tespiti halinde, haklarında kanuni işlem yapılır. Bu kapsamda tahkikat, soruşturma ve/veya dava konusu edilmiş olanların destek talepleri, konuyla ilgili denetim raporu ve/veya yargı kararı alınıncaya kadar bekletilebilir. Dava sonucunda suçlu sabit görülenlerin, Bakanlar Kurulunun 27/12/1994 tarihli ve 94/6401 sayılı İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kararı kapsamında yer alan tüm devlet yardımlarına ilişkin talepleri süresiz olarak reddedilebilir. Müşttaşarlık, suç unsurunun tam olarak oluşmamasından kaynaklanan beraat kararları kapsamındaki sahtecilik eylemlerini gerçekleştirenler hakkında da benzer mahiyette işlemler tesis etmeye yetkilidir.

Bu Tebliğ kapsamında haksız olarak alındığı ve/veya amacı dışında kullanıldığı tespit edilen destek ödemeleri, ilgililerden 6183 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde geri alınır.

Madde 17- Müsteşarlık adına tescil ettirilmek suretiyle koruma altına alınmış bulunan Turquality-From Turkey ibaresini, Müsteşarlık ve/veya Turquality Komitesinden izin almadan kullananlar hakkında, Markaların Korunması Hakkında 556 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri çerçevesinde işlem yapılır.

Uygulama

Madde 18- 31/07/1997 tarihli ve 23066 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 97/9 sayılı İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında Yurtdışında Ofis-Mağaza Açma, İşletme ve Marka Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ ile 15/11/1998 tarihli ve 23524 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 98/14 sayılı İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında Yurtdışında Ofis-Mağaza Açma, İşletme ve Marka Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ hükümlerinden yararlanmakta olan şirket ve Sektörel Dış Ticaret Şirketlerinin (SDŞ), bu Tebliğ hükümleri çerçevesinde de destek kapsamına alınması halinde, 97/9 ve 98/14 sayılı Tebliğ hükümlerinden yararlandırılmazlar.

Madde 19- 31/07/1997 tarihli ve 23066 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 97/5 sayılı İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında Çevre Maliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ ile 14/11/1998 tarihli ve 23523 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 98/13 sayılı İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında Çevre Maliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ hükümleri çerçevesinde destekten yararlanan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ), aynı kalite belgesi ve insan can, mal emniyeti ve güvenliğini gösterir işaretler için bu Tebliğin 5inci maddesinin (c) bendinin altıncı alt bendinde belirtilen destekten yararlandırılmazlar.

Madde 20- 31/07/1997 tarihli ve 23066 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 97/6 sayılı İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında Pazar Araştırması Desteği Hakkında Tebliğ ile 14/11/1998 tarihli ve 23523 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 98/12 sayılı İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında Pazar Araştırması Desteği Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ hükümleri çerçevesinde destekten yararlanan Üretici Dernekleri, Sektörel Dış Ticaret Şirketleri (SDŞ) ve Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ), aynı pazar araştırması projesi ve/veya yurtdışı faaliyeti için bu

Tebliğin 5inci maddesinin (b), (e) bentleri ile aynı maddenin (c) bendinin ikinci alt bendinde belirtilen pazar araştırması desteğinden yararlandırılmazlar.

Madde 21- 29/01/2000 tarihli ve 23948 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2000/3 sayılı Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Tanıtım ve Tutundurması ile Türk Malı İmajının Yerleştirilmesine Yönelik Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ ile 9/08/2001 tarihli ve 24488 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2001/6 sayılı Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Tanıtım ve Tutundurması ile Türk Malı İmajının Yerleştirilmesine Yönelik Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ uyarınca destek kapsamına alınmış olan,

1) Üretici Derneği, Üretici Birliği ve şirketlerin, bu Tebliğ hükümleri çerçevesinde de destek kapsamına alınması halinde,

a)Şirkete, 2000/3 sayılı Tebliğin 4üncü maddesinin (a) bendi çerçevesinde ödenen toplam tutar, bu Tebliğin 5inci maddesinin (c) bendinin birinci alt bendinde belirtilen toplam limitten, 2000/3 sayılı Tebliğin 4üncü maddesinin (b) bendi çerçevesinde ödenen toplam tutar, bu Tebliğin 5inci maddesinin (c) bendinin üçüncü alt bendinde belirtilen toplam limitten, 2000/3 sayılı Tebliğin 4üncü maddesinin (c ve i) bentleri çerçevesinde ödenen toplam tutar, bu Tebliğin 5inci maddesinin (c) bendinin ikinci alt bendinde belirtilen toplam limitten, birinci yıldan başlamak üzere, her sene % 25 oranında mahsup edilir.

b) Üretici Dernekleri veya Üretici Birliklerine 2000/3 sayılı Tebliğin 4üncü maddesinin (h) bendi çerçevesinde ödenen toplam tutar, bu Tebliğin 5inci maddesinin (b) bendinde belirtilen toplam limitten, birinci yıldan başlamak üzere, her sene % 25 oranında mahsup edilir.

2) İhracatçı Birliklerinin bu Tebliğ hükümleri çerçevesinde de destek kapsamına alınması halinde, destek kapsamına alındıkları tarihten itibaren 2000/3 sayılı Tebliğin 4üncü maddesinin (h) bendinde düzenlenen destek ödemesinden yararlandırılmazlar.

Yetki

Madde 22- Bu Tebliğin uygulama usul ve esaslarını belirlemeye, uygulamada ortaya çıkacak ihtilafları inceleyip sonuçlandırmaya ve bu Tebliğ hükümleri çerçevesinde destek kapsamına alınacak kuruluş, şirket ile Türk mo-

da tasarımcılarını ihracat stratejisinde belirtilen ilke, hedef ve politikalar çerçevesinde tespit etmeye, Müsteşarlık yetkilidir.

Yürürlükten Kaldırılan Mevzuat

Madde 23- 29/01/2000 tarihli ve 23948 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2000/3 sayılı Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Tanıtım ve Tutundurması ile Türk Malı İmajının Yerleştirilmesine Yönelik Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ ile 9/08/2001 tarihli ve 24488 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2001/6 sayılı Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Tanıtım ve Tutundurması ile Türk Malı İmajının Yerleştirilmesine Yönelik Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde- 29/01/2000 tarihli ve 23948 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2000/3 sayılı Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Tanıtım ve Tutundurması ile Türk Malı İmajının Yerleştirilmesine Yönelik Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ ile 9/08/2001 tarihli ve 24488 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2001/6 sayılı Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Tanıtım ve Tutundurması ile Türk Malı İmajının Yerleştirilmesine Yönelik Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ uyarınca destek kapsamına alınmış İhracatçı Birliği, Üretici Derneği, Üretici Birliği, şirket ve Sektörel Dış Ticaret Şirketi (SDŞ) talepleri, anılan Tebliğ hükümleri çerçevesinde incelenip sonuçlandırılır.

Yürürlük

Madde 24- Bu Tebliğ, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 25- Bu Tebliği, Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakan yürütür.

Resmi Gazete Tarihi: 25 Mart 2000

Resmi Gazete Numarası: 24000

Dış Ticaret Müsteşarlığından

**Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Tanıtım ve Tutundurması ile
Türk Malı İmajının Yerleştirilmesine Yönelik Faaliyetlerin Desteklenmesi
Hakkındaki 2000/3 Sayılı Tebliğ Kapsamında Turquality-From Turkey
İbaresinin Kullandırılmasına Dair
Tebliğ İhracat (2000/7)**

Madde 1- Bu Tebliğ, 22/12/1995 tarihli ve 95/7623 sayılı İhracat Rejimi Kararının 3 üncü maddesinin (i) bendine istinaden hazırlanmıştır.

Madde 2- Bu Tebliğ ile, Türk ürünlerinin yurtdışında markalaşması, tanıtım ve tutundurulması ile Türk Malı imajının yerleştirilmesine yönelik olarak, firmalarımızın ürünlerinin etiketinde, ambalajında ve/veya doğrudan ürünlerinin üzerinde Turquality-From Turkey ibaresinin kullandırılması amaçlanmaktadır.

Madde 3- Bu Tebliğ kapsamında, tasarımı aşağıda yer alan ve fonu turkuvaz mavisi olan Turquality-From Turkey ibaresi, 29 Ocak 2000 tarihli ve 23948 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Tanıtım ve Tutundurması ile Türk Malı İmajının Yerleştirilmesine Yönelik Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında 2000/3 Sayılı Tebliğ uyarınca destekten yararlanan firmalara kullanılabilir.

Madde 4- Bu Tebliğin uygulanmasına ilişkin her türlü düzenlemenin yapılmasında ve uygulamada ortaya çıkacak ihtilafların sonuçlandırılmasında, Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilidir.

Madde 5- Bu Tebliğ, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 6- Bu Tebliğ hükümlerini Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakan yürütür.

6- KAMBIYO :

**6.1. 1567 SAYILI TÜRK PARASININ KIYMETİNİ KORUMA HAKKINDA
KANUN**

6.1.1. KAPSAM (Mad.1)

1- Kambiyo,

2- Nakit

3- Esham ve Tahvilat

-Alım Satımı

ve bunlar ile

1- Kıymetli madenler ve taşlarla, bunlardan üretilmiş veya bunları taşıyan her türlü eşya ve kıymetlerin ve

2- Ticari Senetlerle

3- Ödemeyi sağlayan her türlü vasıta ve vesikaların

-Ülkeden ihracı veya ülkeye ithalini,

-Düzenlemeye ve sınırlandırmaya ve

-Türk Parasının kıymetinin korunması

karar alınmasına Bakanlar Kurulu yetkilidir.

6.1.2. 1567 SAYILI T.P.K. K.H.K. İSTİNADEN YAYINLANAN BAKANLAR KURULU KARARLARINA AYKIRI HAREKET EDENLER VEYA BU KARARLARDAN DOĞAN YÜKÜMLÜLÜKLERİNİ YERİNE GETİRMİYENLER HAKKINDA UYGULANACAK MÜEYYEDELER :

1- B.K.K. aykırı hareket eden veya bu kararlardan doğan yükümlülüklerini yerine getirmeyen gerçek ve tüzel kişiler 5 milyon liradan 50 milyon liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Ancak, (1) karara aykırı fiil Kanunun 1.maddesinde sayılan kıymet ve değerlerin izinsiz olarak yurttan çıkarılması veya yurda sokulması mahiyetinde ise eşya ve kıymetlerin rayiç bedeli kadar, (2) Teşebbüs halinde bu bedelin yarısı kadar ağır para cezasına hükmolunur. Yakalanan eşya ve değerler, fiil teşebbüs derecesinde kalsa dahi müsadere (zoralmı, elkoyma) olunur. Yakalanmadığı için müsadere edilmeyen eşya ve kıymetlerin rayiç bedeli kadar ağır para cezasına hükmolunur.

2- Bir defaya mahsus olsa dahi,

a) Her türlü mal, kıymet, hizmet ve sermaye ithal ve ihrac edenler ve bu işlere aracılık edenlerden bu işlemlerden doğan alacakların, Kanunun 1.maddesine göre alınan kararlardaki hükümlere göre ve bu kararlarda belirlenen süreler içinde yurda getirmeyenler ile,

b) İthalat, ihracat ve diğer işlerinde döviz veya Türk parası kaçırmak kasıyla muvazaalı (danışıklı) işlemlerde bulunanlar,

Yurda getirmekle yükümlü oldukları veya kaçırdıkları kıymetlerin rayiç bedeli kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

İthalat, ihracat ve diğer işlerinde döviz veya Türk parası kaçırmak maksadıyla muvazaalı işlemlere teşebbüs edenler hakkında hükmolunacak para cezası kaçırılmaya teşebbüs edilen kıymetin rayiç bedelinin yarısından az olamaz.

3- Bu madde uygulamasında dövizlerin rayiç bedelinin tespitinde, suç tarihinde geçerli döviz alış kurları uygulanır.

Hükmolunacak para cezasına, suç tarihi ile tahsil tarihi arasındaki süreler için 6183 sayılı Kanuna göre tespit edilen gecikme zammı oranında para cezası ile birlikte tahsil olunmak üzere, gecikme faizi uygulanır. Gecikme faizinin hesaplanmasında ay kesirleri dikkate alınmaz.

4- Yukarıdaki suçların tekrar işlenmesi halinde verilecek cezalar iki kat olarak hükmedilir.

1567 Sayılı Kanuna istinaden Muhtelif zamanlarda Kararnameler Yürürlüğe Konulmuştur. Yürürlükte Bulunan Karar 32. Sayılı Karardır. Karar Kambiyo Mevzuatının Bütün ayrıntılarını Tespit etmeyip Genel Prensiplerini Düzenler. Karara İlişkin Tebliğler ve T.C.Merkez Bankası Genelgeleri ile Kambiyo Mevzuatının Tüm Usul ve Esasları Belirlenir. Kambiyo Mevzuatını Bölümler Halinde incelemek mümkündür. Buna göre;

- Türk Lirası İthal ve İhracına
- Kıymetli Maden ve Taş İthal ve İhracına
- Sermaye İhraç ve İthaline
- Menkul Kıymet İthal ve İhracına
- İhracata
- İthalata
- Yetkili Müesseselerin İşleyişine

İlişkin Bölümler halinde incelenebilir.

6.1.3. 1567 SAYILI T.P.K.K.K. HÜKÜMLERİNE AYKIRI FİLLER HAKKINDA İŞLEM YAPILMASINA İLİŞKİN PROSEDÜR :

Cumhuriyet Savcıları doğrudan doğruya veya Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlığın görevlendireceği mercilerin yazılı başvurusu üzerine ilgili kanun hükümlerine göre takibe geçerler.

Kararlara aykırı fiilleri çeşitli yollardan öğrenen Cumhuriyet Savcıları ilgili Bakanlığa veya görevlendireceği mercileri haberdar ederek durumun incelenmesini talep edebilir.

Cumhuriyet Savcılıkları ve mahkemeler 1567 sayılı Kanun hükümlerine istinaden cereyan edecek takip ve duruşmalarda bilirkişi dinlenmesine lüzum gördükleri takdirde münhasıran resmi bilirkişi listesinde yazılı kimselerden seçecekleri bilirkişilerin, rey ve mütalaasını alırlar. Resmi bilirkişi listeleri her yargı çevresi için dokuzar kişiden aşağı olmamak üzere TOBB'nin mütalaası alınmak suretiyle Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca tespit olunur.

İlgili Bakanlık, Bakanlığın veya görevlendireceği mercilerin Cumhuriyet Savcılığına yazılı başvuruda bulunmasıyla müdahil sıfatını kazanır.

6.2. TÜRK PARASI KIYMETİNİ KORUMA HAKKINDA 32 SAYILI KARAR:

Karar No : 89/14391

7.8.1989

6.2.1. AMAÇ, KONU :

Türk Parasının Kıymetini Korumak amacıyla;

- 1- Türk parasının yabancı paralar karşısındaki değerinin belirlenmesi,
- 2- Döviz ve dövizli temsil eden belgelere (menkul değerler ve diğer sermaye piyasası araçları dahil) ilişkin tüm işlemler ile dövizlerin tasarruf ve idaresine,
- 3- Türk parası ve Türk parasını temsil eden belgelerin (menkul değerler ve diğer s.p araçları dahil) ithal ve ihracına,
- 4- Kıymetli Maden, taş ve eşyalara ilişkin işlemlere,
- 5- Prim tahsili suretiyle bedelsiz ithal izni vermeye,
- 6- ihracata

7- İthalata

8- Özelliği olan ihracat ve ithalata

9- Görünmeyen işlemlere

10- Sermaye Hareketlerine

ilişkin kambiyo işlemlerine ait,

-Düzenleyici

-Sınırlayıcı

Esaslar bu Karar ile tayin ve tespit edilmiştir.

6.2.2. TANIMLAR :

6.2.2.1. TÜRKİYEDE YERLEŞİK KİŞİLER :

a) Yurt dışında işçi, serbest meslek ve müstakil iş sahipleri dahil Türkiye'de ikametgah sahibi gerçek ve tüzel kişiler ile,

b) Yerleşmek niyetiyle bir takvim yılı içinde Türkiye'de devamlı olarak 6 aydan fazla oturanlar,

c) Dışarıda yerleşik kişilerden T.C. Kanunlarına göre bir sermaye tahsisi suretiyle Türkiye'de şube açmış olan veya bir şirkete katılmış veya şirket kurmuş gerçek ve tüzel kişiler yalnızca bu faaliyetlerini dolayısıyla Türkiye'de yerleşik sayılırlar.

6.2.2.2. DIŞARIDA YERLEŞİK KİŞİLER :

Türkiye'de yerleşik sayılmayan gerçek ve tüzel kişilerdir.

6.2.2.3. YOLCU :

Geçerli pasaport veya pasaport yerini tutan belgeler taşıyan ve Türkiye'ye girmek veya Türkiye'den çıkmak üzere M.G.,B. tespit edilen giriş ve çıkış kapılarına gelen kişiler,

6.2.2.4. TÜRK PARASI :

Türkiye Cumhuriyeti Kanunlarına (TCK) göre Türkiye'de tedavülde bulunan veya tedavülden kaldırılmış olsa bile değiştirme süresi dolmamış olan paralardır.

6.2.2.5. TÜRK PARASI İLE ÖDEMEYİ SAğLAYAN BELGELER :

Türk parası ile ödemede bulunmayı sağlayan,

- 1- Ticari ve adi senetler
- 2- Kredi Mektubu
- 3- Kredi Kartı
- 4- Seyahat ekleri
- 5- Havale
- 6- Mektup

gibi her türlü belge vasıtalaradır.

6.2.2.6. EFEKTİF :

Banknot şeklindeki bütün yabancı ülke paralarıdır.

6.2.2.7. DÖVİZ (KAMBIYO) :

Efektif dahil yabancı parayla ödemeyi sağlayan her nevi hesap, belge ve vasıtaları,

6.2.2.8. MENKUL KIYMETLER :

Sermaye ve para piyasalarında işlem gören her türlü Türk ve Yabancı menkul kıymetlerdir. (menkul kıymet yatırım fonu katılma belgesi) Bu Karar'ın uygulanmasında menkul kıymet olarak mütalaa olunur.

6.2.2.9. KIYMETLİ MADENLER :

Her tür ve şekilde altın gümüş ve platindir.

a) **İşlenmemiş Altın** : En az 995/1000 saflıkta nitelikleri Müsteşarlıkça belirlenen barlar veya külçeler halindeki altındır.

b) **İşlenmiş Altın** : 995/1000'den daha düşük saflıkta gerek bir işçilik uygulanarak ziynet veya süs eşyası haline dönüştürülmüş gerekse içine ilave madde katılarak veya katılmaksızın alım-satım yapılan altını,

c) **İşlenmemiş Gümüş** : En az % 99,9 saflıkta nitelikleri Müsteşarlıkça belirlenen bar, külçe veya granül halindeki gümüşü,

d) **İşlenmiş Gümüş** : % 99,9'dan daha düşük saflıkta gerek işçilik uygula-

e) İşlenmemiş Platin : En az % 99,5 saflıkta nitelikleri Müsteşarlıkça belirlenen barlar veya külçeler halindeki platindir.

g) Kıymetli Taşlar :

- #### 6.2.2.10. KIYMETLİ EŞYA :

6.2.2.11. MERKEZ BANKASI :

6.2.2.12. BANKA :

6.2.2.13. YETKİLİ MÜESSESELER :

6.2.2.14 ÖZEL FİNANS KURUMLARI :

211

edilen usul ve esaslar çerçevesinde sermayelerine ilaveten yurt dışında ve içinde fon toplayarak ekonomiye fon tahsis eden anonim şirket şeklindeki mali kuruluşlardır.

6.2.2.15. PTT :

PTT İşletme Genel Müdürlüğü

6.2.2.16 DİĞER SERMAYE PİYASASI ARAÇLARI :

Menkul Kıymetler dışında kalan ve SP Kurulunca belirlenen sermaye piyasası araçlarıdır.

6.2.2.17 KIYMETLİ MADEN ARACI KURULUŞLARI :

Kıymetli Maden Borsaları ile ilgili mevzuat çerçevesinde faaliyet izni alan yurt içinde yada yurt dışında yerleşik kişi ve kuruluşlardır.

6.2.3. TÜRK PARASI :

1- Türk parası ve Türk parasıyla ödemeyi sağlayan belgenin yurda ithali ve aşağıda belirlenen esaslar çerçevesinde ihracı serbesttir.

a) Türkiye’de yerleşik kişiler ile, dışarıda yerleşik kişiler, bankalar ve özel finans kurumları vasıtasıyla yurt dışına serbestçe Türk parası gönderebilirler.

b) Yolcuların beraberinde en çok 5000.- ABD Doları karşılığı Türk parasını yurt dışına çıkarmaları serbesttir.

c) Türk parası ile ödemeyi sağlayan belgelerin ihracı serbesttir.

2- Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de Türk parası ile ödeme, tahsilat ve tevdiatta bulunmaları serbesttir.

3- Bankalar ve özel finans kurumları, ithalat, ihracat ve görünmeyen işlemler dışındaki yurt dışına yapılan 50.000 ABD Doları karşılığını aşan Türk lirası transferlerine ilişkin bilgileri, transfer tarihinden itibaren 30 gün içinde Bakanlıkça belirlenecek mercilere bildirirler. (Mad.3)

Merkez Bankası Türk lirasının değerini piyasa şartlarına göre belirleyebilmek için gerekli önlemleri alır.

Merkez Bankası ve bankalar uluslararası piyasalarda döviz ve Türk parası ile ilgili işlemleri yapabilir ve gerektiğinde Türk lirası banknotları ihraç edebilirler. (32/5 Mad.2)

Konvertibl ve konvertibl olmayan dövizler Merkez Bankasınca tespit edilir.

Vadeli döviz alım satım işlemlerine ilişkin esaslar Merkez Bankasınca belirlenir.

Bankalar, özel finans kurumları, yetkili müesseseler ve PTT,

a) Kendilerine ibraz edilen dövizli natık çekler karşılığında bankacılık teammüllerine uygun olarak kısmen Türk parası ve kısmen efektif veya tamamen efektif ödemesinde bulunabilirler.

b) Efektif veya dövizli natık çekleri bankacılık teammüllerine uygun olarak aynı ve ayrı cins efektiflerle değiştirebilirler. Bankalar, özel finans kurumları ve PTT bunları döviz olarak yurt dışına havale edebilirler.

c) Efektifleri daha küçük veya daha büyük küpürlerle değiştirebilirler.

Bankalar, özel finans kurumları, yetkili müesseseler ve PTT iştiraya aldıkları muhabirlerine veya diğer yabancı bankalara veyahut çek düzenlemeye yetkili kuruluşlarca düzenlenmiş çekler ile seyahat çeklerinin tutarını teşkil eden dövizlerin yurda getirilmesini temin etmekle yükümlüdürler. İştirah edilerek tahsile alınan çeklerin tahsil edilmesinden doğan sorumluluk ilgililere aittir.

Bankaların, özel finans kurumlarının yetkili müesseselerin ve PTT'nin döviz mevcutlarının Merkez Bankasına devrine ilişkin oran ve esaslar ile bankalar ve özel finans kurumlarının taahhütleri dikkate alınarak nezdlerinde bulundurabilecekleri döviz mevcutlarının tespitine ilişkin usuller Merkez Bankasınca belirlenir. (32/5. Mad.3.4.5.6.7)

Bankalar, Özel Finans Kurumları, Yetkili Müesseseler, PTT, Kıymetli Maden aracı kuruluşlarının Türkiye'de yerleşik kişiler ile dışarıda yerleşik kişilere döviz satmaları serbesttir.

Bankaların yurt dışına efektif sevk etmeleri serbesttir. (I-M)

6.2.4. DÖVİZ :

1- Türkiye'ye döviz ithali serbesttir.

2- Türkiye'de yerleşik kişilerin;

3) Beraberinde döviz bulundurmaları,

b) Bankalar, özel finans kurumları, yetkili müesseseler PTT ile kıymetli maden aracı kuruluşlarından döviz satın almaları,

c) Dövizleri bankalarda açacakları döviz hesaplarında tutmaları, efektif olarak kullanmaları,

d) Bankalar ve özel finans kurumları vasıtasıyla yurt içinde ve yurt dışın-da tasarruf etmeleri ve bu kurumlar aracılığıyla yurt dışına döviz transfer et-meleri serbesttir.

3- Türkiye'de yerleşik kişilerin, dışarıda yerleşik kişilerden, Türkiye'de ya-pacakları işlemler nedeniyle döviz kabul etmeleri serbesttir.

4- Dışarıda yerleşik kişiler; bankalar, özel finans kurumları, yetkili mües-seseler, PTT ve kıymetli maden aracı kuruluşlarından döviz satın alabilirler.

5- Türkiye'de yerleşik kişiler ile dışarıda yerleşik kişilerin, bankalar ve özel finans kurumları vasıtasıyla yurt dışına döviz transfer etmeleri serbesttir.

Bankalar ve özel finans kurumları, ithalat ihracat ve görünmeyen işlemler dışındaki yurt dışına yapılan 50.000 ABD Doları ve eşiti döviz aşan transfer-lere (Döviz tevdiat hesaplarından yapılan transferler dahil) ilişkin bilgileri, transfer tarihinden itibaren 30 gün içinde Bakanlıkça belirlenecek mercilere bildirirler.

6- Yolcular 5000 ABD Doları veya eşitine kadar efektifi beraberinde yurt dışına çıkarabilirler.

Dışarıda yerleşik kişiler ile Türkiye'de yerleşik sayılmakla birlikte yurt dı-şında çalışan Türk uyruklu kişiler, yurda girişlerinde beyan etmiş olmak, Tür-kiye'de yerleşik kişiler ise görünmeyen işlemler çerçevesinde bankalar ve özel finans kurumlarından döviz satın aldıklarını tevsik etmek kaydıyla 5.000 ABD Doları veya eşitini aşan miktardaki efektifi beraberinde yurt dışına ser-bestçe çıkarabilir. (32 S.K.Mad.4)

6.2.5 DÖVİZ KURLARI :

Yabancı paraların Türk parası karşısındaki değeri, MB tesbit edilen usul-ler çerçevesinde belirlenir.

Döviz alım ve satımları işlem tarihinde geçerli kurlar üzerinden yapılır. 6. (Dövizle ilişkin işlemler) ve 8 (ihracat) hükümleri saklıdır.

Mahsup işlemleriyle ilgili döviz alım ve satım belgelerinin düzenlenmesinde işlem tarihindeki döviz alış kurları uygulanır. (32. S.K.Mad.5)

Ticari ve gayri ticari işlemlere ilişkin olarak yapılan döviz ve efektif alım-satım işlemlerinde uygulanacak döviz kurları bankalar, özel finans kurumları, yetkili müesseseler, PTT ve kıymetli maden aracı kuruluşlarınca piyasa kuralları dahilinde serbestçe belirlenir.

Ancak, bankalar arası döviz piyasalarında verilen Türk lirası alış ile satış kotasyonları arasındaki fark % 3'ü geçemez.

Ticari ve gayri ticari işlemlere döviz cinslerine göre uygulanan Türk lirası kurları ilgili kuruluşlarca günlük olarak Merkez Bankasına bildirilir.

Merkez Bankasınca her iş günü sonunda ilan edilecek günlük kurlar, uluslararası ve iç piyasalardaki gelişmeler dikkate alınarak serbestçe belirlenir. (I-M/ Mad.5)

6.2.6 DÖVİZE İLİŞKİN İŞLEMLER :

1- Dövizle ilişkin işlemler Merkez Bankasınca belirlenen konvertibl dövizler üzerinden;

- a) Merkez Bankası
- b) Bankalar
- c) Özel Finans Kurumları
- d) Yetkili Müesseseler
- e) Kıymetli Maden aracı kuruluşlarınca yapılır.

2- Yabancı sermaye mevzuatına göre yurda getirilecek dövizlerin alış bankalarca yapılır.

3- Konvertibl olmayan dövizlerin alış ve satışında uygulanacak esaslar Merkez Bankasınca belirlenir ve ilan edilir.

4- Bankalar ve kıymetli maden aracı kuruluşları vadeli döviz alım satımı yapabilirler. Merkez Bankası vadeli döviz alım satımına ilişkin düzenlemeleri yapmaya yetkilidir.

5- PTT, Bakanlıkça uygun görülecek esaslar çerçevesinde dövizle ilişkin işlemler yapabilir.

6- Bankalar, özel finans kurumları, yetkili müesseseler PTT ve kıymetli maden aracı kuruluşlar; döviz mevcutlarını Bakanlıkça tespit edilecek oran ve esaslar çerçevesinde MB devrederler.

7- Merkez Bankasına olan döviz yükümlülüklerini tamamıyla yerine getiren anılan kuruluşlar (PTT hariç), Merkez Bankasınca öngörülen diğer şartlarda yerine getirmek kaydıyla, Merkez Bankası bünyesinde kurulan döviz ve efektif piyasalarına katılarak dövize ve efektife ilişkin her türlü işlemi Merkez Bankasınca belirlenecek kurallar dahilinde yapabilirler.

8- Bankalar, özel finans kurumları, yetkili müesseseler, PTT kıymetli maden aracı kuruluşları döviz mevcutlarını 32 sayılı karara ve Merkez Bankasınca belirlenecek esaslara uymak kaydıyla bankacılık teammüllerine göre öncelikle ülke ihtiyaçlarının karşılanmasında olmak üzere serbestçe kullanabilirler. (32. S.K. Mad.6)

Dövize ilişkin işlemler Merkez Bankasınca alım-satım konusu yapılan dövizler üzerinden yapılır. Bu dövizler aşağıda sayılmıştır. (I-M Mad.1)

Yukarıda sayılanlar dışında kalan döviz ve efektiflerin alım ve satımına ilişkin işlemler uluslar arası piyasadaki alınacak verilere göre bankalar, özel finans kurumları, yetkili müesseseler, PTT ve kıymetli maden aracı kuruluşlarınca serbestçe tespit edilen kurlar üzerinden yapılır. (I.M. Mad.2)

Bankalar, özel finans kurumları, yetkili müesseseler, PTT ve kıymetli maden aracı kuruluşlarınca Türkiye'de yerleşik kişiler ile dışarıda yerleşik kişilere döviz satışı serbesttir. (I.M Mad.3)

6.2.7 KIYMETLİ MADENLER, TAŞLAR VE EŞYALAR :

1- Kıymetli madenler, taşlar ve eşyaların Dış Ticaret Rejimi esasları dahilinde Türkiye'ye ithali ve ihracı serbesttir.

Ancak, işlenmemiş kıymetli madenlerin ithalat ve ihracında gümrük idarelerine beyan edilmesi esas olup, ithalat ve ihracat Rejim, Karar ve Yönetmelikleri uygulanmaz. İşlenmemiş Kıymetli Madenlerin İthalı, Merkez Bankası ile kendi mevzuatındaki hükümler saklı kalmak kaydıyla Kıymetli Madenler Borsası Üyesi Kıymetli Maden Aracı Kuruluşları tarafından yapılır. Ancak bu aracı kuruluşlar ithal ettikleri işlenmemiş kıymetli madenleri 3 iş günü içinde Borsaya teslim etmek zorundadır.

2- Kıymetli madenler, taşlar ve eşyaların yurt içinde alımı serbesttir.

Ancak, yurt içinde cevherden her tür ve şekilde üretilen kıymetli madenlerin alım ve satım işlemleri de Borsa tarafından düzenlenecek yönetmeliklerle belirlenecek eşyalara göre İstanbul Altın Borsasında yapılır.

3- Yolcular beraberlerindeki kendilerine ait değeri 15000 ABD Dolarını aşmayan ve ticari amaç taşımayan ziynet eşyaları niteliğindeki kıymetli madenlerden ve taşlardan yapılmış eşyalar yurda getirebilirler ve yurt dışına çıkarabilirler. Daha fazla değerdeki ziynet eşyalarının yurt dışına çıkarılması girişte beyan edilmiş olmasına veya Türkiye’de satın alındığının tevsik etme şartına bağlıdır.

4- Merkez Bankası ve Kıymetli Maden Aracı Kuruluşları ithal ettikleri işlenmemiş kıymetli madenlerin yurt içindeki alım satım işlemlerini sadece İstanbul Altın Borsasında yaparlar. Şu kadar ki ziynet veya süs eşyasına dönüştürülmüş şekli hariç olmak üzere Borsa’da hangi tür ve şekilde kıymetli madenlerin işlem göreceği ve teşekkül ettirilecek piyasalar Borsa tarafından düzenlenecek yönetmelikle belirlenir.

6.2. 8 DIŞ TİCARET :

6.2.8.1. İHRACAT :

1- Ticari amaçlarla ihraç edilen malların bedelinin, 32 sayılı kararda öngörülen özel haller ile Bakanlıkça uygun görülen mücbir sebeplerden kaynaklanan gecikmeler hariç fiili ihraç tarihinden itibaren en çok 180 gün içinde ihracatçılar tarafından yurda getirilerek bankalara veya özel finans kurumlarına, Türk parası olması halinde tevsiki, döviz ise satılması zorunludur.

Ancak ;

a) Söz konusu ihracat dövizlerinin en az % 70’inin fiili ihraç tarihinden itibaren 90 gün içinde getirilerek bankalara veya özel finans kurumlarına satılması halinde bakiye % 30’una tekabül bedel kısmı üzerinde ihracatçı serbestçe tasarruf edebilir.

b) Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışında yerleşik kişilere yaptıkları teknik hizmet sözleşmelerine istinaden yurt dışındaki kişilere verdikleri hizmet kapsamında (tamir, bakım, montaj hizmetleri ve benzerleri dahil) ve sözleşmede belirtilen hizmet bedeli içinde yurt dışına götürecekleri yedek parça ve malzemelerin ihraç işlemleri yürürlükteki ihracat rejimi hükümlerine tabidir.

c) İşlenmemiş altın ihracatında ihracat bedellerinin yurda getirilmesi zorunlu değildir.

2- Bakanlık ;

a) İhracat bedelinin süresinde yurda getirilmesine engel olan haklı ve mücbir sebep hallerinde uygulanacak süre, ek süre ve döviz kuru konusundaki esasları,

b) Özelliği olan ihracat konusu mal bedellerinin yurda getirilme süresine ilişkin usul ve esasları,

c) İhracat bedellerinin süresi içerisinde yurda getirilmemesi halinde yapılacak işlemleri,

Factoring, leasing ve forfaiting işlemlerinde ihracat hesaplarının kapatılmasına ilişkin usul ve esasları,

d) İhracatta ödeme şekillerine ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

3- Yurda getirilmesi zorunlu ihracat bedeli dövizlerin bu madde de öngörülen sürelerden sonra yurda getirilmesi halinde, ek süreler içinde olsa dahi, sürenin sonuncu gününde geçerli kur ile dövizin satıldığı günün kuru açısından meydana gelen olumlu fark, ilgililere ödenmeyip, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonuna aktarılır.

Bakanlıkça belirlenen mücbir sebep hallerinde verilen ek süreler içinde yurda getirilen ihracat bedeli dövizlerin alış fiyatı ise cari kurdan yapılır.

4- Gümrük kapılarında miktar, kalite veya kıymet itibarıyla beyan dışı veya gümrük kapısı yahut sair sınır ve sahillerden kaçak olarak mal ihraç edenler, bu malların bedelini teşkil eden dövizleri, kambiyo murakabe mercilerince kendilerine yapılacak tebliğ tarihinden itibaren 90 gün içinde yurda getirecek bir bankaya satmak zorundadır. Dövizlerin getirilmesi ilgililerin 1567 Sayılı Kanun ve bu Kanuna ek tadilleri gereğince cezai sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. (32. S.K.Mad.8)

6.2.8.2. İTHALAT :

İthalat bedelleri, ithalata aracılık eden bankalar ve özel finans kurumlarının kendi kaynaklarından ve Bakanlıkça belirlenecek usuller dahilinde ilgililere ait döviz hesaplarından bankacılık teamüllerine ve alıcı ile satıcı arasındaki anlaşmalara uygun şekilde Türk parası veya döviz olarak ödenir.

Bakanlık ;

1- İthalat bedellerinin ödenmesinden hesapların kapatılması safhasına kadar yapılacak işlemlere,

2- Bedelsiz ithalata (ticari veya gayri ticari dahil)

3- Özelliği olan ithalat ile istisnai ithalata,

4- İthalatta ödeme usullerine, ilişkin esasları tespit eder.

Bu karara ve ilgili mevzuata göre geçici olarak veya muafien yurda girmiş bulunan vasıta, mal ve eşyalar süreleri bitiminde aynen yurt dışına çıkarılır veya gümrüğe terk edilir. Bu vasıta, mal ve eşyaların her ne suretle olursa olsun ahara devri yada satışı yahut Türkiye’de yerleşik kişilerce iktisabı kesin ithali ve gerektiğinde bedelinin transferi Bakanlığın iznine tabidir. (32.S.K. Mad.9)

6.2.9. GÖRÜNMEYEN İŞLEMLER :

A) Döviz Ödemesini Gerektiren İşlemler :

1- Uluslar arası Nakliyat

2- Bankacılık

3- Sigortacılık

4- Dışarıya yaptırılan hizmetler

5- Diğer görünmeyen işlemler ile ilgili olarak yurt dışına Türk parası transferleri ile döviz tahsis ve transferleri ve efektif satışları Merkez Bankasınca belirlenecek usul, esas ve limitler çerçevesinde bankalar ve özel finans kurumlarıncı yapılır. (32. S.K. Mad.10)

B) Döviz Kazandırıcı İşlemler :

Türkiye’de yerleşik kişiler dışarda yerleşik kişiler için veya bunlar adına yurt içinde veya dışında yapmış oldukları tüm hizmet (müteahhitlik hizmetleri dahil) karşılığı dövizler ile dışarda yerleşik kişiler nam ve hesabına yapılan gider karşılığı dövizleri serbestçe tasarruf edebilirler. (32. S.K. Mad.11)

6.2.10. SERMAYE HAREKETLERİ :

6.2.10.1. Türkiyeye gelecek Yabancı Sermaye :

A- Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de;

1- Şirket kurmak

2- Mevcut kurulacak şirketlere iştirak etmek

3- Şube Açmak

Suretiyle,

-Yatırım yapmaları,

-Her türlü mal ve hizmet üretimine yönelik faaliyette bulunmaları,

4- İrtibat bürosu açmaları,

6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa göre;

-Gerekli izni almak

-Verilen İzinler çerçevesinde faaliyette bulunmak

-Öngörülen sermayeyi getirmek kaydıyla serbesttir.

B- Türkiye'de yerleşik kişilerin dışarıda yerleşik kişilerle;

1- Lisans

2- Know - how

3- Teknik Yardım ve

4- Yönetim

Anlaşmalar yapmaları 6224 sayılı Kanuna göre gerekli izinleri almak kaydıyla serbesttir.

C- Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye'de;

-Yabancı Sermaye mevzuatına

-Petrol Kanuna göre

-Şirket kurmaları

-Şube ve irtibat bürosu açmaları dışında,

1- Ticari faaliyette bulunmaları

2-Adi ortaklık tesis etmeleri

(uluslararası ihaleler için oluşturulan adi ortaklıklar hariç)

D- Türkiye’de yerleşik kişilerin, yurt dışında yerleşik kredi kuruluşları ile lisans ve temsilcilik sözleşmeleri yapmaları,

Bakanlığın iznine tabidir.

Buna ilişkin esaslar ile kar, satış ve tasfiye bedellerinin lisans ve temsilcilik sözleşmeleri karşılığında ödenecek meblağların transferi ile ilgili hususlar Bakanlıkça belirlenir. (32. S.K.Mad.12)

Adi Ortaklık Tesis i :

Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de uluslar arası ihaleler için oluşturulan adi ortaklıklar dışında, belirli bir işi gerçekleştirmek ve bu iş süresi ile sınırlı olmak üzere adi ortaklık tesis etmelerine, ortaklık sözleşmesinde aksine bir hüküm bulunmadıkça kar ve zarara eşit oranda ortak olmak, iş bitimine kadar yabancı ortak tarafından herhangi bir şekilde yurt dışına kar ve benzeri transfer talebinde bulunulmamak kaydıyla Müsteşarlıkça izin verilir.

İş bitiminde ortaklığın kar etmesi halinde kardan vergi, resim ve benzeri yükümlülükler düşüldükten sonra kalan kısımdan yabancı ortağın payı mevzuattaki hükümlere uyulmak kaydıyla bankalar ve özel finans kurumlarının transfer edilir. (32/5 Mad.38)

Dışarıda yerleşik kişiler H.D.T.M. verilen izinler çerçevesinde ticari faaliyetlerden sağladıkları karları ile satış ve tasfiye bedellerinden vergi, resim ve benzeri yükümlülükler düşüldükten sonra kalan kısmı bankalar ve özel finans kurumlarının transfer edilir. (32/5 Mad.37)

6.2.10.2 Türkiye’den Gidecek Yerli Sermaye :

A- Türkiye’de yerleşik kişilerin ;

a) Yurt dışında

b) veya Türkiye’deki serbest bölgelerde yatırım yapmak veya ticari faaliyette bulunmak üzere;

1- Şirket kurmaları

2- Ortaklığa katılmaları

3- ve Şube açmaları için

5.milyon ABD Doları veya eşiti dövize kadar nakdi sermayeyi bankalar ve özel finans kurumları aracılığıyla,

-Aynı sermayeyi ise gümrük mevzuatı çerçevesinde ihraç etmeleri serbest olup, 5 milyon ABD Dolarını aşan nakdi ve/veya aynı sermaye ihracına Bakanlıkça izin verilir.

B- Türkiye’de yerleşik kişilerin;

Yurt dışında;

1- İrtibat bürosu

2- Temsilcilik

3- ve Benzerlerini

kurmaları / ve bunların kuruluş masrafları ile faaliyet giderlerinin bankalar ve özel finans kurumlarınca transferi serbesttir.

C- Bankalar, özel finans kurumları ve gümrük idareleri;

-Yurt dışında

-ve Türkiye’deki serbest bölgelerde

yatırım ve ticari faaliyette bulunmak üzere sermaye ihraç eden Türkiye’de yerleşik kişileri,

Her bir işlem tarihinden itibaren 30 gün içinde Müsteşarlığa bildirirler.

D- Yurt dışına ve Türkiye’deki serbest bölgelere sermaye ihraç eden Türkiye’de yerleşik kişiler;

-Sermaye ihracından itibaren 1 yıl içinde yurtdışında oluşturdukları şube, şirket ve ortaklıklarla ilgili olarak,

a) Yerel resmi makamlardan alınmış izin belgesi,

b) Anasözleşme

c) İşe başlama tarihi

d) Faaliyette bulundukları adresi

e) Yıllık faaliyet raporları,

f) Yurda getirilen karlar,

g) Sermaye yapısı ve/veya yapısındaki değişiklikler,

h) Faaliyetin sona ermesi halini belgeleyerek Müsteşarlığa bildirirler.

E- Bankalar ve Özel finans kurumları yurt dışındaki;

-İrtibat bürosu

-Temsilcilik

-ve Benzerlerine ilişkin transferleri, 3'er aylık dönemler itibariyle ve dönemi takip eden ayın sonuna kadar Müsteşarlığa bildirirler.

F- Yurt dışında;

-İrtibat bürosu,

-Temsilcilik,

-ve Benzerlerini, kuran Türkiye'de yerleşik kişiler;

-Kuruluştan itibaren 90 gün içinde,

-Kuruluşa ilgili olarak,

a) Yerel resmi makamlardan alınmış izin belgesi,

b) Faaliyete başlama tarihi,

c) Faaliyette bulundukları adres,

d) Faaliyetin sona ermesi halini,

belgeleyerek Müsteşarlığa bildirirler. (32. S.K. Mad.13)

-6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu yerine, Bürokratik formaliteleri azaltmak gayesi ile 5.6.2003 tarih ve 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu yürürlüğe girmiş olup, bu Kanunun uygulanmasına ilişkin olarak Yönetmelik yürürlüğe girene kadar;

-6224 sayılı Kanuna göre Yürürlüğe Konan Karar, Yönetmelik ve Tebliğ hükümleri uygulanacaktır.

6.2.10.3. Servet Transferleri :

A- Göçmen ve mültecilerin;

-İskan Kanununun 31.maddesi

-Bedelsiz ithalata ilişkin karar

-ve Gümrük Mevzuatı

dışındaki ithal talepleri Bakanlıkça sonuçlandırılır.

B- Gümrük Kanunu ile verilen özel Müsaadeler Dışında;

- Yurtiçine
- Yurtdışına

Servet transferlerine ilişkin esaslar Bakanlıkça tespit edilir. (32. S.K.Mad.14)

6.2.10.4. Menkul Kıymetler :

A- Menkul kıymetlerin ve diğer sermaye piyasası araçlarının ;

- Yurda girişi,
 - Yurttan çıkışı
- serbesttir.

B- Türkiye’de yerleşik kişilerce;

- Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının yurt dışında
- İhraç
- Halka arzı ve satışı serbesttir.

C- Dışarıda yerleşik kişilerin; Türkiye’de;

- Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarını
- 1- İhraç etmeleri
- 2- Halka Arzı
- 3- ve satışı sermaye piyasası mevzuatı hükümleri çerçevesinde yapılır.

(sermaye piyasası mevzuatı)

D.1. Dışarda yerleşik kişilerin (yurt dışındaki yatırım ortaklıkları ve yatırım fonları dahil)

- Her türlü menkul kıymetler ile
- Diğer sermaye piyasası araçlarını

Sermaye piyasası mevzuatına göre yetkili bulunan bankalar ve aracı kurumlar vasıtası ile,

- Satın almaları

-Satmaları

Bu kıymetler ve araçlara ait gelirler ile bunların satış bedellerini, bankalar ve özel finans kurumları aracılığıyla transfer etmeleri serbesttir.

2) Türkiye’de yerleşik kişilerin ;

-Bankalar

-Özel finans kurumları ve

-Sp mevzuatına göre yetkili bulunan bankalar ve aracı kurumlar vasıtasıyla,

-Yurt dışındaki mali piyasalarda işlem gören menkul kıymetleri,

-Satın almaları

-Satmaları,

-ve bu kıymetlerin alış bedellerini bankalar ve özel finans kurumları aracılığıyla yurt dışına transfer etmeleri serbesttir.

E- Bankalar ve aracı kurumlar, bu işlemlerle ilgili olarak üçer aylık dönemler halinde Müsteşarlığa bilgi verirler. (32. S.K. Mad.15)

6.2.10.5. Gayrimenkuller :

A- Dışarıda yerleşik kişilerin,

-Satın aldıkları veya sahip oldukları gayrimenkul ve gayrimenkule müteferri ayni hakların,

-Gelirleri ve satış bedellerinin,

bankalar ve özel finans kurumları vasıtasıyla transfer etmeleri serbesttir.

B- Dışarıda yerleşik kişilerin;

-Gayrimenkul ve gayrimenkule müteferri ayni hakların,

-Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü,

-Bankalar,

-Özel finans kurumlarınca,

Üçer aylık dönemler itibariyle dönemi izleyen 30 gün içinde Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına bildirilir. (32. S.K. Mad.16)

10.2.10.6. Krediler :

A- Türkiye'de yerleşik kişilerin,

- Yurt dışından aynı ve nakdi kredi temin etmeleri,
- Bu kredileri bankalar veya özel finans kurumları aracılığıyla kullanmaları, serbesttir.

Ancak prefinansman kredilerinin vadesi Bakanlık tarafından belirlenir.

- Büyükşehir belediyeleri,
- Belediyeler ve bunlara bağlı kuruluşlar
- ile sair yerel yönetim kuruluşlarının
- Kamu İktisadi teşebbüsleri ve bağlı kurumlarının,
- sermayesinin % 50'sinden fazlası kamuya ait kuruluşların,
- Vakıf üniversitelerinin
- Fonların
- Özel ve özerk bütçeli kamu kuruluşları ile idari özerkliğe sahip kamu kuruluşu niteliğindeki kurumların,
- Yatırım ve kalkınma bankalarının,
- (Hazine garantisi altında yap-işlet-devret, yap-işlet ve işletme hakkı devri ve benzeri finansman modelleri çerçevesinde gerçekleştirilmesi öngörülen projeler tahtında ödeme yükümlülükleri garanti edilen kuruluşların,

Yurt dışından sağladığı, ithalata vadeli ödeme şekilleri dışındaki bir yıldan (365 gün) uzun vadeli kredilere ilişkin anlaşmaların kredi borçlusu tarafından anlaşma tarihinden itibaren 30 gün içinde Dış Finansman Numarası (DFN) alınmasını teminen Bakanlığa gönderilmesi zorunludur.

T.C. Hükümeti adına Hazine tarafından borçlu sıfatı ile – Yabancı ülkeler, ülkelerce oluşturulan birlikler,

- Uluslar arası ve bölgesel kuruluşlar,
- Uluslar arası sermaye ve finansman piyasalarında faaliyet gösteren yatırım bankaları da dahil olmak üzere bankalar,

-Tedarikçi ve alıcı kredisi ağılayan kuruluşlar ve firmalarla yapılan anlaşmalara göre sağlanarak genel ve katma bütçeli kuruluşlara tahsis edilen,

-Genel ve katma bütçe dışındaki kurum ve kuruluşlara ise devir ve ikraz anlaşmaları aracılığıyla kullandırılan dış finansman imkanları ile yukarıda sözü edilen kredilerden yapılan kullanımların takibine ilişkin esas ve usuller Bakanlık tarafından belirlenir.

Yukarıdaki kamu kurum ve kuruluşları dışındaki Türkiye’de yerleşik kişilerce yurt dışından temin edilen ve bir yıldan (365 gün) uzun vadeli kredilerle, Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışından sağladığı bir yıldan kısa vadeli kredilerin takibi ile ilgili usul ve esaslar Merkez Bankasınca belirlenir.

Söz konusu kredilere ait ana para geri ödemeleri ile faiz ve diğer ödemelerin transferleri bankalar ve özel finans kurumları aracılığıyla yapılır.

B- Türkiye’de yerleşik kişiler aşağıda belirtilen şekillerde döviz kredisi açabilirler.

1- İthalat ve ihracat rejimlerine göre açılacak emtia kredileri,

Bankaların ;

2-İhracatın ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetlerin finansmanı için Türkiye’de yerleşik kişilere açacakları 18 ay vadeli döviz kredileri,

3- Yatırım teşvik belgesi kapsamında dış kredi açmaları öngörülen,

-Türkiye’de yerleşik kişilere açacakları döviz kredileri,

-Yatırım mallarının finansman için açacakları döviz kredileri,

4- Yurt dışında iş yapan Türk müteşebbislerine,

-Uluslararası yurt içi ihalelerle ilgili işleri veya Savunma Sanayi Müsteşarlığınca onaylanan Savunma Sanayi projelerini üstlenen Türkiye’de yerleşik kişilere, açacakları döviz kredileri,

5- Bakanlıkça belirlenecek esaslar dahilinde Türkiye’de yerleşik kişilere açacakları döviz kredileri,

6- Sağladıkları döviz kredileri ile döviz tevdiat hesapları tutarını geçmek üzere yurt dışına açacakları nakdi döviz kredileri,

C- Bankaların bankacılık teammülleri çerçevesinde yurtdışına Türk lirası kredi açmaları serbesttir. :

D- Bu maddede belirtilen kredilere ait faiz ve diğer masraflar ilgililer arasında serbestçe tespit edilir. Krediler nedeniyle doğacak lehte ve aleyhteki kur farkları ilgililere aittir.

Kredilerle ilgili uygulama usulleri Bakanlıkça belirlenen esaslar doğrultusunda Merkez Bankasınca tespit edilir.

Bankalar kullandıkları döviz kredilerine ait

-anapara

-faiz ve diğer masraf karşılıklarını

-zamanında yurda getirilmesi ile ilgili önlemleri alır ve bu hususu izler.

Zamanında yurda getirilmeyen dövizler hakkında Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına bilgi verirler. (32. S.K. Mad.17)

6.2.10.7. Gayrinakdi krediler, garanti ve Kefaletler :

1- Türkiye’de yerleşik kişilerin:

-Yurtdışından

-Gayrinakdi kredi

-Garanti ve kefalet sağlamaları

-Türkiye’de ve dışarıda yerleşik kişiler lehine dışarıda yerleşik kişilere muhatap

-Teminat mektubu düzenlemeleri,

-Garanti ve kefalet vermeleri serbesttir.

2- Bankaların :

-Dışarıda yerleşik kişiler lehine Türkiye’de yerleşik kişilere muhatap,

-Yurtiçinde açılacak uluslar arası ihalelerle ilgili olarak Türkiye’de yerleşik kişiler lehine Türkiye’de yerleşik kişilere muhatap,

-Döviz üzerinden teminat mektubu düzenlemeleri,

-Garanti ve kefalet vermeleri serbesttir.

3- 14.1.1982 tarihli ve 2581 sayılı Deniz Ticaret Filosunun Geliştirilmesi ve gemi İnşa Tesislerinin Teşviki Hakkında Kanun ile Bu kanuna ilişkin karar ve yönetmelikler kapsamında,

-Yurt dışından satın alınacak gemiler için temin edilen krediler ile ilgili olarak,

-Yabancı para üzerinden gemi ipoteği tesis etmeleri serbesttir.

4- Bankalar ve özel finans kurumları,

-Yurt dışına ödenen teminat mektubu,

-Garanti ve kefalet bedelleri,

hakkında transfer tarihinden itibaren,

Bunların dışındaki Türkiye'de yerleşik kişiler ise, dışarıda yerleşik kişilere hitaben verdikleri,

-Garanti ve kefaletlerle ilgili olarak düzenleme tarihinden itibaren 30 gün içinde Müsteşarlığa bilgi verirler. (32. S.K. Mad.18)

6.2.10.8. Döviz Tevdiat ve Altın Depo Hesapları :

1- Merkez Bankası ve bankalar;

-Türkiye'de ve yurt dışında yerleşik kişiler adına

-Döviz tevdiat hesapları, ve Altın depo hesapları açabilirler.

2- Bu hesaplar üzerinde sahipleri serbestçe tasarrufta bulunabilirler.

3- Bu hesaplara ait faizler banka ve hesap sahibi arasında serbestçe tespit edilir.

4- Anapara ve faizlerin transferleri ile altının iadesi bankalarca kendi kaynaklarından karşılanır.

5- Bu hesaplar nedeniyle doğacak lehte ve aleyhte kur farkları ilgililere aittir.

6.2.10.9. KREDİ İŞLEMLERİ :

A)Alınması

Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışında aynı, nakdi, gayrinakdi kredi, ga-

ranti ve kefalet temin etmeleri serbesttir.Bankalar ile özel finans kurumları, Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar'ın 17.Maddesi gereğince kredi teminine garanti vererek ya da vermeksizin aracılık edebilirler.

Yurt dışındaki işleriyle ilgili olarak yurt dışından kredi sağlayan Türkiye'de yerleşik kişiler dışında kalan Türkiye'de yerleşik kişiler, yurt dışından sağladıkları kredileri bankalar veya özel finans kurumlar aracılığıyla kullanırlar.An-cak, ihracat kredi kurumlarından veya ihracat kredisi garanti kuruluşlarının garantisi kapsamında sağlanan kredilerin doğrudan yurt dışındaki ihracatçı firmaya ödenmesi durumunda bu şart aranmaz.

Prefinansman kredilerinin vadesi bir yıldır.Meyan kökü, tütün, üzüm ve incir ihracatı amacıyla sağlanan kredilerin vadesi 18 ay, gemi inşa ve ihracının finansmanı için kullanılacak kredilerde (hazır gemi hariç) bu süre 24 aydır.İhracatı Teşvik Belgesi kapsamında gemi, komple fabrika ve tesis ihracının finansmanı amacıyla sağlanan kredilerin vadeleri belge süresi (ek süreler dahil) kadardır.

Bir yıldan (365 gün) uzun vadeli olarak yurt dışından temin edilen nakdi krediler ile kamu kurum ve kuruluşlarıyla belediyelerin sağladıkları bir yıldan uzun vadeli aynı kredilerin Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karara ilişkin 91/32-5 sayılı Tebliğinin 42. maddesinde belirtilen şekilde Hazine Müsteşarlığı nezdindeki Borç Kütüğüne kayıt ve tescili gereklidir.

Kamu kurum ve kuruluşları ile belediyeler hariç, Türkiye'de yerleşik kişilerce yurt dışından doğrudan sağlanan ve ithalatın finansmanında kullanılan ödeme şekillerine göre oluşan aynı kredilerden mal mukabili ve kabul kredili mal mukabili haricindeki, bir yıldan uzun vadeli aynı kredilere ilişkin kullanım ve geri ödeme bilgileri, kredi bazında, ithalat işlemine aracılık eden banka veya özel finans kurumları tarafından Merkez Bankası'na verilecek talimata uygun olarak Merkez Bankası'na bildirilir.

B)Açılması

Türkiye'de yerleşik kişiler aşağıda belirtilen şekillerde döviz kredisi açabilirler;

1)Bankaların ihracatın, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetlerin finansmanı için Türkiye'de yerleşik kişilere ve ayrıca, kiracıları ihracatçılarla yurt içinde veya yurt dışında döviz kazandırıcı hizmet ve fa-

aliyetlerde bulunan kişiler olan Türkiye'de yerleşik finansal kiralama şirketlerine açacakları bir yıl vadeli (Meyan kökü, tütün, üzüm, ve incir ihracatı amacıyla sağlanan kredilerin vadesi 18 ay, gemi inşa ve ihracının finansmanı için kullanılacak kredilerde (hazır gemi hariç) bu süre 24 aydır. İhracatı Teşvik Belgesi kapsamında gemi, komple fabrika ve tesis ihracının finansmanı amacıyla sağlanan kredilerin vadeleri belge süresi (ek süreler dahil) kadardır döviz kredileri.

2) Bankaların Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında dış kredi almaları öngörülen Türkiye'de yerleşik kişilere açacakları döviz kredileri ile yatırım mallarının finansmanı için açacakları döviz kredileri.

3) Bankaların yurt dışında iş yapan Türk müteşebbislerine, uluslararası yurt içi ihalelerle ilgili işleri veya Savunma Sanayi Müsteşarlığınca onaylanan Savunma Sanayii Projelerini üstlenen Türkiye'de yerleşik kişilere açacakları döviz kredileri.

4) Bankaların, Türkiye'de yerleşik kişilere yatırım malları ithalatının finansmanı için yukarıdaki ikinci fıkra esasları çerçevesinde açacakları döviz kredilerinin en fazla üçte biri oranında olmak koşuluyla işletme ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla açacakları döviz kredileri.

5) Bankaların birbirlerine, bankacılık teamülleri çerçevesinde doğrudan veya uluslararası sendikasyona katılım yoluyla, vade sınırı bulunmaksızın açacakları döviz kredileri.

6) Bankaların, Bakanlıkça belirlenecek esaslar dahilinde, Türkiye'de yerleşik kişilere açacakları döviz kredileri.

7) Bankaların sağladıkları döviz kredileri ile döviz tevdiat hesapları tutarını geçmemek üzere yurtdışına açacakları nakdi döviz kredileri.

8) Bankaların, bankacılık teamülleri çerçevesinde yurtdışına açacakları Türk lirası kredileri.

9) Bankaların, Türkiye'de ve dışarıda yerleşik kişiler lehine, dışarıda yerleşik kişilere muhatap döviz ve Türk lirası üzerinden; dışarıda yerleşik kişiler lehine Türkiye'de yerleşik kişilere muhatap ve yurt içinde açılacak uluslararası ihalelerle ilgili olarak Türkiye'de yerleşik kişiler lehine Türkiye'de yerleşik kişilere muhatap döviz üzerinden düzenleyecekleri teminatlar, garanti ve kefaletler.

10)Türkiye'de yerleşik kişilerin, İthalat ve İhracat Rejimleri'ne göre açacakları emtia kredileri.

11)Bankalar dışındaki Türkiye'de yerleşik kişilerin, Türkiye'de ve dışarıda yerleşik kişiler lehine, dışarıda yerleşik kişilere muhatap döviz ve Türk lirası üzerinden verecekleri teminat mektubu, garanti ve kefaletler.

12)Deniz Ticaret Filosunun geliştirilmesi ve gemi inşa tesislerinin teşviki hakkında 14.1.1982 tarih, 2581 sayılı Kanun ile bu Kanun'a ilişkin karar ve Yönetmelikler kapsamında yurt dışında satın alınacak gemiler için temin edilen kredilerle ilgili olarak yabancı para üzerinden tesis edilecek gemi ipotekleri.

13)Bankaların, hesap bakiyelerinde 10.000.-ABD dolarlık limit üzerinde oluşacak depasmanın 30 gün içinde kapatılması koşuluyla Türkiye'de yerleşik kişilere yurt dışındaki harcamaları için kredi kartları karşılığında 10.000.-ABD dolarlık limit içerisinde rotatif olarak kullanılabilecek krediler.

Bankalar altın depo hesapları karşılığı altınlar ile satın aldıkları altınların fiziki teslimi suretiyle, 95-32/13 sayılı Tebliğ'e göre altın kredisi açabilirler.

Döviz kredilerinin alınması ve verilmesinde lehte ve aleyhte doğacak kur farkları ilgililere aittir.Ancak, Dış Krediler Kur Farkı Fonu'nun tesisine dair Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 31 sayılı Karar hükümleri saklıdır.

Bankaların, ihracat ve ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetlerin finansmanı için açacakları döviz kredilerinin vadelerinin uzatılmasına ilişkin talepler, 91-32/5 sayılı Tebliğin 22'nci maddesinde belirtilen mücbir sebepler ile haklı durumlar gözönünde bulundurulmak suretiyle Hazine Müsteşarlığınca incelenip sonuçlandırılır.

Kredilerle ilgili uygulama usulleri Merkez Bankası'nca tesbit edilir.(T.C.M.B. 1-M.Mad.30)

6.2.10.10. PREFİNANSMAN KREDİLERİ:

Prefinansman Krediler, ihracatçı firmalarca, yurtdışındaki alıcıdan veya uluslararası finans kuruluşlarından sağlanarak ihracat ve döviz kazandırıcı işlemlerle ilgili mal ve hizmet alımının finansmanında kullanılan, anapara, faiz ve masrafları ihracat ve döviz kazandırıcı işlemlerden elde edilen dövizlerle ödenmesi gerekli kredilerdir.

Prefinansman kredilerinin vadesi bir yıl olmakla birlikte 91-32/5 sayılı Tebliğin 22'nci maddesinde belirtilen mücbir sebepler ile haklı durumlar göz önünde bulundurulmak suretiyle vadelerinin uzatılmasına ilişkin talepler Hazine Müsteşarlığınca incelenip sonuçlandırılır.

Prefinansman konusu döviz, bankalar ve özel finans kurumları aracılığı ile havale şeklinde, yada ithalatçı, ihracatçı veya üçüncü şahıslarca her nevi çek veya efektif olarak yurda getirilebilir.

Prefinansman kredileri, amirin muvaffakatı alınmak, fiili ihracattan önce ve bir defada yapılmak ve kullanım süresi içinde gerçekleştirilmek kaydıyla devredilebilir ve bu devir işlemi prefinansman kredisinin özelliğini değiştirmez.

Söz konusu kredilere ilişkin işlemler Merkez Bankası'nca belirlenecek şekillerde yerine getirilir.(T.C.M.B.-1-M-Mad.31)

6.2.11. DÖVİZ HESAPLARI VE ALTIN DEPO HESAPLARI :

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar ve bu Karar'a ilişkin 91-32/5 Sayılı Tebliğ'de belirtilen esaslara uygun olarak Merkez Bankası ve bankalarca Türkiye'de ve yurtdışında yerleşik kişiler adına döviz tevdiat hesapları açılabilir.

Bankalar, ayrıca Türkiye'de ve yurtdışında yerleşik gerçek ve tüzel kişiler adına 95-32/13 sayılı Tebliğde belirtilen esaslara uygun olarak altın depo hesapları açabilirler.(T.C.M.B.-1-M-Mad. 32)

6.2.12. KAMBIYO DENETİMİNE YETKİLİ ELEMANLAR İLE KAMBIYO MÜDÜRLÜKLERİ (KAMBIYO MURAKABE MERCİLERİ) :

Kambiyo denetimine yetkili elemanlar ile Kambiyo Müdürlükleri (Kambiyo Murakabe Mercileri) tarafından yapılan denetlemelerde bu Kararda öngörülen işlemleri ifa eden kişilerden, işlemlerinde karara aykırılıklar tespit edilenler hakkında Ceza Mahkemeleri Usulü Kanunu'nun ZABIT ve ARAMA'ya dair hükümleri uygulanır.

Devlet daire ve müesseseleri ile Türkiye'deki gerçek ve tüzel kişiler (Özel Kanun ve Anlaşmalar gereğince dokunulmazlıkları tanınanlar hariç)

Bu karar konusuna giren işlerin murakebesi için yukarıda yazılı yetkili denetim elemanlarının ve mercilerinin yazılı olarak isteyecekleri bilgileri vermeye, evrak ve defterleri ibraz etmeye mecburdurlar. Bakanlık, bu kişilerin faali-

yetlerini kısmen veya tamamen GEÇİCİ veya SÜREKLİ olarak durdurmaya veya müteakip işlemleri teminata bağlamaya, Hazineye gelir yazmaya ve haklı ve mücbir sebeplerin mevcudiyeti halinde teminatı kaldırmaya yetkilidir.

Bankalar, özel finans kurumları, yetkili müesseseler, kıymetli maden aracı kuruluşları ve ilgili diğer kurumlar, merkez bankasınca istenecek döviz işlemlerine ilişkin her türlü istatistiki bilgileri belirlenen sürelerde vermekle yükümlüdürler. Merkez bankası, bu kuruluşlarda konuyla ilgili incelemeler yapmaya yetkilidir.

Kambiyo denetimine yetkili elemanlar, 1567 sayılı Kanunun Ek. Md.1'e göre Kambiyo denetimine yetkili elemanlar.

- 1- Maliye Müfettişleri ve Muavinleri
- 2- Hesap Uzman ve Yardımcıları
- 3- Kambiyo Kontrolörü
- 4- Kambiyo Murakabe Mercileridir.

Kambiyo mevzuatına olan aykırılıkları yada kararda belirtilen yükümlülükleri,

- Yerine getirmediği tespit edilen,
- Bankalar
- Özel finans kurumları
- Yetkili müesseseler
- PTT

-Kıymetli maden aracı kuruluşlarının dövizle ilişkin işlemlere aracılık etme yetkisi Bakanlıkça kısmen ya da tamamen kaldırılabilir. (32.S.K. Mad.21)

6.2.13. DÖVİZ ALIM VE SATIM BELGELERİ İLE TÜRK LİRASI TRANSFER BELGELERİ :

Bu karar ve bu karara ilişkin işlemlerde ;

- Bankalar
- Özel finans kurumları

-Yetkili müesseseler

-PTT

-Kıymetli Maden Aracı Kuruluşları tarafından Döviz ALIM SATIM BELGELERİ ile TÜRK LİRASI TRANSFER BELGELERİ düzenlenir. Bu belgelerle ilgili usul ve esaslar MERKEZ BANKASINCA belirlenir. (32. S.K. Mad.23)

Bu karar ile halen yürürlükte bulunan Türk parasının korunmasına ilişkin karar ve tebliğler ile dış kredilerin tasfiyesine ilişkin mevzuat uyarınca tahsili gereken alacaklar hakkında 6183 sayılı A.A.T.U.H.K.H. uygulanır.

6.2.14.8.1. İHRACATA İLİŞKİN HÜKÜMLER :

6.2.14.1.1. İhracat Bedellerinin Yurda Getirilmesi :

Türkiye'den İhracat, İhracat Rejimi ve Yönetmelikleri ile Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkındaki kararlar ve bu kararlara ilişkin tebliğler ve talimatlar ile bankacılık teammüllerine göre yürütülür.

İhracat bedelleri, peşin ödeme, akreditifli ödeme, vesaik mukabili ödeme, mal mukabili ödeme ve kabul kredili ödeme şekillerinden birine göre yurda getirilerek bir bankaya veya özel finans kurumuna satılır. Alıcıdan temin edilen prefinansman peşin döviz hükmünde olup, döviz alışı peşin döviz olarak yapılır.

Ancak işlenmemiş altın ihracatında ihracat bedellerinin yurda getirilmesi yükümlülüğü aranmaz.

İhracat bedellerinin beyan edilen Türk parası veya döviz üzerinden yurda getirilmesi esas olup, Türk parası üzerinden yapılan ihracat karşılığında döviz getirilmesi mümkündür.

İhracatta ödeme şekillerine ilişkin usul ve esaslar Merkez Bankasınca belirlenir. (32/5. TB Mad.15)

6.2.14.1.2. Peşin Döviz :

Peşin döviz karşılığında ihracatın 18 ay içinde gerçekleştirilmesi zorunludur. Ancak gemi inşa ve ihraç (hazır gemi hariç) bedeli olan peşin dövizlerde bu süre 24 aydır. D.İ.İ.B ve Vergi Resim ve Harç İstisna Belgesi kapsamında ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faali-

yetlerle ilgili olarak sağlanan peşin dövizlerin kullanım süresi belge süresi (ek süreler dahil) kadardır.

İade edilen veya süresi içinde ihracatı gerçekleştirilmeyen peşin dövizler prefinansman hükümlerine tabi olur. Prefinansman hükümlerine tabi hale gelen peşin dövizlerin, ihracat taahhüt sürelerinin ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde uzatılması halinde, alıcının muvafakat etmesi kaydıyla kullanımı süreleri de verilen ek süre kadar uzatılmış sayılır. (32/5 T.B. Mad.17)

6.2.14.1.3. Özelliği Olan İhracat :

1- Yurt dışında müteahhit firmalarca yapılacak ihracat ile kitap, gazete, mecmua, pul ihracında bedellerinin 365 gün içinde,

2- Konsinye veya müşterek hesap yoluyla yapılacak ihracatta kesin satışını,

Uluslararası fuar, sergi ve haftalara bedelli olarak satılmak üzere gönderilen malların bedellerinin gönderildikleri fuar, sergi veya haftanın bitimini,

Serbest bölgelere veya gümrüksüz antrepolara yapılacak ihracatta mal bedelinin fiili ihracını,

müteakip 180 gün içinde yurda getirilerek bir bankaya veya özel finans kurumuna satılması zorunludur.

Ticari geçici ihracata ait hesaplar bankalar veya özel finans kurumlarınca mukabil ithalata ait ithal belgelerine istinaden kapatılır. Yurt dışına ticari geçici ihracı yapılan malların verilen süre ve ek süre içinde yurda getirilmemesi halinde, bedellerinin süre bitiminden itibaren 90 gün içinde yurda getirilerek bir banka veya özel finans kurumuna satılması zorunludur. (32/5 TB Mad.18)

Konsinyasyon veya müşterek hesap yoluyla yapılan ihracatta, ihracatçılar, ihraç edilen malların kesin satışını müteakip;

- a) Satış fiyatı, satılan miktar ve satış bedelini
- b) Depolama, bakım, fümügasyon, muhafaza ve satış masrafları ile satışa ait diğer masrafları (ambalaj malzemesi bedelleri dahil)
- c) Varsa fire miktarı
- d) Satış komisyonlarının oran ve tutarını,

Gösterir konsiyatörler tarafından düzenlenmiş kesin satış faturaları ile döviz alım belgelerini gümrük çıkış beyannamesinde beyan edilen ihracata aracılık edecek banka veya özel finans kurumlarına ibraz ederek hesaplarını kapatmak zorundadırlar. (32/5 TB Mad.19)

6.2.14.1.4. Kredili ve Kiralama Yoluyla Yapılan İhracat :

Yürürlükteki ihracat rejimi ve Finansal Kiralama (Leasing) mevzuatı çerçevesinde yapılan kredili veya kiralama yoluyla yapılan ihracatta ihracat bedelinin kredili satış veya kiralama sözleşmelerinde belirtilen süreleri izleyen 30 gün içinde yurda getirilerek bankalar veya özel finans kurumlarına satılması zorunludur. İhracat bedelinin tahsiline ilişkin usul ve esaslar Merkez Bankasıyla belirlenir.

6.2.14.1.5. İhracat Bedellerinin Tahsil Süreleri :

Sürelerin hesaplanmasında, işlemin yapıldığı gün hesaba katılmaz; hesaplama ertesi günden itibaren başlar, ihracat bedelinin tahsil edildiği tarih DAB'nin düzenlendiği tarihtir.

1- Akreditifli ve vesaik mukabili veya mal mukabili ödeme şekilli ihracatta fiili ihraç tarihinden,

2- Konsinye ihracatta kesin satış tarihinden,

3- Yurt içinde ve dışında serbest bölge ve gümrüksüz antrepolara yapılacak ihracatta fiili ihraç tarihinden,

4- Yurt dışı fuar, sergi ve haftalara bedelli olarak satılmak üzere gönderilen malların gönderildikleri fuar, sergi veya haftanın bitim tarihinden,

5- Kumanya teslimlerinde (Gümrük Yönetmeliğinin 1380 maddesine göre) fiili ihraç tarihinden,

itibaren 180 gün içinde,

6- Hariçte işleme rejimi kapsamında ihraç edilen malların verilen süre veya ek süre içinde yurda getirilmemesi halinde süre bitiminden,

Hariçte işleme rejimi kapsamında Gümrük Kanunu'nun 131. maddesi çerçevesinde yurda getirilmek üzere geçici çıkışı yapılan malların gümrük idarelerine verilen taahhütnamede belirtilen geri getirme süresi içinde, yurt dışı da satılması halinde mal bedellerinin kesin satış faturası tarihinden itibaren,

90 gün içinde,

7- Kitap, gazete, mecmua ve pul ihracında fiili ihraç tarihinden,

8- Yurt dışı müteahhitlik hizmetleri kapsamında kesin ihraç yapılan malların fiili ihraç tarihinden,

9- Arnavutluk, Bulgaristan, İran, Polonya, Romanya ve Dağılan SSCB yerine kurulan Cumhuriyetlere (Ek 4) yapılan ihracatta fiili ihraç tarihinden, itibaren 365 gün içinde (özellği olan ihracat şekilleri dahil)

10- Kredili ihracatta, kredili satış sözleşmesinde belirtilen vadeleri izleyen,

11- Ticari kiralama yoluyla yapılan ihracatta Dış Ticaret Müsteşarlığı'nca verilen izin süresinin bitiminden itibaren,

12- Yurt dışı müteahhitlik hizmetleri kapsamında geçici olarak ihraç edilen malların kesin satış tarihi ile ticari kiralamaya konu malın kesin satışı halinde kesin satış faturası tarihinden itibaren,

30 gün içinde,

13- a) Kiracının satın alma hakkı bulunan finansal kiralama sözleşmeleri çerçevesinde yapılan ihracatta kiralama sözleşmesinde belirlenen vade tarihlerini izleyen 30 gün içinde,

b) Kiracının satın alma hakkı bulunmayan finansal kiralama sözleşmesi çerçevesinde yapılan ihracatta yurt dışı edilen malların sözleşme süresi sonunda yurda getirilmeyerek satılması halinde süre bitiminden itibaren 90 gün içinde,

14- Yugoslavya Fedaral Cumhuriyeti (Sırbistan-Karadağ) Hırvatistan, Slovenya, Makedonya ve Bosna Hersek'e yapılan ihracatta fiili ihraç tarihinden itibaren 270 gün içinde (özellği olan ihracat şekilleri dahil)

İhraç veya Kira bedellerinin Bankalara satılması zorunludur.

15- Ticari kiralama yoluyla yapılan ihracatta yurt dışına gönderilen malın Dış Ticaret Müsteşarlığına verilen izin süresi bitiminden itibaren 30 gün içinde yurda getirilmesi zorunludur.

İhracat bedellerinden mahsuben ödemeye izin verilen hallerde ihracat bedelleri süresi içinde tahsil edilmiş sayılır. (96/YB-5 Merkez Bankası Genelgesi)

6.2.14.1.6. İHRACAT HESAPLARININ KAPATILMASINA İLİŞKİN MÜCBİR SEBEB KABUL EDİLECEK HALLER :

İhracat bedelinin süresi içerisinde yurda getirilmesi ve bir bankaya veya özel finans kurumuna satılmasına engel olan ve aşağıda belirtilen mücbir sebeplerde mücbir sebebin devamı müddetince ilgili Kambiyo Müdürlüğüne ihracatçıya 3'er aylık dönemler itibarıyla ek süre verilebilir.

Aşağıda belirtilen mücbir sebepler dışında kalan haklı durumların varlığı halinde, ihracat bedelinin yurda getirilmesine ilişkin ek süre talepleri Müsteşarlıkça incelenip sonuçlandırılır.

Mücbir Sebep kabul edilecek haller :

1- İthalatçı veya ihracatçı firmanın iflası, iflası, ithalatçı firmanın konkordato ilan etmesi ve şahıs firmalarında firma sahibinin ölümü,

2- Grev, lokavt, avarya hali,

3- İthalatçı memleket resmi makamlarının karar ve işlemleri dolayısıyla ihracat bedellerinin gelmemesi,

4- Tabi afet, harp ve abluka hali,

5- Malların kaybı hasara uğraması veya imha edilmesi,

6- İhtilaf nedeniyle dava açılması veya tahkime başvurulması,

Mücbir sebeplerin harp ve abluka hariç, ilgili makamlardan alınacak onaylı belgelerle tevsik edilmesi zorunludur.

Mücbir sebep hallerinin tevsiki;

1-(İthalatçı ve ihracatçı firmaların iflası, iflası, ölümü) ve 6 (ihtilaf nedeniyle dava açılması veya tahkime başvurma) halinin yetkili mercilerden, 2 (Grev lokavt avarya) ve 4 (Tabi afet, harp ve abluka) halinin ithalatçının bulunduğu memleketin resmi makamlarından veya mahalli odaca tasdik edilmiş olmak kaydıyla alıcı veya ihracatçı firmadan (harp ve abluka hali hariç) 3 (ithalatçı memleket kararları) halinin ithalatçının bulunduğu resmi makamlarından, 5 (malların kaybı hasara uğramaması veya imkanı) halinin ise sigorta şirketlerinden uluslararası gözetim şirketlerinden veya ilgili ülke resmi makamlardan alınmış belgelerle tevsik edilmesi şarttır.

Mücbir sebep halleri ile ilgili olarak yurt dışından temin edilecek belgelerin dış

temsilciliklerimizce veya Lahey Devletler Özel Hukuku Konferansı çerçevesinde hazırlanan Yabancı Resmi Belgelerin Tasdik Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi hükümlerine göre onaylanmış olması gerekir. (32/5 TB Mad.22)

6.2.14.1.7. İHRACATÇILARIN SORUMLULUĞU :

İhraç edilen malların bedelinin süresinde yurda getirilerek bankalar ve özel finans kurumlarına satılmasından ve ihracat hesabının süresinde kapatılmasından ihracatçılar sorumludur.

Alacak hakkının satın alınması suretiyle ticari riskin faktör kuruluşlarınca üstlenilmesi halinde, ihracat bedelinin üstlenilen risk oranında yurda getirilmesinden bu kuruluşlar sorumludur.

İhracata aracılık eden, ihracat bedelleri hesaplarına geçen ve gümrük idarelerince kendilerine gümrük beyannameleri gönderilen bankalar ve özel finans kurumları, ihracat bedellerinin yurda getirilmesini ve satışının yapılmasını izlemekle yükümlüdürler. (32/5 TB. Mad.21)

6.2.14.1.8. TERKİN :

Her bir ihracat partisindeki;

1- Haklı ve mücbir sebeplerin varlığı aranmaksızın, 50.000 ABD Doları veya eşitine kadar noksanlıklarda aracı banka ve özel finans kurumlarınca,

2-Tebliğin 22 maddesinde belirtilen mücbir sebep halleri gözönünde bulundurulmak suretiyle 100.000 ABD Doları veya eşitine kadar noksanlıklarda Kambiyo Müdürlüklerince,

3- İlgili ihracatçının bir önceki takvim yılında veya cari yılda getirdiği döviz tutarının yüzde birine kadar noksanlıklar da mücbir sebeplerin varlığı aranmaksızın Kambiyo Müdürlüklerince,

ihracat hesapları kapatılır.

Bunun dışında kalan ihracat taahhüt hesabının kapatılmasına ilişkin terkin talepleri, Tebliğin 22.maddesinde belirtilen mücbir sebepler ile haklı durumlar gözönünde bulundurulmak suretiyle Müsteşarlıkça incelenip sonuçlandırılır. (32/5 TB Mad.23)

6.2.14.1.9. İHRACAT BEDELİNDEN İNDİRİMLER :

1- İhracatla ilgili navlun, sigorta primi, komisyon, ardiye, depolama, antre-

po, gümrük resmi, harç ve faktoring masrafları ile uluslararası para piyasalarında geçerli faiz oranlarını geçmemek üzere iskonto giderleri gibi masraflar için yapılacak indirimler ile konsinyasyon ve müşterek hesap yoluyla ihraç edilen mallarla ilgili nakil, muhafaza, bakım, fümügasyon, rafa, satış ve benzeri masrafların,

2- Ticari teamüllerin gereği olarak satış akdinde veya akreditiflerde ayrıca varış yerinde tartı ve analiz yapılması şartı bulunuyorsa, tartı ve analiz sonucunda tespit edilen vezin noksanlığı veya kalite farkı ile ekspertiz ve tahkim ücretleri ve rafa (maniplasyon) masraflarının (hariçte gözetme şirketleri ücretleri dahil)

Mal bedelinden mahsubu veya görünmeyen işlemlere ilişkin hükümler çerçevesinde döviz transferi talepleri bankalar veya özel finans kurumlarınca incelenip sonuçlandırılır.

3- Fiili ihraç tarihinden itibaren 180 gün içinde yurda getirilen ihracat bedelleri, bağlı muamele hükümleri saklı kalmak kaydıyla ihracatçının ithalat bedelleri ve görünmeyen işlemlere ilişkin giderleri ile mahsup edilebilir.

Dış ticaret mevzuatı hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilen mal ihraç ve halinde, tarafların aynı kişiler olması ve ihracat bedellerinin yurda getirilme süresi içinde kalınması kaydıyla, mal ihraç ve ithal bedellerinin mahsubu mümkündür.

Bunun dışında kalan talepler Müsteşarlıkça incelenip sonuçlandırılır.

Ihracat bedellerinden mahsuba izin verilen hallerde, ihracat bedelleri süresi içinde yurda getirilmiş sayılır. Mahsuba tabi tutulan kısım için mahsup tarihinde geçerli döviz alış kuru üzerinden döviz alım ve satımı belgesi düzenlenir. (32/5 TB Mad.24)

6.2.14.1.10. HESAP KAPATMA VE İHBAR :

Genel olarak yurt dışına ticari amaçla mal ihracında, bedelleri yurda getirilme süresi içinde gelen ihracat ile ilgili hesaplar aracı banka veya özel finans kurumlarınca kapatılır.

Süresi içinde kapatılmayan hesaplar aracı bankalar veya özel finans kurumlarınca on işgünü içinde muamelenin safhalarını belirten taahhütlü bir mektup göndermek veya makbuz mukabili teslim etmek suretiyle ilgili Kambiyo Müdürlüğüne ihbar edilir.

Kambiyo Müdürlüklerince, ihbarı müteakip 20 işgünü içinde ilgililere ihracat hesaplarının kapatılmasını teminen 90 gün süreli ihtarname gönderilir. Bu süre içinde hesapların kapatılması veya mücbir sebep halinin belgelenmesi gereklidir. (32/5 TB Mad.25)

6.2.14.1.11. KUR FARKI DEVRİ :

İhracat bedeli dövizlerin süresi içerisinde yurda getirilmemesi nedeniyle Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonuna yatırılması gereken kur farkları bankalar veya özel finans kurumlarınca 10 işgünü içinde Merkez Bankasına devredilir.

Söz konusu 10 iş günlük sürenin hesaplanmasında işlemin yapıldığı gün hesaba katılmaz.

Bu süre içerisinde devredilmeyen kur farkları ile ilgili olarak 6183 sayılı A.A.T.U.H.K.H. gereğince gecikme zammı tahsil edilir. (32/5 TB Mad.26)

6.2.14.2. İTHALATA İLİŞKİN HÜKÜMLER :

6.2.14.2.1. İTHALAT BEDELLERİNİN ÖDENMESİ :

İthalat bedelleri, bankalar ve özel finans kurumlarının kendi kaynaklarından veya döviz tevdiat satıcı arasındaki sözleşmelere uygun şekilde Türk parası veya döviz olarak ödenir.

Bağlı muamele yoluyla yapılacak ithalat hükümleri saklıdır.

İthalatta ödeme şekillerine ilişkin esas ve usuller Merkez Bankasınca belirlenir. (32/5 TB Mad.27)

6.2.14.2.2. İSTİSNAİ İTHALAT :

Geçici olarak veya muafiyet yurda girmiş bulunan vasıta, mal ve eşyaların,

1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibi ve Dair Kanun'a muhalefeten yurt içinde kaçak zannıyla yakalanan ve Mahkemelerce Gümrük Mevzuatı dahilinde iadesine hükmolunan vasıta, mal ve eşyaların istisnai olarak ithaline, Toplu Konut Fonu'na CİF bedelinin % 100'üne kadar ek prim tahsili suretiyle Müsteşarlıkça izin verilebilir. (32/5 TB Mad.28)

6.2.14.2.3. HESAP KAPATMA :

Bedeli fiili ithalden önce ödenen veya ödeneceği taahhüt edilen ithalata ilişkin hesapların ödeme tarihini izleyen 180 gün içinde kapatılması zorunludur.

Mal bedelinin fiili ithalden sonra ödendiği ithalatta ithalat taahhüt hesaplarının takibi yapılmaz.

Dış ticaret mevzuatı çerçevesinde bağlı muamele yoluyla yapılacak ithalatta verilecek süre (ek süreler dahil) sonundan itibaren 90 gün içinde hesabın kapatılması zorunludur. (32/5 TB Mad.29)

6.2.14.2.4. HESAP KAPAMAYANLAR HAKKINDA YAPILACAK İŞLEM :

Bedeli fiili ithalden önce ödenen yada ödeneceği taahhüt edilen ithalata ilişkin hesapların ödeme tarihini izleyen 180 gün içinde kapatılmaması halinde aracı banka ve özel finans kurumlarınca 10 işgünü içinde ilgili Kambiyo Müdürlüğüne ihbarda bulunur.

Kambiyo Müdürlüklerince ilgililere tanınan 90 günlük ihtar süresi içinde ithalat hesabının kapatılması veya 32.maddede belirtilen mücbir sebeblerin belgelenmesi gerekmektedir.

Mücbir sebeblerin varlığı halinde, mücbir sebebin devamı müddetince 3'er aylık dönemler itibariyle ilgili Kambiyo Müdürlüğüne ithalatçıya ek süre verilir.

Bunun dışında kalan ithalat taahhüt hesaplarının kapatılmasına ilişkin ek süre talepleri, haklı durumlar gözönünde bulundurulmak suretiyle Müsteşarlıkça incelenip sonuçlandırılır. M(32/5 Mad.30)

6.2.14.2.5. TERKİN :

Her bir işlem itibariyle ;

1- Mücbir sebeblerin varlığı dikkate alınmaksızın 50.000 ABD Doları veya eşitine kadar noksanlığı olan (Sigorta bedellerinden kaynaklanan noksanlıklar dahil) ithalat hesapları doğrudan bankalar ve özel finans kurumlarınca ödeme şekillerine bakılmaksızın terkin edilir.

2- 32.maddede belirtilen mücbir sebep halleri gözönünde bulundurulmak suretiyle 100.000 ABD Doları veya eşitine kadar açık ithalat hesapları Kambiyo Müdürlüklerince terkin edilmek suretiyle kapatılır.

3- Bunun dışında kalan ithalat taahhüt hesabının terkin edilmesine ilişkin talepler tebliğin 32. maddesinde belirtilen mücbir sebebler ile haklı durumlar gözönünde bulundurulmak suretiyle Müsteşarlıkça incelenip sonuçlandırılır. (32/5 Mad.31)

6.2.14.2.6. MÜCBİR SEBEP HALLERİ :

Mücbir sebep kabul edilecek haller :

1- İthalatçı veya ihracatçı firmanın iflası, iflası veya faaliyetlerini daimi olarak tatil etmesi, şahıs firmalarında firma sahibinin ölümü,

2- Grev, lokavt ve avarya hali,

3- Resmi makam ve yetkili mercilerimiz veya ihracatçı memleket resmi makamlarının karar ve işlemleri ya da muhabir bankaların muameleleri dolayısıyla ithalatın imkansız hale gelmesi,

4- Tabi afet, harp ve abluka hali,

5- Malların kaybı hasara uğraması veya imha edilmesi,

6- İhtilaf nedeniyle dava açılması,

mücbir sebep hallerinin tevsiki.

1 ve 6 halinin yetkili mercilerden 2 ve 4 halinin, ihracatçının bulunduğu memleketin resmi makamlarından veya mahalli odaca tasdik edilmiş olmak kaydıyla satıcı veya ihracatçı firmadan (harp ve abluka hali hariç), 3 halinin resmi makamlarımızdan, ihracatçının bulunduğu memleketin resmi makamlarından veya muhabir bankalardan 5 halinin ise sigorta şirketlerinden, uluslararası gözetim şirketlerinden veya ilgili ülke resmi makamlarından alınmış belgelerle tevsik edilmesi şarttır.

Mücbir sebep halleri ile ilgili olarak yurt dışından temin edilecek belgelerin dış temsilciliklerimizden veya Lahey Devletler Özel Hukuk Konferansı çerçevesinde hazırlanan Yabancı Resmi Belgelerin Tasdik Mecburiyetinin kaldırılması sözleşmesi hükümlerine göre onaylanmış olması gerekir. (32/5 TB Mad.32)

6.2.14.2.7. İTHALATIN YAPILMASI :

Her ne suretle olursa olsun, süresi içinde ithal edilmeyen malların ödenmiş bulunan bedellerinin fiili ithal için tayin edilen sürelerin (ek süre veya imal süresi dahil) bitiminden itibaren en geç 90 gün içinde yurda getirilerek bir bankaya veya özel finans kurumuna satılması döviz alışlarının bankalar ve özel finans kurumlarınca cari alış kurundan yapılması ve bu miktarlar üzerinden ilgililere ödenmesi gerekir. (32/5 TB Mad.33)

6.2.14.2.8. BANKALAR VE ÖZEL FİNANS KURUMLARININ SORUMLU- LUĞU

Bu tebliğ veya İthalat Rejimi'nde belirtilen esas ve/veya usullere ithalatçı-
lara uyulmuş olmasına rağmen bankalar ve özel finans kurumlarınca uyulma-
ması halinde ithalatçıların hakları haleldar olmaz. Ancak, bu suretle esas ve
usullere uymayan bankalar ve özel finans kurumları hakkında gerekli işlem
yapılmak üzere Merkez Bankası veya yetkili mercilerce Müsteşarlığa bildiri-
lir.(32/5 Md.35)

6.2.14.2.9. BAĞLI MUAMELE VEYA TAKAS:

6.2.14.2.10. HESAP KAPATMA: İhracat ve ithalat, bağlı muamele veya
takas ödeme şekline göre gerçekleştirilebilir. Bağlı muamele veya takas yo-
luyla yapılacak ihracat, ihracatın Düzenlenmesi ve Desteklenmesine ilişkin
Karar ve İhracat Yönetmeliği ile buna ilişkin Tebliğ çerçevesinde yürütülür.

Bu tür ihracatta;

a) İhracat bedelinin mal veya kısmen nakit ve/veya ölçülebilir olması kay-
dıyla hizmet olarak yurda getirilmesi ve yapılacak ithalat karşılığında yukarı-
da belirtilen esaslar dahilinde ihracatın gerçekleştirilmesi gereklidir.

b) Mukabil ihracat ve ithalatın yapılmaması halinde T.P.K.K.H.Karar ve bu
karara ilişkin Tebliğ hükümleri uygulanır. (32/5 TTB Mad. 36)

6.2.15. SERMAYE HAREKETLERİNE İLİŞKİN HÜKÜMLER:

6.2.15.1. LİSANS VE TEMSİLCİLİK SÖZLEŞMELERİ:

Türkiye'de yerleşik kişilerin yurtdışında yerleşik kredi kartı kuruluşları ile
yapacakları lisans ve temsilcilik sözleşmeleri için gerekli izin alınmak üzere
sözleşme taslakları ile Müsteşarlığa başvurulur.

Alınan izinler çerçevesinde, sözleşme kapsamında yurt dışındaki kredi
kartı kuruluşlarına yapılacak ödemeler bankalarca transfer edilir (32/5 TB
Md39)

6.2.15.2. SERMAYE İHRACI VE SERVET TRANSFERİ:

1-Türkiye'de yerleşik kişilerin, yurt dışına yapacakları nakdi sermaye
transferi yerine mal ihraç ederek bedelini yurt dışında kurulacak şirket veya
şubelerin sermayesine mahsup edilmesine ilişkin talepleri,

2-Türkiye'de yerleşik kişilerin, özel kanunlarla ithali yasak veya izin verilmeyen mallardan olmaması, yeni ve kullanılmamış olması kaydıyla Türkiye'ye yapacakları servet transferleri talepleri ile yurtdışına yapacakları servet transferleri talepleri ile yurtdışına yapacakları servet transferlerine ilişkin talepleri,

Göçmen ve mültecilerin İskan Kanununun 31. maddesi, Bedelsiz İthalat Kararı ve Gümrük Mevzuatı dışında kalan ve beraberinde veya kendilerinden en çok iki ay önce ya da altı ay sonra gelen eşya ve mallarının ithaline ilişkin talepleri,

Müsteşarlıkça incelenip sonuçlandırılır. (32/5 TB Md 40)

6.2.15.3. KREDİLER: Bankalar ile özel finans kurumları TPKKH. 32 sayılı Kararın 17. maddesi gereğince kredi teminine garanti vererek ya da vermeksizin aracılık edebilirler.

Yurtdışındaki işleriyle ilgili olarak yurtdışından kredi sağlayan Türkiye'de yerleşik kişiler dışında kalan Türkiye'de yerleşik kişiler yurt dışından sağladıkları kredileri bankalar veya özel finans kurumları aracılığı ile kullanırlar. Ancak ihracat kredi kurumlarından veya ihracat kredisi garanti kuruluşlarının garantisi kapsamında sağlamak yurt dışındaki ihracatçı firmaya ödenecek olan krediler için bu şart aranmaz.

Döviz kredilerinin alınma ve verilmesinde lehte ve aleyhte doğacak kur farkları ilgililere aittir. Ancak Dış Krediler Kur Farkı Fonu'nun tesisine dair Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 31 sayılı karar hükümleri saklıdır.

Yurtdışından sağlanan prefinansman kredileri ile ihracatın finansmanı amacıyla bankalarca Türkiye'de yerleşik kişilere açılan döviz kredilerinin vadeleri 18 aydır. Gemi İnşa ve İhracatının finansmanı amacıyla kullanılacak kredilerde (hazır gemi hariç) bu süre 24 aydır. D.İ.İ.B ve Vergi Resim ve Harç İstisna Belgesi kapsamında, ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlerin finansmanı amacıyla sağlanan kredilerin vadeleri belge süresi (ek süreler dahil) kadardır.

Uluslararası piyasalardan sağlanan prefinansman kredileri ile bankalarca ihracat ve döviz kazandırıcı faaliyetlerin finansmanı amacıyla kullanılan döviz kredilerine ilişkin taahhüt sürelerinin ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde uzatılması halinde prefinansman amirinin veya krediyi kullandıran ban-

kanın muvafakat etmesi kaydıyla, bu kredilerin vadeleri verilen ek süre kadar uzatılmış sayılır.

Bankalar birbirlerine bankacılık teammülleri çerçevesinde doğrudan veya uluslararası sendikasyona katılım yoluyla vade sınırı bulunmaksızın döviz kredisi açabilirler.

Bankalar, Türkiye'de yerleşik kişilere yatırım mallarının ithalatının finansmanı için açtıkları döviz kredilerinin üçte birine kadar işletme ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla döviz kredisi açabilirler.

Bankalar, Türkiye'de yerleşik kişilere, kredi kartlarını yurt dışındaki harcamalar için \$10.000'lık limit içerisinde rotatif kullanırlar. Ancak hesap bakiyelerinde \$10.000'lık limit üzerinde oluşacak depasmanın 30 gün içinde kapatılması gerekir. (32/5 Md. 41)

-Büyük Şehir Belediyeleri,

-Belediyeler ve bunlara bağlı kuruluşlar ile sair yerel yönetim kuruluşları

-Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı kurumların,

-Sermayesinin %50'sinden fazlası kamuya ait kuruluşların

-Vakıf Üniversitelerinin

-Fonların

-Özel ve özerk bütçeli kamu kuruluşları ile idari özerkliğe sahip kamu kuruluşu niteliğindeki kurumların,

-Yatırım ve kalkınma bankalarının (Hazine garantisi altında)

-Yap işlet-devret, yap-işlet ve işletme hakkı devri ve benzeri finansman modelleri çerçevesinde,

gerçekleştirilmesi öngörülen argelerin tahtında ödeme yükümlülüğü garanti edilen kuruluşların yurt dışından sağladığı ithalata vadeli ödeme şekilleri dışındaki bir yıldan (365 gün) uzun vadeli kredilere ilişkin anlaşmalar ile bu Tebliğin eki Ek 1 de yer alan Kredi Bilgi Formu ve Ek 2 de yer alan Kredi İzleme Formunun Dış Finansman Numarası (DFN) alınmasını teminen kredi borçlusu tarafından anlaşma tarihinden itibaren 30 gün içinde Müsteşarlık Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğüne gönderilmesi zorunludur.

Bu kredilere ait kullanımlar, ana para geri ödemeleri faiz ve diğer ödemelere ait bilgiler ise, Kredi İzleme Formu ile işlem tarihinden itibaren 10 gün içinde bankalar ve özel finans kurumları ile kredi borçlusu tarafından Müsteşarlık Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğüne gönderilir. (32/5 TB Md.42)

6.2.15.4. DÖVİZ ÖDEMESİNİ VEYA TÜRK PARASI TRANSFERİNİ GEREKTİREN HİZMETLER VE GİDERLER:

A-TİCARET VE ENDÜSTRİ

1-Tamir ve Montaj

2-İşleme tabi tutma, Tamamlama, Sözleşmeye Bağlı Fason İşler ve Benzer nitelikli

3-Teknik Yardım

4-Taahhüt işleri

5-Telif Hakları, Fikri ve Sınai Mülkiyet ile Yönetim Anlaşmaları

a-Telif Hakları

b-Fikri-Sınai Mülkiyet ve Yönetim Anlaşmaları

c) Kredi Kartı Anlaşmaları

6- Maaş ve Ücretler

7-Giderlere Katılma Payı

B-DİŞ TİCARET:

1-Komisyonculuk ve Mümessillik Hizmetleri

a) Komisyonculuk ve Simsari ve Giderleri

b)Transit İşlemlerden ve Aktarmalı Satışlardan Doğan Kazançlar

b) Banka Komisyon ve Masrafları

c) Temsil Masrafları

2-Nihai Mal Piyasasındaki İşlemlere İlişkin Farklar, Marjlar ve Depozitolar

3-Dökümantasyon Giderleri

4-Antrepo, Depolama, Gümrükten Çekme ve Benzeri Ödemeler

5-Transit Nakliyatla İlgili Giderler

6-Gümrük Vergi ve Resimleri ile Benzeri Ücretler

C- TAŞIMACILIK:

1- Deniz Taşımacılığı

2- İç Sularda Yapılan Taşımacılık (Kiralama Dahil)

3- Karayolu Taşımacılığı

4- Hava Taşımacılığı (Yolcu Taşımacılığı ve Kiralama dahil)

5- Taşıtların Giderleri

a)Türk Bayraklı Deniz Taşıtlarının Liman Masrafları (Yakıt, Erzak, Bakım Sefer esnasındaki Tamirler, Acil Tamirleri ile Personel ve Benzeri Giderleri)

b) İç Sularda Taşımacılık Yapan Türk Bayraklı Taşıtların Liman Masrafları

c)Kara Taşıtları Yol Giderleri

d)Hava Taşıtlarının Uçuş Bakım Masrafları ve Genel Giderleri ile bu taşıtların Hava Ulaşım Teçhizatlarının Tamirleri Türk hava alanlarında gümrüklenmemiş olarak veya yabancı ülkelerde almış oldukları akaryakıt ve benzerlerinin bedelleri, uçuş bakım masrafları genel giderleri ile bu taşıtların hava ve ulaşım teçhizatlarının tamir giderleri,

6- Taşıtların Tamir Giderleri

a)Gemi tamirleri

b)Gemi ve Uçak Dışında Kalan Araçların Tamiri

D-SIGORTA:

1- Sosyal Güvenlik ve Sosyal Sigorta

2- Uluslararası Ticarete Konu Mallara İlişkin Sigortalar

a) Harice Yapılan Prim Ödemeleri

b) Harice Yapılan Hasar Tazminatı ve Benzeri Ödemeler

c) İthalat Sigorta Tazminat Bedelleriyle Yapılan İthalat

3- Hayat Sigortaları

4- Diğer Sigortalar

a) Harice yapılan prim ödemeleri

b) Harice yapılan Hasar Tazminatı ve Benzeri Ödemeler

5-Reasürans ve Retrosesyon İşlemleri,

a)Haricte Alınan İşler

b)Harice verilen işler

c)Mahsup hükümleri

6-Türkiye'deki Yabancı Sigorta Şirketleri ve Şubeleriyle ilgili Diğer Ödemeler

a)Türkiye'de çalışmasına izin verilen yabancı sigorta şirketleri ile şubelerinin direkt sigorta işlerinden oluşan karları

b)Türkiye'de çalışmasına izin verilen yabancı sigorta şirketleri ile şubelerinin yukarıdaki fıkralarda belirtilen ödemeler dışında kalan ve ilgili mevzuat çerçevesinde yurt dışına transferi mümkün bulunan hesap meblağları,

E- FİLM VİDEO, KASET VE BENZERİ MADDİ ORTAM ÜZERİNE KAYDEDİLMİŞ (Görüntülü ve Sesi) ESERLER

1- Herhangi bir maddi Ortam Üzerine Kaydedilmiş Eserlerin İthalı, İhracı Dağıtım ve Gösterimi

2- Kablo Yoluyla Uluslar arası Düzeyde Yayımlanan Eserlerin İthalı, İhracı. Dağıtım ve gösterimi

3- Başka Tür ortamlarla uluslararası düzeyde nakledilen veya yayımlanan Eserlerin İthalı, İhracı Dağıtım ve Gösterimi

4-Eserlerin işlenmesi

5- Yerleşik Olmayanların Eserlerle ilgili geçici faaliyetleri

F-SERMAYE GELİRLERİ:

- 1- Ticari Faaliyetlerden Sağlanan Karlar
- 2- Temettü ve Kar Payı Gelirleri
- 3- Faizler
- 4- Kiralar

G- SEYAHAT ve TURİZM:

- 1- İş Seyahatleri (5000 ABD \$ veya muadili yabancı parayı kullanabilirler)
- 2- Turistik Seyahatler " " " " "
- 3- Kültürel Seyahatler
- 4- Sağlık Nedeniyle Yapılacak Seyahatler
- 5- Resmi Geçici Görev Seyahatleri

H-KİŞİSEL GELİR VE HARCAMALAR:

- 1-Emekli Aylıkları ve Benzerleri
- 2-Kanuni Nafakalar ve Mali Yardımlar
- 3-Göçmenlerin Havaleleri
- 4-Yurtdışındaki Özel Mülklerin Bakım ve Tamirleri 832 sayılı Kararın 4/b maddesine göre satın alınan dövizlerden ve döviz tevdiat hesaplarından
- 5-Küçük Miktarların Transferleri
- 6-Gazeteler, Periyodik Yayınlar,Kitaplar,Müzik Yayınlarının Bedelleri ve Bunların Abonelik Ücretleri
- 7-Spor Ödülleri ve Yarışma

I-KAMU GELİR VE GİDERLERİ:

- 1-Vergi ve Harçlar
- 2-Kamu Giderleri
- 3-Kamu Taşımacılığı
- 4-Konsolosluk Gelirleri

J- GENEL KARAKTERİ İŞLEMLER:

1-Her türlü ilan ve reklamlar

2-Mahkeme Giderleri

3-Zarar, Zıyan ve Tazminatlar

4-Para Cezaları

5-Dernekler, Klüpler ve Diğer Kuruluşlara Katılma Aidatları,

6-Serbest Meslek Kazançları

7-İadesi Gereken Tutarlar

8-Bröve, Marka Tescil Giderleri

6.3. YETKİLİ MÜESSESELER (Döviz Büfeleri): R.G.11.05.2002/24572

6.3.1. TANIMLAR :

Yetkili Müesseseler: Bakanlıkça tespit edilen usul ve esaslar çerçevesinde dövizle ilişkin işlemler yapmasına izin verilen ve kıymetli maden, taş ve eşyalara ilişkin işlemlerde yapabilen Anonim Şirketlerdir.

Şube: Münhasıran (yalnız sade) yetkili müesseseye bağlı olarak çalışan idaresi yönetim kurulu kararı ile atanan yönetici vasıtasıyla yürütülen mahalli teşkilatıdır.

Yetkili Müessese İzin Belgesi: Faaliyette bulunmasına izin verilen yetkili müesseselerin merkezleri adına düzenlenen imzalı ve soğuk damgalı belgeyi, ifade eder.

Şube İzin Belgesi: Yetkili müesseseleri Müsteşarlıkça açılmasına için verilen şubeleri için bulundukları mahallin adı belirtilmek suretiyle düzenlenen imzalı ve soğuk damgalı belgeyi ifade eder. (2002-32/27/Md.2)

6.3.2. KURULUŞ İZİNİ: Yetkili müesseselerin kurulması ve faaliyete geçmesi için müsteşarlıkta izin alınması şarttır.

Yetkili müessese izin belgesi bulunmayan kişi ve kuruluşların ticari amaçla döviz alıp-satmaları yasaktır.

6.3.3. KURULUŞ İZİN ŞARTLARI:

Kurulmasına izin verilecek yetkili müesseselerin;

1)Anonim şirket olması

2)Münhasıran yetkili müesseselerin faaliyet konuları ile iştigal etmek üzere kurulması

3)Ödenmiş sermayelerinin 250 milyar Türk lirasından az olmaması

4)T.C. Ziraat Bankası'na 80 bin EURO yatırılması,

5)Kurucuların, müflis, konkordato ilan etmiş veya taksirli suçlar hariç, olmak üzere affa uğramış olsalar dahi ağır hapis veya 5 yıldan fazla hapis yahut zimmet, nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal (kullanma) ve istihlak (Tüketme) kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya Devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı veya vergi kaçakçılığına teşebbüs suçlarından dolayı hüküm giymiş bulunmaması,

6)Hisse senetlerinin nama yazılı olması ve nakit karşılığı çıkarılması,

7)Şirketi temsile ve idareye selahiyetli yöneticilerden en az birinin yüksek öğrenim kurumlarından mezun ve mali konularda deneyimli olması

8)Ana sözleşmelerinin, Türk Parasını Kıymetini Koruma Hakkında mevzuat hükümlerine uygun olması şarttır.(2002-32/27-Md.4)

6.3.4. KURULUŞ BAŞVURUSU:

Yetkili müessese kurulması için Müsteşarlığa verilecek başvuru dilekçeyle-

rine;

1)Ortaklık ana sözleşme taslağının,

2)Her bir kurucu ortak için;

a)Müflis olmadıklarına ilişkin Asliye Ticaret Mahkemelerinden alınacak belgenin,

b)Konkordato ilan etmiş olmadıklarına ilişkin İcra Tetkik Mercii Hakimlerinden alınacak belgenin,

c) Ağır hapis veya 5 yıldan fazla hapis yahut zimmet, nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlardan mahkumiyetlerinin bulunmadığına ve vergi

kaçakçılığı veya vergi kaçakçılığına teşebbüs suçlarından dolayı hüküm giymiş olduklarına ilişkin, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü'nden veya Cumhuriyet Savcılıklarından, Hazine Müsteşarlığına verilmek üzere ek 1'de yer alan örneğe uygun olarak düzenlenecek dilekçe ile talep edilecek arşiv kayıtlarını da içeren adli sicil belgelerinin,

d)Vergi borcu bulunmadığına dair bağlı bulunulan vergi dairesinden alınacak belgenin,

e)Ayrıntılı özgeçmişlerinin,

f)Tebliğin 2. nolu ekindeki örneğe uygun şekilde ve noter huzurunda düzenleyip imza edecekleri birer beyannamenin

3) Müsteşarlıkça gerekli görülecek diğer bilgi ve belgelerin, eklenmesi zorunludur. (2002-32/27 Md 5)

6.3.5. ÖN İZİN:

Kurucular kuruluş başvurusunda belirtilen bilgi ve belgeler ile birlikte yetkili müessese kurmak üzere ön izin almak amacıyla Müsteşarlığa başvuruda bulunurlar.

Başvuruları Müsteşarlıkça uygun görülenlere, Türk ticaret Kanunu hükümleri dahilinde anonim şirket kurabilmeleri için ön izin verilir.

Yetkili müessese kurmak için ön izin alan kurucular, döviz alım satım faaliyetinde bulunamazlar. Faaliyet izni almadan bu işlemleri yaptıkları tespit edilenlerin ön izni Müsteşarlıkça iptal edilir.

6.3.6. FAALİYETE GEÇİŞ ŞARTLARI VE İZİN BELGESİ:

Kurucular, ön izin tarihinden itibaren 90 gün içerisinde yetkili müessese- sin kuruluş işlemlerini tamamlayarak faaliyet izni almak üzere Müsteşarlığa başvuruda bulunurlar.

Faaliyet izni olmak üzere yapılacak başvuruya;

1-Ana sözleşmenin yayımlandığı Ticaret Sicili Gazetesinin bir nüshası,

2-Ortaklar tarafından şirket ana sözleşmesinde taahhüt edilen asgari şirket sermayesinin nakden ve defaten ödendiğini gösterir bankadan alınacak belge,

3-Kuruluş işlemlerinin tamamlanmasını müteakip, 80 bin EURO'nun şirket adına T.C.Ziraat Bankasına yatırıldığını tevsik eden belge,

4-Şirket yönetim kurulunca şirketi idare ve temsil ile görevlendirilen yöneticilerin öğrenim durumlarını gösterir belgeler ve özgeçmişleri,

5-İstihdam edilecek personel sayısı ve teknik donanım durumu ile ilgili bilgiler.

6-Faaliyette bulunacakları ilin valiliğince düzenlenen, işyerinin yeterli fiziki güvenlik önlemlerine sahip olduğunu gösterir belge,

eklenir.

Müştaşarlıkça yapılan inceleme neticesinde, durumları uygun görülen, yetkili müesseselere faaliyette bulunma izni verilerek, şirket adına "Yetkili Müessese İzin Belgesi" düzenlenir.

Şirket adına düzenlenen "Yetkili Müessese İzin Belgesi" şirketin merkezinde herkesin görebileceği şekilde asılı bulundurulmak zorundadır.

6.3.7. ŞUBE AÇMA:

Yetkili müesseselerin merkezlerine ilaveten şube açmaları müştaşarlığın ön iznine tabidir. Şube açmak üzere yapılacak başvurulara, yönetim kurulu kararı ile birlikte şube açılması nedenlerini belirtir bir raporun eklenmesi zorunludur. Yapılacak değerlendirme neticesinde durumları uygun bulunan yetkili müesseselere şube açma izni verilir.

Şube açma iznini müteakip 90 gün içerisinde;

1) Her bir şube için 4. maddede belirtilen ödenmiş sermayeye 250 milyar Türk lirası ilave edildiğine ilişkin Ticaret Sicili Gazetesi ve artırılan sermayenin tamamının ödendiğini gösterir bankadan alınacak belgenin,

2) 80 bin EURO'nun şirket adına T.C.ziraat Bankası'na yatırıldığını tevsik edilen belgenin

3)Faaliyette bulunacakları ilin valiliklerince düzenlenen, şubenin yeterli fiziki güvenlik önlemlerine sahip olduğunu gösterir belgenin

4) Şubenin tescil edildiği Ticaret Sicili Gazetesinin bir nüshasının,

5) Şubeyi temsil ve idareye yetkili yüksek öğrenim kurumlarından me-

zun ve mali konularda deneyimli bir yöneticinin atandığına dair yönetim kurulu kararı ile bu kişinin öğrenim durumunu gösterir belge ve özgeçmişinin tevdi halinde, faaliyete geçmesi uygun görülen şubelere Müsteşarlıkça "Şube İzin Belgesi" verilir.

"Şube İzin Belgesi" verilmesinden önce faaliyete geçen şubelere ait izinler Müsteşarlıkça iptal edilir. (2002-32/27-Md8)

6.3.8. İŞYERİ NAKLİ VE ÜNVAN DEĞİŞİKLİĞİ:

Yetkili müesseselerin merkez ve şubeleri Müsteşarlıkça izin verilen işyerleri dışında faaliyette bulunamazlar.

Yetkili müesseselerin unvan değişikliği ile merkez ve şubelerinin nakli müsteşarlığın iznine tabidir. (2002/32/27 Mad.9)

6.3.9. HİSSE DEVİRLERİ :

Yetkili müesseselerin ortaklarında değişikliğe neden olan hisse devirleri Müsteşarlığın iznine tabidir.

Hisseleri devralacak kişilerin kurucu ortaklarda aranılan şartları haiz olması ve bu durumun 5. madde de belirtilen belgeler ile tevsiki gereklidir.

Yetkili müesseseler faaliyet izni verildiği tarihten itibaren 1 yıl geçmedikçe hisse devrinde bulunamazlar. (2002-32/27 Md 10)

6.3.10. YETKİLİ MÜESSESELERİN FAALİYET KONULARI:

Yetkili müesseseler aşağıda belirtilen faaliyetlerde bulunurlar.

1)Merkez Bankası'nca alım satımı konusu yapılan efektifleri almak ve satmak,

2)Efektifleri daha küçük veya daha büyük küpürlerle veya ayrı cins efektiflerle değiştirmek.

3)Merkez Bankası'nca tespit edilen usul ve esaslar çerçevesinde dövizli natık çekleri satın almak,

4)Merkez Bankası bünyesinde kurulan Döviz ve Efektif Piyasalarında, öngörülen şartları yerine getirmek kaydıyla anılan Bankaca belirlenen esas ve usuller dahilinde döviz ve efektif alım satımı yapmak,

5)Kıymetli Madenler Borsasına üye olmak kaydıyla, ilgili yönetmelik ve

mevzuat hükümleri çerçevesinde işlenmemiş kıymetli madenlerin ithalini ve söz konusu Borsa da sürdürülmekte olan kıymetli madenlere ilişkin işlemleri yapmak.

Yetkili müesseseler yukarıda belirtilen işlemler dışındaki faaliyetlerde bulunamazlar, bu madde hükümlerine aykırı, faaliyette bulunduğu tespit edilen yetkili müessesenin faaliyet izni Müsteşarlıkça iptal edilir. (2002-32/27-Md 11)

6.3.11. HESAP ve BELGE DÜZENİ:

Yetkili müesseseler TPKK ve ilgili diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde faaliyette bulunurlar.

Yetkili müesseseler, Türk Ticaret Kanunu ve Vergi Usul Kanunu'na göre işletmenin ihtiyacına uygun birinci sınıf tacirlerin tutmak zorunda oldukları defter ve kayıtları tutmak zorundadırlar.

Merkez Bankası'nca belirlenen esaslar dahilinde her bir işlem itibarıyla döviz alımlarında "Döviz Alım Belgesi" döviz satımlarında "Döviz Satım Belgesi" düzenlerler. Döviz alım ve satım işlemlerini kayıt dışı bırakamazlar ve mahiyetlerine uygun düşmeyen bir şekilde muhasebeleştiremezler.

Yetkili müesseseler, bir takvim yılı içerisinde merkez ve şubelerinin her biri için en az 3 milyon ABD Doları veya karşılığı döviz tutarında döviz alış işlemi gerçekleştirmek zorundadırlar.

Yetkili müesseseler, satın aldıkları dövizleri TPKKH 32 sayılı Karar ve bu karara ilişkin Merkez Bankası genelgeleri ile tespit edilen oran ve esaslar dahilinde anılan Bankaya devrederler.

6.3.12. FAALİYETİN DURDURULMASI:

Faaliyet izin tarihinden itibaren 30 gün içerisinde faaliyete geçmemesi veya faaliyete aralıksız 90 gün veya daha fazla süreyle ara verilmesi halinde, faaliyet izni ve "Yetkili Müessese İzin Belgesi" iptal edilir. İzin belgesi iptal edilenler yetkili müessese olarak faaliyete bulunamazlar.

Bu Tebliğ ve Türk Parası Kıymetini Koruma hakkındaki mevzuat hükümlerine aykırı işlem yaptığı tespit edilen yetkili müesseseler hakkında 1567 sayılı TPKKH Kanuna istinaden yasal kovuşturmayla geçilir. Ayrıca, anılan Kanuna ilişkin Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı kararın 21.

maddesi uyarınca yetkili müesseseler ilk tespitte uyarılır, mevzuat hükümlerine aykırı işlemlerin ilk tespitten itibaren bir yıl içinde ikinci defa tespit edilmesi halinde 15 gün, üçüncü tespitte ise 30 gün süreyle geçici olarak döviz alım-satım faaliyeti ilgili Valilik aracılığı ile durdurulur. Dördüncü tespitte ise yetkili müessese faaliyet izni Müsteşarlıkça iptal edilir.

Faaliyet izni iptal edilen yetkili müesseselerin, "Yetkili Müessese İzin Belgesi"ni ve "Şube İzin Belgesi"ni Müsteşarlıkça verilen süre dahilinde iade etmemeleri veya faaliyetlerine devam etmeleri halinde haklarında kanuni kovuşturmayaya girilir.

6.3.13. YETKİLİ MÜESSESE ÜNVANININ KORUNMASI:

Faaliyet izni bulunmayanlar veya iptal edilenler, yetkili müessese olarak faaliyette bulunamayacakları gibi, ticaret ünvanlarında ilan ve reklamlarında veya işyerlerinde döviz alım-satım faaliyetinde bulundukları izlenimini yaratacak hiçbir kelime, deyim ve işaret kullanamazlar.

6.3.14. BİLGİ VERME :

Yetkili müesseseler, yıllık bilanço ve kar-zarar cetvelleri ile Tebliğin 3.no.lu ekindeki örneğe uygun şekilde düzenleyecekleri yıllık faaliyet raporunu takip eden yılın Nisan ayı sonuna kadar Müsteşarlığa gönderirler.

Müsteşarlık, yetkili müesseselerden yukarıda sayılanların yanında diğer her türlü bilgiyi belirleyeceği şekil ve sürelerde isteyebilir.

6.3.15. DENETİME YETKİLİ MERCİLER :

Yetkili müesseselerin faaliyet ve işlemleri 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanuna göre inceleme ve soruşturma yapmaya yetkili bulunan denetim elemanları ile Kambiyo Müdürlükleri ve ilgili kanunlarla denetim yapmaya yetkili elemanlar tarafından incelenebilir.

Yetkili müesseseler yukarıda yazılı denetim elemanlarının isteyecekleri bilgi ve belgeleri vermek, evrak ve defterlerini ibraz etmek zorundadırlar.

Merkez Bankası yetkili müesseselerde inceleme yapmaya yetkilidir.

6.4.BANKALAR KANUNU :

Bu Kanunun amacı, Tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerini korumak, mali piyasalarda güven ve istikrar sağlamak ve ekonomik kalkınmanın gerek-

lerini de dikkate alarak kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışmasını sağlamak üzere bankaların kuruluş, yönetim, çalışma, devir, birleşme, tasfiye ve denetlemelerine ilişkin esasları düzenlemektir.

Türkiye’de kurulmuş ve kurulacak bankalar ile yurt dışında kurulmuş ve kurulacak bankaların Türkiye’deki şubeleri bu kanun hükümlerine tabidir.

Özel kanunlarla kurulmuş olan bankalar hakkında kanunlarında yer alan hükümler dışında bu kanun hükümleri uygulanır.

Bu kanunda açıklık olmayan hallerde genel hükümler uygulanır.

6.4.1. TÜRKİYEDE KURULACAK BİR BANKANIN KURULUŞ ŞARTLARI VE FAALİYETE GEÇME ESASLARI :

-Türkiyede bir bankanın kurulmasına BDDK yapacağı öneri üzerine Bankalar Kurulu tarafından izin verilir.

-Kuruluşa ilişkin izin, izin tarihinden itibaren 1 yıl içinde faaliyete geçilmesi halinde geçersiz olur.

Türkiyede Kurulacak Bir Bankanın :

1- Anonim şirket şeklinde kurulması,

2- Kurucularının;

a) Müflis veya konkordato ilan etmemiş olması,

b) Tasfiyeye tabi tutulan bankerler, bankalar, sigorta şirketleri para ve sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kurumlarda ve Fona devredilen bankalar da doğrudan ve dolaylı olarak % 10 oranından daha fazla oranda pay sahibi olmaması,

c) Hakkında, denetlemeler sonucunda Bankalar Kanununa ve bu kanuna dayanılarak yapılan düzenlemelere, alınan kararlara, bankacılık ilke ve teammüllerine aykırı ve bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek nitelikte işlemlerin tespit edilmesi halinde işlem yapılmakta olan bir bankada doğrudan veya dolaylı olarak % 10 ve daha fazla oranda veya bu oranın altında olsa bile yönetim veya denetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren pay sahibi olmaması,

d) Taksirli suçlar hariç olmak üzere, affa uğramış olsalar bile, ağır hapis/veya 5 yıldan fazla hapis/yahut basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet,

hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolaylı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile/istismal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmi ihale ve alım-satımlara fesat karıştırma, kara para aklama veya devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı, vergi kaçakçılığına teşebbüs veya vergi kaçakçılığı, vergi kaçakçılığına teşebbüs veya iştirak suçlarından dolayı hüküm giymemiş bulunmaması,

e) Banka kurucu veya ortağı olmanın gerektirdiği mali güç ve itibara sahip bulunmaması,

3- Hisse senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve tamamının nama yazılı olması, tüzel kişi kurucularının yönetim ve denetimine sahip olan gerçek kişilerin kim olduğunun belgelenmesi ve kurucularda aranan şartları taşıması,

4- Nakden ve her türlü muvazadan ari olarak ödenmiş olan sermayenin 20 Trilyon liradan az olmaması,

5- Ana sözleşmesinin Bankalar Kanununa uygun olması,

6.4.2. İZİN FAALİYETE GEÇME ŞARTLARI :

Türkiye'de kuruluş izni veya Türkiye'de şube açma izni almış bankanın mevduat kabulü veya bankacılık işlemleri yapmak için ayrıca izin alması şarttır. Bu izin, bir beyanname ile yapılacak başvuru üzerine BDDK verilir. Verilen izinler Resmi Gazete'de yayımlanır. Kuruluş izni almış bir bankanın faaliyete geçebilmesi için;

1- Sermayenin nakit olarak ödenmiş olması,

2- % 5'i faaliyete başlamadan önce ve kalan % 5'i faaliyete geçiş tarihinden itibaren 1 yıl içinde olmak üzere kurucular tarafından Fona asgari sermayenin % 10 tutarında ayrıca sisteme giriş payı yatırılması,

3- Bankacılık işlemlerini gerçekleştirebilecek ölçüde yönetim, personel ve teknik donanımına sahip olunması, şarttır.

6.4.3 TÜRKİYEDE ŞUBE AÇMAK SURETİYLE FAALİYET GÖSTERECEK YURT DIŞINDA KURULU BANKALARIN KURULUŞ ŞARTLARI VE FAALİYETE GEÇME ESASLARI:

1- Türkiye'ye ayrılan ödenmiş sermayelerinin 20 Trilyon liradan az olmaması,

2- Kuruldukları ve faaliyette bulundukları ölkelerde mevduat kabul etmelerinin veya bankacılık işlemleri yapmalarının yasaklanmamış ve kısıtlanmamış olması,

şarttır.

İzin ; (Faaliyette bulunma şartları)

a) Sermayenin nakit olarak ödenmiş olması,

b) % 5'i faaliyete başlamadan önce ve kalan % 5'i 'de faaliyete geçiş tarihinden itibaren 1 yıl içinde olmak üzere kurucular tarafından Fona asgari sermayenin % 10 tutarında ayrıca sisteme giriş payı yatırılması,

c) Bankacılık işlemleri gerçekleştirebilecek ölçüde yönetim, personel ve teknik donanımına sahip olunması,

şarttır.

Yurtdışında kurulmuş bir bankanın Türkiye'de ilk defa Şube açılmasına Kurulun yapacağı öneri üzerine Bakanlar Kurulu tarafından izin verilir.

Türkiye'de Şube açılmasına ilişkin izin, izin tarihinden itibaren 1 yıl içinde faaliyete geçirilmesi halinde geçersiz olur.

6.4.4. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU (BDDK)

Kuruluş ve Hukuki Yapısı

BDDK, Bankalar Kanunu ve diğer mevzuata öngörölen görevleri yerine getirmek üzere kurulan idari ve mali özerkliğıne sahip bir kamu tüzel kişisidir.

Kurumun Merkezi Ankara'dadır.

Kurumun karar organı BDD, Kuruludur.

Kurumun Görev ve Yetkileri

1)Bankalar Kanunu ve ilgili diğer mevzuatın, Bankalar Kanununda gösterilen yetkiler çerçevesinde düzenlemeler de yapmak suretiyle uygulamasını sağlamak,

2)Uygulamayı denetlemek ve sonuçlandırmak,

3)Tasarrufların güvence altına alınmasını temin etmek,

4)Tasarruf sahiplerinin haklarını bankaların düzenli ve emin bir şekilde ça-

alışmasını tehlikeye sokabilecek ve ekonomide önemli zararlar doğurabilecek her türlü işlem ve uygulamaları önlemek üzere, kendisine verilen yetkiler çerçevesinde gerekli gördüğü her türlü tedbiri almak,

5)Kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışmasını sağlamak üzere gerekli tedbirleri almak ve uygulamak,

6)Tasarruf mevduatı Sigorta Fonunu İdare ve temsil etmek,

7)Yurtiçi ve yurtdışı ekonomik gelişmeleri izlemek, değerlendirmek, bu gelişmeler ile makro ekonomik politikaların bankacılık sektörü ile etkilişimini incelemek ve bu amaçla modeller geliştirmek.

8)Talepleri halinde veya gerektiğinde Hazine ve DPT müsteşarlıkları ile Merkez Bankasına para, kredi ve bankacılık politikalarının yürütülmesi ile ilgili konularda mütalaa ve bilgi vermek.

9)Kurumun menfaatlerini koruyucu anlaşmazlıkları önleyici hukuki tedbirleri zamanında almak ayrıca Kuruma ilişkin her türlü uyuşmazlığın adli ve idari merciler ile icra dairelerinde takibi, savunması ve çözümlenmesi amacıyla gerekli işlemleri yapmak.

10)Kanunla verilen diğer görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

6.4.5. TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONUNUN KAYNAKLARI :

Bankalardaki tasarruf mevduatı kamu tüzel kişiliğine haiz "Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu" tarafından sigorta edilir.

FONUN KAYNAKLARI

1)Sigorta primlerinden

2)Bankalar Kanunun 10. maddesine göre zamanaşımına uğrayan mevduat emanet ve alacaklardan,

3)Kuruluş izni verilen bankaların kurucuların asgari sermayenin %10'u tutarında fona yatıracakları sisteme giriş payından,

4)Bankalar Kanunun ortak değişikliklerine ilişkin hükmü çerçevesinde, devralan bakımından verilen hisse senedi devir izinlerinde, hisseleri devralan ortaklar tarafından, devralınmış hisselerin nominal bedelinin veya borsa değeri daha yüksek olduğu takdirde borsa değerinin % 1'i oranında fona yatırılacak tutardan,

5)Bankalar Kanunu hükümlerine aykırılık dolayısıyla hükmolunacak adli para cezaları ile idari para cezalarının % 50 sinden,

6)Fon mevcudunun gelirleri ile sair gelirlerden oluşur.

a)Fon olağanüstü hallerde Hazine Müsteşarlığı'ndan izin almak kaydıyla borçlanabilir.

b)Fon mevcudunun ihtiyacı karşılayamaması durumunda bankalardan ilerde doğacak prim yükümlülüklerine mahsuben bir önceki yılda ödedikleri sigorta primi toplamı kadar avans alınabilir.

c)Olağanüstü şartlar nedeniyle bankalardan alınan avansın ihtiyacı karşılamakta yetersiz kalması halinde bakiye kısım için Kurulun talebi üzerine Merkez Bankasınca Fon'a avans verilir.

6.4.6. TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİNİN GÖREV VE YETKİLERİ :

Bankalar Kanuna tabi bankalar faaliyet izni aldıkları tarihten itibaren 1 ay içinde Türkiye Bankalar Birliğine üye olmak zorundadırlar.

Tüzel kişiliğe haiz ve kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olan bu Birliğin amacı : görevleri

1)Bankacılık mesleğinin gelişmesini temin etmek

2)Bankaların birlik ve bankacılık mesleğinin gerektirdiği vakar ve disiplin içinde ekonominin ihtiyaçlarına uygun olarak çalışmasını sağlamak.

3)Bankalar arasında haksız rekabeti önlemek amacıyla gerekli hertürlü tedbiri almak ve uygulamak

4)İlan ve reklamlarında bankaların uyacakları esas ve şartları tür, şekil, nitelik ve miktarlar itibarıyla Kurumun uygun görüşünü alarak tesbit etmektir.

Birlik, bankacılık konusundaki mevzuatı ve aldığı karar ve önlemlerin uygulanmasını takip eder ve Kurumca alınması istenen tedbirleri alır.

Bankalar, Birlik Statüsüne ve Birlik tarafından alınacak karar ve tedbirlere uymak zorundadır.

Birliğin aldığı genel yada özel nitelikteki karar ve tedbirlere zamanında ve tam olarak uymayan üyeler hakkında Birlik Yönetim Kurulunca 1 milyar liraya kadar para cezası uygulanabilir.Birlik cezaları bir yandan ilgiliye tebliğ etmekle beraber diğer yandan gelir kaydı için Fon'a bildirir.

6.4.7. BANKALARIN VE ÖZEL FİNANS KURUMLARININ

DÖVİZ POZİSYONU VE UYACAKLARI ESASLAR :

Likidite Oranı : Bankalar ve Özel Finans Kurumlarının ; döviz mevcutları-
nın döviz taahhütlerine bölünmesi suretiyle bulunur.Bu oran % 10 dan aşağı
olamaz.

$$\text{Likidite Oranı} = \frac{\text{Döviz Mevcutları}}{\text{Döviz Taahhütleri}} = \% 10$$

Döviz Mevcutları :

Bankaların ve Özel Finans Kurumlarının :

1)Yurtdışı muhabirleri nezdinde cari hesap ve depo hesaplarında buluna-
na döviz mevcutları ile döviz üzerinden düzenlenmiş kıymetli evrak portföyle-
ri,

2)Yurtiçi muhabirleri nezdinde cari hesap döviz tevdiat hesabı veya depo
hesaplarında bulunan döviz mevcutları,

3)Merkez Bankası nezdindeki hesaplarda bulunan dövizler (Bankaların
vadeli döviz tevdiat hesapları için ayırdıkları munzam karşılıkları hariç)

4)Merkez Bankası bünyesinde kurulan Döviz ve Efektif piyasalarında ve
bankalar arası para piyasalarında işlem yapabilmek için altın, yabancı devlet
veya hazine kuruluşlarınca çıkarılan bono ve tahviller.

Döviz Taahhütleri :

1)Vadesine 3 ay kalan akreditif taahhütleri,

2)Vadesine 3 ay kalan ve vadesi geldiğinde ödenmesi taahhüt edilen ka-
bul poliçeleri

3)Vadesine 3 aydan az kalan ve ihracatın gerçekleşmemesi halinde geri
ödenmesine garanti verilen prefinansman kredi taahhütleri,

4)Yurt içinden ve yurt dışından doğrudan sağlanıp ödenmesini garanti et-
tikleri vadesine 3 ay kalan diğer krediler ile aldıkları döviz depoları

5)Vadesiz döviz tevdiat hesapları ve döviz cinsinden açılan cari hesaplar,

6)Merkez Bankası bünyesinde kurulan Döviz Efektif piyasalarında yaptık-
ları işlemler üzerinden dolayı alacakları vadesine 3 ay kalan döviz depoları,

döviz kredileri ve ödeme yükümlülüğü üstlendikleri vadesine 3 ay kalan diğer döviz taahhütleri olarak belirlenmiştir.

Kur Risk Oranı :

Bankalar ve özel finans kurumlarının ABD Doları, EURO ve diğer konvertibl paralarının, ABD olan karşılıkları toplamı üzerinden her bir katogori itibarıyla ve ayrıca bunların toplamı ABD Dolar karşılıkları üzerinden döviz mevcutları ile döviz alacakları toplamının döviz borçları toplamına bölünmesi suretiyle bulunur.

Döviz Mevduatları + Döviz Alacakları :

Döviz Borçları

6.4.8. KIYI BANKACILIĞI :

Ülke dışından sağlanan fonların temelde ülke dışında kullanılmasını amaçlayan özel bir bankacılık türüdür. Dıştan dışa Bankacılık olarak tanımlanan "OFFSHORE" işlemleri gerçekleştikleri ülkenin yerel bankacılık sisteminin kapsamı dışında tutulmaktadır. Belli istisnalar dışında bulundukları ülke vatandaşlarından mevduat toplayıp kredi açamayan kıyı bankacılığında, işlemler konvertibl paralarla yapılmaktadır. Politik ve ekonomik istikrar vergi avantajları, kambiyo serbestisi, ileri düzeyde iletişim ve ulaşım olanakları ile yetişmiş uzman personel bu bankacılık için gerekli koşullardır.

Vergi avantajı, kambiyo serbestisi, yabancı para kullanımı gibi avantajlar bulunan serbest bölgelerde yapılan bankacılık ile kıyı bankacılığı karıştırılmaktadır. Oysa kıyı Bankacılığı için Serbest Bölge olma koşulu yoktur.

Serbest Bölgeler dışında da faaliyet gösteren başarılı Kıyı Bankacılığı uygulamalar bulunmaktadır.

6.4.8.1. KURULMA ŞARTLARI :

Kıyı Bankacılığı faaliyetinde bulunmak üzeri kurulan Bankaların :

1) A.Ş. şeklinde kurumaları,

2) Ortaklardan birinin Türkiye'de veya yurt dışında kurulmuş bir Banka veya Finans Kurumu olması ve kurulacak bankanın sermayesinin en az % 40 ne sahip bulunması,

3) Hisse Senetlerinin tamamının nakit karşılığı çıkarılması,

4)Başlangıçta ödenmiş sermayenin 1.milyon ABD Doları veya muadili; konvertibl döviz karşılığı Türk lirasından az olmaması,

5)Ana sözleşmenin mevzuata aykırı hükümler taşımaması şarttır.

Kıyı Bankacılığının kuruluşu için Hazine Müsteşarlığına verilecek başvuru dilekçesine ;

a)Gerçek ve Tüzel kişi kurucuların İsim, Unvan, Tabiyet ve adresleri,

b)Ortaklık Ana Sözleşme taslağının Noterce onaylı örneği,

c)Tüzel kişi ortaklarının ortaklık yapısı ve son 3 yıla ait bilanço ve K/Z cetvelleri ile faaliyetleri hakkında kapsamlı bilgilerin,

d)Görev alacak kişilerin özgeçmişlerinin eklenmesi gereklidir.

Kuruluş izni alan bankalar, kuruluşları ticaret mahkemesince onaylandıktan ve ticaret siciline tescil ve ilan edildikten sonra,

1)Bankanın ödenmiş sermayesini tevsik edici belgeleri

2)Tescilin ilan edildiği Ticaret Sicil Gazetesini

3)Banka anasözleşme örneği

4)Banka adresi

5)Bankanın yönetim ve denetim kadrosu ile ilgili açıklamalar Müsteşarlığa gönderilerek faaliyete geçebilmektedirler.

6.4.8.2. KIYI BANKACILIĞI-ÖZELLİKLERİ :

1)Bankalar Kanununa tabi değildir.

2)Türkiye'de yerleşik kişilere fiilen hizmet vermezler. Türkiye'de yerleşik kişilerden mevduat toplayamazlar bankalar hariç, bono, tahvil ve benzeri kıymet ihraç etmek suretiyle veya sair suretle fon toplayamazlar.

3)Borsa üyesi olamazlar, SP. aracılık faaliyetinde bulunamazlar

4)Kabul ettikleri mevduat, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna tabi değildir.

6.4.8.3. TEŞVİKLER :

1)Bölge faaliyetleri nedeniyle elde edilen kazançlar her türlü vergi, resim ve harçlardan muaf olup, kambiyo mükellefiyetlerine dair mevzuata tabi değildir.

2)Bankaların, bölge faaliyetleri dolayısıyla elde ettikleri kazanç ve iratlar, Türkiye'nin diğer yerlerine getirildiğinin kambiyo mevzuatına göre tevsiki halinde gelir ve kurumlar vergisi ödemezler.

3)Bankalar, Serbest Bölge İdarelerine haber vermek suretiyle kazançlarını istedikleri ülkeye transfer etmekte serbesttir.

4)Yurtdışından bölgeye getirilen mallar için gümrük resmi, harç belediye resmi ve benzeri ödemeler yapılmaz.

5)Kıyı bankacılığı merkezinin faaliyete geçiş tarihinden itibaren 10 yıl süreyle 2822 sayılı Kanunun grev ve lokavt ile arabuluculuk hükümleri uygulanmaz.

6)Ayrıca bankalar, Bakanlar Kurulu kararında yer alan teşviklerden yararlanabilir.

6.5. SERBEST BÖLGELER KANUNU :

6.5.1. AMAÇ VE KAPSAM :

Bu Kanun, Türkiye'de ihracat için yatırım ve üretimi artırmak, yabancı sermaye ve teknoloji girişimi hızlandırmak, ekonominin girdi ihtiyacını ucuz ve düzenli şekilde temin etmek, dış finansman ve ticaret imkanlarından daha fazla yararlanmak üzere serbest bölgeler kurulması, yer ve sınırlarının tayini, yönetimi, faaliyet konularının belirlenmesi, işletilmesi, bölgedeki yapı ve tesislerin teşviki ile ilgili hususları kapsar.(mad.1)

6.5.2. TANIMLAR :

a)İşletici :

Serbest bölgeyi işleten, kamu kurum ve kuruluşunu, yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişileri ifade etmektedir.

b)Kullanıcı :

Faaliyet ruhsatı alan ve bölgede belli bir işyeri bulunan gerçek ve tüzel kişileri ifade eder.

6.5.3. FAALİYET KONULARI :

-Serbest bölgelerde Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulunca uygun görülecek her türlü sınai ve hizmetle ilgili faaliyetler yapılabilir.

-Fiyat kalite ve standartlarla ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşlarına kanunlarla ve diğer mevzuatla verilen yetkiler Serbest Bölgelere uygulanmaz.

-Bu bölgelerde vergi, resim, harç, gümrük ve kambiyo mükellefiyetlerine dair hükümler uygulanmaz.

-Bu bölgelerde elde edilen kazanç, Türkiye'nin diğer bölgelerine getirildiğinde tevsik edilmek şartıyla Gelir ve Kurumlar Vergisinden muaftır.

6.5.4. SERBEST BÖLGELER TESİS VE GELİŞTİRME FONU :

Serbest bölgeler kurulması, bakım ve onarımı, geliştirilmesi, araştırma, eğitim ve sosyal tesislerin yapılması, kullanmaları ve Türkiye'den mal alışlarının tevsiki maksadıyla T.C. Merkez Bankası nezdinde "Serbest Bölgeler Tesis ve Geliştirme Fonu" kurulmuştur.

Fonun Kaynakları :

- a) Faaliyet ruhsatı ve izin belgesi karşılığı ödenecek ücretler
- b) Bölgeye getirilen malların cif değeri üzerinden bölgeden çıkarılan malların FOB değeri üzerinden peşin olmak üzere binde beş nispetinde ödenecek ücretler
- c) Serbest bölgeyi işleten gerçek ve tüzel kişilerle yapılacak sözleşmelerde yer alacak ödemeler
- d) Diğer gelirler

6.5.5. SERBEST BÖLGELER :

Serbest bölgeler, Türkiye Gümrük Bölgesinin parçaları olmakla beraber ;

a) Serbest dolaşımda olmayan eşyanın herhangi bir gümrük rejimine tabi tutulmaksızın ve serbest dolaşıma sokulmaksızın, gümrük mevzuatında öngörülen haller dışında kullanılmamak ya da tüketilmemek kaydıyla konulduğu ithalat vergileri ile ticaret politikası önlemlerinin ve kambiyo mevzuatının uygulanması bakımından Türkiye Gümrük Bölgesi dışında olduğu kabul edilen

b) Serbest dolaşımdaki eşyanın, bir serbest bölgeye konulması nedeniyle normal olarak eşyanın ihracına bağlı olanaklardan yararlandığı yerlerdir. (GK.mad.152)

7- YABANCI SERMAYE

7.1. YABANCI SERMAYE ÇEŞİTLERİ VE YABANCI SERMAYENİN FONKSİYONLARI

7.1.1. Yabancı Sermaye Çeşitleri

Dolaylı Yabancı Sermaye Yatırımları: Dolaylı yabancı sermaye yatırımları portföy yatırımı olarak da adlandırılır. Portföy yatırımı olarak gelen yabancı sermayenin diğer adı da sıcak paradır. Bu tip sermaye hareketleri kısa vadedir. Bunun da nedeni, ülkedeki ekonomik ve politik risklerden kaçınma ve kısa vadeli kar elde etme isteğidir. Bu tip yatırımlar bir kriz anında çok çabuk ülkeyi terk eder ve çıkan sermayenin büyüklüğüne bağlı olarak krizin boyutunu derinleştirir.

Dolaysız (Doğrudan) Yabancı Sermaye Yatırımları : Yurtdışında yerleşik ekonomik birimleri başka ülkelerde yaptığı sabit sermaye yatırımları, doğrudan yabancı sermaye yatırımıdır. Dolaysız yabancı sermaye yatırımları gelişmekte olan ülkelerde istikrarlı bir büyüme için gerekli unsurlardan bir tanesidir.

7.1.2. Yabancı Sermayenin Fonksiyonları

Ülkelerin kalkınabilmeleri için belirli bir büyüme oranına ulaşması şarttır. Makul bir büyüme oranına ulaşmanın en önemli yolu yatırımları hızlandırmaktır. Bir ülkenin yatırımlarını arttırabilmesi için ise gerekli olan ana unsur, belirli bir yurtiçi tasarrufun oluşturulmasıdır. Bilindiği üzere, gelişmekte olan ekonomilerin en önemli sorunlarından birisi, yurtiçi tasarruf açığı veya yetersizliğidir. Yurtiçi tasarruflar iki yolla arttırılabilir (kapalı ekonomi varsayımı altında). Bunlardan birincisi özel tasarrufların diğeri ise kamu tasarruflarının arttırılmasıdır. Özel tasarruflar hane halkı ve teşebbüs tasarruflarından meydana gelir. Hane halkının gelir düzeyi artmadıkça tasarrufların artması mümkün değildir. Teşebbüs tasarrufları ise yatırım fırsatlarının artırılması ve yatırımlar için özendirici tedbirlerin alınması ile arttırılabilir.

Bu iki tasarrufun kısa dönemde artmasının zorluğu, gelişmekte olan ülkeleri kamu tasarrufuna itmektedir. Gelişmekte olan ülkelere çeşitli politik ve ekonomik nedenler, kamu tasarrufuna da imkan vermemektedir. Kamu açıkları borçlanma ile, o da yüksek faiz ödeyerek, finansa edilmektedir. Zamanla yurtiçi piyasalar borçlanma gereksinimi karşılama yetersiz kalmakta, gelişmekte olan ülkeler yabancı sermaye arayışına yönelmektedir.

Doğrudan yabancı sermaye yatırımları sadece iç tasarruf açığını kapatarak ülke ekonomisine destek olmakla kalmaz, bunun yanında istihdam yaratıcı, teknoloji ve yönetim bilgisi sunma işlevleri ile de önemli fonksiyonları beraberinde getirir.

Yabancı Sermayenin başlıca fonksiyonlarını aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz.

a) Yabancı sermaye, hem başlangıçta getirdiği sermaye ile, hem de sağladığı karları yeniden yatırarak (kar dağıtımına gitmediği varsayımı altında) gittiği ülkenin üretim kapasitesini artırır.

b) Yabancı sermayenin getirdiği dövizler, uzun dönemde ithalatı ikame edici ve ihracatı artırıcı etkiler yaratarak, gidilen ülkenin ödemeler dengesinin düzelmesine katkıda bulunur.

c) Yabancı sermaye, teknoloji ve işletmecilik bilgisini de beraberinde getirir.

d) Yabancı sermaye yerli ekonomiye dinamizm kazandırır ve iç rekabeti artırır.

e) Yabancı sermaye yatırımları, yaratacağı yeni iş olanakları ile ülkenin işsizlik sorununun çözümüne katkı sağlar.

f) Yabancı sermaye kuruluşları sağladıkları karlar ölçüsünde yerel hükümetler için bir vergi kaynağı oluşturur.

7.2. YABANCI SERMAYEYE İLİŞKİN TÜRKİYEDEKİ YASAL DÜZENLEMELER

Yürürlük tarihi olan 1954 yılı olan 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu, yürürlüğe girdiği tarihte örnek bir yasa olmasına rağmen, 1980 öncesi dönemde yabancı sermayeyi Türkiye'ye çekmede yetersiz kalmıştır. Yabancı sermayeli kuruluşlara yatırım izni verilmesi, bu kuruluşların sermaye artırımları, faaliyet alanları değişiklik yapabilmeleri gibi konularda Bakanlar Kurulu Kararının beklenmesi, 6224 sayılı kanunun en önemli eksikliklerini oluşturmaktaydı. 1980 sonrası dönemde 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu yetersiz bulunarak, yabancı sermayeyi özendirmek amacıyla aşağıdaki düzenlemeler yapılmıştır. (Her ne kadar kanunun adı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu olsa da, aslında ortada bir teşvik yoktur.)

a) Yabancı sermayenin faaliyet alanları genişletilmiş, özellikle tarım, madencilik ve bir dizi hizmet alt kesimlerine yabancı sermayenin girişi kolaylaştırılmıştır.

b) Toplam 500 milyon doları aşan garantisiz ticari borçların yabancı sermaye yatırımına dönüştürülmesine olanak tanınmıştır.

c) Sermaye giriş ve çıkışlarında serbestleştirmeye gidilerek yabancı sermayeye güven verici bir ortam sağlanmıştır.

d) Serbest bölgeler kurularak yabancı sermayenin yerli sınırlamaların dışında çalışmasına olanak tanınmıştır.

1980 sonrası Türkiye'de artan dış kaynak ihtiyacı, kısa vadeli sermaye ihtalini gündeme getirmiş ve 11 Ağustos 1989 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan, Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki Kanuna dayalı olarak çıkarılan 32 sayılı Kararname ile yabancı sermaye üzerindeki miktar kısıtlamaları kaldırılmış ve yabancıların Türkiye'deki menkul kıymet piyasasından alım yapabilmelerine izin verilmiştir. 32 Sayılı Kararname ile serbestleşme sürecine giren Türkiye'de reel faiz hadlerinin yüksek olması nedeni portföy amaçlı kısa vadeli yabancı sermaye girişlerinde önemli artışlar olmuştur.

32 Sayılı Kararname ile getirilen diğer bir yenilik, gayrimenkuller ve aynı haklar üzerindeki blokaj hükmünün kaldırılmasıdır. Buna göre, yabancıların döviz bozdurmaksızın yurtiçinde elde ettikleri gayrimenkullere ve aynı haklara ait gelirlerin, yurt içinde kullanımı veya yurtdışına transferi serbest bırakılmıştır. 32 Sayılı Kararname ile sadece kısa vadeli sermaye girişi teşvik edilmemiş, aynı zamanda özel sektöre ara girdi ithalatında da kolaylıklar sağlanmıştır.

08.01.1954 tarihinde yürürlüğe giren 6224 sayılı yabancı sermaye kanunu çağına göre örnek bir yasa idi. Yabancı sermayeyi cezbedecek yatırım iklimi (ortam ve koşullar) olmadığından ülkeye yabancı sermaye gelmedi. O yıllarda yürürlüğe giren petrol kanunu ile yabancı sermaye kanunu birbiri ile ilişkili idi. Petrol aramayı hızlandırmak ve kolaylaştırmak amacı ile çıkarılan petrol kanunu yabancı şirketlere büyük kolaylıklar sağlıyordu. Şüphesiz ki bir ülkeye yabancı sermaye getirmek için yasa çıkarmak yeterli olmuyor. Çağına göre örnek olan bu yasa, uygulamada başarılı olamadı. Yasa kısa zamanda eskidi. Değişiklikler etkili olmadı. Yasa ihtiyacı cevap veremez hale gelince uy-

gulama, bakanlar kurulunca yasaya göre çıkarılan çerçeve kararları ve buna göre hazine müsteşarlığının yayımladığı tebliğler ile yürütüldü.

Yabancı sermaye izin belgeleri önce DPT tarafından veriliyordu. Daha sonra Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlı Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğünce verildi. Bu birim iyi çalışıp, işleri hızla yürütmesine rağmen, bürokrasi ve formaliteleri tamamlamak kolay olmuyordu.

1954 tarih ve 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu'nun yerini almak amacıyla 5 Haziran 2003 tarihinde TBMM'ce 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu kabul edilmiş ve aynı başlık altında 17 Haziran 2003 tarih ve 25141 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak aynı gün yürürlüğe girmiştir.

Kanun No: 4875

KABUL TARİHİ: 5 HAZİRAN 2003

RESMİ GAZETE : 17 HAZİRAN 2003

7.3. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR KANUNU :

Madde 1- Bu Kanunun amacı, doğrudan yabancı yatırımların özendirilmesine, yabancı yatırımcıların haklarının korunması ile yatırım ve yatırımcı tanımlarında uluslararası standartlara uyulmasına, doğrudan yabancı yatırımların gerçekleştirilmesinde izin ve onay sisteminin bilgilendirme sistemine dönüştürülmesine ve tespit edilen politikalar yoluyla doğrudan yabancı yatırımların artırılmasına ilişkin esasları düzenlemektir. Bu Kanun, doğrudan yabancı yatırımlara uygulanacak muameleyi kapsar.

TANIMLAR

Madde 2- Bu Kanunda geçen;

a) Yabancı yatırımcı: Türkiye'de doğrudan yabancı yatırım yapan,

1)Yabancı ülkelerin vatandaşlığına sahip olan gerçek kişiler ile yurt dışında ikamet eden Türk vatandaşlarını,

2) Yabancı ülkelerin kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişileri ve uluslararası kuruluşları,

b) Doğrudan yabancı yatırım : Yabancı yatırımcı tarafından,

1)Yurt dışından getirilen;

- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nca alım satımı yapılan konvertibl para şeklinde nakit sermaye,

- Şirket menkul kıymetleri (devlet tahvilleri hariç),

- Makine ve teçhizat,

- Sınai ve fikri mülkiyet hakları,

2)Yurt içinden sağlanan;

-Yeniden yatırımda kullanılan kar, hasılat, para alacağı veya mali değeri olan yatırımla ilgili diğer haklar,

- Doğal kaynakların aranması ve çıkarılmasına ilişkin haklar, gibi iktisadi kıymetler aracılığıyla;

i) Yeni şirket kurmayı veya şube açmayı,

ii) Menkul kıymet borsaları dışında hisse edinimi veya menkul kıymet borsalarından en az %10 hisse oranı ya da aynı oranda oy hakkı sağlayan edinimler yoluyla mevcut bir şirkete ortak olmayı,

c) Müsteşarlık: Hazine Müsteşarlığı'nı,

ifade eder.

DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLARA İLİŞKİN ESASLAR

Madde 3

a) Yatırım Serbestisi ve Milli Muamele

Uluslararası anlaşmalar ve özel kanun hükümleri tarafından aksi öngörülmedikçe;

1-Yabancı yatırımcılar tarafından Türkiye'de doğrudan yabancı yatırım yapılması serbesttir.

2- Yabancı yatırımcılar yerli yatırımcılarla eşit muameleye tabidirler.

c) Kamulaştırma ve Devletleştirme

Doğrudan yabancı yatırımlar, yürürlükteki mevzuat gereğince; kamu yararı gerektirmedikçe ve karşılıkları ödenmedikçe kamulaştırılamaz veya devletleştirilemez.

c) Transferler

Yabancı yatırımcıların Türkiye'deki faaliyet ve işlemlerinden doğan net kar, temettü, satış, tasfiye ve tazminat bedelleri, lisans, yönetim ve benzeri anlaşmalar karşılığında ödenecek meblağlar ile dış kredi ana para ve faiz ödemeleri, bankalar veya özel finans kurumları aracılığıyla yurt dışına serbestçe transfer edilebilir.

d) Taşınmaz Edinimi

Yabancı yatırımcıların Türkiye'de kurdukları veya iştirak ettikleri tüzel kişiliğe sahip şirketlerin, Türk vatandaşlarının edinimine açık olan bölgelerde taşınmaz mülkiyeti veya sınırlı ayni hak edinmeleri serbesttir.

e) Uyuşmazlıkların Çözümü

Özel hukuka tabi olan yatırım sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümü ile yabancı yatırımcıların idare ile yaptıkları kamu hizmeti imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden kaynaklanan yatırım uyuşmazlıklarının çözülmesi için; görevli ve yetkili mahkemelerin yanı sıra, ilgili mevzuatta yer alan koşulların oluşması ve tarafların anlaşması kaydıyla, milli veya milletlerarası tahkim ya da diğer uyuşmazlık çözüm yollarına başvurulabilir.

f) Nakit Dışı Sermayenin Değer Tespiti

Nakit dışındaki sermayenin değer tespiti, Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde yapılır. Yabancı ülkelerde kurulu bulunan şirketlerin menkul kıymetlerinin yatırım aracı olarak kullanılması halinde, menşe ülke mevzuatına göre değer tespitine yetkili makamların veya menşe ülke mahkemelerince tespit edilecek bilirkişilerin ya da uluslararası değerlendirme kuruluşlarının değerlendirmeleri esas alınır.

g) Yabancı Personel İstihdamı

Bu Kanun kapsamında kurulan şirket, şube ve kuruluşlarda istihdam edilecek yabancı uyruklu personele, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çalışma izni verilir.

4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun'un 23. maddesi uyarınca Hazine Müsteşarlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca müştereken hazırlanacak yönetmelikte; yabancı sermayeli şirket ve kuruluşlardan hangilerinin bu kapsama gireceği ile söz konusu yönetmelik kapsamında izin verilecek kilit personelin tanımı ve çalışma izinlerine ilişkin özel nitelikteki diğer esas ve usuller belirlenir.

Bu kapsamda istihdam edilecek personele, 4817 sayılı Kanun'un 14. maddesi birinci fıkrasının "b" bendi hükümleri uygulanmaz. İstihdam edilecek yabancı uyruklu kilit personele, 4817 sayılı Kanun'un 13. maddesi birinci fıkrasının hangi durumlarda uygulanacağı hazırlanacak yönetmelikte belirlenir.

h) İrtibat Büroları

Müsteşarlık, yabancı ülke kanunlarına göre kurulmuş şirketlere, Türkiye'de ticari faaliyette bulunmamak kaydıyla irtibat bürosu açma izni vermeye yetkilidir.

POLİTİKA BELİRLEME VE BİLGİ İSTEME

Madde 4- Müsteşarlık; kalkınma plan ve yıllık program hedeflerini, ülkenin genel ekonomik durumunu, dünyadaki yatırım eğilimleri ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile özel kesim meslek kuruluşlarının görüşlerini dikkate alarak, doğrudan yabancı yatırımlara ilişkin politikaların genel çerçevesini belirlemeye, bu amaçla diğer kuruluşların faaliyetlerine katılmaya yetkilidir. Doğrudan yabancı yatırımları ilgilendiren mevzuatta yapılacak değişiklik ve yeni mevzuat tasarımları hakkında Müsteşarlığın uygun görüşü alınır.

Müsteşarlık, doğrudan yabancı yatırımlara ilişkin bilgi sistemini kurmak ve geliştirmek amacıyla, yatırımlar hakkındaki istatistiki bilgileri, her türlü kamu kurum ve kuruluşları ile özel kesim meslek kuruluşlarından istemeye yetkilidir.

Yabancı yatırımcılar, yatırımları ile ilgili istatistiki bilgileri Müsteşarlıkça hazırlanacak yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde Müsteşarlığa bildirirler. Söz konusu bilgiler istatistik amaçları dışında ispat aracı olarak kullanılamaz.

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 5- a) Mevcut yabancı sermayeli kuruluşlar

18/1/1954 tarihli ve 6224 sayılı Kanun kapsamında kurulan şirketler, kazanılmış hakları saklı kalmak kaydıyla, bu Kanuna tabidirler.

b) Yönetmelik

Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin esaslar Kanunun yayımını izleyen bir ay içerisinde Müsteşarlıkça hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

c) Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

18/1/1954 tarihli ve 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. Mevzuatta, 6224 sayılı Kanuna yapılan atıflar bu Kanunun ilgili hükümlerine yapılmış sayılır.

d) Bu Kanun hükümlerine ilişkin değişiklikler, ancak bu Kanuna hüküm eklenmek veya bu Kanunda değişiklik yapılmak suretiyle düzenlenir.

GEÇİCİ MADDE : Bu Kanunun uygulanmasını göstermek üzere hazırlanacak yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar, mevcut kararname, tebliğ ve genelgelerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

YÜRÜRLÜK

Madde 6- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

YÜRÜTME

Madde 7- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

7.4. TANIMLAR DEYİMLER

7.4.1.Uluslararası Tanımlar

Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunun uygulama alanının açıklığa kavuşturulmasını teminen, "yabancı yatırımcı ve yabancı doğrudan yatırım" gibi yatırıma ilişkin temel kavramlar, uluslararası standartlar çerçevesinde tanımlanmaktadır. Buna göre :

a) Yabancı Yatırımcı: Türkiye'de doğrudan yabancı yatırım yapan:

1)Yabancı ülkelerin vatandaşlığına sahip olan gerçek kişiler ile yurt dışındaki ikamet eden Türk vatandaşlarını,

2) Yabancı ülkelerin kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişileri ve uluslararası kuruluşları,

b) Doğrudan Yabancı Yatırım : Yabancı yatırımcı tarafından,

1) Yurt dışından getirilen;

- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nca alım satımı yapılan konvertibl para şeklinde nakit sermaye,

- Şirket menkul kıymetleri (devlet tahvilleri hariç),
- Makine ve teçhizat,
- Sınai ve fikri mülkiyet hakları,

2) Yurt içinden sağlanan;

-Yeniden yatırımda kullanılan kar, hasılat, para alacağı veya mali değeri olan yatırım ile ilgili diğer haklar,

- Doğal kaynakların aranması ve çıkarılmasına ilişkin haklar,

gibi iktisadi kıymetler aracılığıyla;

i. Yeni şirket kurmayı veya şube açmayı,

ii. Menkul kıymet borsaları dışında hisse edinimi veya menkul kıymet borsalarından en az %10 hisse oranı ya da aynı oranda oy hakkı sağlayan edinimler yoluyla mevcut bir şirkete ortak olmayı, ifade etmektedir.

7.4.2. İzin Prosedürünün Kaldırılması

Kanun ile yabancı sermayeli olarak kurulacak şirketlerin şirket kuruluşu için Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğünden almak zorunda oldukları ön izin kaldırılmıştır. Böylece kuruluş işlemi tamamen yerli sermayeli şirketlerde olduğu gibi gerçekleştirilecektir. Türkiye'de kurulan yabancı sermayeli şirketler Türk Şirketi sayıldığından bu şirketlerin hak ve yükümlülükleri de Türk Ticaret Kanunu ve diğer mevzuatla Türk şirketleri için belirlenen hak ve yükümlülükler çerçevesindedir.

7.4.3. Doğrudan Yabancı Yatırımlara İlişkin Esaslar

4875 sayılı yasanın 3.maddesinde doğrudan yabancı yatırımlar ile ilgili esaslar sekiz alt başlık halinde sıralanmıştır. Bunlar kısaca aşağıdaki gibidir.

7.4.3.1. Yatırım serbestisi ve milli muamele :

Yabancı yatırımcılar tarafından Türkiye'de doğrudan yabancı yatırım yapılması serbesttir. Yabancı yatırımcılar yerli yatırımcılarla eşit muameleyle tabidirler.

7.4.3.2. Kamulaştırma ve devletleştirme :

Doğrudan yabancı yatırımlar, yürürlükteki mevzuat gereğince: kamu yararı gerektirmedikçe ve karşılıkları ödenmedikçe kamulaştırılamaz veya devletleştirilemez.

7.4.3.3. Transferler :

Yabancı yatırımcıların Türkiye'deki faaliyet ve işlemlerinden doğan net kar ve temettü, satış, tasfiye ve tazminat bedelleri, lisans, yönetim ve benzeri anlaşmalar karşılığında ödenecek meblağlar ile dış kredi ana para ve faiz ödemeleri, bankalar veya özel finans kurumları aracılığıyla yurt dışına serbestçe transfer edilebilir.

7.4.3.4. Taşınmaz Edinim :

Yabancı yatırımcıların Türkiye'deki kurdukları veya iştirak ettikleri tüzel kişiliğe sahip şirketlerin, Türk vatandaşlarının edinimine açık olan bölgelerde taşınmaz mülkiyeti veya sınırlı aynı hak edinimleri serbesttir.

7.4.3.5. Uyuşmazlıkların Çözümü :

Özel hukuka tabi olan yatırım sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümü ile yabancı yatırımcıların idare ile yaptıkları kamu hizmeti imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden kaynaklanan yatırım uyuşmazlıklarının çözümlenmesi için ; görevli ve yetkili mahkemelerin yanı sıra, ilgili mevzuatta yer alan koşulların oluşması ve tarafların anlaşması kaydıyla, milli veya milletlerarası tahkim ya da diğer uyuşmazlık çözüm yollarına başvurulabilir.

7.4.3.6. Nakit dışı sermayenin değer tespiti :

Nakit dışındaki sermayenin değer tespiti, Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde yapılır. Yabancı ülkelerde kurulu bulunan şirketlerin menkul kıymetlerinin yatırım aracı olarak kullanılması halinde, menşe ülke mevzuatına göre değer tespitine yetkili makamların veya menşe ülke mahkemelerince tespit edilecek bilirkişilerin ya da uluslararası değerlendirme kuruluşlarının değerlendirmeleri esas alınır.

7.4.3.7. Yabancı personel istihdamı :

Bu Kanun kapsamında kurulan şirket, şube ve kuruluşlarda istihdam edilecek yabancı uyruklu personele, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çalışma izni verilir.

27.2.2003 tarihli ve 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun 23.maddesi uyarınca Hazine Müsteşarlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca müştereken hazırlanacak yönetmelikte; yabancı sermayeli şirket ve kuruluşlardan hangilerinin bu kapsama gireceği ile söz konusu yönetmelik kapsamında izin verilecek kilit personelin tanımı ve çalışma izinlerine ilişkin özel nitelikteki diğer esas ve usuller belirlenir.

7.4.3.8. İrtibat Büroları :

Müsteşarlık, yabancı ülke kanunlarına göre kurulmuş şirketlere, Türkiye'de ticari faaliyette bulunmamak kaydıyla irtibat bürosu açma izni vermeye yetkilidir.

7.4.4. Politika Belirleme ve Bilgi İsteme

Yeni yasanın 4.maddesinde Hazine Müsteşarlığı yabancı sermaye konusunda tek yetkili kuruluş ve yabancı sermaye ile ilgili politikaları ve izlenecek yolu gösteren idari merci olarak görev ve sorumluluklarını belirlemiştir. Aslında bu görev, müsteşarlık içinde ayrı hizmet birimi Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü tarafından yürütülecektir.

7.4.5. Hazine Müsteşarlığı'nın Yeni Rolü

Yıllık plan ve program hedeflerini, ülkenin genel ekonomik durumunu ve dünyadaki yatırım eğilimleri ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör meslek kuruluşlarının görüşlerini dikkate alarak, yabancı yatırımlar konusunda yatırım önceliklerini ve tanıtım politikalarını oluşturma görevi bu Kanun ile Hazine Müsteşarlığı'na verilmiştir. Yabancı yatırımlarla ilgili olarak izin/onay prosedürünün kaldırılmış olması nedeniyle, anılan görevin yerine getirilmesi, yatırımlar hakkındaki istatistiki bilgilerin kamu kurum ve kuruluşları ile meslek kuruluşlarından edinilmesini gerekli kılmaktadır. Bu amaçla Müsteşarlık, ilgili birimlerden yatırımla ilgili bilgi istemeye yetkili kılınmıştır.

7.5. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR KANUNU UYGULAMA YÖNETMELİĞİ

7.5.1. YÖNETMELİK HAKKINDA GENEL AÇIKLAMA

Yeni yasa bazı konuların düzenlenmesini Hazine Müsteşarlığınca yayımlanacak yönetmeliklere bırakmıştır.

Nitekim, Hazine Müsteşarlığı, 4875 sayılı Kanunla kendisine verilen bu

görevi, 20.08.2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu Uygulama Yönetmeliği" ile yerine getirmiş bulunmaktadır. Hazine Müsteşarlığı yayımladığı bu yönetmelikle aşağıda belirtilen birtakım düzenlemeler yapmıştır.

a) Yönetmelikte yabancı yatırımcıların, Türk Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu'nda düzenlenen her türlü şirketi kurabilecekler veya bu şirketlere iştirak edebilecekleri belirtilmiştir.

b) Yönetmelikle ticaret sicil memurluklarına Kanun kapsamına giren şirket ve şubelerin kuruluşu aşamasında ilgililerce doldurulacak bilgi formu ve dilekçesinin bir örneğini, bu şirketlerin tescil ve ilana tabi her türlü ana sözleşme değişikliklerinin bir örneğini ve yine bu şirketlerce Ticaret Sicil Memurluğuna verilecek ortaklar listesi ve hazırlanmış cetvelinin birer örneğini, Hazine Müsteşarlığı Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü'ne gönderme zorunluluğu getirilmiştir.

c) Yine Kanunla öngörülen "bilgilendirme" uygulaması kapsamında, Kanun kapsamında bulunan şirket ve şubelerine,

-Sermayelerine ve faaliyetlerine ilişkin bilgileri, yıllık bazda ve en geç Mayıs ayı sonuna kadar, bir örneğine Yönetmelik ekinde yer verilen "Doğrudan Yabancı Yatırımlar İçin Faaliyet Bilgi Formu" ile,

-Sermaye hesabına yapılan ödemelere ilişkin bilgileri, ödemeyi takip eden (1) ay içinde, bir örneğine Yönetmelik ekinde yer verilen "Doğrudan Yabancı Yatırımlar İçin Sermaye Bilgi Formu" ile,

-Mevcut yerli ve yabancı ortakların kendi aralarındaki veya şirket dışındaki herhangi bir yerli veya yabancı yatırımcıya yaptıkları hisse devirlerine ilişkin bilgileri, hisse devrinin gerçekleştiği tarihi izleyen (1) ay içinde, bir örneğine Yönetmelik ekinde yer verilen "Doğrudan Bilgi Formu" ile, Hazine Müsteşarlığı Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü'ne gönderme zorunluluğu getirilmiştir.

d) Ayrıca kanun kapsamında bulunmayan tamamen yerli sermayeli şirketlere, yabancı bir yatırımcının iştirak etmesi veya şirketin yaptığı sermaye artışına şirket dışındaki yabancı yatırımcının iştirak etmesi suretiyle hisse devrinin gerçekleşmesi ve şirketin bu şekilde Kanun kapsamına girmesi halinde, hisse devirlerine ilişkin bilgileri devrin gerçekleştiği tarihten itibaren (1) ay

içinde, yönetmelik ekinde yer verilen "Doğrudan Yabancı Yatırımlar İçin Hisse Devri Bilgi Formu" ile Hazine Müsteşarlığı Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü'ne bildirmeleri gerekmektedir.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu'nun 3.ve Uygulama Yönetmeliği'nin 6.maddeleri ile, Hazine Müsteşarlığı'na, Yabancı Devlet kanunlarına göre kurulmuş şirketlere, Türkiye'de ticari faaliyette bulunmamak kaydıyla, irtibat bürosu açma izni verme yetkisi tanınırken; irtibat bürolarının kuruluş müracaatı için gerekli belgeler sayılmaktadır. Bu yetki çerçevesinde, irtibat bürolarına en çok (3) yıllık süre ile izin verilebilecek, ancak bu süre, geçmiş yıl faaliyetleri ve geleceğe yönelik plan ve hedefleri dikkate alınarak, her defasında (3) yılı aşmamak üzere uzatılabilecektir. Yönetmelikte, ayrıca, irtibat bürolarının kuruluş ve süre uzatımına ilişkin müracaatların, istenilen belgelerin eksiksiz olması koşuluyla (5) iş günü içinde sonuçlandırılması hükme bağlanmıştır.

Resmi Gazete : 20 Ağustos 2003

Devlet Bakanlığından:

7.5.2- DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR KANUNU UYGULAMA

YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve Kapsam

Madde 1 — Bu Yönetmeliğın amacı 5/6/2003 tarihli ve 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu kapsamına giren konularda uygulanacak usul ve esasları belirlemektir.

Dayanak

Madde 2 — Bu Yönetmelik, 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu'nun 5 inci maddesinin (b) bendine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3 — Bu Yönetmeliğın uygulanmasında;

Müsteşarlık : Hazine Müsteşarlığını,

Genel Müdürlük : Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğünü,

Kanun : 5/6/2003 tarihli ve 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanununu,
ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Bilgi İsteme

Kurum ve Kuruluşlardan Alınacak İstatistikî Bilgiler

Madde 4 — Müsteşarlık; Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Sermaye Piyasası Kurulu, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Ticaret Sicil Memurlukları başta olmak üzere, ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarıyla yapacağı Veri Paylaşım Protokolleri veya diğer usuller çerçevesinde doğrudan yabancı yatırımlara ilişkin bilgileri temin eder,

Bu çerçevede; ilgili Ticaret Sicil Memurlukları,

a) Kanun kapsamındaki şirket ve şubelerin kuruluş aşamasında ilgililerce doldurulacak "Şirket ve Şube Kuruluş Bildirim Formu ve Dilekçesi"nin bir nüshasını,

b) Bu şirketlerin tescil ve ilana tabi her türlü ana sözleşme değişikliklerinin bir nüshasını,

c) Bu şirketlerce ilgili Ticaret Sicil Memurluğuna iletilen "Ortaklar Listesi" veya "Hazirun Cetveli"nin bir nüshasını,

Müsteşarlığa gönderirler.

Şirket ve Şubelerden İstenecek Bilgiler

Madde 5 — a) Kanun kapsamındaki şirket ve şubeler;

1) Sermayelerine ve faaliyetlerine ilişkin bilgileri Yönetmelik ekinde (EK-1)

yer alan "Doğrudan Yabancı Yatırımlar İçin Faaliyet Bilgi Formu" çerçevesinde yıllık bazda ve her yıl en geç Mayıs ayı sonuna kadar,

2) Sermaye hesabına yapılan ödemelere ilişkin bilgileri Yönetmelik ekinde (EK-2) yer alan "Doğrudan Yabancı Yatırımlar İçin Sermaye Bilgi Formu" çerçevesinde, ödemeyi takip eden 1 ay içinde,

3) Mevcut yerli veya yabancı ortakların kendi aralarındaki veya şirket dışındaki herhangi bir yerli veya yabancı yatırımcıya yaptıkları hisse devirlerine ilişkin bilgileri Yönetmelik ekinde (EK-3) yer alan "Doğrudan Yabancı Yatırımlar İçin Hisse Devri Bilgi Formu" çerçevesinde ve hisse devrinin gerçekleşmesini müteakip en geç 1 ay içinde,

Genel Müdürlüğe bildirirler.

b) Kanun kapsamında bulunmayan tamamen yerli sermayeli şirketler;

1) Şirkete yabancı bir yatırımcının iştirak etmesi veya

2) Şirketin yaptığı sermaye artışına şirket dışındaki bir yabancı yatırımcının iştirak etmesi suretiyle hisse devrinin gerçekleşmesi ve şirketin Kanun kapsamına girmesi halinde hisse devirlerine ilişkin bilgileri Yönetmelik ekinde (EK-3) yer alan "Doğrudan Yabancı Yatırımlar İçin Hisse Devri Bilgi Formu" çerçevesinde ve hisse devrinin gerçekleşmesini müteakip en geç 1 ay içinde Genel Müdürlüğe bildirirler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İrtibat Büroları

İrtibat Bürosu Kuruluşu

Madde 6 — Müsteşarlık, yabancı ülke kanunlarına göre kurulmuş şirketlere, Türkiye’de ticari faaliyette bulunmamak kaydıyla irtibat bürosu açma izni vermeye ve bu izinlerin süresini uzatmaya yetkilidir.

Kuruluş ve süre uzatımına ilişkin müracaatlar, istenilen bilgi / belgelerin tam ve eksiksiz olması kaydıyla, başvuru tarihinden itibaren 5 iş günü içinde sonuçlandırılır.

Yabancı şirketlerin, para ve sermaye piyasaları, sigortacılık gibi özel mev-

zuatı bulunan alanlarda faaliyette bulunmak amacıyla irtibat bürosu açma talepleri, ilgili özel mevzuatı çerçevesinde yetkili kılınan kurum veya kuruluşlarca değerlendirilir.

Müracaatta Aranacak Belgeler

Madde 7 — Türkiye’de irtibat bürosu kurmak için aşağıdaki belgelerle Müsteşarlığa müracaat edilir:

a) Ana şirkete ait ve ilgili Türk Konsoloslughunca veya Lahey Devletler Özel Hukuku Konferansı çerçevesinde hazırlanan Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi hükümlerine göre tasdik edilmiş Faaliyet Belgesi aslı,

b) Ana şirket hakkında hazırlanmış Faaliyet Raporu veya bilanço ve gelir tablosu,

c) İrtibat bürosunun faaliyetlerini yürütmekle görevli olarak atanacak kişiye verilecek yetki belgesi aslı,

d) İrtibat bürosunun kuruluş işlemlerinin başka bir kimse aracılığı ile yürütülmesi durumunda vekaletname aslı.

İrtibat Bürolarının İşleyişi Hakkında Hükümler

Madde 8 — İrtibat bürolarının işleyişinde aşağıdaki esaslar geçerlidir:

a) Kuruluş izni alan irtibat büroları, vergi dairesine kayıt belgesinin bir örneğini en geç 1 ay içinde Genel Müdürlüğe gönderirler. Bürolar, adres değişikliği durumunda yeni adreslerini en geç 1 ay içinde Genel Müdürlüğe bildirirler.

b) İrtibat bürolarınca, her yıl en geç Mayıs ayı sonuna kadar, büronun geçmiş yıl faaliyetleri hakkında, Yönetmelik ekinde (EK-4) yer alan "İrtibat Bürolarının Faaliyetlerine İlişkin Bilgi Formu" doldurularak Müsteşarlığa gönderilir. Bu müracaatlara, büronun geçmiş yıl harcamalarının yurt dışından gönderilen dövizlerle karşılandığına ilişkin belgeler eklenir.

c) İrtibat bürolarına azami 3 yıllık süre ile faaliyet izni verilir. İrtibat bürolarının süre uzatımlarında, geçmiş yıl faaliyetleri ile geleceğe yönelik plan ve

hedefleri dikkate alınarak, her defasında azami 3 yıl olmak üzere süre uzatımı verilebilir.

d) İrtibat bürolarının faaliyetlerini sona erdirmesi durumunda kapatma işlemi için, ilgili vergi dairesinden alınacak iş bırakma-yoklama fişi Genel Müdürlüğe gönderilir. Bürolar, kapanış ve tasfiye sonucunda oluşan bakiye haricinde, transfer talebinde bulunamazlar.

e) Müsteşarlık, mevzuata aykırı davrandığı tespit olunan irtibat bürolarının kuruluş izinlerini iptal edebilir ve iptal kararını ilgili mercilere bildirir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Şirket Türleri

Madde 9 —Yabancı yatırımcıların kurabilecekleri veya iştirak edebilecekleri şirketler, Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenen şirketler ile Borçlar Kanunu'nda düzenlenen adi şirketlerdir.

Adi ortaklık, konsorsiyum, iş ortaklığı, ortak girişim gibi isimler altında sözleşmeye dayalı olarak kurulan ve Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenen şirketlerin belirgin niteliklerini taşımayan ortaklıklar, Kanun'un uygulanması bakımından adi şirket sayılırlar.

Yurt Dışında İkamet Eden Türk Vatandaşları

Madde 10 — Yurt dışında ikamet ettiğini çalışma veya ikamet izni ile beleleyen Türk vatandaşları, Kanun'un uygulanması bakımından yabancı yatırımcı sayılırlar.

Bilgi Formlarında Değişiklik

Madde 11 — Bu Yönetmelik ekinde yer alan Bilgi Formlarında değişiklik yapmaya Genel Müdürlük yetkilidir.

Geçici Madde 1 — 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu, 7/6/1995 tarihli ve 95/6990 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Yabancı Sermaye Çerçeve Kararı ve bu Karar Hakkında Tebliğ hükümlerine istinaden düzenlenmiş bulunan Yatırım İzin Belgeleri üzerinde işlem yapmaya; Belge kapsamındaki yatırımlar tamamlanıncaya kadar ve kazanılmış haklar saklı kalmak kaydıyla, Genel Müdürlük yetkilidir.

Yürürlük

Madde 12 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 13 — Bu Yönetmelik hükümlerini Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Devlet Bakanı yürütür.

8- YARARLANILAN KAYNAKLAR

8.1. YARARLANILAN KİTAPLAR

ÖZTÜRK, Sabahattin: Kambiyo Sözlüğü / Maliye Bakanlığı Tetkik Kurulu
Yayımlı No: 1982/243

ATAMAN, Ümit, SUMER, Haluk: Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebeci
İGEME: İhracat Mevzuatı

Ernst & Young: Vergide Gündem Nisan Sayısı 2004

8.2. YARARLANILAN KANUN, KARAR, YÖNETMELİK, TEBLİĞ VE GENELGELER

-Belgeli Akreditifler Hakkında Yeknesak Usul ve Teamüller (Broşür: 500
ve 522)

-Dış Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun

-Gümrük Kanunu, Gümrük Yönetmeliği ile ilgili Tebliğ Genelge

-İhracat Rejimi Kararı, İhracat Yönetmelikleri, İhracat Tebliğleri

-İthalat Rejimi Kararı, İthalat Yönetmeliği ve Tebliğleri

-Dahilde İşleme ve Hariçte İşleme Rejimi Kararları

-İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kararları

-Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu

-Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yönetmeliği

-Serbest Bölgeler Kanunu

-Bankalar Kanunu

-1567 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki Kanun

-T.P.K.K.H. 32 Sayılı Karar Tebliğ 91-32/5

-T.P.K.K.H 32 Sayılı Karara İlişkin

-T.P.K.K.H 32 Sayılı Karar ile Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardım-
cılığının 91-32/5 Sayılı Tebliğine İlişkin T.C. Merkez Bankası Genel Sayı 1-m

-Türk Ticaret Kanunu

KİTAP İSTEME ADRESİ

Vergi Denetmenleri Derneği Genel Merkezi
Cihan Sokak No: 13/7 Sıhhiye / ANKARA
Tel: (0.312) 231 80 19 • Fax: 231 80 65
PK. 236 Yenişehir - ANKARA

Web Adresi: www.vdd.org.tr
e-mail: vdd@vdd.org.tr
baskan@vdd.org.tr
soru@vdd.org.tr

ISBN 975 - 6601 - 03 - 5